

*Család Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola
8360 Keszthely, Hunyadi utca 3.*

Tel.: 83/320-107 Fax: 83/510-604

E-mail: csaladiskola@csaladiskola.hu

OM:03749

Pedagógiai Program

**Család Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
8360 Keszthely, Hunyadi utca 3.**

**Készítette: Molnár Zsuzsanna
Főigazgató**

Tartalom

Bevezető.....	18. oldal
1. Öndefiníció.....	18. oldal
2. Küldetésnyilatkozat.....	19. oldal
3. A Pedagógiai Program törvényi háttere	20. oldal
4. Intézményünk elvárásai keresztény iskolaként	21. oldal

NEVELÉSI PROGRAM

I. A nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	24. oldal
1. Az intézményben folyó nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei	24. oldal
2. Az intézményben folyó nevelő – oktató munka értékei	27. oldal
3. Az intézményben folyó nevelő – oktató munka céljai	28. oldal
4. Az intézményben folyó nevelő – oktató munka feladatai	35. oldal
5. Az intézményben folyó nevelő – oktató munka eszközei, eljárásai.....	36. oldal
II. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	37. oldal
1. A digitális eszközök felelős használat.....	38. oldal
III. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	40. oldal
1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai.....	40. oldal
2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása.....	41. oldal
3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	41. oldal
IV. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	42. oldal
1. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	42. oldal
1. 1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok.....	42. oldal
1. 2. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai	43. oldal
1. 3. A diák-önkormányzati munka közösségfejlesztő feladatai.....	43. oldal
1. 4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai.....	43. oldal
1. 5. A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során	43. oldal
V. A Pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladata	44. oldal
1. A pedagógusok helyi intézményi feladatai	44. oldal

2.	Az osztályfőnöki munka tartalma	45 oldal
3.	Az osztályfőnök feladatai és hatásköre	46. oldal
4.	Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje	46. oldal
VI. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység		
		47. oldal
1.	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek ...	47. oldal
2.	A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése	47. oldal
3.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program	48. oldal
3. 1.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése	48. oldal
3. 2.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának folyamata	49. oldal
4.	A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve	49. oldal
4. 1.	A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában	50. oldal
4. 2.	Az Irányelv célja	50. oldal
4. 3.	A sajátos nevelési igényű tanulók rehabilitációs, rehabilitációs célú ellátása	50. oldal
4. 4.	A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei.....	50. oldal
4. 5.	A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai	51. oldal
4. 6.	a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők	51. oldal
4. 7.	A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára	51. oldal
4. 8.	Integrált nevelés megvalósulása	51. oldal
5.	Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása.....	52. oldal
5. 1.	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	54. oldal
VII. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje.....		
		55. oldal
VIII. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái.....		
		56. oldal
1.	A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák.....	56. oldal
2.	A szülők közösségét érintő együttműködési formák.....	56. oldal
3.	Kapcsolattartás az iskola partnereivel	57. oldal
3. 1.	A fenntartóval való kapcsolattartás	57. oldal
3. 2.	Oktatási intézményekkel való kapcsolattartás.....	58. oldal
3. 3.	Kapcsolattartás a történelmi egyházakkal	58. oldal
3. 4.	A pedagógiai szakszolgálatokkal való kapcsolattartás.....	58. oldal

3. 5.	A pedagógiai szakmai szolgáltatókkal való kapcsolattartás	59. oldal
3. 6.	A gyermekjóléti szolgálattal és egyéb gyermekvédelmi, családjogi szervezettel való kapcsolattartás	59. oldal
3. 7.	Az egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartás	59. oldal
3. 8.	Az intézmény egyéb közösségekkel való kapcsolattartása	60. oldal
IX.	A tanulmányok alatti vizsgák szabályai	61. oldal
1.	A szabályzat célja	61. oldal
2.	A vizsgaszabályzat hatálya	61. oldal
3.	Az írásbeli vizsga szabályai	61. oldal
4.	A szóbeli vizsga szabályai	63. oldal
5.	A gyakorlati vizsga szabályai	64. oldal
6.	Az egyes vizsgatantárgyak részei, követelményei és értékelésének rendje	65. oldal
6. 1.	A vizsgatantárgyak követelményrendszere	65. oldal
6. 2.	Az értékelés rendje	65. oldal
6. 3.	A vizsgatárgyak részei	66. oldal
X.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	67. oldal
1.	A felvételi eljárás különös szabályai	67. oldal

HELYI TANTERV

I.	Az oktatásért felelős miniszter által jóváhagyott kerettanterv	69. oldal
1.	Tanterv	69. oldal
2.	A választott kerettanterv típusa	69. oldal
II.	A választott kerettanterv által meghatározott óraszámok	70. oldal
1.	Tantárgyi óraszámok – Kimenő rendszerben	70. oldal
1.1.	Alsó Tagozat – Iskolaotthon óraszám	70. oldal
1.2.	Felső Tagozat	71. oldal
2.	Tantárgyi óraszámok – Felmenő rendszerben	72. oldal
1.1.	Alsó Tagozat – Iskolaotthon óraszám	72. oldal
2.2.	Felső Tagozat	73. oldal
3.	Az iskola képzési rendje	74. oldal
4.	Képzési specialitások, irányok. Integrált oktatás. gyógypedagógiai tevékenység	74. oldal
4. 1.	A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények	76. oldal
4. 2.	A vak és a gyakorlatilag vak aliglátó tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények	78. oldal
4. 3.	A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények	80. oldal
4. 4.	A nagyothalló tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények	82. oldal

4. 5.	Az enyhén értelmi fogyatékos tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények	83. oldal
4. 6.	Az autizmus- spektrumzavarokban szenvedő (autisztikus) tanulókra vonatkozó tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények	89. oldal
4. 7.	A pszichés fejlődési zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulókra vonatkozó tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények	90. oldal
5.	Lázár Ervin Program	91. oldal
III. Alapfokú Művészetoktatás		93. oldal
1.	A művészetoktatás alapvető pedagógiai alapelvei és céljai	93. oldal
2.	A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek.....	93. oldal
3.	„B” tagozat	94. oldal
4.	Negyedévi meghallgatás.....	94. oldal
5.	A képzés rendje	94. oldal
6.	Beiskolázás	94. oldal
7.	Zenei készségek felmérése	95. oldal
8.	A képzési idő	95. oldal
9.	A képzés struktúrája, tantárgyai, óraterve	95. oldal
9.1.	Főtárgy.....	95. oldal
9.2.	Kötelező tárgy.....	95. oldal
9.3.	Kötelezően választható tárgyak	96. oldal
9.4.	Választható tárgyak	96. oldal
9.5.	A korrepetíció (zongorakiséret).....	96. oldal
9.6.	Hangszeres előkészítő.....	96. oldal
9.7.	Kamarazene	96. oldal
9.8.	Zenekar, kórus	96. oldal
9.9.	Második hangszer	96. oldal
10.	A tanulók értékelésének formái	97. oldal
11.	A magasabb évfolyamba lépés feltételei	98. oldal
12.	Tanulóink munkájának értékelése	98. oldal
13.	A tanuló szorgalmának értékelése	99. oldal
14.	Az alkalmazandó tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	99. oldal
15.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános feltételei.....	100. oldal
15.1.	Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei	100. oldal
15.2.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.....	100. oldal
15.3.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés.....	100. oldal
15.4.	Előrehozott vizsga	100. oldal
15.5.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése.....	101. oldal

Zeneművészeti ág

1.	Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói	102. oldal
2.	A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai	102. oldal

3.	A zeneművészeti ág tanszakai	103. oldal
4.	A zeneiskola óraterve	103. oldal
5.	A zenei tanszakok feladatai és követelményei	103. oldal
5.1.	A furulyatanítás szakirányú feladatai	103. oldal
5.2.	A fuvolatanítás szakirányú feladatai.....	107. oldal
5.3.	A harmonikatanítás szakirányú feladatai.....	109. oldal
5.4.	A klarinéttanítás szakirányú feladatai.....	111. oldal
5.5.	A kürttanítás szakirányú feladatai	114. oldal
5.6.	A szaxofontanítás szakirányú feladatai	116. oldal
5.7.	A trombitatanítás szakirányú feladatai	118. oldal
5.8.	Az oboatanítás szakirányú feladatai	120. oldal
5.9.	A tuba tanítás szakirányú feladatai.....	122. oldal
5.10.	A nagybőgőtanítás szakirányú feladatai	125. oldal
5.11.	A brácsatanítás szakirányú feladatai.....	127. oldal
5.12.	A hegedűtanítás szakirányú feladatai	130. oldal
5.13.	A gordonkatanítás szakirányú feladatai.....	132. oldal
5.14.	A cimbalomtanítás szakirányú feladatai.....	134. oldal
5.15.	A csembalótanítás szakirányú feladatai.....	137. oldal
5.16.	A gitártanítás szakirányú feladatai	141. oldal
5.17.	A harmonikatanítás szakirányú feladatai.....	143. oldal
5.18.	Az orgonatanítás szakirányú feladatai.....	146. oldal
5.19.	Az ütőhangszer – tanítás szakirányú feladatai.....	149. oldal
5.20.	A zongoratanítás szakirányú feladatai.....	151. oldal
6.	A zenetörténet – zeneirodalom szakirányú feladatai	153. oldal
7.	A zeneelmélet – tanítás szakirányú feladatai.....	154. oldal
8.	A szolfézs tanítás szakirányú feladatai.....	156. oldal
9.	Hangszeres tanszakok „B” tagozat.....	158. oldal
9.1.	„Hosszú” tanszakok.....	158. oldal
9.2.	„Rövid” tanszakok.....	159. oldal
10.	Szolfézs főtan szak „B” tagozat.....	159. oldal
11.	A magánének tárgy tanításának szakirányú feladatai.....	162. oldal
12.	A népi hegedűtanítás szakirányú feladatai	164. oldal
13.	A népi bőgő/cselló tanításának szakirányú feladatai.....	166. oldal
14.	A népi brácsatanítás szakirányú feladatai.....	167. oldal
15.	A citeratanítás szakirányú feladatai.....	168. oldal
16.	A dudatanítás szakirányú feladatai	169. oldal
17.	A népi ének tanításának szakirányú feladatai.....	171. oldal
18.	A népi furulyatanítás szakirányú feladatai	172. oldal
19.	A koboztanítás szakirányú feladatai	173. oldal
20.	A tekerőtanítás szakirányú feladatai.....	175. oldal
21.	A zeneművészeti alapvizsga részei.....	176. oldal
22.	A zeneművészeti záróvizsga részei	177. oldal
23.	A zeneművészeti alapvizsga tartalma.....	179. oldal
23.1.	Az írásbeli vizsga tartalma	179. oldal
23.2.	A gyakorlati vizsga tartalma.....	184. oldal
24.	A zeneművészeti záróvizsga tartalma.....	199. oldal
24.1.	Az írásbeli vizsga tartalma	199. oldal
24.2.	A gyakorlati vizsga tartalma.....	202. oldal
25.	A zeneművészeti alapvizsga és záróvizsga értékelése	217. oldal
26.	Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai	219. oldal

27.	A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai	219. oldal

B) Klasszikus zene

I.	Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói	221. oldal

II.	Tanszakok és tantárgyak	221. oldal

1.	A képzés struktúrája	221. oldal
2.	Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés – „A” tagozat	222. oldal
2.1.	Óratervek	222. oldal
2.2.	A tanítási órák időtartama.....	223. oldal
3.	„B” tagozat	224. oldal
3.1.	Óratervek	224. oldal
3.2.	A tanítási órák időtartama.....	225. oldal
4.	Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés „A” tagozat	226. oldal
4.1.	A tanítási órák időtartama.....	227. oldal
4.2.	„B” tagozat	227. oldal
4.3.	A tanítási órák időtartama.....	228. oldal
5.	A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei	228. oldal
5.1.	Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén	228. oldal
6.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei ..	229. oldal
6.1.	A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei	229. oldal
6.2.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.....	229. oldal
6.3.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak.....	230. oldal
6.3.1.	Alapvizsga tantárgyai	230. oldal
6.3.2.	Záróvizsga tantárgyai	230. oldal
6.4.	A vizsgák ideje	231. oldal
6.5.	Előrehozott vizsga	232. oldal
6.6.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga részei alóli felmentés.....	232. oldal
6.7.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése.....	232. oldal

III.	Főtárgyak.....	233. oldal

1.	Akkordikus tanszak tantárgyai	233. oldal
1.1.	Gitár.....	233. oldal
1.1.2.	Előképző évfolyamok	234. oldal
1.1.3.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat	236. oldal
1.1.4.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	242. oldal
1.1.5.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	247. oldal
1.1.6.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	248. oldal
1.1.7.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	249. oldal
1.1.8.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	251. oldal
1.1.9.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	255. oldal
1.1.10.	A művészeti záróvizsga követelményei	255. oldal
1.1.11.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök	256. oldal
2.	Billentyűs tanszak tantárgyai.....	256. oldal

2.1.	Zongora.....	256. oldal
2.1.1.	A zongoratanítás feladatai	256. oldal
2.1.2.	Előképző évfolyamok	257. oldal
2.1.3.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat	259. oldal
2.1.4.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	265. oldal
2.1.5.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	272. oldal
2.1.6.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	273. oldal
2.1.7.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	275. oldal
2.1.8.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	279. oldal
2.1.9.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	283. oldal
2.1.10.	A művészeti záróvizsga követelményei	284. oldal
2.1.11.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök	285. oldal
3.	Zeneismeret tanszak tantárgyai	285. oldal
3.1.	Szolfézs.....	285. oldal
3.1.1.	Előképző évfolyamok	286. oldal
3.1.2.	Követelmények az előképző évfolyamainak elvégzése után.....	292. oldal
3.1.3.	Alapfokú évfolyamok	292. oldal
3.1.4.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	313. oldal
3.1.5.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	327. oldal
3.1.6.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	328. oldal
3.1.7.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	331. oldal
3.1.8.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	341. oldal
3.1.9.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	351. oldal
3.1.10.	A művészeti záróvizsga követelményei	354. oldal
3.1.11.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális taneszközök).....	355. oldal
3.2.	Zenetörténet – zeneirodalom	355. oldal
3.2.1.	Alapfokú évfolyamok	356. oldal
3.2.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	359. oldal
3.2.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	359. oldal
3.2.4.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	366. oldal
3.2.5.	A művészeti záróvizsga követelményei	366. oldal
3.2.6.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	367. oldal
4.	Kötelező tantárgyak	367. oldal
4.1.	Szolfézs kötelező	367. oldal
4.1.1.	Előképző évfolyamok	369. oldal
4.1.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	374. oldal
4.1.3.	Alapfokú évfolyamok	374. oldal
4.1.4.	Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után.....	389. oldal
4.1.5.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	390. oldal
4.1.6.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	391. oldal

C) Népzene

I.	Az alapfokú népzeneoktatás célrendszere, funkciói.....	392. oldal
1.	A képzés struktúrája	392. oldal
1.1.	Tanszakok és tantárgyak.....	392. oldal
1.2.	Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés	393. oldal
1.2.1.	Óraterv	393. oldal
1.3.	A tanítási órák időtartama.....	394. oldal
1.4.	„B” tagozat	394. oldal
1.4.1.	Óraterv	395. oldal
1.4.2.	A tanítási órák időtartama.....	395. oldal
1.5.	Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés.....	395. oldal
1.5.1.	Óraterv 1.	396. oldal
1.5.2.	Óraterv 2.	396. oldal
1.5.3.	A tanítási órák időtartama.....	397. oldal
2.	A népzeneoktatás általános fejlesztési követelményei	397. oldal
2.1.	Kiemelt kompetenciák a népzeneoktatás területén.....	397. oldal
3.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei ..	398. oldal
3.1.	A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei	398. oldal
3.2.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.....	398. oldal
4.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak.....	399. oldal
4.1.	Alapvizsga tantárgyai	399. oldal
5.	Előrehozott vizsga	400. oldal
6.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés	400. oldal
7.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése.....	401 . oldal
II.	Főtárgyak	402. oldal
1.	Vonós és tekerő tanszak tantárgyai	402. oldal
1.1.	Tekerő.....	402. oldal
1.1.1.	Előképző évfolyamok	402. oldal
1.1.2.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat.....	404. oldal
1.1.3.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	407. oldal
1.1.4.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	410. oldal
1.1.5.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	410. oldal
1.1.6.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	411. oldal
1.1.7.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	413. oldal
1.1.8.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	415. oldal
1.1.9.	A művészeti záróvizsga követelményei	416. oldal
1.1.10.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	417. oldal
2.	Fúvós tanszak tantárgyai	417. oldal
2.1.	Népi furulya.....	417. oldal
2.1.1.	Előkészítő évfolyamok	418. oldal
2.1.2.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat.....	419. oldal
2.1.3.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	425. oldal
2.1.4.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	426. oldal

2.1.5.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	427. oldal
2.1.6.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	428. oldal
2.1.7.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	431. oldal
2.1.8.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	434. oldal
2.1.9.	A művészeti záróvizsga követelményei	434. oldal
2.1.10.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	435. oldal
2.2.	Duda	435. oldal
2.2.1.	A dudatanítás szakirány feladatai	435. oldal
2.2.2.	Előkészítő évfolyam	436. oldal
2.2.3.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat	437. oldal
2.2.4.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	441. oldal
2.2.5.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	444. oldal
2.2.6.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	445. oldal
2.2.7.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	446. oldal
2.2.8.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	448. oldal
2.2.9.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	451. oldal
2.2.10.	A művészeti záróvizsga követelményei	451. oldal
2.2.11.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	452. oldal
2.3.	Népi klarinét/Tárogató.....	452. oldal
2.3.1.	Előkészítő évfolyamok	453. oldal
2.3.2.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat	454. oldal
2.3.3.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	457. oldal
2.3.4.	Követelmény az alapfok évfolyamainak elvégzése után.....	460. oldal
2.3.5.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	461. oldal
2.3.6.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	462. oldal
2.3.7.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	464. oldal
2.3.8.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	467. oldal
2.3.9.	A művészeti záróvizsga követelményei	467. oldal
2.3.10.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	468. oldal
3.	Ütő tanszak tantárgyai	468. oldal
3.1.	Népi ritmushangszerek	468. oldal
3.1.1.	Előkészítő évfolyamok	469. oldal
3.1.2.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat	470. oldal
3.1.3.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	476. oldal
3.1.4.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	477. oldal
3.1.5.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	477. oldal
4.	Vokális tanszak tantárgyai.....	478. oldal
4.1.	Népi ének.....	478. oldal
4.1.1.	A népi ének tanításának szakirányú feladata	478. oldal
4.1.2.	Előkészítő évfolyamok	479. oldal
4.1.3.	Alapfokú évfolyamok „A” tagozat	479. oldal
4.1.4.	Alapfokú évfolyamok „B” tagozat	483. oldal
4.1.5.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	487. oldal
4.1.6.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	488. oldal
4.1.7.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	489. oldal

4.1.8.	Továbbképző évfolyamok „B” tagozat.....	492. oldal
4.1.9.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	499. oldal
4.1.10.	A művészeti záróvizsga követelményei	499. oldal
4.1.11.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	500. oldal
5.	A zeneismereti tanszak tantárgyai	500. oldal
5.1.	Népzenei ismeretek.....	500. oldal
5.1.1.	Előkészítő évfolyamok	501. oldal
5.1.2.	Alapfokú évfolyamok	503. oldal
5.1.3.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	509. oldal
5.1.4.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	509. oldal
5.1.5.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	512. oldal
5.2.	Néprajz.....	512. oldal
5.2.1.	Alapfokú évfolyamok	513. oldal
5.2.2.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	514. oldal
5.2.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	514. oldal
5.2.4.	Továbbképző évfolyamok „A” tagozat	515. oldal
5.2.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	518. oldal
5.2.6.	A művészeti záróvizsga követelménye.....	518. oldal
5.2.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	519. oldal
6.	Kamarazene tanszak tantárgya	519. oldal
6.1.	Népi kamarazene	519. oldal
6.1.1.	Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	523. oldal
6.1.2.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	524. oldal
6.1.3.	Továbbképző évfolyamok	524. oldal
6.1.4.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	526. oldal
6.1.5.	A művészeti záróvizsga követelményei	527. oldal
6.1.6.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	527. oldal

D) Néptánc tanszak

1.	A tanszak feladata.....	528. oldal
2.	Követelmények az alapfok elvégzése után.....	529. oldal
3.	Követelmények a továbbképző elvégzése után	530. oldal
4.	Néptánc óraterve.....	531. oldal
5.	A néptánc tanszak vizsgakövetelményei	531. oldal
5.1.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	531. oldal
5.2.	A művészeti záróvizsga követelményei	533. oldal

E) Néptánc tanszak

I. Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói

1.	A képzés struktúrája	535. oldal
2.	Óraterv	536. oldal
3.	A néptáncoktatás általános követelményei.....	536. oldal
4.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei ..	537. oldal

5.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés.....	538. oldal
6.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése.....	538. oldal
II.	Főttárgyak	539. oldal
1.	Népi játék.....	539. oldal
1.1.	Előképző évfolyamok	539. oldal
1.2.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	540. oldal
2.	Néptánc	541. oldal
2.1.	Alapfokú évfolyamok	541. oldal
2.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	549. oldal
2.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	549. oldal
2.4.	Továbbképző évfolyamok	550. oldal
2.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	555. oldal
2.6.	A művészeti záróvizsga követelményei	555. oldal
2.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz.....	556. oldal
III.	Kötelező tantárgy	557. oldal
1.	Folklórismeret.....	557. oldal
1.1.	Alapfokú évfolyamok	557. oldal
1.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	561. oldal
1.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	562. oldal
1.4.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz.....	562. oldal
2.	Tánc történet	563. oldal
2.1.	Továbbképző évfolyamok	563. oldal
2.2.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	565. oldal
2.3.	A művészeti záróvizsga követelményei	565. oldal
2.4.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz.....	566. oldal
IV.	Választható tantárgyak	567. oldal
1.	Népzenei alapismeretek.....	567. oldal
1.1.	Alapfokú évfolyamok	567. oldal
1.2.	Továbbképző évfolyamok	572. oldal
1.3.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz.....	575. oldal
2.	Táncleírás – olvasás.....	576. oldal
2.1.	Továbbképző évfolyamok	576. oldal
2.2.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz.....	577. oldal

F) Képző- és iparművészeti tanszak

1.	Az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói	578. oldal
2.	Képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai	578. oldal
3.	Értékelés	579. oldal
4.	A program célja	579. oldal
5.	Követelmények	579. oldal

G) Képző- és iparművészeti ág

1.	Képzőművészeti tanszak.....	581. oldal
1.1.	Vizuális alapozó gyakorlatok	581. oldal
1.2.	Előképző évfolyamok	581. oldal
2.	Grafika és festészet alapjai	582. oldal
2.1.	Alapfokú évfolyamok	582. oldal
3.	Művészettörténet	589. oldal
3.1.	Alapfokú évfolyamok	590. oldal
3.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	598. oldal
3.3.	A művészettörténeti alapvizsga követelményei	598. oldal
3.4.	Továbbképző évfolyamok	600. oldal
3.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	606. oldal
3.6.	A művészettörténet záróvizsga követelményei	607. oldal
3.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	608. oldal
4.	Grafika és festészet tanszak	608. oldal
4.1.	Grafika és festészet műhelygyakorlat.....	608. oldal
4.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	616. oldal
4.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	616. oldal
4.4.	Továbbképző évfolyamok	617. oldal
4.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	625. oldal
4.6.	A művészeti záróvizsga követelményei	625. oldal
4.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	627. oldal
5.	Környezet- és kézműves kultúra tanszak.....	627. oldal
5.1.	Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat	627. oldal
5.2.	Alapfokú évfolyamok	628. oldal
5.3.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	635. oldal
5.4.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	636. oldal
5.5.	Továbbképző évfolyamok	637. oldal
5.6.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	648. oldal
5.7.	A művészeti záróvizsga követelményei	649. oldal
5.8.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	651. oldal
6.	Választható tantárgyak	651. oldal
6.1.	Népművészet	651. oldal
6.1.1.	Alapfokú évfolyamok	652. oldal
6.1.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	659. oldal
6.1.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	659. oldal

6.1.4.	Továbbképző évfolyamok	660. oldal
6.1.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	667. oldal
6.1.6.	A művészeti záróvizsga követelményei	667. oldal
6.1.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	669. oldal

H) Színművészeti- bábművészeti ág

1.	Az alapfokú svészeti- bábművészeti képzés célrendszere és funkciói.....	670. oldal
2.	Általános fejlesztési követelmények	670. oldal
3.	A képzés struktúrája	672. oldal
4.	Óraterv (Óraszámok heti bontásban).....	672. oldal
5.	A képzés tantárgyai	672. oldal
6.	Színjáték tanszak követelményei.....	673. oldal

I) Színművészeti- bábművészeti ág

1.	Az alapfokú színművészeti- bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói.....	681. oldal
2.	A képzés struktúrája – Tanszakok és tantárgyak.....	681. oldal
2.1.	Színjáték tanszak	681. oldal
2.2.	Bábjáték tanszak.....	682. oldal
3.	Óraterv	682. oldal
3.1.	Színjáték tanszak	682. oldal
3.2.	Bábjáték tanszak.....	683. oldal
4.	A színművészeti- bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei.....	683. oldal
4.1.	Kiemelt kompetenciák a színművészet területén.....	683. oldal
4.2.	Kiemelt kompetenciák a bábművészet területén	684. oldal
5.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei ..	685. oldal
5.1.	A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei	685. oldal
5.2.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai, meghatározásának módja	686. oldal
5.3.	Vizsga tantárgyak	686. oldal
5.4.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés	687. oldal
5.5.	A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése.....	687. oldal
6.	Színjáték tanszak	687. oldal
6.1.	Főtárgy – Dráma és színjáték	687. oldal
6.2.	Előképző évfolyamok	688. oldal
6.3.	Alapfokú évfolyamok	692. oldal
6.4.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	706. oldal
6.5.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	707. oldal
6.6.	Továbbképző évfolyamok	708. oldal
6.7.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	719. oldal
6.8.	A művészeti záróvizsga követelményei	719. oldal
6.9.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	721. oldal
7.	Kötelezően választható tantárgyak	721. oldal

7.1.	Beszéd és vers.....	721. oldal
7.1.1.	Alapfokú évfolyamok	721. oldal
7.1.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	730. oldal
7.1.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	731. oldal
7.1.4.	Továbbképző évfolyamok	731. oldal
7.1.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után ...	736. oldal
7.1.6.	A művészeti záróvizsga követelményei	737. oldal
7.1.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	738. oldal
8.	Mozgás és tánc	738. oldal
8.1.	Alapfokú évfolyamok	738. oldal
8.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	745. oldal
8.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	746. oldal
8.4.	Továbbképző évfolyamok	746. oldal
8.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	751. oldal
8.6.	A művészeti záróvizsga követelményei	751. oldal
8.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	752. oldal
9.	Zene és ének	752. oldal
9.1.	Alapfokú évfolyamok	753. oldal
9.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	761. oldal
9.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	762. oldal
9.4.	Továbbképző évfolyamok	762. oldal
9.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	768. oldal
9.6.	A művészeti záróvizsga követelményei	769. oldal
9.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	769. oldal
10.	Színházismeret.....	770. oldal
10.1.	Alapfokú évfolyamok	770. oldal
10.2.	Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	778. oldal
10.3.	A művészeti alapvizsga követelményei.....	778. oldal
10.4.	Továbbképző évfolyamok	779. oldal
10.5.	Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	789. oldal
10.6.	A művészeti záróvizsga követelményei	789. oldal
10.7.	A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....	791. oldal

IV. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége 792. oldal

1.	Taneszközök használata	793. oldal

V. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása..... 794. oldal

1.	Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	794. oldal
2.	A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	794. oldal
3.	Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	794. oldal
4.	A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	795. oldal

VI. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	796. oldal
1. A mindennapos testnevelés bevezetése	796. oldal
VII. választható tantárgyak, foglalkozások és pedagógusválasztás szabályai.....	797. oldal
VIII. Az alkalmazott pedagógiai módszerek.....	798. oldal
1. Hagyományos tanítási órák	798. oldal
2. Differenciált tanítási órák	798. oldal
3. Csoportmunka és kooperatív tanítási órák	798. oldal
4. Iskolaotthonos oktatás	798. oldal
5. Interaktív tananyagok alkalmazása a tanítási órákon	798. oldal
IX. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítése.....	799. oldal
1. A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban, gyakorlatban történő ellenőrzési és A értékelési módja	799. oldal
2. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai.....	801. oldal
2. 1. Az írásbeli beszámoltatások szerepe, súlya a tanuló tudásának értékelésében	801. oldal
3. Az értékelés (érdemjegyszerzés) gyakorisága.....	802. oldal
4. Az értékelés (érdemjegyek, osztályzatok) módja).....	802. oldal
5. A tanulók tanulmányi munkájának diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái	804. oldal
6. A tanulók magatartásának, szorgalmának értékelése	805. oldal
6. 1. A tanulók magatartásának értékelése	805. oldal
6.2. A tanulók szorgalmának értékelése	806. oldal
X. A magasabb évfolyamba lépés feltételei.....	808. oldal
XI. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	809. oldal
XII. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	810. oldal
XIII. Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei.....	816. oldal
1. Az iskola egészségnevelési elvei.....	816. oldal
2.Az iskola környezeti nevelési elvei	816. oldal
2.1.A környezeti nevelés célja.....	816. oldal
XIV. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	819. oldal
1. Az intézménnyel szembeni fenntartói elvárások	819. oldal
2. Kötelezettségek és felelősség	819. oldal

XV. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának szorgalmának értékelése, minősítéséhez kapcsolódó elvek	821. oldal
XVI. Az otthoni, a napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	823. oldal
XVII. Záró rendelkezések.....	824. oldal
1. Nevelőtestület nyilatkozata.....	824. oldal
2. Fenntartói nyilatkozat	824. oldal

Bevezető

1. Öndefiníció

Az oktatásügy terén bekövetkezett alapvető változások a rendszerváltozás után lehetővé tették, hogy **hiánypótló alapfokú oktatási intézményt** hozhassunk létre. A nagy érdeklődésre való tekintettel, a kliensszemlélet fölerősödésével meggyőződhattunk arról, hogy kezdeményező törekvéseinkre szükség van.

Mivel a **magyar szerves műveltség** az előző időszak hivatalos oktatási rendszerében nem jelent meg, illetve nem úgy jelentkezett, mint ahogy megítélésünk szerint szükséges lett volna, ezért – felfogásunkból következően – erre fektettük a fő hangsúlyt. Ennek alapvető formáit a tudás átadásának személyességében, a nevelés kiemelt szerepében, a mélyen megélt hitben és a művészeti nevelésben – különösen a népművészet értékeinek örökítésében foglalmaztuk meg.

Mindezzel egy időben készült el a NAT azon formája, mely jelen törvények szerint általánosan kötelező érvényű minden oktatási intézmény számára, ezért információbázisunk a NAT szellemében épülhetett föl. Így alapvetően eleget tudunk tenni az oktatáspolitikai követelményeinek és a klientúra sajátos igényeinek is.

Az előző két feltételt kiegészítette sajátos képzettségünk, melynek alapjain megszervezhettük az alapfokú művészetoktatást is. A kerettantervi kiegészítés csak erősíti, biztonságosabbá teszi pedagógiai elképzeléseinket és gyakorlatunkat.

Az óráközi szünetekben a gyerekek szabad levegőn – az iskolaépületek udvarán, a sportpályán vagy a parkban – tartózkodhatnak.

A testnevelés tanórai részét tornateremben sajátíthatják el tanulóink, mely lehetőséget szerződéskötéssel biztosítottuk.

Az étkeztetés a hivatalos normák szerint történik – közétkeztetést veszünk igénybe.

Az oktatást főállású és óraadó tanárok végzik, de sok egyéb szocializációs lehetőséget is fölhasználunk, hiszen körülményeink ezt lehetővé teszik. Ezek közül leginkább jellemző a családok bevonása a tanórán kívüli tevékenységekbe.

A hagyományokhoz és az egyházi ünnepekhez kapcsolódó szokások, rítusok, felelevenítése átfogja a teljes évkört.

Mivel adottságaink folytán **kiscsoportban** működünk, így a **felzárkóztatás és tehetséggondozás feltétlenül megoldott, hiszen óhatatlanul differenciáltan foglalkozunk a tanulókkal. Ez nagyban hozzájárul a szociális hátrányok kiegyenlítéséhez.**

2. Küldetésnyilatkozat

A legfontosabb célunk, hogy a **Család Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola** egy jól működő intézmény legyen. Tantestületünk a tevékenysége során fontos feladatának tartja a 6-14 éves korú gyermekek személyiségfejlesztését, jó színvonalú nevelését-oktatását. Az iskolai életünk szervezése során szoros egységnek tekintjük a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek összehangolását. Küldetésünknek tekintjük, hogy gyermekeink megismerjék és gyakorolják a krisztusi tanítást, az ortodox vallási gyakorlat formáiban ismerjék fel a tanítás lényegét. A tanulásszervezés során fontos feladatunknak tekintjük a hit- és erkölcsoktatást, tehetséggondozást, a művészeti nevelést és a felzárkóztatást.

Tanulóinkat folyamatosan készítjük fel az információs társadalom új igényeire és szükségleteire: számítógép használat, idegennyelvtudás, könyvtárhasználat, hiszen állandó önművelés nélkül ma már nem boldogul senki a mindennapi életben. Ehhez szorosan kapcsolódó elkötelezettségünk, hogy tanítványainkat a káros szenvedélyek nélküli egészséges életmódra neveljük, amelyben a szabadidő hasznos eltöltése is fontos szerepet kap. Az új értékek és kihívások mellett fontosnak tartjuk a lakóhelyhez való kötődés kialakítását, valamint olyan viselkedési formák kialakítását, amelyekben a keresztény hit, a fegyelem, segítőkészség, udvariasság, idők tisztelete szerepet kap.

Pedagógiai programunkat a Nemzeti Alaptantervre építettük a helyi igények (fenntartó, szülők, tanulók) és a lehetőségek figyelembevételével, hogy reális és megvalósítható legyen.

Mindannyian érzékeljük az utóbbi években, hogy a társadalom fokozott mértékben differenciálódott. Növekszik a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyerekek száma, felborulnak a normális értékrendek.

A vallásgyakorlat egyes területeire az iskolának fokozatosan kell bevezetni azon diákjait, akiket a szülők azért íratnak be az iskolába, hogy hitüket megismerjék, illetve abban növekedjenek.

Tudatosan törekszünk a tanulók szüleivel való tartalmas, kölcsönös információn alapuló kapcsolattartásra. Mindent elkövetünk, hogy megszüntessük az esélyegyenlőtlenségeket, megakadályozzuk a lemorzsolódást, s hogy teret adjunk a gyermeki önállóság, a kreativitás, az egyéni értékek és képességek kibontakoztatására.

Biztosítjuk, hogy minden tanulónk stabil alapképességekre építhesse további tanulmányait. Módszertani megújulással, az órák minden percének alapos megtervezésével kívánjuk elérni, hogy felvehessék a versenyt kortársaikkal városi, megyei és országos szinten egyaránt.

Munkánk során számítunk a gyerekek, szülők, fenntartó, vagyis az iskola partnereinek támogatására, és segítő véleményére intézményünk működésével kapcsolatban.

Alapvető célunk, hogy a nevelés-oktatási feladatainkat hitünkre alapozva magas színvonalon végezzük, amelyhez folyamatosan keresni fogjuk az új és hatékony módszereket, megoldásokat.

3. A pedagógiai program törvényi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet.
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet.
- A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről, és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) kormányrendelet
- 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosítása
- Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM-rendelet.
- 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 32/2012. (X. 8.) EMI. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.
- Egyházi törvény.
- A Gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. tv. módosítása a 2002. évi IX. tv.
- 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről.

A Pedagógiai Programnak két nagy része van

NEVELÉSI PROGRAM

HELYI TANTERV

A nevelési program és a helyi tanterv szoros egységet alkot.

4. Intézményünk elvárásai keresztény iskolaként

Az egyház, mint az iskola fenntartója tudatában van annak, hogy egy már működő intézményt vett át, pedagógusokkal és tanulókkal együtt. Ezért tiszteletben tartja mindenkinek a személyes meggyőződését.

Keresztény iskolának azt az iskolát nevezzük, amelyet az illetékes egyházi hatóság vagy bejegyzett egyházi jogi személy tart fenn, vagy amelyet az egyházi hatóság írott okmánnyal ilyennek ismer el. **A Család Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolát a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Orthodox Exarchátus saját közoktatási intézményének ismeri el.**

A keresztény iskolában a nevelés és az oktatás szoros egységben van. "Az iskola azért tanít, hogy neveljen, vagyis belülről alakítsa az embert." Minden tudást az örök élet fényében kell felülvizsgálni, és megfelelő erkölcsi háttérrel kell átadni.

A keresztény nevelésnek arra kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjének a szabadság felelős használatára, érzékük legyen a természetfeletti igazságok és az igazi értékek iránt, megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot, felülemelkedjenek a közepszerűségen, ne fáradjanak bele a folytonos önképzésbe és önnevelésbe.

Erkölcsi elvárások a pedagógusoktól

A diákok nevelése felelős, örök életre szóló feladat. Üdvösségre nevelünk. Minden más ezután következik. A pedagógus nyitott legyen minden értékre, amelyet beépíthet saját életébe és nevelő-oktató munkájába. Elengedhetetlen az önképzés, az olvasás, amelyek lelki-szellemi töltést adnak a napi munkához. Ez a munka nagy önfegyelmet és önismeretet igényel, de ugyanakkor a pedagógusnak vállalnia kell a diákok előtt teljes személyiségét, korlátait is. Tudatában kell lennie annak, hogy saját életpéldájával nevel. Szakmai munkájában megalapozott, tervszerű és igényes legyen, tanítványai értékelésében következetes és igazságos. Minden pedagógus az iskolán kívül is köteles képviselni az intézmény értékrendjét, kifejezni az iskolához való lojalitást. Megjelenésében legyen kulturált, ápolts és mértéktartó, beszédmódjában és mondanivalójában igényes, árnyalt és pontos.

A nevelő a tanítványairól birtokában lévő ismereteket bizalmasan és titkosan kezelje, a gyermek, a szülő bizalmával ne éljen vissza! Legyen kész arra, hogy a szülőkkel minden, a gyermekre vonatkozó ismeretét megossza. Véleménynyilvánítása legyen tárgyyszerű, de szükség esetén vegye figyelembe a gyermek érdekét.

Kollégáival kapcsolatos panaszait nem viheti a tanulók és a szülők elé, őket nem hangolhatja pedagógustársa ellen. Nem csorbíthatja kollégái emberi és szakmai hitelét. Szavai és tettei legyenek összhangban, hiszen tekintélyének alapja a tetteiben mutatott példa. A nevelő a szülőktől a gyermekükért végzett pedagógusi tevékenységéért ellenszolgáltatást nem vár, és nem is fogadhat el.

Erkölcsi ajánlások a szülőknek

Az iskola a szülőkkel igyekszik mindjobban megismertetni szellemiségét. A szülőktől is elvárja, hogy elfogadják az iskola keresztény jellegét, ne neveljenek, tegyenek az iskola ellen,

az iskolával kapcsolatos problémáikat az érintettekkel beszéljék meg. Gyermkeiket a tőlük elvárt magatartás kialakításában, valamint gyakorlásában segítsék és erősítsék meg.

Gyermekeik fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről – az iskola által lehetőségként felkínált valamennyi eszközzel és lehetőséggel élve – rendszeresen érdeklődjenek. Az iskola jelzéseire érdemben és időben válaszoljanak. Maguk is járuljanak hozzá az iskola minden pedagógusával való partneri viszony és megfelelő dialógus kialakításához.

Otthonukban megfelelő napirend kialakításával, odafigyeléssel és a szükséges segítségadással támogassák gyermekeiket a kötelező és a szabadon vállalt iskolai feladataik teljesítésében. Ha valamilyen problémát észlelnek, akkor azt időben jelezzék az érintett pedagógusnak, az osztályfőnöknek, az igazgatónak vagy a szülői munkaközösség tagjainak, vezetőjének.

Vegyenek részt a szülők vagy az egész család számára szervezett iskolai programokon. A szülők a gyerekek közötti konfliktusok megoldása során kellő önmérsékletet és türelmet tanúsítsanak egymás és a gyermekek iránt.

A szülők és a nevelők kapcsolata

Elfogadják egymás feladatköreit, annak tartalmi jellemzőit. Nyíltak, azaz egyenesek és őszinték egymáshoz, s ezzel nem élnek vissza. Értékelik, becsülik egymást az esetleges konfliktusok ellenére is. Feladataik különbözősége ellenére kapcsolatukra a kölcsönös függőség jellemző. Igényeik kielégítése nem történik a másik rovására.

Erkölcsei elvárások a diákoktól

Alapvető, hogy elfogadják és befogadják az iskola üdvösségre és felelős tudásra irányuló tevékenységét, és ezt tudatosan ne akadályozzák. Tartsák be az emberi kapcsolatok szabályait. Ehhez segíthetjük hozzá a fiatalt, ha megismertetjük vele a kereszténység alapelveit, megszerettetjük vele a csendes szemlélődést a természetben, értékes irodalmat, műalkotást, zeneművet adunk a kezébe.

Nevelési Program

*„Ne tartsd bölcsnek önmagad,
féljed az Urat és kerüld a rosszat”*

/Példabeszédek X. 5. 16./

I. A nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai eszközei, eljárásai

1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

Egyházi iskolaként nevelésünk alapja és középpontja maga Krisztus.

A keresztény nevelésnek abban kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjenek a szabadság felelős megélésére, érzékük legyen az igazi értékek iránt. Megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot. Felülemelkedjenek a közepszerűségeken, ne fáradjanak bele a folytonos önképzésbe és önnevelésbe, és egyre jobban elkötelezzék magukat az Egyházon belül Isten és az emberek szolgálatára.

Pedagógiai tevékenységünk

- keresztény értékrendre épít, biztosítja a keresztény gondolkodás jelenlétét,
- a nevelő jelleg dominál,
- a nemzeti értékeket szolgálja,
- fontos szerepet szán az egyházi és a nemzeti hagyományoknak,
- kiemelkedő szerepet szán a művészeti nevelésnek.

A Család Általános Iskolában és Alapfokú Művészeti Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alábbi felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni.

Komplexitás elve: A biológiai, a fiziológiai, a pszichológiai és a társadalmi törvényszerűségek folyamatos figyelembe vétele és összehangolása a nevelés – oktatás során.

Egyenrangúság elve: A nevelés-oktatás két alapvető tényezője, a pedagógus és a növendék egyenrangú félként vesz részt a nevelés-oktatás folyamatában. A tanuló a nevelés-oktatásának nem tárgya, hanem alanya.

A pedagógus vezető szerepe: Az egyenrangúság elvével összhangban a pedagógusnak vezető szerepe van a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységének megszervezésében, személyiségük fejlődésének támogatásában.

A diák személyisége a pedagógus személyiségének megnyilvánulásai által fejlődik. Ezért különleges felelősség hárul mind szakmailag, mind morálisan a pedagógusokra. „a katolikus iskola sajátos jellegének biztosítása legnagyobb részben az ott tanítók tevékenységén és tanúságtételén múlik.”

Életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételének elve: A tanuló fejlődésének a maga fejlettségi szintjéhez történő igazítása.

A különböző közösségekhez tartozás elve: A tanulók mindig szűkebb (család, osztály, iskola) és tágabb (környezet, társadalom) közösség tagjai. A nevelés – oktatás az emberi viszonyokban gazdag közösségek hatásrendszerén át, a közösségekben, a közösségek életének, céljainak, érdekeinek figyelembevételével, a közösség aktív részvételével történik. A közösségek biztosítanak terepet – a pedagógus vezető, irányító,

kezdeményező szerepe mellett – a tanulók önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához.

A bizalom elve: **Bizalom, megértés, tisztelet a tanuló személyisége iránt, törekvés a személyes kapcsolatok kialakítására.**

A tapasztalatszerzés elve: **Lehetőség teremtése a nevelés – oktatás folyamatában a tanulók számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére, általánosítására.**

Külső hatások elve: **Mindazon tapasztalatokra, információkra, ismeretekre történő támaszkodás, amelyeket a tanulók az iskolán kívül, mindennapi életükben szereznek be.**

A következtetesség elve: **Igényesség, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben, egyúttal lehetőség nyújtása a tanulók önállóságának, kezdeményezőképességének, kreativitásának.**

A motiváció elve: **A tanulók érdeklődésének a felkeltése.**

A koncentráció elve: **Adott tantárgy, műveltségi terület tanítása során alkalmazkodás és építés a korábban, illetve más tantárgyból elsajátított tudásra.**

A szemléletesség elve: **A befogadást, az elsajátítást előtérbe helyező tanulásszervezési és módszertani eljárások.**

Az aktivizálás elve: **A tanulói aktivitás kiváltása.**

A visszajelzés elve: **Folyamatos visszajelzés a tanulói teljesítményekről, ezek változásáról, javításuk akadályairól.**

Intézményünkben olyan légkört kívánunk teremteni, ahol a tanulóink otthon érezhetik magukat.

- A tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk.
- A gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.
- A tanuló egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük.
- Diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük.
- Minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban.
- Az iskola életében a hit által vezérelt, szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:
 - tanuló és tanuló
 - tanuló és nevelő
 - szülő és nevelő
 - nevelő és nevelő között

Iskolánkban a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat.

Nevelőink **szellemileg, erkölcsileg és testileg** egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből.

- A tervszerű nevelő és oktató munka a tanulók alapkészségeit fejleszti, és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alpműveltséget nyújt.
- Iskolánk olyan – az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó – ismereteket közöl, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben.
- Az iskola oktató tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében látjuk.
- Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák, az egyéni tanulás módszereit.
- Szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen.
- Törekszünk a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre.
- Segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót – megelőzni, felismerni a rosszat.
- Törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.
- Szeretnénk tanulóinkat megismertetni nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel és hagyományaival, hogy mindezek megbecsülése révén tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.

Intézményünk elsősorban a szülőkkel ápoltságok révén – folyamatosan részt kíván venni a közösségi életben.

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal.
- Igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint a falu lakossága.
- Ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat a környékünkön található iskolákkal.
- Nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk – eddigi hagyományaihoz híven – továbbra is képviseltesse magát a különféle versenyeken, bemutatókon ezek szervezésében, lebonyolításában szerepet vállaljon.
- Rendszeres kapcsolatot alakítunk ki a környezetünkben működő egyházi közösségekkel.

Eszményeinkben olyan tanuló kép él, aki közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:

- Humánus.
- Erkölcsös.
- Hitét gyakorló.
- Fegyelmezett.
- Művelt.
- Kötelességtudó.
- Érdeklődő, nyitott.
- Kreatív, alkotó.
- Becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát.
- Képes a problémák érzékelésére és megoldására.
- Gyakorlatias.

- Képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében.
- Jó eredmények elérésére törekszik (tanulásban, munkában, játékban).
- Van elképzelése a jövőjét illetően.
- Becsüli a tudást, öntevékenyen, aktívan vesz részt a tanulásban.
- Ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit.
- Képes tudását tovább fejleszteni és önállóan ismereteket szerezni.
- Tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti.
- Képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban.
- A mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik.
- Ismeri, tiszteli, óvja, ápolja:
 - a nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket,
 - a természet, a környezet értékeit,
 - más népek értékeit, hagyományait,
 - az egyetemes kultúra legnagyobb eredményeit.
- A társadalmilag elfogadott normák szerint viselkedik az emberi és a természeti környezetben.
- Ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szüksége magatartásformákat.
- Ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat.
- Ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit.
- Viselkedése udvarias.
- Beszéde kultúrált.
- Társaival együttműködik.
- Szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli.
- Képes szeretetet adni és kapni.
- Szereti hazáját.
- Megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket.
- Szellemileg és testileg egészséges, edzett.
- Egészségesen él.
- Szeret sportolni, mozogni.
- Megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolat, gondozott.

Tudjuk, hogy e tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében.

Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen az általános iskolai tanulmányainak befejezése után minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

2. Az intézményben folyó nevelő oktató munka értékei

Iskolánk nevelő – oktató munkáját a keresztény emberi értékek, a nemzeti értékek, a környezeti értékek, a nyitottság hatja át.

Alapvető emberi értékek tekintjük

- a gyermeki egyéniség tiszteletét,
- alapvető erkölcsi normákat,
- a pozitív jellemvonásokat,
- az általános műveltség szilárd alapjait,
- toleranciát, megértést, nyitottságot más népek, más kultúrák iránt,
- a beteg, sérült emberek iránti elfogadó, segítő magatartást.

3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka céljai

Az intézményben folyó nevelő – oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg.

A fejlesztés irányát meghatározó tényezők

- A nevelő – oktató tevékenység minél szakszerűbb és minél hatékonyabb végzése
- **ez tanulói, szülői érdek** -
- Az iskola szellemiségének kisugárzása a településre; kulturális értékeink megjelenése a település életében
- **ez helyi lakossági igény** -
- Az intézményben preferáltan jelenjen meg a fenntartó egyház szellemi értéke, gazdaságos működtetéssel.
- **ez fenntartói igény** -

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatók:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	- Követelés. - Gyakoroltatás. - Segítségadás. - Ellenőrzés. - Ösztönzés.	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. - Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. - Hagyományok kialakítása. - Követelés. - Ellenőrzés - Ösztönzés.

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	- Elbeszélés. - Tények és jelenségek bemutatása. - Műalkotások bemutatása. - A nevelő személyes példamutatása.	- A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	- Magyarázat, beszélgetés. - A tanulók önálló elemző munkája.	- Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. - Vita.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha intézményünk végzős diákjainak legalább a kilencven százaléka a nyolcadik évfolyam végén

- Minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége - vagyis több mint ötven százaléka - a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.).
- Az évek során emelkedő számban választanak a továbbtanulásban egyházi intézményt.
- Rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen.
- Ismeri a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat.
- Határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

Intézményünk pedagógiai munkájának célja

- A diákokat segítse abban a folyamatban, hogy a keresztény értékekre építve művelt emberré, gazdag (szépre, jóra fogékony) személyiséggé, Istent és embertársait szerető, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberré váljanak.
- Az iskolahasználók elégedettségére való törekvés, ezen belül: a hitéletbeli fejlődés, a tudás, a fegyelem, a továbbtanulásra való felkészítés fontossága.
- A diákok morális és esztétikai szemléletének alakítása, kognitív és kommunikációs képességeinek, az értékes tudás és az értékes alkotások iránti igényének megalapozása.
- A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen.
- Megalapozott, érvényes és személyes értékrendet alakítson ki, illetve azt segítse elő.
- A kudarc- és sikertűrés készségeit fejlessze.
- Az önálló, felelős állásfoglalás, cselekvés alapjait és (életkornak, fejlettségi foknak, saját személyiségjegyeknek megfelelő) készségeit kimunkálja.

- Magas színvonalú és sokrétű ismeretközléssel és hatékony szakmai munkával fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó, gondolkodó képességét, készségét és a kreativitást.
- A liturgiába való aktív bekapcsolódásra ösztönözze tanítványainkat.
- Nagy művészek, tudósok hithez, egyházhoz való viszonya, a gondolkodásra, a szellem fejlődésére gyakorolt hatása álljon példaként diákjaink előtt.
- Magyarságunk gyökereinek megismertetése (nyelv, történelem, magyarságtudat)
- Hagyományaink, ünnepeink megismertetése, átörökítése, élővé tétele (táncház, népdalkörök, kézműves foglalkozások, stb.).
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása.
- Minden gyermeknek megadni a lehetőséget, hogy elérje teljesítőképességének maximumát, egészséges, képzett felnőtté váljon.
- Célunk az általános műveltség elsajátíttatása, az esélyegyenlőség biztosításával, a közösségi szellemi és az egyéni bánásmód különös hangsúlyozásával.
- Kulturált magatartási szokások kialakítása.
- Célok
 - nyitottság,
 - felelősségtudat,
 - szinten tartás, differenciálás,
 - erkölcsiség,
 - minőség.
- A célok iránya
 - képességfejlesztés,
 - tudás átadása,
 - attitűd változás elérése.

Az intézmény részletes nevelési – oktatási céljai

Nevelési, tanítási, tanulási programunk eredményeként szeretnénk elérni, hogy diákjaink sokszínű egyéniségük kialakulása mellett – a NAT követelményrendszerére épülő, alkalmazható tudás, korszerű műveltség birtokosai legyenek.

Ismerjék meg nemzeti kultúránk értékeit, illetve mindazok életét, tevékenységét, akik kiemelkedő szerepet játszottak hazánk múltjában. Ismerjék meg múltunk egyszerű embereit is.

Különös fontossággal bír a szűkebb lakóhely, az ahhoz kapcsolódó régió múltjának, hagyományainak megismerése, valamint a magyarsághoz kapcsolódó identikus kérdéskör.

A közös ázsiai és európai múlt és az ezekhez kapcsolódó értékek megismerése. Szükséges tudniuk, hol a helyünk ma az un. Európai régióban. Lássák az európai integráció folyamatát, annak valódi okait, ellentmondásait.

Legyenek érzékenyek a speciálisan magyar, illetve az egész emberiséget érintő problémákra, ezen belül szűkebb hazájuk környezeti, társadalmi és kulturális gondjaira. Szerezzenek információkat, legyen önálló véleményük, keressenek összefüggéseket, megoldási lehetőségeket.

Ismerjék meg közvetlen környezetüket rendszeres kirándulások, természeti környezetbe szervezett foglalkozások, túrák, táborozások során. Ismerjék a környezetkárosodás folyamatait, a bolygónkra vonatkozó válságjelenségeket, ezek helyi vetületét. Kapcsolódjanak be környezetünk értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

Intézményünk kiemelt fontosságú céljai közé tartozik tanulóink magas színvonalú és változatos kommunikációs kultúrájának kialakítása. Fontosnak tartjuk az elektronikus kommunikációs képességek kialakítását. Az emberközeli verbális kommunikációs képességek kialakítása és fejlesztése érdekében:

A magyar nyelv oktatását képesség szerint a differenciálás módszerével oldjuk meg, s erre a csoportmunka is kiváló lehetőség.

Az informatikát fontosságának megfelelően – önálló géphasználattal segítjük.

Az idegen nyelv tanítását kiemelt fontosságúnak tartjuk, ezért célorientáltsággal a középiskolára és a nyelvvizsgára összpontosítunk.

A tanítási-tanulási folyamatot meghatározó céljaink

Célunk, hogy tanulóink sajátítsák el a NAT, ill. a helyi tanterv által előírt tananyagot. A tanítási, ill. tanulási folyamat szerves részévé szeretnénk tenni minden évfolyamban a tehetséggondozást és a felzárkóztatást. Iskolánk az első hat évfolyamban célul tűzte ki a változatos, kommunikációs kultúra elsajátítását.

Fontos célunk a mozgás, a sport, az egészség iránti pozitív beállítottság kialakítása, az egészséges életmódra nevelés, valamint a hazaszeretetre nevelés.

Az eredendő gyermeki kíváncsiság folytonos ébrentartása, amely legkönnyebben úgy érhető el, hogy mindig választ adunk a gyermekek kérdéseire, mégpedig úgy, hogy a válasszal újabb kérdéseket, újabb kíváncsiságot indukálunk.

A tanulási motívumok kialakítása és fejlesztése

- A tudás, mint társadalmi érték elfogadtatása.
- A rendszeres önművelés igényének és szokásainak kialakítása.
- Az ítélőképesség, az erkölcsi és esztétikai érzékenység növelése.
- A tanulási képesség fejlesztése, az alapműveltség megszerzéséhez szükséges ismeret feldolgozás kulturális technikáinak ismerete és használata.
- Helyes tanulási szokások, kommunikációs és vitakészség (érvelés, cáfolás) kialakulása, ill. továbbfejlesztése.
- Az ember- és önismeret képességének kialakítása.
- A saját kultúra gyökeres megismerése, elfogadása, megélése.
- Más kultúrák értékeinek fölismerése és elismerése.

A tanulás – tanítás metodikájának fejlesztése

Mivel intézményünk elsőrendű feladatai közé sorolja a kommunikációs kultúra fejlesztését, mely fontos összetevője a képzésnek, a tanulás módszertanának megtanítása elengedhetetlen. Ez főként az emberek közötti közvetlen interakcióra vonatkozik. De vonatkozik a

számítástechnikára is. A passzív, kreativitást kizáró információfogyasztás a gondolkodás és az életvitel torzulásához vezet. Iskolánk a technikát kezelni tudó, de annak nem alárendelt fiatalokat szeretne nevelni.

A pedagógus felelőssége a tanulási – nevelési (edukációs) folyamat megszervezésében

- Szóbeli és írásbeli feladatok sorrendje, összekapcsolása – nehézségi fok szerint.
- Tanszerek, eszközök használata.
- Gazdaságos időkihasználás, figyelemösszpontosítás, szünetek.
- Összefüggések okok és célok szerint.
- Ismétlés, önellenőrzés, memorizálás.
- Analizálás, lényegkiemelés, összefoglalás.
- Csoportos és egyéni tanulási módok irányított illetve önálló metódussal.
- A hagyományos edukáción kívül – tesztek, feladatlapok, gyakorlati feladatok (átmenet, vizsgák).
- Kutatómunka (könyvtár, elektronikus és írott sajtó); könyvtári órák.
- Belső és külső versenyek, pályázatok.
- Testedzések, túrák, kirándulások.

Célunk, hogy a diákok a tanulás időrendi és sorrendi tervezésében tegyenek szert fokozatos önállóságra. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg saját pszichés feltételeiket.

Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátítása

- Egyénre szabott tanulási módszerek kialakítása.
- Értő olvasás fejlesztése.
- Az íráskészség képességgé alakítása.
- Az emlékezet erősítése (rögzítési módszerek – memoriterek).
- Problémamegoldó gondolkodás kialakítása.
- Az önművelés igényének és szokásainak kialakítása.

Célunk az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése. A legfontosabb pályák, foglalkozások tartalmának, követelményeinek, a hozzájuk vezető utak, alternatívák megismerése – iskolánk arculatának és tanulóink érdeklődésének, beállítódásának megfelelő pályára irányítás. Szeretnénk felismertetni, hogy az adott cél képességeik kipróbálása, tudásuk gyarapítása – de esetleg többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az intézményben a következő tanulócsoportokhoz rendeltünk speciális célokat

- 1-4. évfolyam.
- 5-8. évfolyam.
- Tehetséges tanulók.
- Alapfokú művészetoktatásban résztvevő tanulók.
- Hátrányos helyzetű tanulók.
- Integrált oktatásban résztvevő tanulók.
- Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása.

A részcélok az alábbiakban határozhatók meg

1-4. évfolyam

- A test és a lélek harmonikus fejlesztése, melynek alapját a keresztény értékrend határozza meg.
- A szocializáció folyamatainak elősegítése.
- Az elméleti, művészeti alapok feltétel rendszerének megteremtése.
- Tanulási módszerek megtanítása.
- A helyes magatartási szokások kialakítása.
- Az alapkészségek maximális elsajátítása.
- Számítógépes matematikai foglalkozások beépítése.
- A vizuális kultúra tantárgy keretében a kézművesség.
- Idegen nyelv oktatásának bevezetése.

Az iskolaotthonos rendszerben: első-második osztály

Célunk itt elsősorban a szocializációs problémák csökkentése, ill. megszüntetése, a meghatározó alap beállítottság kialakítása. Az alapfokú nevelés itt az óvodai nevelés eredményeire és a családdal való együttműködésre épül. Nagyon fontos a szabadidő szervezet, játékos, manuális ügyességre és mozgásra épülő kitöltése.

Harmadik-negyedik osztály

A délelőtti tanórákhoz kapcsolódva a csoport tagjai tanítói segítséggel igyekezzenek önálló ismeretekre szert tenni. A csoport nyújtson a diák számára különböző játékos mozgási, kommunikációs, viselkedési ismeretszerzési, manuális készségfejlesztési formákat.

A kisiskoláskorhoz kapcsolódó gondolatok

A szülő, tanító, hitoktató, lelki vezető modellértékű a kisiskolás számára. A gyermekek életében ez az értelmi fejlődés szakasza.

A kisdiák tanítójának személyisége, szeretete, véleménye fontos a gyermek önmagával kapcsolatos alap-beállítottságának kialakításához.

Az alsó tagozatos gyermek öröme fogékony, érdeklődő, aktív, s feladat- és szabálytudat jellemzi.

Mozgásigénye nagy, s ha ez tudatos irányítással nem elégül ki, akkor irányítatlan mobilisság lesz a következménye.

Játékszükséglete nagy, de föltétlenül tervezni kell, mert a későbbi munkavégzés alapfeltétele.

A gyermeki világképben (kisiskolás korban) az erkölcsi ítéletalkotás folyamán a szülő és a pedagógus véleménye az „igaz”. Ha a gyermek kötődik nevelőjéhez, akkor annak szava „szent”...

A tudatosan irányított szocializáció folyamán az iskoláskorban az érzelmeké a vezető szerep. Ha nincs torz alaphelyzet, természetes módon szereti szüleit, nevelőit, meg akar felelni elvárásaiknak –, hogy még több szeretetet kapjon.

A gyermek emlékezete ebben a korban cselekvéshez, élményekhez kötődik. Gondolkodása konkrét tapasztalatokhoz, cselekvéshez kapcsolódik.

Feladat

Fontos jól megválasztani az alsós tanítók személyét, mert a pedagógus személyisége a nevelésben, oktatásban itt a legmeghatározóbb, a legmotiválóbb hatású. Itt lehet a legnagyobb kárt is okozni.

Fontos a csoportdinamika okos irányítása, mert ezen eszközzel nagyobb individuális eredményesség várható.

A gyermek természetes kíváncsiságát minden esetben ki kell elégíteni, ha az a személyiség épülését segíti.

A pedagógusok mindig a „pozitív modell” értékeit képviseljék. Hivatásbeli követelmény, hogy mindig a pozitív erkölcsi értékeket, követendő magatartásmintákat közvetítsék a direkt szocializáció folyamatában.

Mindig reális elvárások elé kell állítani a tanulókat, s ebben kikerülhetetlen a szülői együttműködés.

Az 1-4. évfolyamon rendkívül fontos nevelői feladat, hogy fenntartsa és továbbfejlessze a tanulóban természetszerűleg meglévő feladat- és szabálytudatot.

A természetes tekintélytisztelést a gyermek hasznára kell fordítani.

A tanítási órákon – de azokon kívül is – kapjon fokozott szerepet a játék, a cselekedtetés, a manualitás, a képi (konkrét) gondolkodás.

Elégítsék ki a gyermekek egészséges mozgásigényét – minden lehetőség szerint – tanórán belül, de akár azon kívül is.

Kapjon a tanuló szükséges és egyre növekvő terhelést testileg, érzelmileg/lelkileg, szellemileg, hogy ehhez hozzászokjon.

Nevelje az iskola örömeire, boldogságra, sikerre a kisiskolást, mutassa meg az élet szépségeit és árnyékos oldalát is, tanítsa meg boldognak lenni, tudja elviselni a sikert és a kudarcot. Tudja, hogy mit jelent a bizalom, remény, hit, szeretet. Ez utóbbi ösztönözze a többre és a jobbra.

5-8. évfolyam

- A test és a lélek harmonikus fejlesztése, melynek alapját a keresztény értékrend határozza meg.
- A szocializáció folyamatának elősegítése.
- Az alapműveltség továbbépítése.
- A tanulási módszerek megtanítása.
- A magas színvonalú oktató – nevelő munka.
- Differenciálás.
- Kultúrált viselkedési formák elsajátíttatása.

- Szemléltetőeszközök fokozott fejlesztése.
- Pályaorientáció.
- A továbbtanulás minél hatékonyabb előkészítése.
- Számítástechnika és számítógépes matematikai foglalkozások beépítése.
- A technika tantárgy keretében háztartástan és modellezés, az őszi és tavaszi időszakban agrotechnika.
- A vizuális kultúra tantárgy keretében agyagozás, kézművesség és tűzzománc.

Fontos az önálló tanulási lehetőség biztosítása. A pedagógus irányítja az önálló ismeretszerzés különböző formáit. A kiscsoportos munka (12-16 fő) lehetővé teszi a tanulási folyamat irányítását, segítségét, ellenőrzését és a megfelelő differenciálást. Iskolánkban a hatodik osztály után befejeződik az alapozó szakasz. Ötödik osztálytól új osztályfőnökök, ill. szaktanárok tanítják a tanulókat. Kiemelt fontosságú feladatnak tartjuk a szakos ellátottságot.

Szeretnénk elérni, hogy az iskolai oktatás és az intézmény céljai, ill. diákjaink továbbtanulása, valamint az átjárhatóság szempontjából fontos tantárgyakat mindig szakképzett pedagógusok oktassák.

Fontosnak tartjuk, hogy hitükben erős, keresztény felfogású, szakmailag jó pedagógusokat alkalmazzunk.

4. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka feladatai

Segítse elő az egyéni életélmények szerzését, az egyéni képességek kibontakozását a hitélet erősítését szolgáló (lelkigyakorlat, zarándoklat, stb.) programokban, az órai munkában és a tanórán kívüli tevékenységekben: napközi, tanulószoba, szakkörök, kirándulás, erdei iskola, iskolaújság, stb.

Fejlessze a tanulók problémamegoldó gondolkodását, az összefüggések felismerését, a morális kérdések megítélését osztályfőnöki órák, vezetői és közösséget érintő intézkedések, tantárgyak elsajátítása során.

Tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal támogassa az egyéni képességek kibontakozását.

Teremtsen a diákok számára életkoruknak megfelelő formájú és jelentőségű döntési helyzeteket.

Mutassa fel szentek, ismert egyházi és elismert személyiségek által követésre méltó példákat. Segítse elő a személyes meggyőződés, keresztény világszemlélet és világkép kialakítását és érzelmi-szellemi megerősítését, személyre és konkrét közösségekre szabott feladatok alapján.

Hozzon létre konstruktív, jellegzetes, tartalmas és felelős, szellemi arculattal rendelkező alkotó (kis) közösségeket, ahol a tanuló a közösségben való élet során fejlessze önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.

5. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

Nevelő-oktató munkánk eljárásainak, eszközeinek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez, a pedagógusok személyiségéhez, felkészültségéhez.

Az eljárások, eszközök alkalmazásának egyetlen törvénye van: a módszerek, eljárások kombinációja. Kiemelten kezeljük az iskola értékelési rendszerét, a dicséretet, osztályzást, jutalmazást, stb.

Napjaink pedagógiai gyakorlata, tapasztalata, valamint a nevelés kiemelt szerepe a nevelő-oktató munka során megkívánja, hogy a módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján csoportosítsuk.

Ennek alapján az alábbi csoportosítás végezhető el

- A meggyőzés módszerei (az oktatás, példaképállítás, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás, stb.).
- A tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, értékelés, játékos módszerek, gyakorlás, stb.).
- A magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret stb.).
- A jutalmazás formái (szóbeli dicséret, írásbeli dicséret, oklevél, kitüntetés, jutalomkönyv, tárgyi jutalom, táborozás, ösztöndíj, tanulmányút, stb.).
- A büntetés formái (szóbeli figyelmeztetés (észrevétel, dorgálás, feddés, határozott rendreutasítás, osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, rovás, igazgatói figyelmeztetés, intés, rovás, nevelőtestület elé idézés, szigorú megrovás, párhuzamos osztályba való áthelyezés, stb.).
- A nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célzó módszerek (felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás, tilalom, stb.).

II. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

A személyiségfejlesztés alapja a szeretetparancs hármassága: szeretni Istent, szeretni embertársaimat, mint saját magamat. Akiben ezek a tulajdonságok megerősödnek, fogékony lesz a szentre, az igazra, a jóra és a szépre.

***Fiataljaink számára igazi útravaló a küldetésstudat kialakulása:
"Ti vagytok a világ világossága." (Mt 5, 14)***

A diákok elé példaként Jézust, az őt követő szenteket és a ma körülöttünk élő szent életű embereket kell állítanunk. Be kell mutatnunk, hogy a nyolc boldogság, a szeretet himnusz, a sarkalatos erények hogyan lehetnek életük részévé, hogyan szólhatnak az ő nyelvükön is.

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjú korig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyekre érzékenyek. A nevelőhöz való viszony is sokat alakul a kezdeti feltétlen elfogadástól a tagadáson át az egyenrangú baráti kapcsolatig.

Célkitűzéseink alapján konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket.

Az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok

- Az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.
- A megismerés képességének fejlesztése.
- Az önismeret, a céltudatosság kialakítása.

A tanulók erkölcsi nevelése területén elvégzendő feladatok

- Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- A tanulók közösségére és önmagukra irányuló helyes cselekvésre és aktivitásra készítető érzelmek kialakítása.
- Pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink továbbá a helyi tantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása, valamint az ezekre épülő differenciálás.

A helyi tanterveket is magába foglaló pedagógiai programunk összeállításánál elsődleges szempont a tanulók képességeinek fejlődéséhez szükséges olyan követelmények meghatározása, amely ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást.

Nevelési programunk összeállításánál ezért elsődlegesek az alábbi feladatok

- A színes, sokoldalú, gyakorlatias iskolai élet, hitélet, tanulás, játék, munka.
- A fenti lehetőségek a tanulók önismeretét, keresztényi gondolkodás képességét, együttműködési készségét fejlesszék, eddzék akaratukat.

- Járuljanak hozzá életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez.

Kialakítandó személyiségjegyek

- A helyes önértékelés.
- Az értékek felismerése, megbecsülése és a kiállás mellettük.
- Józan, megfontolt ítélőképesség.
- A mások felé való nyitottság, befogadóképesség.
- A saját akaratunkról való lemondás mások érdekében.
- A szelídség, az alázat, a türelem.
- Alaposság kialakítása.
- A mértékletesség.
- A bűnbánatra való készség.
- A belső csendre, elmélyülésre való igény.
- Hűség Istenhez és embertársainkhoz.
- Felelősség magunk, mások és a teremtet világ iránt.

Elvárásaink tanítványainktól a következők

- Részvétel a katolikus egyházi programokban.
- Tiszteletteljes, szép beszéd tanárral, társakkal egyaránt.
- Mindenki testi, lelki egészségének megőrzése, biztosítása.
- Alapos, rendszeres és pontos munka.
- A rájuk bízott feladatok lelkiismeretes elvégzése.
- A házirend felelős betartása.

1. A digitális eszközök felelős használata

A gyerekek digitális eszközhasználata mostanra olyan szintűvé vált, hogy súlyosan befolyásolja és akadályozza a gyermekek egészséges személyiségfejlődését, valamint a mi oktatói-nevelői munkánkat.

Amit a tudomány már bebizonyított, mi is látjuk diákjainkon: évről évre romlik a gyerekek mentális állapota, a szellemi színvonal csökken, a tanulási képesség gyengül (beszédkészség, helyesírás, olvasási készség, szociális kompetenciák). Minél több online tartalommal találkozunk a gyermek, annál jobban nyomot hagy mindez a ki nem alakult idegrendszerén. A hasznosnak vagy ártalmatlannak vélt tartalmak is a digitális függés felé taszítják őket.

Iskolánkban teljes embereket kívánunk nevelni. Az organikus népi kultúra, a keresztény hitbeli meggyőződés és erkölcs, a személyes figyelem, a sok testmozgás, a szépség képi kultúrája iskolánk alappillérei. Mindezt nemcsak gyengíti, hanem többnyire ellehetetleníti az okoseszköz-használat.

A nevelő munka csak a szülők és tanárok együttműködésével jöhet létre. Az iskola értékei az elmúlt évtizedekben nem változtak, de az újfajta kihívások

újféle együttműködést tesznek szükségessé. Az iskola nevelőtestülete határozottan arra kéri a szülőket, hogy a mindennapok sokszor naiv és megengedő szülői magatartásával ne lehetetlenítsék el a nevelő munkánkat és a gyermekek jövőbeni boldog életének lehetőségét!

A családoknak saját cselekvési tervet kell kidolgozni, hogy a digitális függőségtől és a fiataloknak nem való tartalmaktól hogyan tudják megóvni gyermekeinket. Aki gyermekként okoseszközt használ, nem tudja kivonni magát eme hatások alól. Az iskola nevelői együttműködésre kéri a szülőket, nemcsak a gyermekek egyéni boldogulása, hanem az osztályközösségek és az egész iskola érdekében. *Az okoseszközöktől való távolságtartás minden gyermek érdeke.*

A Család Iskola mindig is a család óvó-védő környezetét biztosította a gyermekeknek. A családokra zúduló, emberi mivoltunkat alapvetően károsító online tartalmak világában lehetőséget kíván nyújtani az idejáróknak, hogy gyermekek okoseszköz-mentesen nőhessenek fel.

Kérjük tehát a szülőket, hogy aláírásukkal erősítsék meg azon szándékukat, mely szerint együtt kívánnak működni az iskola nevelőivel, tudatos értékválasztásuk miatt látogatják ezt az intézményt, vallják az iskola alapelveit, a bizalom jegyében pedig elfogadják, és megvalósítják a pedagógusok ajánlásait.

Nevelői munkánk sikere és közösségi értékeink megőrzése érdekében a jövőben a tudatosan és többszöri megkeresésünk ellenére sem közreműködő családokkal való együttműködésünket kénytelenek leszünk felbontani.

III. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

Az egészségfejlesztés megvalósulási formája, a korszerű egészségnevelés. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapok testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszerbiztonság megvalósítása.

Az egészségfejlesztési feladatok célja

- Elősegíti a tanulóink és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
- Együttműködést alakít ki a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
- Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi szakemberekkel.
- Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.
- Törekszik arra, hogy segítse tanulóink, egészségének megőrzését.

Az iskolai egészségfejlesztésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezzenek az egészséges életvitel kialakításához. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék. Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak

- önmagunk ismerete,
- egészségi állapotunk ismerete,
- a mozgás fontossága,
- a helyes táplálkozás,
- higiéniai ismertek,
- rendszeres orvosi, fogorvosi, védőnői szűrővizsgálatok,
- védőnői fogadóórák biztosítása az iskolában,
- az egészségnap programja szerves része legyen az egészségneveléssel kapcsolatos éves programnak.

A biológia szakos, a testnevelés szakos nevelőnek támaszkodnia kell az osztályfőnökök és az iskolai egészségügyi szolgálat szoros együttműködésére, a szaktanárok és a munkaközösség-vezetők munkájára.

A feladat jellegéből adódóan közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel

- az intézményvezető és a telephelyvezető,

- a biológia szakos pedagógus,
- az iskolaorvos, védőnő,
- a diákönkormányzatot segítő pedagógus,
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- a napközis és tanulószobai csoportok vezetői között.

2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia- és testnevelésóra) és a délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg, az iskolai védőnő segítségével, valamint a vöröskeresztszakkör működésével.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja

- fejleszteni a beteg, sérült és fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit,
- felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái

- Szervezetten, a biológia tanterv részeként.

3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Témakörök

- Elsősegély-nyújtási alapismeretek
- Technika és felszerelés
- Beteg állapotának felmérése, betegvizsgálat
- Életmentő beavatkozások
- Légzési zavarok
- Szívműködés és keringés zavarai
- Sebek és vérzések
- Csontok, ízületek, izmok sérülései
- Idegrendszeri működészavarok
- Környezeti sérülések
- Idegen test
- Mérgezések, marások, csípések
- Elektromos áram okozta balesetek, vízbe fulladás
- Sürgősségi elsősegélynyújtás - újraélesztés
- Kötözések

IV. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

1. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösség olyan együttműködésre szerveződött emberi csoport, amelyet a közös érdek, közös cél, közös értékrend és közös tudat tart össze. Fontos az együttes élmény ereje, mert a közös szokások révén kialakult elvárások lesznek a szabályozók. Az igazi tanulói és más emberi közösség a legegységesebb emberi, kulturális, vallási, nemzeti és szociális értékek hordozója, közvetítője, amely messzemenően figyelembe veszi a közösség tagjainak egyéni sajátosságait.

Célja: A közösség segítse az egyének fejlődését, képességeinek kibontakozását úgy, hogy azok egyéni lehetőségeik maximumára jussanak el.

A közösségi nevelés területei

- a család,
- az iskola,
- az iskolán kívüli közösségek.

Az iskola keretén belül működő közösségi nevelés területei

- tanítási órák,
- tanítási órán kívüli egyéb iskolai foglalkozások (pl. napközi, kirándulások, sportfoglalkozások)
- diákok által szervezett, tanórán kívüli iskolai foglalkozások (mint: diák-önkormányzati munka),
- szabadidős tevékenység.

Nagyon fontos az oktatás és a szabadidős tevékenység gondosan megtervezett, átgondolt munkamegosztása, amely az egymásra épülés teljes rendszerét jelenti. Az iskolai szabadidős tevékenység jó teret biztosít a közösségfejlesztő munkának.

1. 1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

- A tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerőcs erősítésével.
- A tanulók kezdeményezéseinek, a közvetlen tapasztalatszerzésnek támogatása.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével).
- A tanulók önállóságának, öntevékenységének fejlesztése.
- Különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.
- Olyan pedagógus közösség kialakítása, amely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja.

1. 2. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenység pedagógiai irányításával biztosítsák, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások (zenei, tánc, képzőművészeti, kézműves, stb.) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, a kirándulások, erdei iskolák mélyítsék el a természetszeretetet és a környezet iránti felelősséget.

1. 3. A diák-önkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

- Jelöljön ki olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célokat, amellyel nem sérti az egyéni érdekeket.
- Fejlessze a meglévő közösségi munkákat, közösségépítő tevékenységeket.
- Törekedjen a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.

1. 4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

- Tanórán kívüli szabadidős foglalkozások: napközi, tanulószoba, szakkörök kirándulások, erdei iskolák.
- A lelkigyakorlatok, zarándoklatok mélyítsék el a katolikus vallás és hit megélését.
- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenység pedagógiai irányításával biztosítsák, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások (zenei, tánc, képzőművészeti, kézműves, stb.) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, a kirándulások, erdei iskolák mélyítsék el a természetszeretetet és a környezet iránti felelősséget.

1. 5. A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során

- Építsen ki jó kapcsolatot az adott korosztállyal, szüleikkel, plébániával, egyházi személyiségekkel, külső szakemberekkel.
- Fejlessze a csoportokban végzett közös munka során az önismeretet, az önfegyelmet, az együttműködést.
- Segítse olyan csoportok kialakítását, amelyek az emberi kapcsolatok hitbeli, pozitív irányú elmélyítésével hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

V. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladata

A pedagógusok feladatainak részletes listáját a személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

1. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A pedagógus felelősséggel és önállóan a tanulók nevelése érdekében végzi nevelő-oktató munkáját.

Nevelő-oktató munkáját egységes elvek alapján, hatékony módszertani eszközök megválasztásával véggezte.

A pedagógus alaptevékenysége azokat a tanórai és tanórán kívüli teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendeltetése szerint nevelő-oktató munkából és egyes munkaköröknek (tanító, tanár, napközis nevelő) megfelelően minden nevelőre kötelezően vonatkoznak.

Alkotó módon részt vállal:

- A nevelőtestület újszerű törekvéseiből.
- Az ünnepélyek, rendezvények és megemlékezések műsorainak összeállításából, szervezéséből, ezeken aktívan vegyen részt.
- Az intézmény hagyományainak ápolásából.
- A tanulók folyamatos felzárkóztatásából, tehetséggondozásából, fejlesztéséből, mely az integráció követelményeinek feleljen meg.
- A gyermekvédelmi tevékenységből.
- A tanulók tanórai és tanórán kívüli foglalkoztatásának tervezéséből, szervezéséből, irányításából.
- A projektek, pályázatok előkészítéséből, megvalósításából, értékeléséből.

Tanítási órákon, tanórán kívüli foglalkozásokon minőségi munkát végez, mely a szervezés, tervezés, felkészülés, ellenőrzés, értékelés szerves egymásra épüléséből adódik.

A pedagógus kötelességei

A pedagógus alapvető feladata a rábízott tanulók nevelése-oktatása. Ezzel összefüggésben az alábbi kötelességei vannak:

- Az intézmény értékrendjével összhangban, magánéletével, magtartásával, megjelenésével, öltözködésével mutasson példát a keresztény értékrendnek megfelelően.
- A tanulók személyiségfejlődését figyelemmel kíséri, a gyermeki jogokat tiszteletben tartja.
- A tanulók fejlődésének figyelemmel kísérése és elősegítése.
- Részt vesz a szülői értekezleteken, fogadóórákon.
- A szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztatja.
- A szülőket figyelmezteti, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődése elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- Segíti a hátrányos helyzetű tanulók, az SNI tanulók felzárkóztatását, a tehetségek gondozását.
- A szülők és tanulók javaslataira, kérdéseire érdemi választ ad.

- A gyermekek, szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja.
- Nagy gondot fordít a tanulók testi épségére, a technikai eszközöket és a sportszereket, felszereléseket használatuk előtt gondosan ellenőrzi, a hibákat azonnal jelzi.
- Fokozottan ügyel a balesetek elkerülésére, felelősséget vállal a rábízott tanulók testi épségéért, balesetveszély észlelésekor megteszi a szükséges intézkedéseket.
- Tanév elején részt vesz a munkavédelmi és balesetvédelmi oktatásokon.
- Szükség esetén tanítási szünetekben részt vállal az iskolai ügyeleti beosztásból.
- A munkahelyről betegség miatti, illetve bármilyen egyéb okból történő igazolt hiányzás esetén, a hiányzás napján 9.00 óráig értesíti az intézmény vezetőjét vagy a telephely vezetőjét, és gondoskodik arról, hogy a helyettesítő nevelő számára rendelkezésre álljanak azok a felszerelések, amelyek biztosítják a továbbhaladást.
- Helyettesítést vállal, mely beletartozik a heti 40 órás munkaidőbe.
- Napi ügyeletet lát el az ügyeleti beosztás alapján.
- Felkészül a tanítási órákra.
- Nevelő-oktató munkáját tervszerűen végzi, tanmenet alapján dolgozik, mely saját készítésű vagy a tankönyvekhez írt központi tanmenet lehet. A tanmeneteit minden tanév szeptember 30-ig bemutatja jóváhagyás céljából az intézményvezetőnek. Ha az alapidokumentumok nem változnak, a bevált tanmeneteket – folyamatos kiegészítéssel – több éven át használhatja. Elektronikus formában is le kell adni, mely az intézmény dokumentumainak részét képezi.
- Munkájához kapcsolódó adminisztrációt napra készen vezeti, melyet az érvényben lévő jogszabályok írnak elő. Az elektronikus naplót a megbeszélte módon vezeti, a vezetésével kapcsolatos határidőket betartja. Írásbeli munkájára nagy gondot fordít.
- A szaktárgyához tartozó szakleltárt tanév elején felveszi, majd tanév végén leltárt készít. Hiány esetén anyagi felelősséggel tartozik.
- A tanulók számára a témazáró dolgozatok időpontját időben jelzi, a Pedagógiai Programban meghatározottak alapján.
- A tanulók füzetait, munkafüzetait, házi feladatait folyamatosan javítja, értékeli, a hibákat, hiányosságokat jelzi a diákok felé.
- Ügyeletet lát el a mindenkori ügyeleti beosztás szerint.
- Az intézmény által szervezett továbbképzéseken, tréningeken, a munkaközösségek munkájában, értekezleteken, megbeszéléseken aktívan vesz részt.
- Munkájának megkezdése előtt negyed órával köteles megjelenni munkahelyén.
- A nevelőtestület tagjaira vonatkozó előírások kötelezőek, vétség esetén fegyelmi eljárás kezdeményezhető.
- Az általános rend, fegyelem ellenőrzésében segíti az iskolavezetés munkáját.
- Ügyel az intézmény vagyoni védelmére.

2. Az osztályfőnöki munka tartalma

Tevékenysége három fontos feladatkörre terjed ki:

- ügyviteli (adminisztrációs) teendők ellátása,
- szervezési, koordinációs feladatok végrehajtása,
- közvetlen nevelőmunka.

3. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató

bízza meg.

- Gondoskodik osztálya tantermének esztétikus dekorálásáról, tisztaságáról.
- Alaposan ismernie kell tanítványai személyiségét.
- Az iskola pedagógiai elvei szerint neveli osztályának tanulóit, a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe véve.
- Segíti a felsős munkaközösség munkáját.
- Együttműködik, összehangolja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, látogatja óráikat (szaktanárok, napközis nevelő).
- Tanév elején megalakítja osztálya szülői munkaközösségét.
- Kapcsolatot tart az ifjúságvédelmi felelőssel, gyógypedagógussal, családgondozóval, pszichológussal, logopédussal, gyógytornásszal, iskolaorvossal, védőnővel.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Különös gondot fordít a veszélyeztetett, a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű tanulók segítésére.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a nevelőtestület tagjai elé helyezi.
- Csaláslátogatás alkalmával – új osztálynál kötelező, új tanulónál három hónapon belül – tájékozik tanítványai otthoni körülményeiről.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel, – szülői értekezlet, fogadóóra, tájékoztató füzet – tájékoztatást ad tanítványai magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat. Az elektronikus osztálynaplót naprakészen vezeti. Félévkor, év végén statisztikát készít a megadott szempontok alapján.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja a soron következő feladatokról, azok megoldására mozgósít.
- Közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében – osztálykirándulás, nyári táborozás.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, kitüntetésére, figyelembe véve a diákok javaslatait.
- Javaslataival és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét.
- A tanulókat fogászatra, orvosi vizsgálatra kíséri.
- Tegyen meg mindent, hogy az osztálya összeforrt, jó közösség legyen.

4. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

A KRÉTA rendszer által biztosítjuk, hogy az érdemjegyek rögzítése és az értesítési folyamat hatékony legyen, lehetőséget teremtve a diákoknak és szülőknek az eredmények időben történő megismerésére.

Az értesítési kötelezettség határideje az érdemjegyek rögzítését követő 5 munkanap.

Kivételes esetekben, például technikai problémák vagy más okok miatt bekövetkező késések esetén az intézmény vezetősége az érintett felek számára haladéktalanul tájékoztatást nyújt, és megteszi a szükséges lépéseket a probléma megoldása érdekében.

Az osztályfőnök ellenőrzi, hogy az érdemjegyek rögzítése és az értesítési kötelezettség a határidőknek megfelelően történjen.

VI. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetséges fiatalok gondozása Istentől ránk szabott feladat. Ezért kiemelt fontosságú a tehetségek felismerése és fejlesztése. Minden pedagógus, de elsősorban a szaktanár és osztályfőnök feladata, hogy felhívja a figyelmet tehetséges tanítványainkra, hogy megfelelően gondoskodhassunk fejlesztésükről.

E tevékenység kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt. Ez a legszorosabb együttműködést tételezi fel a családdal és a tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

A tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatására, versenyekre való felkészítésére a pedagógusok szervezeten, illetve egyéni konzultáció keretein belül lehetőséget, támogatást nyújtanak.

A tehetséggondozás elszakíthatatlan részét képezi a színvonalas oktatásnak.

A tehetséggondozás céljai intézményünkben

- minden diákunk tehetségének felismerése és felkarolása,
- tehetségfejlesztés, eredményes verseny-előkészítés,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása.

A tehetséggondozás feladatai intézményünkben

- egyéni és kiscsoportos tehetséggondozó órák, verseny-előkészítő foglalkozások,
- hátrányos helyzetű diákok számára szervezett felzárkóztató foglalkozások,
- szakköri foglalkozások.

A tehetségfejlesztés lehetőségei iskolánkban

- Differenciált tanórai munka.
- Tehetséggondozó szakkörök.
- Felkészítés versenyekre, pályázatokon való részvételre.
- Felkészítés középiskolai, ill. felsőfokú tanulmányokra.
- Személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése.
- Kiugró tehetségek szakemberhez való irányítása, aki gondoskodik megfelelő fejlesztésükről.
- Minél több tanulót bevonni a Művészetoktatás tanszakaira.

2. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

Nagyon fontosnak tartjuk a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztését, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat.

Iskolánk feladata

- A tanuló személyiségének és környezetének megismerése, a problémák gyökerének feltárása.
- A fejlesztő módszerek megbeszélése, egyeztetése a családdal.
- A megfelelő beilleszkedés hatékony segítése.
- A szülők segítése a családi, a nevelési konfliktusok megoldásában.
- Ennek érdekében fejleszteni kell a gyermek önismeretét, önbizalmát, együttműködési, kapcsolatépítési képességét, szerepeltetési tudását, konfliktuskezelő képességét.
- A fejlesztés szinterei az iskolai, az osztályközösségi, a hitéleti programok.
- Az elrendelő cél a tanulók felelősségtudatának, önfegyelmének, kezdeményezőkétségének, csoportmunkára való alkalmasságának kialakítása.
- Szoros kapcsolat a helyi Óvodákkal, Nevelési Tanácsadóval, a Zala Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottsággal és Gyermekjóléti Szolgálatokkal.
- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- Felzárkóztató foglalkozások.
- Délutáni foglalkozások munkája.

3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Az esélyegyenlőtlenség csökkentése fontos feladatunk, amely speciális felzárkóztató programokkal, személyes törődéssel, beszélgetésekkel történhet. Kiváltképpen megkülönböztetett törődésben kell részesítenünk az érzelemszegény gyermekeket, akiket csak önmagunk, szeretetünk folyamatos ajándékozásával zárkóztathatunk fel.

A felzárkóztatás egy komplex, nagy körütekintést, lelkiismeretességet és áldozatosságot kívánó pedagógiai tevékenység. Jelenti a lemaradás fokának és okainak feltárását, a tanuló helyes önismeretre és küzdőképességre való nevelését, a tanórán kívüli felzárkóztató foglalkozások és a tanórai differenciált foglalkoztatás megtervezését, szervezését és kivitelezését.

A felzárkóztató programok elsődleges feladata az érdeklődés, a gondolkodás, a beszéd megfelelő fejlesztése.

3. 1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

Ezek a következő tevékenységek

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése, egyéni, kiscsoportos foglalkozás keretében.
- Fejlesztő órák – a Zala Megyei Pedagógiai Intézet, Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság (Zalaegerszeg), valamint a Zöldmező Utcai Általános Iskola, Diákotthon és Speciális Szakiskola, Kollégium, Nevelési Tanácsadó, Pedagógiai Szakszolgálat és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Nevelési Tanácsadó Tagintézménye (Keszthely) által előírt óraszám alapján, valamint a munkatársaikkal való kapcsolattartás.
- A gyermek személyiségének átgondolt és reális megítélése.
- A tanuló testi-lelki állapotának minél teljesebb felmérése.
- A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai.

- Családlátogatások. A szülők, a családok nevelési gondjainak segítése.
- A továbbtanulás irányítása, segítése.

3. 2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának folyamata

Tevékenység	Módszer	Felelős
1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felismerése	Képességek felmérése iskolába lépéskor	Tanító Gyógypedagógus
	Képességek felmérése az iskoláztatás folyamán	Tanító Gyógypedagógus
	Megfigyelés	Tanító, szaktanár, osztályfőnök, ifj. véd. felelős
	A tanuló iskolai produktumainak célirányos áttekintése	Tanító, szaktanár, gyógypedagógus
	Beszélgetés gyerekekkel, szülővel	Tanító, szaktanár, osztályfőnök
2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése (iskolán belül)	Egyéni fejlesztés fejlesztési terv alapján	Gyógypedagógus, tanító, szaktanár
	Differenciált tanórávezetés	Minden pedagógus
	Korrepetálás, napközi, mentesítés bizonyos tárgyak, illetve értékelési módszerek alól (bizottság véleménye alapján)	Igazgató, érintett pedagógusok, napközis nevelők
	Tanulás tanítása	Pedagógusok
3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése (iskolán kívül)	A tanulási nehézséggel küzdő tanulók speciális szakemberekhez történő irányítása	Tanító, szaktanár, osztályfőnök
4. A fejlesztés hatékonysága, értékelése	Tanulmányi eredmények elemzése	Tanító, szaktanár, osztályfőnök, gyógypedagógus, ifj. véd. felelős
	Beszélgetés gyerekekkel, szülőkkel	Tanító, szaktanár, osztályfőnök

4. A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése és oktatása a 2/2005. (III.1.) OM rendeletben megjelent általános és speciális elvek szerint, az adott tanuló szakvéleményében megfogalmazottak alapján történik.

4. 1. A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapidokumentuma, az abban meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a sajátos nevelési igényű tanulóira is érvényesek. Intézményünk Pedagógiai Programjának, helyi tantervének összeállításakor az alábbiakat vettük figyelembe:

- A Köznevelési Törvény, a NAT és az Irányelv előírásait.
- A nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit.
- A szülők elvárásait és az általuk nevelt tanulók sajátosságait.

4. 2. Az Irányelv célja

Az Irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél.

Ennek megvalósítása érdekében a következőket vettük figyelembe:

- A fejlesztés segítse számukra a megfelelő tartalmak közvetítése során a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.
- Fejlesztési követelményeink a fejlődés lehetséges üteméhez igazodnak.
- Kerüljük a tanulók túlterhelését.

4. 3. A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs, rehabilitációs célú ellátása

A sajátos nevelési igény kifejezi

- A tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

4. 4. A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

Intézményünk átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, melyeket az intézményi dokumentumok tartalmaznak.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység a szakmai együttműködésben kialakított és szervezett tanítási – tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók, illetve tanulócsoporthoz igényeiktől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák, alkalmazását teszi szükségessé.

4. 5. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése

4. 6. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékból típusa, súlyossága.
- A fogyatékból kialakulásának ideje.
- A sajátos nevelési igényű tanuló
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei.
- A társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket a következő dokumentumaink tartalmazzák:

- Pedagógiai Program.
- Minőségirányítási Program.
- Helyi tanterv tantárgyi programjai.
- Egyéni fejlesztési terv.

4. 7. A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés, oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a közoktatási törvény foglalja össze. A közoktatási törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhöz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

Ezek lehetnek:

- Speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek.
- Speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelét segítő technikai eszközök.

4. 8. Integrált nevelés megvalósulása

A sajátos nevelési igényű tanulóink eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegíti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető.

Ennek érdekében

- Törekszünk, nevelőtestületünk minél több tagja vegyen részt továbbképzéseken, szakirányú tanfolyamokon.
- Magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel – elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség – és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezzenek az integrált oktatásban résztvevő pedagógusaink.
- Az együttnevelés megvalósítása érdekében a rehabilitációs szemlélet érvényesülése érdekében a módszerek megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához.
- A tananyag feldolgozásánál figyelembe vesszük a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait.
- Egyéni fejlesztési tervet készítünk, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítunk.
- A tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítjük, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján alkalmazzuk módszereinket.
- Alkalmazkodunk az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez.
- Együttműködünk a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus utasításait betartjuk.
- Törekszünk a speciális eszközök alkalmazására.
- Felkészítjük a szülőket a sajátos nevelési igényű tanulók befogadására.

A gyógypedagógus feladatai a következők:

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését.
- Feladata a programok összeállítása.
- A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztést véghez.
- Javaslatot tesz a fogyatékos típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- Közreműködik az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, és az ezt követő konzultációban.
- Segíti a speciális segédeszközök kiválasztását.
- Figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra.
- Együttműködik a pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait.
- Terápiás fejlesztő tevékenységet véghez.

5. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

A nevelés három színterén – család, iskola, társadalom – a családok nagy többsége nem tudja, vagy nem akarja elsődleges szerepét betölteni. Az iskola kénytelen ezzel a helyzettel megküzdeni, de képtelen a családi és társadalmi nevelés hiányát teljesen pótolni.

Keresztény hitünkéből adódóan különös figyelmet szentelnünk a gyengébbekre, és segítjük a nehezebb körülmények között élőket.

Nevelésünk a keresztény értékrend elfogadását, a keresztény életforma kialakítását, mindennapi megélését segíti elő, amely remélhetőleg tanítványaink számára maradandó lesz. Megvédi őket az alkoholizmus, kábítószer, egyéb erkölcsi veszélytől.

Legnehezebb a segítségadás azokban az esetekben, amelyekben a család a gyermek számára nem biztosít megfelelő erkölcsi hátteret, a szülők életvitele negatív példa a gyerek előtt. Ezekre a hiányosságokra sok esetben későn derül fény, amit csak a tanuló rendhagyó magatartása, megnyilatkozásai jeleznek. Az ilyen nehéz esetekben vállalnunk kell a fokozott törődést a tanulóval.

A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók száma emelkedik. Ezért is indokolt, hogy a gyermek és ifjúságvédelem átfogja az iskolai élet egészét, biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedéseket tegyen a rászorulóknak érdekében.

Ezt a tevékenységet a gyermekvédelmi felelős koordinálja. Folyamatos kapcsolatot tart az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével és az osztályfőnökökkel. Családlátogatáson vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében. Kapcsolatot tart a különböző gyermekvédelmi szervezetekkel.

Gyermekvédelmi tevékenységünk fontosabb feladatai

- A gyerekek elemi szükségletei (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) meglétének figyelemmel kísérése.
- Az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör kialakításának elősegítése a családon belül és a családon kívül.
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatáson keresztül és az iskolaorvosi rendelőken.
- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés, stb.).
- Segélykérelmek támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően.
- A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén szabálysértési eljárás kezdeményezése.

A gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie!

Az intézmény gyermekvédelmi tevékenységének fő feladatai:

Megelőzés, feltárás, megszüntetés.

Meg kell vizsgálni

- hogy a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését.
- hogy mennyire ellenőrzött a tevékenysége, szabad mozgása.
- hogy használ-e a tanuló egészségére káros anyagokat, szereket, folytat-e fejlődésére káros életmódot.
- hogy a tanuló szociális helyzete szükségessé teszi-e segélyek, egyéb támogatások igénybe vételét.

- hogy folyamatos ellenőrzést igényel-e a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermekek otthoni életformája, ellátása, pihenése.
- hogy szükséges-e rendszeres segítségnyújtás tanulmányai befejezéséhez, pályaválasztásához és eredményes beiskolázásához.
- hogy tudunk-e olyan érzelmi kötődést biztosítani, amelyben a gyermek őszintén feltárhatja problémáit.

A szociális hátrányokat az alábbi tevékenységi formákkal szolgáljuk

- Tehetséggondozó programok szervezése.
- Kis létszámú osztályok szervezése.
- Felzárkóztató és fejlesztő foglalkozások.
- Napközis, ellátás biztosítása.
- Szülők, családok életvezetési gondjainak segítése.
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása.
- Hozzájárulás tanulmányi kirándulásokhoz, táborozásokhoz, erdei iskolákhoz.
- Drog- és bűnmegelőzési program alkalmazása.
- Felvilágosító munka, a szociális hátrányok enyhítését segítő pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik az érintett családdal, a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Családsegítő Szolgálattal, a gyermekorvossal és a védőnővel.

5. 1. A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

Szerencsére elég sokan vállalták a nagy családot, így a gyerekek korán megtanulhatják milyen fontos beosztani azt a keveset, ami van.

Az intézményben folyó tevékenységi formák, melyek a szociális hátrányok enyhítését szolgálják

- Egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás.
- Felzárkóztató órák.
- Iskolaotthon.
- Diákétkeztetés (étkezés kedvezményekhez javaslatok).
- Fejlesztő foglalkozások.

VII. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakoriságának rendje

Az iskola életével kapcsolatos legfontosabb döntések a nevelőtestület hatáskörébe tartoznak.

A jogszabályok szerint bizonyos döntések a fenntartó, mások az intézmény vezetőjének hatáskörébe tartoznak. A tanulók döntési joga a diák-önkormányzati munkában történő részvételre, annak szervezésére, szervezeti rendjének kialakítására korlátozódik a jogszabályok által meghatározott módon. A köznevelési törvényben és végrehajtási rendeletében meghatározottak szerint biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a tanulók – a diákönkormányzat szervezeti keretei között – kifejthessék véleményüket a házirend, a szervezeti és működési szabályzat, valamint a pedagógiai program elkészítésekor. Ennek érdekében az osztályfőnökök és a diákönkormányzat patronáló tanára közreműködésével minden osztályban az életkornak megfelelő szinten és tartalommal ismertetjük a dokumentumok tartalmát, biztosítjuk az egyes tanulók és az osztályközösségek számára a véleménynyilvánítás lehetőségét. A dokumentumok tanulói véleményezése a diákönkormányzat hatásköre az annak szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint.

Ugyanakkor lehetőséget kívánunk biztosítani arra is, hogy egyes – a tanulóközösség egészére vonatkozó – döntések meghozatala előtt a tanulók szervezett formában részt vehessenek a döntést megelőző véleményezésben. A tájékoztatás és a tanulói vélemények beszerzésének módszerét az előző bekezdésben meghatározottal azonosan határozzuk meg.

A diákönkormányzat bevonásával biztosítjuk az iskola tanulóközössége számára azt a lehetőséget is, hogy a tanulók számára fontos döntéseket megelőzően – a diákönkormányzat vezetőjének vagy patronáló tanárának előzetes kérése alapján – részt vehetnek a nevelőtestületnek azokon az értekezletein, amelyeken az iskola munkájának értékelése történik.

VIII. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formáit

1. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A diákok és a pedagógusok együttműködésének formái

- A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, ill. az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.
- Az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközségyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén, a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül, az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a diákokat.
- A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, ill. választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, a nevelővel, a nevelőtestülettel.
- A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

2. A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség együttműködése.

Ennek alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség, amelynek feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség. Megvalósulási formái a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység. Eredménye a családi és az iskolai nevelés egysége, és ennek nyomán a gyermeki személyiség kedvező fejlődése.

A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái

- Családlátogatás.
- Szülői értekezlet.
- Fogadó óra.
- Nyílt tanítási nap.
- Írásbeli tájékoztató.
- Előadások szervezése.
- Közös kirándulások.
- Közös lelki nap.
- Közös zárándoklatok.
- Plébániával közös programok.

A szülők részéről elvárhatjuk

- Aktív részvételt az iskolai rendezvényeken.
- Ötletnyújtást az előadások (hitéleti, nevelési, stb.) témáihoz.
- Őszinte véleménynyilvánítást.

- Együttműködő magatartást.
- Nevelési problémák őszinte megbeszélését, a közös megoldásra való törekvést.
- Érdeklődő, segítő hozzáállást.
- Szponzori segítségnyújtást.

A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei

- Közös rendezvények (pl.: karácsonyi ünnepség, farsangi bál, stb.) szervezése a szülők és pedagógusok részvételével. Osztály – család közös hétvége.

3. Kapcsolattartás az iskola partnereivel

Az intézmény rendszeres kapcsolatot tart

- a fenntartóval,
 - Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus – Magyarországi Orthodox Exarchátus,
- oktatási intézményekkel,
 - A telephelyeken folyó művészeti oktatás Általános Iskoláival,
- történelmi egyházakkal,
- a pedagógiai szakszolgálatokkal,
 - Nevelési Tanácsadó Keszthely,
 - Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Zalaegerszeg,
- pedagógiai szakmai szolgáltatás,
- A gyermekjóléti szolgálattal és egyéb gyermekvédelmi, családjogi szervezettel való kapcsolattartás
- egészségügyi szolgáltatóval,
 - iskolaorvos,
 - fogorvos,
 - védőnő.
- egyéb közösségekkel,
 - az intézménnyel jogviszonyban állók hozzátartozóival,
 - a települések egyéb lakosaival.

3. 1. A fenntartóval való kapcsolattartás

Az intézmény és a fenntartó kapcsolata folyamatos, elsősorban a következő területekre terjed ki:

- az intézmény szakmai működtetése,
- az intézmény működéséhez szükséges eszközök, feltételek megteremtése,
- a fenntartó által a köznevelési intézmény tantárgyfelosztásának, továbbképzési programjának jóváhagyására,
- az intézményben folyó gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységre, beleértve a tanulóbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedéseket, valamint
- az intézményben folyó szakmai munka értékelésére,
- a pedagógiai program, a házirend és az SZMSZ jóváhagyására, ellenőrzésére.

A fenntartóval való kapcsolattartás formái

- szóbeli tájékoztatás,
- írásbeli beszámoló,
- dokumentum átadás jóváhagyás céljából,
- egyeztető tárgyaláson, értekezleten, gyűlésen való részvétel,
- a fenntartó által kiadott rendelkezés átvétele annak végrehajtása céljából,
- speciális információszolgáltatás az intézmény pénzügyi-gazdálkodási, valamint szakmai tevékenységéhez kapcsolódóan.

3. 2. Oktatási intézményekkel való kapcsolattartás

Az intézmény elsősorban a telephelyeken folyó Általános Iskolákkal kapcsolatot alakít ki.

A kapcsolatok lehetnek

- szakmai,
- kulturális,
- sport és egyéb jellegűek.

A kapcsolatok formái

- egymás kölcsönös tájékoztatása,
- rendezvények,
- versenyek.

3. 3. Kapcsolattartás a történelmi egyházakkal

Egyházi fenntartású intézményként nagyon fontos az együttműködés a hitoktatókkal.

A kapcsolattartás formái

- Tanév eleji, félévi, év végi értekezletek,
- munkaértekezletek,
- lelkigyakorlatok,
- előadások.
- ünnepélyek, megemlékezések,
- Szentmisék.

3. 4. A pedagógiai szakszolgálattal való kapcsolattartás

A pedagógiai szakszolgálat és az intézmény a következő területen működik együtt

- a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
- a fejlesztő nevelés,
- szakértői bizottsági tevékenység,
- a nevelési tanácsadás,
- a logopédiai ellátás,
- a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás,

- a konduktív pedagógiai ellátás,
- a gyógytestnevelés,
- az iskolapszichológiai ellátás,
- a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

A kapcsolattartás formáit, lehetséges módjait a szakszolgálat működését meghatározó jogszabályok tartalmazzák.

3. 5. A pedagógia szakmai szolgálatokkal való kapcsolattartás

Az intézmény kapcsolatot tarthat a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat nyújtó, az oktatásért felelős miniszter által kijelölt intézménytől.

A pedagógiai szakmai szolgáltatás és az intézmény a következő területeken működhet együtt

- a pedagógiai értékelés,
- a szaktanácsadás, tantárgygondozás,
- a pedagógiai tájékoztatás,
- a tanügy-igazgatási szolgáltatás,
- a pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése,
- a tanulmányi, sport- és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása,
- tanuló-tájékoztató, -tanácsadó szolgálat.

A kapcsolattartás formáit, lehetséges módjait a szakszolgálat működését meghatározó jogszabályok tartalmazzák.

3. 6. A gyermekjóléti szolgálattal és egyéb gyermekvédelmi, családjogi szervezettel való kapcsolattartás

Az intézmény kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal a tanulók súlyos veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében.

Az intézmény segítséget kér, ha a tanulókat veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni.

A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai

- Írásbeli értesítés, ha az intézmény a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja,
- a gyermekjóléti szolgálat közreműködésének kérése a tanuló igazolatlan mulasztása miatt,
- esetmegbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat vagy az intézmény felkérésére,
- a gyermekjóléti szolgálat címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése, lehetővé téve a közvetlen elérhetőséget,
- előadásokon, rendezvényeken való részvétel az intézmény kérésére.

3. 7. Az egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartás

Az intézmény a tanulók mindennapos, rendszeres egészségügyi felügyeletét az iskolai-egészségügyi feladatokat a székhelyintézményben a gyermekorvos, valamint fogorvos, és védőnő bevonásával oldja meg. Velük folyamatos kapcsolata van az intézmény igazgatójának.

3. 8. Az intézmény egyéb közösségekkel való kapcsolattartása

Az intézmény kapcsolatot tart a helyi civil szervezetekkel, művelődési szervezetekkel, sportegyesületekkel.

A civil és művelődési szervezetekkel együttműködve erősítjük az iskola beágyazódását a helyi közösségbe és a helyi közösség részvételét az iskola életében, valamint az iskola megismertetését.

Az együttműködés területei és formái a civil és művelődési szervezetekkel:

- a népzene, néptánc, néphagyomány megőrzése,
- a helyi értékek megismertetése és védelme,
- pedagógiai együttműködés a gyermekek és a pedagógusok képzésében,
- közös rendezvények megtartása.

IX. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák lebonyolításakor figyelemmel kell lenni A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 64.§ - 75.§ rendelkezéseire.

1. A szabályzat célja

A tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

A szabályzat a tanulmányok alatti osztályozóvizsga, javítóvizsga, különbözeti vizsga

- követelményeit,
- részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati) és
- az értékelés rendjét foglalja magába.

2. A vizsgaszabályzat hatálya

Hatálya az intézmény által szervezett **tanulmányok alatti vizsgákra**, azaz:

- osztályozóvizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe, és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

3. Az írásbeli vizsga szabályai

- A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételeket.
- A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár alakítja ki.
- Az írásbeli vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon, tétellapokon lehet dolgozni. A vizsgázó a rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával készít el. A feladatlap előírhatja számítógép használatát.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik

feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap keltét, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon készíthet.

A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként

- negyvenöt perc,
- magyar nyelv és irodalom vizsgatantárgy esetén hatvan perc.

A sajátos nevelési igényű tanuló esetében az igazgató engedélye alapján:

- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg lehet növelni,
- lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.

A vizsgák között pihenőidőt kell a vizsgázók részére biztosítani, amely minimum 15 perc.

Ha a vizsgáztató tanár az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát. A vizsgáztató tanár a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az igazgatónak.

Az igazgató az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést. Megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató tanár nyilatkozatát, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, esemény leírását, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását. A jegyzőkönyvet a vizsgáztató tanár, az iskola igazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó külön véleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.

Az igazgató az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat - az üres és a piszkosított tartalmú feladatlapokkal együtt - a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató tanároktól. A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja, és a vizsgairatokhoz mellékel.

Ha a vizsgázó az írásbeli vizsgáról **fel nem róható okból** elkésik, távol marad, a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik mielőtt a választást befejezné,

- az igazgató - ha ehhez a feltételek megteremthetőek - hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon, vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótlóvizsgát tegyen,
- a vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig az írásbeli vizsgakérdésekre adott válaszokat értékelni kell.

Fel nem róható ok

Minden olyan a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Ha a vizsgázó az írásbeli vizsgáról **felróható okból** elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik, az adott vizsgatantárgyból javítóvizsgát tehet az igazgató által meghatározott időben.

Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató tanár haladéktalanul kijavítja, a hibákat, tévedéseket a tanuló által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

Ha a vizsgáztató tanár a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az igazgatót.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola igazgatójából és két másik - a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő - tanárból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegelésével a következő döntést hozhatja:

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott vizsgatantárgyból - a javítóvizsga kivételével - a vizsgázót javítóvizsgára utasítja.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

4. A szóbeli vizsga szabályai

Egy vizsganapon egy vizsgázó számára legfeljebb három szóbeli vizsgát lehet tartani.

A vizsgázónak *legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén*, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdí a vizsgát, amelybe beosztották. A vizsgateremben *egy időben legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat*.

A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik.

- A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló *maximális idő vizsgatantárgyanként tíz percnél több nem lehet*.
- A felkészülésre vizsgatárgyanként *legalább húsz perc időt kell biztosítani* a vizsgázó számára. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- A szóbeli vizsgán *a vizsgázó vizsgatantárgyanként húz tételt* vagy kifejtendő feladatot, és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöket. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.
- A tételben szereplő *kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg*.

- A vizsgázó *útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel*, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól vagy a vizsgáztató tanártól kaphat segítséget.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte vagy a tétel kifejtésében elakadt.
- A vizsgázót *nem szabad félrevezetni, gondolkodásában, a tétel kifejtésében megzavarni*. A vizsgázó a tétel kifejtésében *akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésére álló idő letelt*.
- Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.
- Ha a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.
- A következő tantárgyból történő tételhúzás előtt a vizsgázó részére legalább harminc perc pihenőidőt kell biztosítani, amely alatt a vizsgatermet elhagyhatja.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére az igazgató engedélye alapján:

- a húsz perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
- engedélyezni kell, hogy a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen,
- ha a vizsgázónak engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia és kifejtenie.

Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását, a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A szóbeli vizsgán a felróható, vagy fel nem róható okból történő vizsga megszakítás, vagy a meg nem jelenés esetében az igazgató az írásbeli vizsga szabálytalanságai szerint leírtak alapján jár el.

5. A gyakorlati vizsga szabályai

Gyakorlati vizsgarészt tartalmaznak iskolánkban a következő vizsgatantárgyak:

- testnevelés,
- technika,
- informatika,
- ének-zene,
- rajz és vizuáliskultúra,
- mozgókép- és médiaismeret.

A gyakorlati vizsgafeladatokat a vizsgabizottság elnöke javaslatára az igazgató hagyja jóvá.

A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a feltételek meglétéről. A gyakorlati vizsgarész a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megléte esetén kezdhető meg, illetőleg folytatható.

A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.

A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztása tekintetében a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.

Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.

A vizsgamunkát érdemjeggyel kell értékelni. Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a tanszak megnevezését, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot. Az értékelést a gyakorlati oktatást végző szaktanár írja alá.

A vizsgázó gyakorlati vizsgarész osztályzatát a vizsgamunkára és a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra kapott érdemjegyek alapján kell meghatározni.

A gyakorlati vizsgán a felróható, vagy fel nem róható okból történő vizsga megszakítás, vagy a meg nem jelenés esetében az igazgató az írásbeli vizsga szabálytalanságai szerint leírtak alapján jár el.

6. Az egyes vizsgatantárgyak részei, követelményei és értékelési rendje

6. 1. A vizsgatantárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának a Helyi tantervben található követelményrendszerével.

6. 2. Az értékelés rendje

Ha a vizsgatantárgy írásbeli vizsgarészt is tartalmaz, akkor az írásbeli vizsga lezárását követően a vizsgáztató tanár kijavítja a dolgozatot. Követelmény, hogy a dolgozat javítása pontozásos rendszerben történjék, az egyes részpontszámokat és az egyes részekre kapható maximális pontszámot egyaránt meg kell jelölni.

Ha az írásbeli vizsgarész mellett a vizsgatantárgy szóbeli vizsgarészt is tartalmaz, az írásbeli maximális pontszáma – az idegen nyelv vizsgatantárgy kivételével – a teljes vizsgára kapható pontszám 60%-ával egyezik meg. Idegen nyelv esetében az írásbeli pontszáma az összes pontszám 80%-ával azonos.

Ha a gyakorlati vizsgarész mellett a vizsgatantárgy szóbeli vizsgarészt is tartalmaz, a gyakorlati vizsgarész maximális pontszáma a teljes vizsgára kapható pontszám legalább 40%-ával egyezik meg.

Akár egy, akár több vizsgarészt tartalmaz a vizsgatárgy, az egyes vizsgarészekben elért pontszámok összege alapján az osztályzat a következőként határozandó meg:

- 1–32% – elégtelen
- 33–49% – elégséges
- 50–74% – közepes
- 75–89% – jó
- 90–100% – jeles

Nem egész százalékos eredmények elérése esetén a kerekítés általános szabályait kell alkalmazni.

Amennyiben a tanuló a tanulmányok alatti vizsgát több évfolyam anyagából kívánja letenni, akkor a vizsgákat minden évfolyam anyagából külön kell teljesítenie.

6. 3. A vizsgatárgyak részei

Tantárgy	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Gyakorlati vizsga
Magyar irodalom		X	
Magyar nyelvtan	X		
Környezetismeret	X	X	
Természetismeret	X	X	
Történelem	X	X	
Idegen nyelv	X	X	
Matematika	X		
Fizika	X	X	
Biológia	X	X	
Kémia	X	X	
Földrajz	X	X	
Hit- és erkölcsstan	X	X	
Testnevelés			X
Technika	X	X	
Ének - zene	X	X	X
Informatika			X
Rajz és vizuáliskultúra	X	X	X
Mozgókép-és médiaiai.	X	X	

X. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az iskola lehetőséget biztosít más iskolában tanuló diákok átvételére. Az átvételről való döntés az intézmény vezetőjének jogköre, döntése előtt kikéri a nevelőtestület véleményét. A tanuló átvételére akkor van lehetőség, ha az általa tanult tantárgyak többsége megegyezik az iskolánkban tanult tantárgyakkal, illetve a különbség, valamint a tananyagban való esetleges elmaradás mértéke nem haladja meg azt a szintet, amely a tanuló számára pótolhatóvá teszi a lemaradást. Az átvételkor figyelembe kell venni az átjelentkező tanuló tanulmányi eredményét. Magatartása, szorgalma, jó értékelésnél nem lehet rosszabb. Továbbá figyelembe kell venni a jelentkezővel szemben estleg korábban alkalmazott fegyelmező és fegyelmi intézkedéseket.

A tanév végén állami fenntartású iskolákból történő átvételkor különbözeti vizsgát nem írunk elő. Az átvételkor különbözeti vizsga letétele akkor írható elő, ha a tanult tananyagban vagy annak ütemezésében jelentős eltérés állapítható meg. Az igazgató lehetőséget biztosíthat arra, hogy a különbözeti vizsgát a felvételtől számított maximum három hónapon belül tegye le az átvett tanuló, ebben az esetben a felkészüléshez egyéni segítségnyújtást kell biztosítani az átvett tanuló számára.

A tanév közben átvett tanulóknak minden esetben különbözeti vizsgát kell tenniük alsó tagozatban: matematikából és anyanyelvből. Felső tagozatban: matematikából, magyar nyelv és irodalomból és angol nyelvből.

1. A felvételi eljárás különös szabályai

A felvételi kérelmek elbírálása során előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat, ezt követően azt a jelentkezőt, akinek a lakóhelye, tartózkodási helye az iskola székhelyén van, illetve akinek különleges helyzete azt indokolja. Különleges helyzetűnek tekintjük a jelentkezőt akkor, ha testvére is iskolánkba jár, vagy szülője az iskola alkalmazottja.

Helyi tanterv

„Bölcsesség által építetik a ház, és értelemmel erősítetik meg”

/Salamon/

I. Az oktatásért felelős miniszter által jóváhagyott kerettantervek

1. Tanterv

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tanterv alapján folyik az oktatás:

- **H2013** az oktatásért felelős miniszter által kiadott 2013. szeptemberétől érvényes kimenő rendszerben bevezetésre került NAT alapján érvényes helyi tanterv
- **H2020** az oktatásért felelős miniszter által kiadott 2020. szeptemberétől érvényes felmenő rendszerben bevezetésre került NAT alapján érvényes helyi tanterv

TANÉV	ÉVFOLYAM							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2020-								
2021	H2020	H2013	H2013	H2013	H2020	H2013	H2013	H2013
2021-								
2022	H2020	H2020	H2013	H2013	H2020	H2020	H2013	H2013
2022-								
2023	H2020	H2020	H2020	H2013	H2020	H2020	H2020	H2013
2023-								
2024	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020	H2020

2. A választott kerettanterv típusa

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei egyes tantárgyak vonatkozásában választási lehetőséget biztosít.

A kerettantervi alternatívát kínáló tantárgyak tantervei közül az alábbiakat választottuk

Tantárgy	A választott kerettanterv megnevezése
Alsó tagozat	
Ének - zene	A változat
Felső tagozat	
Magyar nyelv és irodalom	A változat
Biológia – egészségtan	B változat
Fizika	B változat
Kémia	B változat
Ének - zene	A változat
Dráma és tánc/Hon- és népismeret	Hon- és népismeret

II. A választott kerettanterv által meghatározott óraszámok

1. Tantárgyi óraszámok – Kimenő rendszerben

1.1. Alsó Tagozat - Iskolaotthon óraszám

Az 1. évfolyamban a szülő kérésére a szabadon tervezhető órakeret terhére heti 2 óra angol nyelv tanítására fordítható.

	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Anyanyelv	7	7	6	6
Angol nyelv	-	-	-	2
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5-2	5-2	5-2	5-2
<i>Szabadon tervezhető órakeret</i>	<i>2+2</i>	<i>2+2</i>	<i>3+2</i>	<i>3+2</i>
Anyanyelv	1	1	1	2
Angol	2	2	3	2
Matematika	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
Gyakorlóóra – Szabadfogl.	14	14	14	12
Hit- és erkölcsstan (nem számít bele az órakeretbe NAT 9.§ 1. a.)	1	1	1	1

1. 2. Felső Tagozat

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Angol nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2	-	-
Fizika	-	-	2	1
Kémia	-	-	1	2
Biológia - Egészségtan	-	-	2	1
Földrajz	-	-	1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Informatika	-	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	-
Testnevelés és sport	5-2	5-2	5-2	5-2
Osztályfőnöki	1	1	1	1
<i>Szabadon tervezhető órakeret</i>	2+2	3+2	3+2	3+2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Angol	1	1	1	1
Matematika	1	2	2	1
Természetismeret	-	1	-	-
Fizika	-	-	-	1
Biológia	-	-	-	1
Földrajz	-	-	1	-
Technika, életvitel és gyakorlat	1	-	-	-
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
Hit- és erkölcsstan (nem számít bele az órakeretbe NAT 9.§ 1. a.)	1	1	1	1

2. Tantárgyi óraszámok – Felmenő rendszerben

2. 1. Alsó Tagozat - Iskolaotthon órászáma

Az 1. évfolyamban a szülő kérésére a szabadon tervezhető órakeret terhére heti 2 óra angol nyelv tanítására fordítható.

Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom				
Anyanyelv	7	7	5	5
Matematika				
Matematika	4	4	4	4
Etika/Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz				
Környezetismeret			1	1
Idegen nyelv				
Angol nyelv				2
Művészetek				
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technológia				
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
Testnevelés	5	5	5	5
<i>Kötelező alap óraszám</i>	22	22	22	23
<i>Szabadon tervezhető órakeret</i>	2	2	2	2
Angol nyelv	2	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25
Szabadfoglalkozás	15	15	15	14
Hit- és erkölcsstan (nem számít bele az órakeretbe 110/2012. Kor. rendelet 9.§ 1.a.)	1	1	1	1
Összesen	40	40	40	40

2. 2. Felső Tagozat

Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom				
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Matematika				
Matematika	4	4	3	3
Történelem és államp. ism.				
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon- és népismeret				
Etika/Hit- és erkölcsan	1	1	1	1
Természettud. és földrajz				
Természettudomány	2	2		
Kémia			1	2
Fizika			1	2
Biológia			2	1
Földrajz			2	1
Idegen nyelv				
Angol nyelv	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház				
Technológia				
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnev. és egészségfejlesztés				
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (Osztályf.)	1	1	1	1
<i>Kötelező alap óraszám</i>	27	26	28	28
<i>Szabadon tervezhető órakeret</i>	1	2	2	2
Matematika				1
Hon-és népismeret		1		
Dráma és színház			1	
Angol nyelv	1	1	1	1
Maximális órakeret	28	28	30	30
Hit- és erkölcsan (nem számít bele az órakeretbe 110/2012. Kor. rendelet 9.§ 1.a.)	1	1	1	1
Összesen	29	29	31	31

3. Az iskola képzési rendje

Változás az új Nemzeti köznevelési törvény alapján: az 1-4. évfolyam a hagyományos alsó tagozat, az 5-8. évfolyam felső tagozat szakaszolásává válik.

Az iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakasza	Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza	1-4. évfolyam	Alsó tagozat	Nem szakrendszerű oktatás
		5-8. évfolyam	Felső tagozat	Szakrendszerű oktatás

4. Képzési specialitások, irányok. Integrált oktatás. Gyógypedagógiai tevékenység

Intézményünk *kizárólag integrált nevelés és oktatás formájában* olyan érzékszervi és testi fogyatékos gyermekek alapfokú oktatását is vállalja, akik egyéb szellemi sérülést nem hordoznak, s akik részére a szakértő egészségügyi bizottságok kis létszámú osztályközösséget javasolnak.

- Az integráció formája *teljes integráció*, a sajátos nevelési igényű tanulók nem alkotnak külön csoportot, *életkoruknak és osztályfokuknak* megfelelő csoportban tanulnak.
- Óratervük változatlan. A kötelező órai foglalkozások a minden tanuló számára kötelezően teljesítendő óraszámot tartalmazzák.
- Az integráció megvalósulásának szintje a „befogadás”, *inklúzió*.
- Ennek alapja az egyéni differenciálás.
- Az integrációban részt vevők számára egyéni fejlesztési terv készül.

Kiemelt feladat: minden gyerekben a speciálisat, a rá jellemző egyedi sajátosságokat meglátni és megkeresni.

Az egyéniesített segítséget minden gyereknek meg kell adni, illetve minden gyereket képesség szerint kell terhelni.

Ennek megfelelően törekedni kell:

- A tananyag változatos feldolgozására.
- A teljesítményszintek széles sávjának elfogadására.
- A tanulók sokoldalú tevékenykedtetésére.
- Az egyéni tanulási stílus és ütem figyelembe vételére.
- Az együttműködő tanulás (csoport, pármunka, kooperatív tanulási technikák) kialakítására.
- A tananyag differenciált feldolgozására.
- A tanítási órák kiemelt módszere a differenciálás, a tanulók egyéni képességeit és követelményeit figyelembe véve.

A differenciálás területei:

- Célok, követelmények.
- A tananyag tartalma.
- Alkalmazott módszerek.

- Tanulásirányítás, óraszervezés.

A tanítási órákon kötelezően igénybe vehető speciális szolgáltatások:

- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői- és Rehabilitációs Bizottság javaslatainak megfelelő oktatási módszerek biztosítása.
- Gyógypedagógiai, illetve fejlesztőpedagógiai megsegítés.

A nem kötelező tanórák és az egyéni felzárkóztatás lehetőségei az alábbiak szerint módosulnak:

A sajátos nevelési igényű tanulók a Köznevelési Törvénynek, illetve a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői- és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményében foglalt javaslatoknak megfelelően *speciális* foglalkozásokon vesznek részt.

Ezek az alábbiak lehetnek:

Egyéni fejlesztő foglalkozások.
Csoportfoglalkozások.

A foglalkozások a tanulók egyéni képességeinek, fejlesztési követelményeinek figyelembevételével történnek.

A foglalkozások célja: *személyre szabott szakszerű segítségnyújtás.*

Az eredményesség érdekében a foglalkozások tartalmáról, a választási lehetőségekről a szülőket is tájékoztatni kell.

A foglalkozások költségtérítés nélkül vehetők igénybe.

A kötelező tanórákon és speciális foglalkozásokon a tananyag elsajátítására, annak módszereire, a tanuló értékelésére vonatkozó *szakvéleményeket, javaslatokat* figyelembe kell venni.

A speciális képzésben résztvevő tanulók az iskola életére, hagyományrendszerére, közösségi életére vonatkozóan semmiféle megkülönböztetésben nem részesülhetnek, ugyanazok a jogok illetik meg, illetve azok a kötelezettségek vonatkoznak, amelyek az iskola bármely tanulója.

Az intézménybe kerülés feltételei (ha a gyermek nem a településen él és sajátos nevelési igényű).

- Az iskola mind tanév elején, mind tanév közben felvesz tanulókat, de egy-egy csoportba, egyszerre csak egy tanuló kerülhet be. Beillesztésig új tanuló nem vehető fel.
- A más iskolába járó tanulóknak a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság írásos szakvéleménye szükséges a felvételhez.
- Adminisztratív formai feltételek: A felvétel követelménye, hogy a szülők ismerjék meg az iskola programját, a gyermek egyéni fejlesztésével kapcsolatos lehetőségeket, amelyekkel az intézmény rendelkezik.

4. 1. A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

Magyar nyelv és irodalom

Az olvasás- és írástanítás - a helyesírásra és a tartalomra koncentrálva - az egyénnek megfelelő tempó és segédeszköz kiválasztásával történjen. Egyes tanulóknál a gépi írás elsajátítása teremt lehetőséget az írásbeli kommunikációra. Mivel a beszéd formája a sérülés függvénye, ezért annak a tartalmi részére kerüljön a nagyobb hangsúly.

Élő idegen nyelv

A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze, ezért minden esetben szükség van a megszerzett nyelvtudás gyakorlati felhasználhatóságának egyénre szabott megfogalmazására.

Az olvasási és írásnehézségekkel küzdő gyermekek esetében az auditív tanulási módszerek nagyobb eredményességet tesznek lehetővé.

Matematika

Kiemelten szerepe van a tanítás során a sokoldalú érzékleti megerősítésnek.

A geometriai anyag gyakorlati részének tanítása a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történjen, a sérültségnek megfelelő, egyénre adaptált eszközök használatával, mert ezek át tudják segíteni a tanulót a technikai nehézségeken.

Ember és társadalom

Szükség van a társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlására.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződések.

Ember a természetben. Földünk és környezetünk

Az embertani, egészségügyi ismeretek tartalmazzák a tanuló diagnózisának ismeretét, az ezzel kapcsolatos egészségügyi feladatok és problémák kezelését.

Amennyiben a tanuló mozgásos ismeretszerzése gátolt, segédeszközök igénybevétele, a tanulási környezet megfelelő alakítása teremti meg a tapasztalás lehetőségét.

Művészetek

A mozgáskorlátozott tanuló harmonikus fejlődésének és önkifejezésének egyik fontos eszköze a zene, a mozgás a dramatikus interakció és az alkotás.

A felmentés bármely formája indokolatlan, minden esetben meg kell keresni azokat az eljárásokat, módszereket, testhelyzeteket, eszközöket, amelyeknek segítségével a tanuló alkotni képes.

Informatika

Az informatika tanítása szükség esetén az egyénre szabott, adaptált eszközök (pl. speciális egér, klaviatúravédő stb.) alkalmazásával történik.

Az információs-kommunikációs technológiák megismertetése, azok tanulóhoz igazított egyéni használatának megtanítása segítségével válik lehetővé az információszerzés, az önálló tanulás, a tanulók életminőségének a javítása.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Olyan ismeretek, tevékenységformák és eszközök használatának megtanítása szükséges, amelyeket a tanuló hasznosítani tud szabadideje eltöltése, pályaválasztása, önálló felnőtt élete, illetve a társadalomba való beilleszkedés során.

A mozgásállapot alapján kitűzött célok határozzák meg az egyéni képességekhez igazodó feladatokat, az egyéni fejlődéshez szükséges eszközök alkalmazását, az önállóság elérését segítő praktikumok elsajátítását.

Az életminőség javítását az segíti, ha a tanuló megismeri és gyakorolja a gyógyászati segédeszközök használatát, karbantartását és a velük való közlekedést.

Testnevelés és sport

A műveltségi terület elemei és feladatai az alábbiak szerint módosulnak.

Elemek

- A gyógytorna passzív és aktív eljárásai.
- A fizioterápia módszerei és eljárásai.
- Korrekciós és gyógyászati segédeszközök alkalmazása.
- Hidroterápia és egyéb terápiás eljárások.
- A testnevelés mozgásanyagának (gimnasztika, torna, atlétika, testnevelési és sportjátékok) sérülésspecifikusan adaptált formái.
- Adaptált sportfoglalkozások.
- A mindennapos tevékenységek végzésére való mozgásos felkészítés és adaptív eszköz használatának megtanítása.

Feladatok

- A károsodott mozgási és tartási funkciók helyreállítása, korrekciója, kompenzációja
- A mozgásszervrendszer optimális működőképességének biztosítása.
- Az állapotromlás, másodlagos károsodások megelőzése.
- A motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény, mozgástudat kialakítása.
- A reális mozgásos éntudat kialakítása, önálló életvitelre elő- és felkészítés.
- Tehetséggondozás különböző adaptált sportfoglalkozásokon keresztül.

A fejlesztési követelmények jelentős eltérései miatt a helyi tantervekben a testnevelés tantárgyi elnevezés helyett a *mozgásnevelés* elnevezést használjuk.

4. 2. A vak és a gyakorlatilag vak aliglátó tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi területen belül az írás-, olvasásrendszert a vakok számára a Braille-féle pontírásrendszer alkotja. Elsődleges feladat az írásos közlés és az olvasás Braille-féle alaprendszerének megismertetése, eszközi használatának kialakítása. Ehhez speciális eljárásokra, módszerekre és eszközökre van szükség (pl. hatrekeszes dobozok, gombás-, szögestábla, elfordítható hatponttábla, pontírógép, írótabla).

Élő idegen nyelv

Az idegen nyelv tanulásakor meg kell tanulni annak pontírásos betűhasználatát. Az ismeretelsajátításban hangsúlyosabb szerepet kap a hallás útján történő nyelvtanulás.

Matematika

A matematika tanítása során elsődleges

- A számemlékezet fejlesztése, illetve a fejben történő műveletvégzés, a fejszámolás tempójának fokozatos erősítése.
- A négy alapművelet írásban történő végzése helyett az abakusz nevű speciális számolóeszköz használata.
- A logikus gondolkodást fejlesztő és a kombinatorikai feladatok minden témakörön belül nagyobb arányú szerepeltetése.

A geometria-tanítás célja a praktikus ismeretek bővítése. Szerkesztés helyett mértani modellezés történik (eszközei: mértani testek, speciális körzők, vonalzó, speciális rajztábla fóliával stb.).

Módszertani szempontból a folyamatos tevékenykedtetés kap kiemelt szerepet.

Ember és társadalom. Ember a természetben. Földünk és környezetünk

E műveltségi területek esetében cél, hogy a tanulók tájékozódni tudjanak a természeti és társadalmi környezetben, minél több közvetlen tapasztalatot, állandóan bővíthető ismeretet szerezzenek a természeti és társadalmi valóságról.

A műveltségi területekhez kapcsolódó tantárgyak nyújtsanak sokoldalú lehetőséget a megfigyelőképesség, az emlékezet fejlesztéséhez, az információszerzés korlátozottsága következtében hiányos fogalmak tartalmi gazdagításához, a tapasztalati bázis

kiszélesítéséhez. Ezért fontos, hogy sok konkrét érzékeltetéssel tényleges fogalmak alakuljanak ki a tanulóknál. A tapintásos ismereteken túl jelentős szerepet kapnak a hangok által közvetített információk, szemléltetések. A földrajz és történelem, valamint a természetismereti tantárgyak oktatásánál speciális szemléltető eszköz a domború térkép, illetve a domború ábra - ám az ezeken történő tájékozódás sok előkészítést, gyakorlást igényel.

A társadalmi ismeretek tekintetében meg kell ismertetni a tanulókkal a látássérültekre vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződések.

Művészetek

E műveltségi terület esetében a fejlesztési feladatok módosítására van szükség: a tárgy- és környezetkultúrára koncentráltan, illetve a művészeti alkotásokra vonatkozóan a vizuális érzékelés helyébe a tapintással történő érzékelés lép.

A *dráma és tánc* a tanuló térbeni biztonságának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük kialakításában, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap.

A *vizuális kultúra* keretében az alkotás elsősorban a domborúrajz elsajátítását jelenti, ami a síkban speciális módon készített ábrák elemzésével, értelmezésével, létrehozásával a többi szaktárgy (pl. geometria, földrajz, fizika, kémia) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét, kézügyességét. Speciális eszközei: fólia, rajztábla, vonalhúzó, körzők, sablonok stb. Ugyancsak kiemelt jelentőségű a térbeli ábrázolás alkalmazása (modellek, agyagozás stb.)

A *zenei nevelés* keretében a hangjegyek rögzítése a Braille-kotta segítségével történik. A szolmizálás kézjeleit módosított formában lehet alkalmazni.

A *médiaismeret* műveltségi részterületét hang által közvetítő médiarendszerek dominanciája jellemzi.

Informatika

A műveltségi terület anyaga kiegészül a gépírással, a speciális hangkijelzéssel ellátott számítógép megismerésével. Ezen eszközök használatával olyan alapismeretek, jártasságok birtokába juttatjuk a vak, aliglátó gyermekeket, melyek segítik a látókkal való kapcsolat létesítését, a mindennapi életben adódó írásbeli ügyeik intézését. A „beszélő egységgel” vagy Braille-sorral kiegészített számítógépek, Notebook-ok kezelésének elsajátítása hasznos a továbbtanulás, az önálló ismeretszerzés szempontjából. A könyvtári ismeretek tartalmazza a Braille-, valamint a hangos könyvtárak (kazetták, CD-k, digitális könyvek) használatát.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület alapját a NAT-ban megfogalmazottak jelentik, fokozottabb hangsúlyt kapnak azonban a személyiségállapothoz igazított életviteli technikák. Jelentős a szerepe a látó személyekkel, közösségekkel való nyelvi és szociális érintkezésnek. A gyakorlati ismeretek tekintetében kiemelt szerepet kap a látássérültek pályaválasztását is megalapozó technikák beépítése a tananyagba.

A műveltségi területnek kiemelten kell szolgálnia az intenzív mozgás- és tájékozódásfejlesztést. A tartáshibák megelőzésére, korrigálására beépíthető a gyógytestnevelés tananyaga. Fontos, hogy a tanuló ismerkedjen meg a látássérültek sportolási lehetőségeivel (csörgőlabda, úszás stb.).

4. 3. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulóakra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza a tananyag elsajátításában, akkor az Irányelvben megadott módosításokat vesszük figyelembe.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A gyengénlátásból, aliglátásból fakadó sajátos nehézségek miatt az olvasás-írás tananyagának elsajátításához az 1. és a 2. évfolyamon magasabb óraszám biztosítása javasolt. Az ismeretanyag elsajátításához rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása indokolt lehet, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele. Az írás tanításánál törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít.

Élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanulása a gyengénlátó és az aliglátó számára a látó társadalomba való beilleszkedést és az esélyegyenlőséget is célozza. Ennek érdekében kiemelten fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő (információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában) tartalmak beépítése a helyi tantervbe.

Matematika

A tanítás során használt eszközök, és a követelmények meghatározásakor kiemelten figyelembe kell venni az alábbiakat:

- Szemléltetéshez és a tanulói munkához speciális (adaptált) eszközöket kell használni (speciális vonalzó, körző stb.).
- A mérés, szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából szükséges engedményeket tenni.

Ember és társadalom

A műveltségi terület tartalmának meghatározásakor az alábbiak beépítése szükséges:

- A gyengénlátó, aliglátó tanuló ismerje meg a látássérültekre vonatkozó jogi szabályozást, és tudja, hogyan élhet jogaival.
- Ismerje a látássérültek érdekvédelmi szerveződéseit.

Ember a természetben

A teljes látást igénylő jelenségeket az ismeret szintjén kell biztosítani (fizikai, kémiai, biológiai jelenségek, pl. fénytan).

A tananyagba szükséges beépíteni a gyengénlátással kapcsolatos fizikai és biológiai ismereteket, valamint lehetőséget kell adni a tanári és a tanulói kísérletekben való aktív részvételre.

A követelmények tekintetében - a balesetek elkerülése érdekében - a tanulói kísérleteknél egyéni elbírálásra van szükség.

Földünk és környezetünk

A tartalom feldolgozása során biztosítani kell a gyengénlátók, aliglátók számára használható térképeket (lényegkiemelő, kontrasztos, esetenként tapintható jelzések stb.).

A követelményeknek ismeretanyag szempontjából teljes körűen, de a gyengénlátók, aliglátók által használt eszközzel kell eleget tenni.

Művészetek

A gyengénlátó, aliglátó tanuló az élet minden területén több nehézséggel küzd, mint az ép társai, ezért a készségek, képességek fejlesztése mellett kiemelten fontos a művészetek személyiségkorrekciós hatása.

Az ének-zene ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe.

A *dráma és tánc* a tanuló térbeni biztonságának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük kialakításában, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap.

A *vizuális kultúrán* belül a síkbeli ábrázolás mellett - elsősorban az aliglátók esetében - a hangsúly a térbeli plasztikus megjelenítésre (mintázás, makett, agyagozás stb.) helyeződik. Fokozottan érvényesül a jó minőségű eszközök biztosítása a látássérült gyermek számára megfelelő vizuális élmény megszerzéséhez. A szerkesztési feladatoknál a pontosság terén engedményeket kell tenni.

Informatika

A gépirás (billentyűzet) tanításának szerepe a gyengénlátó, aliglátó tanuló esetében kiemelten fontos annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladatait (dolgozat, önéletrajz stb.) esztétikus külalakban készíthesse el. A számítástechnika tanítása

során az aliglátók számára speciális hangjelzős és tapintásos információt adó készülékek alkalmazása szükséges.

A könyvtárhasználat az iskolai könyvtár használatára korlátozódik azzal a kiegészítéssel, hogy a gyermek tanuljon meg ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni. Lehetőség szerint ismerje a hangos könyvtárat és igénybevételét.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület alapját a NAT-ban megfogalmazottak jelentik, fokozottabb hangsúlyt kapnak azonban a személyiségállapothoz igazított életviteli technikák.

A műveltségi terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a gyengénlátó tanulók mindennapi életvezetéséhez mind teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.

Testnevelés és sport

A gyengénlátó, aliglátó tanulók az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt. A helyi tanterv a testnevelés NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatai közül tartalmazza a nem ellenjavalltatokat, valamint a diagnózis ismeretében ajánlott speciális tartalmakat, beépítve a gyógy-testnevelési eljárásokat.

A speciális tartalmak kialakításánál figyelemmel kell lenni:

- A mozgás-látás koordinációjának fejlesztésére.
- A helyes testtartást segítő gyakorlatokra és a meglévő mozgásszervi betegségek korrekciós gyakorlataira.

A követelmények meghatározása mindig a gyermek egyéni állapotától függ, a látásteljesítmény, a szembetegség kihatásai és a társuló mozgásszervi betegség figyelembevételével.

Amennyiben lehetőség van rá, meg kell ismertetni a gyengénlátó, aliglátó tanulót a látássérültek sportolási lehetőségeivel és biztosítani kell az abban való részvételt (pl. atlétika, csörgőlabda, úszás).

4. 4. A nagyothalló tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított. Ha a tanulót állapota akadályozza, akkor az *Irányelvben* megadott módosításokat vesszük figyelembe.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során komplex nyelvi fejlesztés is történik, speciális feladatokkal, módszerekkel a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításáért. Minden évfolyamon szükséges az *egyéni anyanyelvi nevelés biztosítása*, melynek célja a nagyothalló gyermekek szükségleteihez igazított nyelvi korrekció, különös tekintettel a beszédérthetőség javítására, a nyelvi megnyilvánulások szintjének minél jobb közelítésére a halló gyermekek kommunikációjához.

Élő idegen nyelv

A tanítási módszerek és a tartalom megválasztásánál a hallásállapotra, a nyelvhasználat nehezítettségére figyelemmel kell lenni.

Művészetek

A műveltségi terület tantárgyain belül az ének-zene fejlesztési feladatait speciális módon kell kialakítani, melynek célja a hallóképesség fejlesztése, a természeti-társadalmi környezet hangjainak megismertetése, az emberi beszéd akusztikus felfogásának a segítése. Szegregált oktatás esetén „Hallás és zenei nevelés” tantárgy beépítése javasolt a helyi tantervbe.

A *Dráma és a tánc* sokoldalú személyiségfejlesztő lehetőségeinek kiaknázása a rehabilitációs célok megvalósításához is hozzájárul.

4. 5. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulókra vonatkozó speciális tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő készségek és képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye. A műveltségi területek tartalmai segítenek abban, hogy a tanulói képességek mind magasabb szintre fejlődjenek az egyénileg meghatározott lehetőségek határain belül

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata továbbá az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, e speciális készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Az irodalmi ismeretek hozzájárulnak a tanulók személyiségének, gondolkodásának, érzelmi világának, erkölcsi, esztétikai érzékének gazdagításához.

A *magyar nyelv és irodalom* műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai

- Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés - jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés - hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- A téri tájékozódás fejlesztése.
- Grafomotoros készségek fejlesztése.
- Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- Szavak olvasásának begyakorlása - szóemlékezet, vizuális, akusztikus memóriafejlesztés.
- Szövegösszefüggések megláttatása.
- A helyesírási szokások megerősítése.

Élő idegen nyelv

Az *Élő idegen nyelv* tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

Az enyhén értelmi fogyatékos/tanulásban akadályozott tanulók szükségletei indokolnák a korai idegen nyelvi oktatást, de a tanulási képességük akadályozottsága miatt aránytalan terhelést jelentene a sérült tanuló számára.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége szerint az iskola hozhat döntést a hetedik évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás ügyében.

Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés a nyelv tanulása iránt, sikerélményekhez juttatni a tanulót a későbbi nyelvtanulás érdekében.

A nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátításra épül. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek értelmi szintjüknek, fejlettségüknek megfelelnek.

A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének.

A szemléltetéshez, a konkrét helyzetekhez, cselekvésekhez kötődő nyelvtanulás eredményesebb, a szavak könnyebben megjegyezhetők és felidézhetők (pl. köszönés, bemutatkozás, kérdés). Az egyszerű utasítások, a cselekvésre épülő játékos feladatok eredményesen fejleszthetik a hallott szöveg megértését.

Természetes része a tanuló tanórai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Az idegen nyelv olvasásának, írásának tanítása csak fejlettség szerint, a tanulóban erősödő igény alapján kívánatos. Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben az elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából.

A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra.

Témaajánlatok az idegen nyelv tanításához

1. Én és a családom: bemutatkozás, lakcím, a család bemutatása.
2. Az otthon és környezet: a lakás, a lakószoba, játékok, kedvenc állatok.
3. Az iskola: osztályterem berendezési tárgyai, tanszerek nevei.
4. Étkezés: eszközök, ételek, italok, étkezési szokások (reggeli, ebéd, vacsora).
5. Öltözködés: ruhadarabok - télen, nyáron -, a testrészek megnevezése.
6. Vásárlás: mindennapi bevásárlás, kérdés, kérdezés a vásárlás tárgyára.
7. Utazás: közlekedés, utca, a közlekedés eszközei, a jelzőlámpa színei, jelentései; kérdés, tudakozódás a közlekedésre vonatkozóan.

Matematika

A Matematika műveltségi terület lehetőséget ad a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, megismerésére. Képessé teszi a tanulókat a világ valósághű észlelésére, információk befogadására, megőrzésére és feldolgozására. A gyakorlás folyamán, a kognitív képesség alpműveleteit szem előtt tartva növelhetjük a tanulók intellektuális kapacitását. A matematikai fejlesztés során olyan képességek fejlesztése történik, amely képessé teszi tanulóinkat más tantárgyakban, illetve a mindennapi életben jelentkező problémák megoldására is. Segítve ezzel a személyiségük fejlődését, valamint a társadalomban elfoglalt helyük, szerepük objektív megítélését, növelve ez által cselekvési képességük hatékonyságát.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.
- Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek összehasonlítása, becslés
- A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Ember és társadalom. Történelem és társadalmi ismeretek

A műveltségi terület középpontjában az ember világa áll. A múlt kiemelkedő történelmi eseményeinek, történelmi személyiségeinek megismerése hozzájárul a nemzeti és az európai identitástudat kialakulásához, elmélyítéséhez.

A társadalmi ismeretek tartalmait sokoldalúan tárják a tanulók elé a szűkebb és tágabb közösségekben élési lehetőségeit. A tanulókat hozzásegíti ahhoz, hogy tájékozódni tudjanak a körülöttük lévő társadalmi, gazdasági, politikai jelenségek között.

Lehetőséget kapnak a legalapvetőbb társadalmi tevékenységek, a legfontosabb állampolgári ismeretek elsajátítására.

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk.

A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Az időészlelés fejlesztése, az emberöltő, az évtizedek, évszázadok, évezredek megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése.

Ember a természetben

A műveltségi terület természettudományos nevelést alapoz meg. A nevelés-oktatás során lehetőség nyílik tapasztalatok, korszerű - a gyakorlatban is felhasználható - ismeretek átadására az anyagokról, a természeti környezet kölcsönhatásairól, folyamatairól. A műveltségi terület tudatosítja a tanulóban, hogy az ember része a természetnek, így felelős a természeti környezetért, az emberiség jövőjéért. Formálja gondolkodásmódjukat, a természethez, a családhoz és önmagukhoz való viszonyukat, felkészíti arra, hogy a megszerzett ismereteket miként alkalmazzák a tanulásban, az önálló életvezetésben

A tanulók ismeretelsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

E területen szerzett műveltség fontos eszköze az egészséges életmóddal, életvitellel, környezettudatos viselkedéssel kapcsolatos szabályok elsajátításának is.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Figyelem, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.

- A térérzet alakítása, megerősítése, viszonzszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, a változás - időben, térben - észlelése, értelmezése.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése.
- Szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.

Földünk és környezetünk

A Földünk és környezetünk műveltségi terület ismereteket nyújt a tanulóknak a lakóhelyükről, a hazájukról. A hazai az európai földrajzi környezetből kiindulva lineárisan táguló térben szerezhetnek elemi ismereteket a távoli földrészekről és a bolygókról. A mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik - a habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat hordozva.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, problémafelismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége.
- A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térkép összefüggéseinek felismerése.
- Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- Az idő észlelés fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- Kommunikációs képességek - kérdezni tudás, szakkifejezések használata.
- Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használata.

Művészetek

A műveltségi terület olyan élményszerű ismeretek nyújtását állítja középpontba, melyek hozzájárulnak a képességek fejlesztéséhez, a harmonikus személyiség kialakulásához. Jellemzője az értékközvetítés és értékörzés mellett az aktív befogadásra és alkotásra készítés. Hozzájárul a szellemi, lelki tulajdonságok gyarapításához, az esztétikai fogékonyság, a fantázia, az érzékenység fokozásához. Az iskolai nevelés, oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megismerést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a differenciális megvalósítására.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése
- Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása.

Informatika

A műveltségi terület - igazodva az informális társadalmi elvárásokhoz - középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és készségfejlesztést állítja. A mindennapi élet szerves részeként jelenlévő informatikai ismeretek, illetve az informatikai ismerethordozók használatának készsége, az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóinknak képessé kell válniuk az informatika eszközszerének alapvető használatára. Ez ad lehetőséget számukra gyors, korszerű ismeretszerzésre, ügyintézésre.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület az ismeretek és fejlesztési feladatok tekintetében szintetizáló feladatot tölt be. Életmóddá, szokás-, viselkedés- és magatartásformává szervezi a fejlesztés kiemelt területeit, az ismeretek halmazát. A közvetlen környezetben szerzett tapasztalatokból kiindulva a technika, a társadalom, a munka világában történő pontosabb, tudatosabb eligazodást szolgálja. A tanuló egyediségének, megváltozott tulajdonságegyüttesének figyelembevételével hozzájárul az énkompetencia, a cselekvési, a szociális, a kommunikációs kompetenciák kialakításához. A sérülésspecifikus jegyek

figyelembevételével épít a NAT ezen műveltségi területen megfogalmazott alapelveire, kiemelt fejlesztési területeire, fő témaköreire, feladataira.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák, felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, önellátás, környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- Szociális képességek fejlesztése.

Testnevelés és sport

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő képességekkel és fejlettségi szinttel kerülnek az iskolába. Mind az értelmi, mind a fizikai képességek területén nagy különbségeket mutatnak. Gyakori a helytelen testtartás, mozgásos ügyetlenség, a diszharmonikus, az inkoordinált mozgás. A tanulók egy részénél mozgásfogyatékoság nehezíti a cselekvéses tanulást, aktív mozgástevékenységet. Mindezek szükségessé teszik, hogy az általános testnevelés körét kibővítve, a gyógypedagógia és ezen belül a szomatopedagógia eszközrendszere segítse eljuttatni a tanulókat a rendszeres testedzés, a mozgásos játéktevékenység öröméhez, a mozgásbiztonsághoz.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- Fejlessze a mozgásos alapt technikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet. Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonszavak felfogása, használata, a téri biztonság erősítése.
- A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése

4. 6. Az autizmus-spektrumzavarokban szenvedő (autisztikus) tanulókra vonatkozó tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A NAT és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

Az autisztikus tanulók oktatása a NAT műveltségi területeit követi. Valamennyi műveltségi terület oktatását átszövik a habilitációs tartalmak. A kerettantervek tantárgyi témaköreinek elnevezése, tartalma specifikus módosításokkal alkalmazható, követelményeik módosíthatók, átcsoportosíthatók. A halmozottan sérült, az autizmus mellett a tanulásban vagy értelmileg akadályozott gyermekek esetében az Irányelv értelmi sérült gyermekekre vonatkozó tantárgyi rendszerét az autizmusra adaptálva javasolt alkalmazni.

Magyar nyelv és irodalom

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv oktatását azoknál az autisztikus tanulóknál érdemes megkezdeni, már kommunikatív módon, változatos kontextusokban és funkciókban használják anyanyelvüket. Gyakran egyedi megítélés alapján javasolni kell az autisztikus gyermekek értékelés alóli felmentését.

Matematika

Kiemelkedő jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Ember és társadalom

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés elemi szabályainak ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

Ember a természetben. Földünk és környezetünk

Az autisztikus tanulók jellegzetesen sajátos speciális ismeretszerzési nehézségei miatt a tanítás során nem számíthatunk a gyermekek előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a közvetlen tapasztalásra nagy hangsúlyt kell fektetni.

Művészetek

A műveltségi területen megjelenő valamennyi fejlesztési feladat fontos terápiás lehetőséget jelent. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak.

Informatika

Az informatikai eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos autisztikus tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület rendkívül nagy hangsúlyt kap, mivel az önállóságot és a munkavállalás lehetőségét alapozza meg. Kiemelt cél a megfelelő munkaviselkedés kialakítása, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodás fejlesztése, valamint az elsajátított tevékenységek, munkafolyamatok önálló elvégzése.

Testnevelés és sport

A testi egészség megóvása, az erőnlét, az állóképesség és az ügyesség egyénre szabott fejlesztése mellett a legfontosabb fejlesztési feladatok általában a következők:

- A testséma ismeretének kialakítása.
- A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.
- A különböző társas helyzetekben való megfelelő mozgásformák kialakítása.
- Annak tanítása, hogy a gyermek saját ellenőrzése alatt tudja tartani mozgásos sztereotípiáit.

4. 7. A pszichés fejlődési zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulókra vonatkozó tantervi kiegészítések, fejlesztési követelmények

A NAT alkalmazása

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

Kiemelt szerepet kap az Énkép és önismeret, a Kommunikációs kultúra, a Testi és lelki egészség, a Felkészülés a felnőtt lét szerepére.

A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden műveltségterületen meg kell, hogy jelenjenek. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet.

Az élő idegen nyelv tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása és/vagy gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt. A Matematika területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

5. Lázár Ervin Program

A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II. 18.) Korm. határozat alapján Magyarország Kormánya létrehozta és elindította a Lázár Ervin Programot, amely szociális helyzetű és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi-, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

Fontos, hogy a diákok a tanórákon kívül játszva, szórakozva is ismereteket szerezhessenek a klasszikus egyetemes európai és magyar értékekről.

A Lázár Ervin Program az összes általános iskolás tanuló számára lehetővé teszi, hogy évente egyszer eljuthasson színházi, tánc- vagy cirkuszi előadásra, őshonos állatok bemutatóhelyeire. A program a kultúrafogyasztóvá nevelést, a tanórai kereteken túlmutató információátadást szolgálja.

A részvételi költségek – belépőjegy, utazás – a program keretén belül biztosítottak.

III. Alapfokú Művészetoktatás

1. A művészetoktatás alapvető pedagógiai alapelvei és céljai

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja keretében folyó nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság alakítására.

A művészetoktatás a különböző műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a művészet alkalmazására, befogadására készítsen fel.

Pedagógiai munkánk középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése áll. Minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerinti önmegvalósítás lehetőségét.

Arra törekszünk, hogy növendékeinkben kialakuljon a reális önértékelés képessége és az egészséges önbizalom.

Pedagógiánk alapvető célja egyrészt, hogy a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, motivációjú, kultúrájú növendékekkel - képességüknek és tehetségüknek megfelelően foglalkozzunk, másrészt arra törekszünk, hogy növendékeink képesek legyenek a művészetek befogadására, értésére és művelésére, minél több művészeti ág iránti érdeklődésre, nyitottságra.

Ezt segíti az alkotó pedagógiai légkör, melynek jellemzői egyfelől az igényesség, másrészt a növendékek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság,

2. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

Intézménytípusunk alapvető funkciója: a tehetségek gondozása, veleszületett vagy szerzett képességeik továbbfejlesztése. A fejlesztés fokozatai:

„Minőségi” csoportba irányítás (egyénenként eltérő időben) kimagasló tehetségek esetében. („B” tagozat)

Évugratás, vagy léptetés: amikor egy tanévben esetleg 2 év anyagát is minden nehézség nélkül képes elsajátítani a gyermek.

A tehetségek oktatása nem pusztán a tantervi keretek közé szorított információ-közvetítésből áll, sokkal inkább olyan folyamatként kell felfogni, amely állandó tökéletesítésre ösztönöz az egyén saját képességeit, készségeit illetően.

A tehetséggondozás feltételei:

- A tehetségek kutatása, felismerése.
- A megfelelő órakeret, illetve a tárgyi-technikai feltételek biztosítása.
- Napi kapcsolattartás az azonos növendéket oktatók között.
- Olyan oktatási légkör biztosítása, amely leküzdí a kreativitással szembeni akadályokat.

Tantestületünk egységes törekvése a kiemelkedő **tehetségek felkutatása**, gondozása és felkészítése a művészi pályára.

3. „B” tagozat

Zenei tanulmányi előmenetelük alapján a hangszeres és a szolfézs tanár javaslatára a tanszakvezetők és az iskola vezetés döntése szerint kerülnek a legrátermettebb növendékek „B” tagozatra, bármely szak 2. osztályától. A kiválasztás a tanszakok egyedi sajátosságainak figyelembevételével történik. Folyamatosan biztosítjuk az átjárhatóságot az „A” és a „B” tagozat között, így lehetőség nyílik a később érő zenei tehetségek magasabb osztályokban történő „B” tagozatra irányítására, illetve - ha a tanuló nem tudja, vagy nem akarja teljesíteni az emelt szintű követelményeket - az „A” tagozatra való visszavételére. Természetesen a szülőkkel is minden esetben egyeztetünk. A rugalmas rendszer félévenként ad módot az átsorolásra.

4. Negyedévi meghallgatás

A „B” tagozatos tanulóknak a tantervi követelmények teljesítésén túl kötelező – amennyiben a tanszak tanárai és az iskolavezetés úgy döntenek – szerepelniük a negyedévi tanszaki meghallgatáson, amelyet október-november folyamán tartunk meg. Ezekre az alkalmakra szakközépiskolai tanár kollégákat hívunk meg. A meghallgatást követő konzultáción a tanárok közösen értékelik a tanulók teljesítményét, figyelemmel kísérve egyéni fejlődésüket.

5. A képzés rendje

A képzés formája, egyéni foglalkozás illetve csoportos oktatás.

A képzés kimenetei

Művészeti alapvizsga: az alapfok befejeztével.

Művészeti záróvizsga: a továbbképző befejeztével.

6. Beiskolázás

Korhatára: a 6. évet a beíratás évének december 31-ig a betöltött és 22 évet be nem töltött tanulók.

A tanulók felvétele a művészeti iskolába

Kiselőképző és előképzős csoportokban mód nyílik a művészeti ág alapjainak elsajátítására, vagy éppen a leendő hangszer kiválasztására.

Minden tanév elején (augusztus utolsó ill. szeptember első napjaiban) az új növendékek számára meghallgatást tartunk, ahol a hangszert tanító kollégák is jelen vannak, hogy

felmérhessék, alkalmas-e a jelentkező gyermek a választott hangszer tanulására, valamint képet kapjanak a hozzájuk kerülő növendék képességeiről. Ezen a felvételi meghallgatáson kiemelten az adottságok és készségek megfigyelése a domináns elem.

7. Zenei készségek felmérése

Hozott dal éneklése (különböző hangmagasságokról, esetleg ritmuskíséréssel vagy mérőütéssel)

2-4 ütemnyi ritmus (kettes ütemben) visszatapsolása.

Gyermekdal-szintű dallam visszaéneklése.

Zongorán egyszerre megszólaltatott hangok számszerű felismerése.

Új tanuló felvételéről az igazgató - a felvételi meghallgatás alapján az iskola tanulói létszámát figyelembe véve - dönt. Ha egy tanszakra több jelentkező van, mint férőhely, a jelentkezőket a felvételi meghallgatás eredménye és az alkati megfelelés alapján kell rangsorolni. A tanulók osztályba sorolására életkoruk, illetve a felvételi meghallgatáson nyújtott teljesítményük alapján kerül sor. A főtárgy, a kötelező tárgy és a választható tárgy osztályba sorolása eltérhet egymástól.

8. A képzési idő:

Előképző	1-2 év (a növendéknek nem kötelező elvégeznie)
Alapfok	4-6 év
Továbbképző	4 év

A kiemelkedő képességű és szorgalmú tanulók számára lehetőség a „B” tagozatos képzés, amely heti 30 perccel hosszabb főtárgyi órával és „B” tagozatos szolfézs tananyaggal biztosítja a növendék magasabb szintre való felkészítését.

9. A képzés struktúrája, tantárgyai, óraterve

9. 1. Főtárgy

A zeneiskolában tanított valamennyi szak, beleértve az előképzőt is. (Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie).

Hangszeres és magánének tanszakok (egyéni), elméleti és kamarazenei tanszakok (csoportos)

„A” tagozaton minimum 2 x 30 perc,

„B” tagozaton minimum 2 x 45 perc,

9. 2. Kötelező tárgy

Minden tanszakon szolfézs.

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig,

„B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig.

A képzési idő minimum 2 x 45 perc

Zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően).

9. 3. Kötelezően választható tárgyak

„A” tagozaton az 5-(6.) évfolyam végéig elmélet: minimum 1x 45 perc

Elméleti tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció *(mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);*

Gyakorlati tárgyak: zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

9. 4. Választható tárgyak

Az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás,

„B” tagozaton: elmélet minimum 1 x 45 perc,

gyakorlat minimum 1 x 30 perc

(A 45 perces csoportos, a 30 perces egyéni foglalkozás)

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció *(mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);*

zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

(Zenei ismeret: a szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)

Az elméleti és kamarazene tantárgyak csoportos foglalkozások.

9. 5. A korrepetíció (zongorakiséret)

A hangszeres (kivéve hárfa, gitár, csembaló, zongora, orgona, harmonika, szintetizátor) és magánének főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Az óratervi háló szerint: évfolyamtól, tagozattól függően heti 5 – 30 perc tanulónként és hetenként.

9. 6. Hangszeres előkészítő

Egyéni: heti 2 x 30 perc

9. 7. Kamarazene

Minimum heti 1 x 45 perc.

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2 – 8 fő.

9. 8. Zenekar, kórus

Minimum 2 x 45 perc

9. 9. Második hangszer

Minimum 1 x 30 perc

10. A tanulók értékelésének formái

A művészetoktatásban a beszámoltatásra, az ismeretek számonkérésének követelményeire és formáira vonatkozóan irányadónak tekintjük az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjában leírtakat. Az egyes tanszakok helyi tantervükben konkrétan szabályozzák a kérdést.

Általánosságban kötelező jellegű beszámolóra a tanév végén kerül sor. A növendékeknek beszámoló keretében számot kell adniuk mind technikai felkészültségükről, mind előadási készségükről. A beszámoló bizottság előtt történik. Hangszeres előkészítő esetén a beszámoló nem kötelező, illetve a főtárgy tanár megítélése szerint a növendékekkel való rövid foglalkozás keretében is meg lehet tartani. A bizottság tagja legalább két, azonos, vagy rokon hangszer tanító tanár, valamint az iskola vezetéséből legalább egy személy. Az év végi érdemjegyet a vizsgabizottság elnöke, a szaktanár, és a tanszak tanárai együttesen állapítják meg. Az értékelés alapja a vizsgaprodukció, az éves munka, és a havi osztályzatok. A beszámolón nyújtott teljesítmény nem játszik közvetlen szerepet az érdemjegy kialakításában. Rendkívül indokolt esetben a főtárgy tanár javaslata alapján a beszámolót kiválthatja órászerű foglalkozás a növendékekkel a bizottság előtt. A beszámolónak ezt a formáját az igazgató engedélyezi, a döntés alapja minden esetben az, hogy a növendéket ne érhesse olyan jellegű negatív élmény, ami beidegződésként az egész zenetanulás folyamatára gyakorolna rossz hatást.

Általánosságban elméleti tárgyak esetén a beszámolás év végén összefoglaló óra keretében történik, melyen az adott tantárgy tanárán kívül legalább egy, azonos, vagy rokon tantárgyat tanító tanár, és lehetőség szerint az iskolavezetés egyik tagja is jelen van.

Ellenőrzés, értékelés

A tanulói teljesítmények mérésekor a kimenet szabályozás elvét érvényesítjük.

A képzés sajátosságaiból fakadóan (egyéni foglalkozások hangszeres órákon) naprakész a főtárgy tanár tájékozottsága a tanulók elméleti és gyakorlati fejlődéséről, az ismeretanyag elsajátításának a mértékéről. A különböző tanszakok összehasonlítását biztosítja a növendékhangversenyek, kiállítások, előadások sorozata. Szolfézsórákon szorgalmazzuk az írásbeli és a szóbeli számonkérés egyensúlyát.

Az értékelés rendszere

Az előképző osztályban szöveges, egyénre szabott, a hangszeres előkészítő osztálytól a főtárgy és szolfézs tárgyból egységesen, osztályzatokkal, érdemjegyekkel történik az értékelés, kivéve a kamarazene, zenekar és kórus tantárgyakat. Ezek esetében az év végi értékelés: nem felelt meg, megfelelt, jól megfelelt és kiválóan megfelelt.

Az értékelés célja

Visszajelzés a tanár és a tanuló részére.

A tanulás hatékonyságának ellenőrzése.

A teljesítmény alapján korrekció kijelölése.

A tanuló teljesítményének viszonyítása korábbi eredményéhez.

Helye a tanítás folyamatában

Rendszeres szóbeli visszajelzés a tanítási órán.

Egy-egy téma lezárása, ismeretanyag elsajátítása után, (célszerű hangversenyen, előadáson történő szerepléssel).

Féléves, éves anyag összegzése (félévi meghallgatás, év végi elméleti és gyakorlati beszámoló).

Súlypontok

A továbbhaladáshoz szükséges anyag ismerete, értelmezése és gyakorlati alkalmazása, az oktatás eredményeként kialakult készségek ellenőrzése, a továbbhaladás feltételeként az előírt minimum ellenőrzése.

11. A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A magasabb évfolyamba lépésről az év végi beszámoló alapján dönt a beszámoltatást végző vizsgabizottság. A magasabb évfolyamba lépés feltétele a helyi tantervben meghatározott minimális követelményeknek való megfelelés.

Amennyiben a bizottság döntésével a főtárgy tanár nem ért egyet, a magasabb évfolyamba lépésről a végső döntést a nevelőtestület hozza meg.

Elméleti tárgyakból a magasabb évfolyamba lépés feltétele az év közben szerzett érdemjegyek alapján kapott legalább elégséges osztályzat.

Amennyiben a tanuló a minimális követelményeknek nem felelt meg, pótvizsgát tehet, annak sikertelensége esetén tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja, évfolyamonként maximum egy alkalommal.

Művészeti alapvizsgát tehetnek azok a tanulók, akik a 2000/2001. tanévben kezdték meg tanulmányaikat az alapfokú művészetoktatási intézmény első évfolyamán, és elvégzik a tanszakonként előírt alapfokú osztályokat. A művészeti alapvizsgát az első továbbképző osztályba lépés feltételeként először ezektől a tanulóktól lehet megkövetelni.

12. Tanulóink munkájának értékelése

5 jeles

A tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. A technikai és mechanizmusbeli követelményeket biztosan oldja meg és azokat zeneileg is kiválóan alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái is teljes önállóságra vallanak.

4 jó

A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságai vannak. A tananyag alapvető részeit tökéletesen tudja, ismereteit a feladatok megoldásában is különösebb nehézség nélkül alkalmazza.

3 közepes

A tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget. A tanterv alapvető anyagát jól elsajátította, az alapvető mechanizmusbeli nehézségeket leküzdötte, a lényegesebb

kérdések megoldásában némi nehézségek mellett elfogadható eredménnyel azokat alkalmazza. Munkáiban kisebb bizonytalanságot mutat, amelyet a tanár segítségével le tud küzdeni.

2 elégséges

A tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Mechanizmusbeli hibái is hátráltatják a tantervi anyag biztos alkalmazását (hangokban, intonációban, stb.), még a tanár segítségével is. Elképzelései a művek zenei tartalmát illetően nagyon minimálisak, ritmushibákkal küzd és folyamatosan ellenőrzésre szorul.

1 elégtelen

A tantervi követelményeknek nevelői útmutatással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

13. A tanuló szorgalmának értékelése

Szorgalom	Példás	Jó	Változó	Hanyag
1. Tanulmányi munkája	Céltudatos, törekvő, odaadó, igényes a tudás megszerzésére	figyelmes, törekvő	ingadozó	hanyag, lassító
2. Munkavégzése	kitartó, pontos, megbízható, lankadatlan	rendszeres, többnyire önálló	rendszeretlen hullámzó önállótlan	megbízhatatlan, gondatlan
3. Kötelességtudata	kifogástalan, precíz	megfelelő, néha ösztökélni kell	felkészültsége gyakran felületes	felkészültsége állandóan felületes
4. Tanórákon kívüli információk felhasználása	rendszeres, érdeklődő	előfordul, ösztönzésre dolgozik	ritkán	egyáltalán nem

14. Az alkalmazandó tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja által ajánlott felhasználható irodalomból – és azon kívül is – a szaktanárok saját elképzeléseik szerint szabadon válogathatnak anyagot, minden tanuló esetén testre szabottan, az évfolyam nehézségi szintjét szem előtt tartva. Csoportos tárgyak esetén az alkalmazható tankönyvek kiválasztásánál tekintettel kell lenni a csoportok átjárhatóságára, több évfolyam anyagát tartalmazó kiadvány használatára. Azonos minőségű és szerkezeti felépítésű tankönyv, tanulmányi segédlet, taneszköz esetén a kedvezőbb beszerzési árral rendelkezőt kell előnyben részesíteni.

Hangszer és kottakölcsönzés, a gyakorlási lehetőség biztosítása

Iskolánk tanulói jogosultak az intézményben rendelkezésre álló hangszerek használatára ill. kölcsönzésére.

Az iskola tulajdonában lévő hangszereket csak beiratkozott növendékeink használhatják. A kölcsönzési nyilvántartása a Hangszerkölcsönzési kötelezvényen történik, amelyet a tanuló törvényes képviselője (gondviselője) és a szaktanár ír alá. Az adott szaktanár a növendékeinek kiadott hangszerekért leltár szerinti felelősséggel tartozik. A tanuló kötelessége, hogy az általa használt – sok esetben nagyértékű – hangszert megóvja, azt megfelelően karbantartsa. A hangszerért a tanuló gondviselője teljes anyagi felelősséggel tartozik, ill. a kölcsönzés során megrongálódott hangszer javításának költségeit is meg kell térítenie.

15. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános feltételei

15. 1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

15. 2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgató legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

15. 3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

15. 4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Táncművészeti ágon tánc történet tantárgyból előrehozott záróvizsga szervezhető.

15. 5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A) Zeneművészeti ág

1. Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

- Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
- A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
- Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
- A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
- A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

2. A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.

- Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

Intézményünk zongora szakára elsősorban olyan növendékeket veszünk fel, akik rendelkeznek saját hangszerrel. A hangszerrel – elsősorban a zongorával – nem rendelkező csekély létszámú tanulók számára iskolánk gyakorlási lehetőséget biztosít. Az iskola nyitvatartási idejében erre – az igénybevételtől függően – valamennyi zongorával rendelkező tanteremben lehetőség van (a nagytermet kivéve, amely csak hangversenyek előtt és csak tanári felügyelettel használható). A rendszeres igénybevételre szóló engedélyt a szaktanár javaslatára az igazgató adja meg.

3. A zeneművészeti ág tanszakai

Klasszikus zenei tanszakok:

Brácsa, cimbalom, csembaló, furulya, fuvola, gitár, gordonka, harmonika, harsona, hegedű, klarinét, kürt, oboa, orgona, szaxofon, trombita, tuba, ütő, zongora, magánének, szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom

Népzenei tanszakok:

Bőgő, brácsa, furulya, hegedű, koboz, tekerő, citera, duda, népi ének.

4. Zeneiskola óraterve

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

5. A zenei tanszakok feladatai és követelményei

5. 1. A furulyatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten) a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét.

Hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

A furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést.

Megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket, dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot, differenciált hangindítást és hanglezárást, megfelelő tempójú repetíciót, laza, egyenletes ujjtechnikát, pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával, hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal, a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a tanulót, a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására, a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására, a lapról olvasási készség fejlesztésére, a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra, a tudatos zenei memorizálásra, a művek zeneileg igényes kidolgozására, az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba kerülésére, a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Követelmények az előképző évfolyam(ok) elvégzése után

Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a tanuló az előképző vagy az első évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait.

A tanuló ebben az esetben is tudjon a tanult hangterjedelemben abc-s hangnévvel biztosan kottát olvasni, rendelkezzen jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.

A tanulók egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel.

Legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára, rendelkezzen biztos hüvelykujjtechnikával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén (az előképző követelményein felül)

- A tanuló legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni.
- Rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséssel.
- Legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival.
- Alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb., legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f^1 -(f^3 -ig) g^3 -ig - in F.
- Tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni.
- Alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit.
- Ismerje az $f(f^3)$ hangterjedelemében valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat.
- Törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit.
- Rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával.
- Tudjon önállóan hangolni, ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan.
- Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.).
- A tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére.
- Ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- Ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit.
- Ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- Dúr és moll skálák 3 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsseptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f^1 - g^3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával (esetleg a $fisz^3$ kihagyható).
- Két etűd vagy egy variációsorozat.
- Legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után az „A” tagozat végén a tanuló:

- Legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben (e^1) f^1 - a^3 (c^3)-ig in F.
- Alkalmazza önállóan a hangindítás és zárás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően).

- Ismerje az f^1 - a^3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit.
- Legyen képes a segédfogások önálló megválasztására.
- Rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával.
- Legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságairól, irodalmáról, különböző műfajokban betöltött szerepéről.
- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket.
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szolgáltassa meg.
- Legyen képes az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére.
- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására.
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséssel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló:

- Hangszere történetét és irodalmát.
- f^1 - c^3 -ig (in F) a fogásokat.
- A trilla-, segéd-, piano-, forte- és akkordfogásokat.
- Az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit.
- A hangszer avantgarde irányzatait.

Legyen képes

- Természetes, könnyed hangszerkezelésre.
- Megfelelő légzéstechnika alkalmazására.
- A levegő tudatos beosztására.
- Vibrato-mentes hang képzésére.
- Segédfogások önálló kikeresésére és alkalmazására.
- Értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- Összehangolt ujj- és nyelvtechnikával.
- Fűrge szimpla-nyelvtechnikával.
- Saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel.
- Megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

- Tisztán intonálni.
- Pontos ritmusban játszani.
- Dúr és moll hangsorokat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal f^1 - a^3 -ig (in F).

5. 2. A fuvolatanítás szakirányú feladatai

- A helyes légzés kialakítása.
- A kifejező fuvolahang elsajátíttatása.
- A kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása.
- A megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele.
- A biztonságos hangszerkezelés kialakítása.
- A belső hallás fejlesztése.
- A ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása.
- Rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- A fuvola történetét.
- A fuvola társhangszereit (fafűvós hangszercsalád).
- A hangszer irodalmát.
- A jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- A helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát.
- A hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit.
- A hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását.
- A fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit.
- A rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit.
- A kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- Hangszeres technikáját.
- Improvizációs tevékenységét (kreativitását), valamint a lapról játszási készségét
- Ösztönözze a tanulót a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- A fuvola és a fafűvós hangszerek múltját, irodalmát.
- A hangszer teljes hangterjedelmét.
- A tudatos és helyes légzéstechnikát.
- A fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat).
- A dúr és moll hangnemeket 6 #, 6 b előjegyzésig.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy anélkül, kettős ékesítés stb.) írásmódját és ritmusát,
- A különböző korok zenéinek díszítésrendszerét (pl. barokk).
- A vibrato szerepét a zenei megvalósításban.
- Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- Ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- A jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- A kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával.
- A különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására.
- A különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére.
- Az önálló hangolásra.
- A könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására.
- A kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására.
- A különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.).
- Egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- Dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal, szimpla- és duplanyelvvel is.
- Szélsőséges dinamikák megvalósítására.
- Készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.).
- Nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata).
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel.
- Hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- A szép, kifejező hang tudatos megteremtésére.
- A tiszta intonációra.
- A hangszerét könnyedén kezelni.
- A levegő tudatos beosztására.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására.
- A nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására.
- A vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására.
- A különböző zenei korok stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására.
- A technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására.
- Az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra.
- A legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére.
- Önállóan 1-2 ütemes rövid zárati kadenciák (pl. futamok, akkordfelbontás, skálamenetek stb.) rögtönzésére.
- Egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezzeék

- Megfelelő hangszeres technikával, előadói és formálókészséggel.
- Képzeltörővel.
- Biztos zenei memóriával.
- Koncentrálóképességgel.
- Olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges.
- Olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
- A tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- Hangképzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.).
- A különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- A modern zenei effektusokat.
- Az újabb légzéstechnikákat.
- A fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait.
- Korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- Biztos hangindításra és –befejezésre.
- Nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean-Jean: Modern etűdök).
- Nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

Rendelkezzeék

- Olyan biztos hangszeres tudással, előadói és formálókészséggel, zenei ismerettel, amelynek birtokában zenei pályára is irányítható - közép-, esetleg felsőfokra is.

5. 3. A harsonatanítás szakirányú feladatai

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 9-10 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfűvős hangszerek tanulását, és csak a tanulmányok 3. évében, 11-12 éves korban tér át a harsona tanulására, amennyiben fizikuma, muzikalitása erre alkalmassá teszi. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában két éves harsonaoktatás elegendő a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

Ismertesse meg a tanulókkal

- Életkoruknak megfelelő szinten a harsona lehetőségeit, irodalmát; hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a harsonairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.
- A rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- Megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, száj-, hangszer- és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harsonahangot.
- Differenciált hangindítást és hanglezárást.
- Megfelelő tempójú repetíciót.
- Laza, egyenletes kartechnikát.
- Pontosan összehangolt nyelv- és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával.
- Hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal.
- A helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
 - fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
 - csak fúvókával,
 - hangszerrel,
 - mindezek ellenőrzése fúvóka karikával.
- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló

- A zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.
- Rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséggel.
- Legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot.
- Sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókezelést.
- Legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben.
- Tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni.
- Alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait.
- Törekedjék játékában a tiszta intonációra.

- Rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával.
- Tudjon önállóan hangolni.
- Ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan.
- Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- A tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.).
- A tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére. Ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- Ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit.
- Ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- Egy szabadon választott skála és hármashangzat-felbontás két oktávon keresztül, E-b1 hangterjedelemben.
- Két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat (minimális szint: Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola II/300., 352.).
- Egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária című mű nehézségi szintjén).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.

A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.

A tanuló ismerjen és tudjon gyakorlatban alkalmazni különböződíszítéseket,

- Trillákat, előkéket, tripla- és duplanyelves megoldásokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló ismerje

- Hangszere múltját, irodalmát.
- A kiművelt hangszeres technika alapjait.

Legyen képes

- Minden regiszterben kiművelt harsonahang megszólaltatására.
- Biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra.
- Pontos kézmunkával végrehajtott legato-technikára
- Dupla- és triplanyelvalkalmazására.
- Vibratóra és trillákra

5. 4. A klarinéttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten) hangszerük történetét, akusztikai sajátosságainak alapjait, a klarinétirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és

előadóművészeit, a klarinétcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket (szaxofon, tárogató).

Alakítson ki

- Megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező klarinéthangot.
- Differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást.
- Megfelelő tempójú repetíciót.
- Laza, egyenletes ujjtechnikát.
- Pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.
- Könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- Tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. *mf* <*ff*> *pp*), az intonáció megtartásával.
- Hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló

- Legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.
- $e-f^3$ hangterjedelemben legyen képes a klarinét biztonságos megszólaltatására.
- Tudjon valamennyi regiszterben dinamikailag árnyalt, kulturált hangot képezni.
- Alkalmazza játékában a hangindítás és elválasztás különböző módjait.
- Ismerje az $e-f^3$ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat.
- Törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit.
- Rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával.
- Tudjon önállóan hangolni, legyen tisztában a klarinét transzponáló jellegével.
- Legyen tisztában a náddal és a nádválasztással kapcsolatos alapvető tudnivalókkal.
- Ismerje a hangszer karbantartásának alapvető módjait, és végezze ezeket önállóan.
- Tudjon folyékonyan kottát olvasni.
- Ismerje a tanult anyagban előforduló ritmikai elemeket, ütemfajtákat, tempó- és karakterjelzéseket, dinamikai és egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.

- A tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (dinamika, agogika, lassítás, hangsúlyozás stb.).
- Rendelkezzen a játszott anyagra vonatkozó formai ismeretekkel, ismerje az egyes tételtípusok jellegzetességeit.
- Ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- A zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes e-g³ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására.

Legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 4 #, 4 b előjegyzésig tercmenetekkel, hármashangzat-, dominánsszeptim- és szűkített septim-felbontásokkal
- Jeanjean: Etűdök I/2.
- Egy szabadon választott etűd, az előbbtől eltérő stílusú.
- Az alábbi versenyművek bármelyikének lassú tétele:
 - Leopold Koželuch: Esz-dúr klarinétverseny
 - Tuček: B-dúr klarinétverseny
 - Rössler-Rosetti: Klarinétverseny
- Egy szabadon választott előadási darab vagy szélső gyors tétel, amely az előbbtől eltérő stílusú.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló

- Legyen képes e-g³ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására.
- Tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangot játszani.
- Alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően).
- Ismerje az e-g³ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit.
- Legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására.
- Rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával.
- Legyen fogalma a klarinét történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről.
- Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan.
- Legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.).
- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket.
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szolamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására.
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséssel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló

- Legyen képes e-a³ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására.
- Tudatosan alkalmazni a helyes légzéstechnikát.
- Hangsorokat játszani: valamennyi dúr és moll hangnemben hármashang- és négyeshangzat-felbontásokkal, hangközmenetekkel, valamint kromatikus skálát.
- Kiegyenlített hangon játszani a különböző regiszterekben, kielégítő intonáció mellett.
- Ismerje a különböző előadási jelek jelentését és tudja azokat megvalósítani a hangszerén.

Tudjon

- Kielégítően transzponálni „A” klarinéra.
- Jól lapról olvasni.
- Rendelkezzék alapvető ismeretekkel a nádfaragásról.

5. 5. A kürttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- A hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait.
- A kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.
- A kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítsa ki

- Megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthangot.
- Differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást.
- Megfelelő tempójú repetíciót.
- Laza, egyenletes ujjtechnikát.
- Pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.
- Könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- Tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. *mf, ff, pp*), az intonáció megtartásával.
- Hangsorokat fokozatosan távoluló hangterjedelemben.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.

- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló

- A zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.
- Rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképesseggel.
- Legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb..
- Legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben.
- Tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező kúrthangot képezni.
- Alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait.
- Törekedjék játékában a tiszta intonációra.
- Rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával.
- Tudjon önállóan hangolni.
- Ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan.
- Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.).
- Ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- Ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit.
- Ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- 2 kantiléna,
- 2 különböző karakterű gyakorlat,
- 2 különböző stílusú darab, vagy tétel előadására kotta nélkül.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- Egy skála a tanuló meglévő hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvel és kötve, negyed és nyolcad értékekben).
- Egy kantiléna.
- Két etűd.
- Egy előadási darab - ajánlott:
 - Skroup: B-dúr koncert (rövid kadenciával)
 - Beethoven: Románc - Concone: Téma és variáció.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszer múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- Természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
- C-g² hangterjedelemben kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával.
- Életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kúrthangon.
- Az előadási darabokat fejből játszani.
- Technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra.
- Igényesebb kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

- A zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálókészséggel.
- Koncentrálóképesseggel.
- Lapról olvasási készséggel, amely a mindenkor darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) A tanuló legyen képes

- F-c³ között kiegyenlítetten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani.
- Az ajaktrilla megvalósítására.

5. 6. A szaxofontanítás szakirányú feladatai

A szaktanár ismertesse meg a tanulókkal

- A szaxofon kialakulásának és fejlődésének történetét
- A hangszer sajátosságait.
- A szaxofon irodalmát, felhasználásának és felhasználhatóságának sokszínűségét (pl. alkalmazását szimfonikus és fúvószenekarban, jazz-együttesekben stb.).
- A hangszer legkiválóbb előadóművészeinek munkásságát.

Hangszertechnikailag alakítsa ki

- A helyes légzéstechnikát.
- A helyes befúvásmódot és nyelvtechnikát.
- A stabil, de nem merev szájtartást.
- A megfelelő test-, fej-, kéz- és hangszertartást.
- A dinamikailag árnyalt, megfelelően intonált és jól képzett szaxofonhangot.

Fordítson figyelmet

- A helyes légzés gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal.
- A szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.

- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló

- A zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.
- Rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséssel.
- Legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot.
- Sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját.
- Ismerje a szaxofon legáltalánosabban használatos hangterjedelmén belül (b-f³-ig) kromatikusan az összes fogást, beleértve a leggyakoribb segéd- és tisztítófogásokat, és tudja ezeket alkalmazni a gyakorlatban is.
- Tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni.
- Alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait.
- Törekedjék játékában a tiszta intonációra.
- Rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával.
- Tudjon önállóan hangolni.
- Ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan.
- Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.).
- A tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére.
- Ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- Ismerje a szaxofon történetét, rokon hangszereit.
- Ismerje a szaxofon szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- Hangsorokat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig.
- Egészséges és jól intonált szaxofonhang megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszerttechnikai és olvasási készségekkel, hogy a továbbképző évfolyamokban elkezdhetők legyenek a C-be történő transzponálási gyakorlatok.

Tudjon

- Előadási darabokat kotta nélkül előadni.
- Könnyebb kamarazenei és zenekari szólamokat eljátszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- Hangszerének transzponáló jellegét.
- A hangszercsalád többi tagját, hangolásukról és hangfekvésükről legyen fogalma.
- A nehezebb előadási daraboknál, a kamarazenei és zenekari szólamoknál leggyakrabban előforduló zenei műszavak jelentését.

Legyen képes

- Hangsorokat játszani 6 #, 6 b előjegyzésig.
- *pp-ff*-ig a dinamikai skála megvalósítására.
- A hangszer regisztereinek kiegyenlített megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszeres és elméleti tudással, amely alapján közreműködhet amatőr zenekarban vagy zenei együttesben.

Tudjon nehezebb előadási darabokat kotta nélkül eljátszani.

5. 7. A trombitatanítás szakirányú feladatai

- A tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására.
- A helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása.
- A hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása.
- A hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása.
- A zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása.
- Az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- A trombita történetét.
- A trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit.
- A hangszer irodalmát.
- A tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat.
- A trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- A helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát.
- A helyes szájtartás mint a jó „ansatz”, befúvási mód kialakulása alapfeltételének fontosságát.
- A mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét.
- A könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- Hallását, belső hallását, „intonációs” képességét.
- Hangszeres adottságait.
- Hangszerteknikai tudását. Megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- Rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra.
- A gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására.
- A beállított alapfunkciók önellenőrzésére.
- A tiszta intonációra.
- Folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra.
- A pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- A helyes test- és hangszertartást.
- A helyes légzéstechnikát.
- A hangszere múltját, irodalmát.
- A dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- A helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére.
- A z alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fúvókával, hangszerrel.
- Az előírt hangterjedelmen belül (fisz-b²-ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával.
- A könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására.
- A tanult darabok stílushű megszólaltatására.
- Folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra.
- A különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására.
- Skálázni egy oktávon keresztül valamennyi hangnemben.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- Egy dúr és egy moll skála 5 képlete a másfél oktávós rendszerben.
- Clodomir: Trombitaiskola I./26., 28., 29.
- Telemann: F-dúr szonáta I-II., vagy
- Händel: B-dúr szonáta I-II.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- A hangszer múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.
- A rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a tanuló

- Az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- Az előírt hangterjedelmen belül (fisz-c³-ig) kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- A különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására.
- A különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére.
- Önálló hangolásra.
- A hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására.
- Skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben.
- Az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A tanuló rendelkezék megfelelő állóképességgel.
- Ismerje a hangképzés folyamatát.
- Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudja

- Az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait.
- Az összes dúr és moll skálát a kétoktávos rendszerben, 7 képletben.

5. 8. Az oboatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- Az oboa lehetőségeit, irodalmát, hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait.
- Az oboairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.
- Az oboa kialakulását, fejlődését, sajátosságait.
- A hangszer részeit, összeállítását, tisztítását.
- A nád szerepét.
- A rokon hangszereket.

Tudatosítsa a kis b és e³ közötti hangok ismeretét, gyors olvasását és fogásait, (egy hang többféle fogásának ismeretét és alkalmazását: f-ek, esz-ek).

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- Megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező oboahangot.
- Differenciált hangindítást és hanglezárást.
- Megfelelő tempójú repetíciót.
- Laza, egyenletes ujjtechnikát,
- Pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal.
- Tartott hangokat állandó és változó dinamikával, tiszta intonáció mellett.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a tanulókat az oboairodalomban előforduló díszítések kivitelezésében.

Fordítson figyelmet

- A megfelelő légzéstechnika, száj-, hangszer-, kéz- és testtartás kialakítására, tudatosítására és automatikussá tételére.
- Az önkontroll fejlesztésére.
- Biztos és differenciált hangindításra és szép hangbefejezés kialakítására.
- Kiegyenlített, szép hang létrehozására, megfelelő levegővezetéssel a különböző regiszterekben.
- A repetíció gyorsítására a torok és nyelv lazaságának megőrzése mellett.
- A nyelv és az ujjak szinkronjának állandó ellenőrzésére, tökéletesítésére (ujjgyakorlatok, szekvenciák különböző artikulációval és ritmusképlettel).
- A hallás, a ritmus- és a tempóérzék fejlesztésére.
- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- Az oboázáshoz szükséges hasi légzést és rekeszizmokkal való támaszt alkalmazni.
- Szabályos kéz-, hangszer- és testtartással játszani.
- Jó hangindítással, közepes és nagy hangon hosszú hangokat fújni, lekerekített befejezéssel.
- Megfelelő gyorsasággal egyenletes legato skálameneteket játszani.
- Skálák eljátszását a 4 #, 4 b előjegyzésig, b-e³ hangterjedelemben (legato, tenuto és staccato, fokról fokra, tercmenet, hármashangzatok).
- Két teljes etűdöt eljátszani a Schmitt I., Wiedemann- vagy Vizthum-kötetek könnyebb etűdjeiből válogatva.
- Barokk szonáta vagy concerto lassú és gyors tételpárját, vagy hasonló nehézségű más stílusú darabot kotta nélkül, zongorakísérettel előadni.

Ismerje

- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes

- Az oboázáshoz szükséges hasi légzést és a rekeszizmokkal történő támasztást megfelelően alkalmazni.

- Hosszú (tenuto) és különböző staccato hangokat játszani egy hangot repetálva és skálamenetben b-e³ hangterjedelemben.
- Két teljes (kétféle karakterű) etűdöt eljátszani megfelelő tempóban a Schmitt I-II. és a Wiedemann-kötetéből.
- Egy barokk mű lassú és gyors tételét kotta nélkül, zongorakísérettel előadni, korhű, technikailag kivitelezhető díszítéssel.

Tudjon

- Önállóan hangolni.
- A játékát kontrollálva, gazdaságosan gyakorolni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- A hangszerét és tudjon megjavítani apró hibákat.
- A nádkészítés alapfogásait.

Legyen képes

- Helyes testtartásra, hangszertartásra, a jó légzéstechnika tudatos alkalmazására.
- Oldott, természetes hangszerkezelésre.
- Tudatos és kontrollált gyakorlásra.
- Dinamikailag árnyalt hangképzésre.
- Tiszta intonációval, jó kötéssel és dinamikailag árnyaltan játszani.
- A kéz- és nyelvtechnika összehangolására.
- A fűrge szimplanyelv és a duplanyelv használatára.
- Képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos, zeneileg értelmes, kifejező előadására.
- Kamara- és zenekari művek előadásában közreműködni.
- Előadási darabokat korhű díszítéssel előadni.
- Romantikus műveket vibrato alkalmazásával játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje a hangszerét és saját nádon fújjon.

Legyen képes

- A sima kötés megvalósítására.
- Az összehangolt kéz- és nyelvtechnika tudatos alkalmazására.
- Technikájának önálló továbbfejlesztésére.

Tudjon

- A hangszerén b-g³ között egyenletes ujjtechnikával játszani.
- Lassú tételeket stílusos variációkkal előadni.

5. 9. A tubatanítás szakirányú feladatai

- A tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása - kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására.

- A helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása.
- A hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása.
- A hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása.
- A zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása.
- A zenei hallás átfogó fejlesztése.
- Zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása.
- Az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- A tuba történetét.
- A tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit.
- A hangszer irodalmát.
- A tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat.
- A tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- A helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát.
- A helyes szájtartás - mint a jó „ansatz”, befúvási mód - kialakulása alapfeltételének fontosságát.
- A mindennapi gyakorlás - didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét.
- A könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- Hallását, belső hallását, intonációs képességét.
- Hangszertechnikai tudását.
- Megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- A gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására.
- A beállított alapfunkciók önellenőrzésére.
- A tiszta intonációra.
- Folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra.
- A pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- A helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot.
- A rokon rézfúvós hangszereket.

- A tuba felépítését, alkalmazási területeit.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- Ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására.
- Különböző játékmódok megvalósítására.
- A zenei mondanivaló megformálására (legato, staccato stb.).
- Az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására.
- A helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására.
- A zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására.
- Az előadási darabok kotta nélküli játszására.
- A gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására.
- A hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására.
- A hangszer önálló behangolására.
- A hangszer szakszerű karbantartására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- Egy dúr vagy moll skála (a tanuló meglévő hangterjedelméhez igazítva).
- Két különböző karakterű etűd a végzett anyagból.
- Két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel.

A skálát és az előadási darabot kotta nélkül kell játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje meg a tanuló

- A tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait (fogások, részhangok, befúvási mód, fúvástechnika stb.).
- A tuba irodalmát.
- A zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a tanuló

- A technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására.
- A skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt.
- Az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni.
- A megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására.
- Tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra.
- Az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a tanuló

- A hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait.

- A különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- Természetes, oldott hangszerkezelésre.
- Helyes test- és hangszertartásra.
- A tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudjon kontra F és f^1 között kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal, tiszta intonációval, megfelelő nyelvtechnikával játszani.

5. 10. A nagybőgőtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét.
- A nagybőgő akusztikai sajátosságait.
- A hangszer hangolását (külön tekintettel a 4-, illetve az 5-húros nagybőgőkre).
- A hangszer és a vonó felépítését, részeit.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit.
- A gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést.
- A nagybőgő-irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- A vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- Megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát.
- Helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező nagybőgőhangot.
- Differenciált hangindítást és hanglezárást.
- Laza, egyenletes ujj- és kartechnikát. A kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben, a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A különböző vonásnemek elsajátítására.
- A pizzicato-technikára.
- Az üveghangok megszólaltatására.
- A megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására.
- A hangköz- és akkordjáték sajátosságaira.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására.
- A tudatos zenei memorizálásra.

- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- A hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangsorok előjegyzését és ujjrendjét.
- Az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét.
- A tanult fekvéseket.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése).
- A gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- A hangszert és a vonót helyesen tartani.
- Tisztán és pontosan játszani, helyesen fekvést váltani.
- Szép hangon, különféle vonásokkal skálázni.
- Különféle stílusú és tempójú darabokat eljátszani.
- A zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni.
- Ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani.
- Szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulcsban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Tudja a tanuló a skálákat hüvelykujjfekvésig bezárólag különféle vonásokkal játszani.

Legyen képes

- Megfelelően vonót vezetni és váltani.
- Helyesen fekvést váltani.
- Többféle artikulációt alkalmazni.
- Sokféle dinamikával nagybőgőzni.
- Egyszerűbb zenekari szólamrészleteket eljátszani.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- Skála 2 oktávon.
- 2 szabadon választott etűd.
- 3 zongorakíséretes darab.

A választott gyakorlatok egymástól eltérő technikai feladatokat tartalmazzanak, a darabok különböző stílusúak legyenek. Az utóbbiakat kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után az „A” tagozat végén

- Ismerje a tanuló a VII. alapfekvés mellett a hüvelykujjfekvéseket.
- Tudjon szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.
- Legyen hasznos tagja zenekarnak, vagy kamarazenei együttesnek.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- Tisztán és pontosan játszani.
- Az alapvonások sokrétű alkalmazására.
- Dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.
- Természetes, oldott hangszerkezelésre.
- Folyamatosan, szép hangon vibrálni.
- A jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására.
- Gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, virtuóz darabok eljátszására.

Rendelkezzék

- Igényes és fejlett hallással.
- Precíz ritmusérzéssel.
- Koncentrálóképeséssel.
- Biztos memóriával, jó lapról olvasási készséggel.

Ismerje a nagybőgő múltját, irodalmát.

Legyen hasznos tagja zenekarnak, vagy kamarazenei együttesnek.

5. 11. A brácsatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét.
- A brácsa akusztikai sajátosságait.
- A hangszer hangolását.
- A hangszer és a vonó felépítését, részeit.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit.
- A gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést.
- A brácsairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.
- A vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- Megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát.
- Helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező brácsahangot.
- Differenciált hangindítást és hanglezárást.
- Laza, egyenletes ujj- és kartechnikát.
- A kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben.
- Felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A különböző vonásnemek elsajátítására.
- A pizzicato-technikára.
- Az üveghangok megszólaltatására.
- A megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására.
- A hangköz és akkordjáték sajátosságaira.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A brácsa- és violinkulcsok folyamatos olvasásának kialakítására.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- A hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását.
- A fontosabb tempó és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangsorok előjegyzését és ujjrendjét.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése).
- A gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, születési dátumát, a korszakot, amelyben élt és alkotott, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- A tanulandó darab vagy mű formáját.

Legyen képes

- A zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni.
- Ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani.
- Szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.
- Technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani.
- Tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra.
- Az alapvonások, valamint a dallamnak, ritmusnak, dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására.
- Szép hangon való, karakteres előadásra.
- A megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- 2 különböző jellegű gyakorlat.
- 1 versenymű saroktétele.
- 1 lassú és 1 gyors tétel egy barokk szonátából.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtákat.

Legyen képes a tanuló

- A zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit.
- Kettősfogás-meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani egyenletes futamokat megszólaltatni.
- Mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani.
- Egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadókészségének érettségét.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- Természetes, oldott hangszerkezelésre.
- A különböző hangsorokat 3 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani.
- Különböző módon vibrálni.
- A jobb és bal kéz játékának összehangolására.
- A legfontosabb zenei alapkarakterek megjelenítésére és a hozzájuk kapcsolódó alapvonások alkalmazására.
- Dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- Képzett hallással.
- Biztos memóriával.
- Koncentráloképességgel.
- Megfelelő lapról olvasási készséggel.

5. 12. A hegedűtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét.
- A hegedű akusztikai sajátosságait.
- A hangszer hangolását.
- A hangszer és a vonó felépítését, részeit.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit.
- A különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést.
- A hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.
- A vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- Megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát.
- Helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot.
- Differenciált hangindítást és hanglezárást.
- Laza, egyenletes ujj- és kartechnikát.
- A kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A különböző vonásnemek elsajátítására.
- A pizzicato-technikára, a pergő-technikára.
- Az üveghangok megszólaltatására.
- A megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására.
- A hangköz és akkordjáték sajátosságaira.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- A hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását.
- A fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangsorok előjegyzését és ujjrendjét.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése).
- A gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- A zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni.
- Ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani.
- Szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.
- Technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani.
- Tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra.
- Az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására.
- Szép hangon való, karakteres előadásra.
- A megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- Háromoktávos skála, akkordfelbontásokkal,
- 2 szabadon választott etűd.
- 1 versenymű saroktétele.
- 1 barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy 1 lassú és 1 élénk tempójú előadási darab. A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- Szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.
- Gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, gyors tempójú, technikailag nehezebb művek eljátszására.

- A stílusnak és karakternek megfelelő vonásnemek, a célszerű ujjrendek megválasztására.
- Igényes intonációra, az előforduló dinamikai fokozatok természetes hangképzéssel való megszólaltatására.
- Előadási darabokat, kamaraműveket, zenekari szólamokat önállóan is megtanulni.

Bővítse repertoárját.

Lapról játéka olyan fokú legyen, hogy képes legyen beilleszkedni a társas muzsikálásba.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- Természetes, oldott hangszerkezelésre.
- Az egész fogólapot uralni.
- A tiszta intonáció érdekében érzékeny billentésre, folyamatos, könnyed fekvésváltásra.
- A különböző skálákat 3 - esetleg 4 - oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani.
- Differenciált vibrato alkalmazására.
- A jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására.
- Az alapvonások - legato, détaché, martelé, spiccato, staccato – alkalmazására.
- Dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- Igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel.
- Biztos memóriakészséggel.
- Koncentrálóképességgel.
- Megfelelő lapról olvasási készséggel.

5. 13. A gordonkatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét.
- A gordonka akusztikai sajátosságait.
- A hangszer hangolását.
- A hangszer és a vonó felépítését, részeit.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit.
- A gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést.
- A gordonkairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.
- A vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- Megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát.
- Helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gordonkahangot.

- Differenciált hangindítást és hanglezárást.
- Laza, egyenletes ujj- és kartechnikát.
- A kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A különböző vonásnemek elsajátítására.
- A pizzicato-technikára.
- Az üveghangok megszólaltatására.
- A megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására.
- A hangköz- és akkordjáték sajátosságaira.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- A hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- A bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket.
- A hangsorok előjegyzését és ujjrendjét.
- Az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét.
- A hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése).
- A gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- A zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni.
- Ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani.

- Szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulcsban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- Dúr és moll skálák, hármashangzatok 3 oktávon keresztül, 3 #, 3 b előjegyzésig, tercek és szextek, az alsó fekvésekben kettes kötéssel is.
- Négy etűd (pl. Dotzauer: Etűdök II.).
- Egy preklasszikus szonáta lassú és gyors tétele.
- Egy előadási darab.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után az „A” tagozat végén

- Tudjon a tanuló szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.
- Legyen képes gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, virtuózabb darabok eljátszására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tisztán

- 4 oktáv terjedelemben gyors tempóban egyenletesen skálázni.
- Hármashangzatokat, terceket és szexteket játszani.
- *p* és *f* dinamikában kantilénáíveket megszólaltatni.

Tudjon

- A magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni.
- Kifejezően, minden ujjal vibrálni.

Legyen képes

- Gördülékeny fekvésváltások végrehajtására.
- Mérsékelt gyors tempóban egyenletes pergő-játéokra.
- Zenei agogikák helyes kivitelezésére.
- A jobb és bal kéz könnyed mozgásainak összehangolására.
- A dinamikai árnyalatok megvalósítására.
- A zenei alapkarakterek (dolce, espressivo, risoluto, grazioso) megjelenítésére.

Ismerje

- Az abszolút intonáció fogalmát szemben a temperálttal.
- A különböző vonásnemeket és azok kombinációit.

5. 14. A cimbalomtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A cimbalom történetét, irodalmát, változatait (pl. hackbrett).
- A hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését.
- A cimbalomirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

- A hangszerkezeléshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatát a zenei elképzelés megvalósításával.

Nyújtson gazdag zeneirodalmi ismeretanyagot

- A cimbalom eredeti irodalmából (kortárs zene).
- A népzeneből és népzenei ihletésű művekből.
- A zeneirodalom minden korszakának cimbalmon előadható irodalmából.

Alakítson ki

- Könnyed hangszerkezelést.
- Helyes pedálhasználatot.

Fordítson figyelmet

- A tanult művek stílusos előadására.
- Árnyalt frazeálásra, artikulációra.
- A különböző ütésmódokra.
- A díszítések biztos ismeretére és pontos megszólaltatására.
- A táncrendek elemeire.
- A virtuóz játéktechnikára való törekvésre.
- Magyar népdalcsokrok harmonizálására.

Segítse készségfejlesztő gyakorlatokkal az ismeretanyagok elsajátítását

- Valamennyi dúr és moll skála, kromatikus skála, akkordjáték.
- Lapról olvasás.
- Transzponálás.
- Népdalkíséret rögtönzése.

Tanítsa meg a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

- Dúr és moll skálák biztos ismerete 7 #, 7 b előjegyzésig; kromatikus skála.
- Egyszerűbb darabok biztos lapról olvasása, minden stíluskorszakból.
- A tanult művek stílusos előadása.
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.
- A kortárs zene anyanyelvi szintű ismerete.
- Magyar népzenei és műzenei feldolgozások, átiratok zenekari kísérettel, illetve ennek hiányában zongorával előadva.
- A népdalok és néptáncdallamok harmonizálása.
- A táncrendek ismerete.
- Népies műdalok játszása.
- A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok önálló alkalmazása, megválasztása.
- Az összes dúr és moll skála, hangközmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafüzér, kromatikus skála játszása.
- Törekvés a virtuóz játéktechnikára.
- Helyes pedálhasználat.

- Hallás után, illetve kottából megtanult harmonizált népdalok és néptáncok előadása.
- Nehezebb etűdök játszása (pl. Allaga: Vihar, vagy válogatás az Öt koncertetűdből, Hét koncertetűdből).
- Különböző stílusú, középnehéz technikai szintű előadási darabok élményszerű eljátszása (Lavotta: Magyar szerenád, Bach csellószvit-részletek, Scarlatti: Toccata, Szonáták, Bartók: Három csíkmegyei népdal, Román táncok, Szokolay: Játék a hangközökkel stb.).
- Magyar népdalcsokrok harmonizálása.
- Népzenei feldolgozások játszása.

Ismerje a tanuló

- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- Skálák biztos és virtuóz játszása 7 #, 7 b előjegyzésig, terc-, szext- és oktávmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafűzés, kromatikus skála.
- Virtuóz játéktechnika.
- Különböző stílusú, technikailag komoly követelményeket támasztó előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Allaga: Öt koncertetűdből, Paganini: 5. caprice, Debussy: Gyermekkuckó 1-1 tétele, Bartók: 15 magyar parasztdal-ból, Lendvay: Dispositioni II. tétel).
- Ütősmódok, dinamikai árnyalás önálló megválasztása.
- Kortárs művek élményszerű megszólaltatása.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- Skála és lapról olvasás.
- 1 Allaga-etűd.
- 1 J. S. Bach-mű.
- 1 szabadon választott mű.
- 1 eredeti cimbalomszonáta, vagy klasszikus szonáta tétele.
- 1 kortárs cimbalommű.
- 1 népzenei, vagy népzenei ihletésű mű.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

- A tanult művek önálló elképzelése, megtanulása, megoldása.
- Előadói kvalitások megnyilvánulása.
- A tanult művek stílusos, szép eljátszása.
- Zenei képességek (hallás, ritmusérzék, dinamikai és hangszínérzékenység) a játszott anyag színvonalának megfelelően.
- Zenei fantázia, emlékezet és előadói készség.
- Improvizációs készség.
- Népdalok, virágénekek, történelmi dallamok átírása cimbalomra (kottából).
- Népi eredetű műzene játszása.
- Virtuóz skálajáték, hangközmenetek, hangzatfűzések, hármas- és négyeshangzatok.
- Az ütősmódok, pedáltechnika helyes megválasztása, alkalmazása.

- Nehéz etűdök eljátszása (Allaga, Dancla, Czerny, Cramer).
- A különböző stílusokban való jártasságot megmutató művek előadása (Bach: Szonáták és partiták szóló hegedűre - egyes tételek, Scarlatti: Szonáták, Händel-szvittek, Mozart- és Haydn-szonáták, Schumann: Kinderszenen-tételek, Chopin: Keringők, Mazurkák, Liszt-karakterdarabok, Bartók: Duók, 15 magyar parasztdal, Lendvay: Dispositioni, Hollós M.: Feltekintés egy csillagra, Szokolay: 4 sirató stb.).
- Kamarazenélés.
- Zenekari szólamok megtanulása és játszása magnóról szóló zenekari kísérettel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai, valamint a cimbalom népzenei vonatkozásai.
- Nagyfokú figyelem, biztos memorizálókészség.
- Fejlett hallás, önellenőrző készség.
- a társas zenélés alapjául szolgáló lapról olvasási készség.
- Az adottságoknak megfelelő zenei kifejezőmód, előadó- és formálókészség.
- Természetes, oldott hangszerkezelés, az egész hangszer birtoklása.
- Magas fokú technikai biztonságérzet.
- Skálázás folyamatosan, szép hangon terc-, szext-, oktáv- és decimamenetben.
- Mozdásformák harmonikus működtetése a belső hangzásigénynek megfelelő ütemmódokkal, kézrenddel, pedálkezelési technikával.
- A zenei anyag korhű, megjelenítő erejű előadása.
- Zenei és technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlás, a hangszeres technika zenei igényen alapuló továbbfejlesztése.
- A mű stílusának, karakterének megfelelő gondolat, elképzelés kivitelezése.

5. 15. A csembalótanítás szakirányú feladatai

A csembalótanítás célja a XVI-XVIII. századig terjedő időszak egyik legjelentősebb - a későbbiekben elfeledett, de napjainkban újjáélesztett - billentyűs hangszerén való játék alapfokú elsajátítása.

- A csembaló megszólaltatásának és optimális kezelésének alapfokú elsajátíttatása.
- A koronként eltérő hangzásigények, technikai, billentési, artikulációs és ornamentációs elvek megismertetése.
- A koronként változó notáció sajátosságainak felismerése, és a hiteles (faksimile és urtext) kották iránti igény kialakítása.
- A csembaló mechanikájának, szerkezetének és felépítésének megismertetése.
- A teljes csembalóirodalom - beleértve a XX. századi műveket – megismertetése.
- Egyfajta elemző, gondolkodó és szabadon alkotó szemlélet kialakítása, amely nélkülözhetetlen a régi zene előadásában.
- A régi zenét értő módon hallgató és művelő amatőrök nevelése.

Az oktatás ismertesse meg a tanulókkal

- A csembaló történetét, a rokon billentyűs hangszereket.
- A csembaló felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel).
- A hangszer akusztikai sajátosságait, a regisztereket.
- A csembalóirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki

- Könnyed hangszerkezelést.
- Helyes test-, kar- és kéztartást.
- Sokszínű, kidolgozott játékmód-kultúrát.
- Laza, egyenletes ujj- és kartechnikát.
- Könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságban.
- Hármashangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló módokon.
- Technikai gyakorlatokat, etűdöket, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A különböző speciális játékmódok elsajátítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A continuo-játék készségének kialakítására és feladataira.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- Zenei hallását, a melodikus, polifon és funkciós hallást.
- Metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást.
- Hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.
- Muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Tanítsa meg a tanulónak a hangolási és az alapvető karbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló legyen tisztában a csembalójáték és a zongorázás közti alapvető különbségekkel és tudatosan alkalmazza is az eltérő játéktechnikát mindkét hangszernél.

Ismerje a csembalón használatos billentésmódokat, különös tekintettel a könnyed, kizárólag ujjtöbblől képzett non legatóra, és a karsegítés nélküli legatóra.

Ismerje meg - korának megfelelő szinten - a reneszánsz, barokk, valamint a korai klasszikus zenék legfontosabb stílusjegyeit.

Tudjon különbséget tenni különféle nemzetek zenéi között, és ezt alkalmazza az előadásban is.

Legyen tisztában a leggyakoribb díszítésekkel (a korok és nemzetek közti különbségekkel is).

Legyen tisztában a leggyakoribb műfajokkal, kompozíciós technikákkal (táncok, polifon-homofon szerkesztés stb.) és azok előadásával.

Tudjon valamennyi hangnemben skálázni három oktávon keresztül, két kézzel, különféle billentésmódokkal (futam, akkord, akkordfelbontás is); tudja a skálákat modern ujjrenddel, de ismerjen meg néhány régi ujjazatot is.

Tudjon akkordokat és több-kevesebb szólamú arpeggót játszani, egy és két kézzel.

Tegyen szert a korának megfelelő, biztos technikára: a pergő-játék, ugrások (kézkeresztelés), kettősfogások, repetíció, akkordjáték terén.

Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését, a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- 1 Couperin-rondeau.
- 1 sarabande és 1 menüét Rameau-tól.
- 1 gyors Scarlatti-sonáta.
- 1 mű Bach: Clavierbüchlein für W. Fr. Bach című kötetéből.
- 1 Haydn-sonáta.

A Scarlatti-sonátát fejből kell játszani, a többi mű kottából is előadható.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló fejlessze tovább technikai tudását a következőkben

- Skála gyors tempóban, különböző billentésekkel; gyors ugrások, tremolo, gyors trillák és egyéb ornamensek.
- Legyen jártas a lapról játékban.
- Ismerkedjék meg a continuo-játék alapjaival és gyakorlati alkalmazásával.
- Legyen képes fokozott zenei igényességgel a már megismert stílusokban önállóan is megtanulni és megformálni egy-egy könnyebb művet.
- Ismerje meg a kamarazenélés legfontosabb szempontjait:
 - ismerje és kövesse a kamarapartnerek szólamát,
 - rugalmasan alkalmazkodjék a többi partnerhez,
 - éljen a continuo-szólamban alkalmazható szabadság jogával.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- A csembaló megszólaltatásának valamennyi lehetséges módját (szóló- és continuo-hangszerként egyaránt).

- A hangszer szerkezetét, mechanikáját, valamint kialakulásának történetét és a rokon hangszereket (clavichord, virginál stb.).
- A csembaló irodalmát, a reneszánsz kortól a hangszer fénykorán át napjainkig.
- A régi iskolákat és a hangszerről, valamint a régi zene előadásmódjáról szóló korabeli forrásmunkákat.

Tudjon

- A csembalón kifejezően, virtuózan, és a stílustól függően érzelmgazdagon játszani.
- Eligazodni biztos stílusérzéssel valamennyi korszak és nemzet zenéjében.

Legyen tisztában

- A jó kottaválasztás szükségességével.
- A faksimile kiadványok használatával.
- A notáció koronkénti és szerzőnkénti különbözőségeivel.
- Az előadói szabadság jelentőségével.
- Valamennyi billentésfajttával (legato, a Bach által tanított befelé húzott ujjas non legato, staccato stb.), és tudja ezeket adott helyen önállóan alkalmazni.
- A különféle szerzőknél használatos díszítésekkel, azok elnevezésével és kivitelezésével.
- A z olyan speciális előadói, korhoz és stílushoz kötött hagyományokkal, mint pl. a francia „inegal”, a szabad „prélude”, illetve „fantasia” vagy a túlpontozás stb..
- A régi ujjrendek használatával.
- A régi és a ma használatos egyenletes hangolásfajták közti alapvető különbségekkel.

Ismerje

- A leggyakoribb kompozíciós technikákat (homofon, polifon szerkesztés, háromtagú, szonáta-, rondó-, variációs forma stb.).
- A legfontosabb reneszánsz és barokk tánc típusokat, azok jellegzetességeit és változásait korok szerint.
- A continuo-játék alapvető szabályait, összhangzattani ismeretei nyomán legyen képes azokat egyszerűbb formában alkalmazni.

Legyen képes

- Hangológép segítségével hangolni, illetve fül után oktávokat és a két manuált tisztára hangolni.
- Hallgatóság előtt - szóló- és kamaraművek előadásával egyaránt - művészi produkciót nyújtani.
- Zenekari continuo-játékosként egyszerűbb feladatokat megoldani (pl. Vivaldi-versenyművek, korabeli szimfóniák stb. continuo-szólamai).
- Ismétléses formájú előadási darabokban kisebb improvizatív variációk megszólaltatására.

Rendelkezzék

- A művek megtanulásához szükséges önállósággal.
- A gyakorláshoz elegendő kitartással.
- Kellő szereplési rutinnal.
- Biztos technikával és koncentrálóképeséssel.
- Jó ízléssel és ítélőképességgel.

5. 16. A gitártanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- A gitár felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolását, a hangszer lehetőségeit.
- A gitár irodalmát, történetét, a gitáriródalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gitárhangot.
- Differenciált pengetést és helyes fogástechnikát.
- Laza, egyenletes kar- és ujjtechnikát.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg

- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A legato játékot.
- A staccato, portato, tenuto játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit (fekvésváltás, barré, kötések, apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok).
- A tompítás különféle lehetőségeit.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- A hangsorokat különböző figurációkkal.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Ösztönözze a tanulókat a helyes hangszertechnika folyamatos gondozásával szép gitárhangszín elsajátítására.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A precíz hangszerhangolásra.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Alakítsa ki a lapról játék technikáját, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Tanítsa meg a tanulókat a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló rendelkezék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképesseggel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátszást valósítson meg.

Ismerje

- A gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit

- A fekvésjátékot, fekvésváltást.
- A kis és nagy barré-t.
- A kötéseket (ráütés, elpengetés).
- A dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel.
- Az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit.
- A törtaakkord megszólaltatását.
- A nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására

- Dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok).
- Harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani).
- Egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- G-dúr, C-dúr skála 2 oktávon, háromoktávós E-dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio-gyakorlatok.
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60).
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű.
- XX. századi művek (pl. Bartók - Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

Rendelkezzék a tanuló ismeretekkel

- A fontosabb korok és stílusok gitáron megszólaló darabjainak jellemző vonásairól.
- A különféle hangeffektusokról és azok használatáról (rasgueado, üveghang, étouffé, dobolás).
- A gitárdarabok szerzőinek és előadóművészeinek munkásságáról.
- A hangszer múltjáról, hagyományairól.

Legyen képes az életkorának és képességeinek megfelelő zene még árnyaltabb, kifejezőbb előadására, mely kiterjed a kötetlenebb előadású romantikus és impresszionista művekre is.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje a különböző hangeffektusokat és azok használatának módját.

Legyen képes

- A darabok hibátlan megszólaltatására
- A szólamvezetések pontos megvalósítására.
- Természetes, oldott hangszerkezelésre.
- Az egész fogólapot uralni.
- Tiszta, könnyed fekvésváltásra.
- A vibrato alkalmazására.
- A fontosabb zenei karakterek megjelenítésére.
- A tiszta játék érdekében történő hangtompítások végrehajtására.
- Értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- Kimunkált előadói és technikai képességekkel.
- Biztos memóriakészséggel.
- Koncentráloképességgel.
- Hangszere rendeltetésszerű használatához és karbantartásához szükséges alapvető ismeretekkel.

5. 17. A harmonikatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A harmonika alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét, akusztikai sajátosságait, regisztereit, azok elnevezéseit.
- A hangszer történetét, fajtáit, a rokon billentyűs hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- Helyes hangszer-, test-, kar- és kéztartást.
- Dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harmonikahangot.
- Sokszínű billentéskultúrát.
- Kidolgozott légszekrényvezetést.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálási képességet.
- Gyors és megbízható regiszterváltási készséget.
- Differenciált hangindítást és hanglezárást.
- Laza, egyenletes ujj- és kartechnikát.
- A két kéz függetlenségét.
- A különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Dúr és moll skálákat különböző tempókban és billentésmódokkal, párhuzamosan és ellenmozgásban, oktáv, terc, szext és decima távolságban.
- Hármashang- és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban, a skálákhoz hasonló módokon.

- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
- Technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- Zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást.
- Metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást.
- Hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.
- Légszekrénykezelését.
- Muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával.

Tanítsa meg az alapvető karbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- A zeneművek stílusához jól illeszkedő regiszterek, hangszínek kiválasztásának alapvető szempontjait, a regiszterkapcsolók jeleit, a regiszterek oktávfekvéseit.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudja

- Hangszerét helyesen tartani.
- A légszekrény-technikai elemeket automatikusan használni.

Legyen képes

- Előre megtervezett légvezetéssel játszani.
- A zárhangokat légszekrénnyel zárni.
- Differenciált dinamika alkalmazására.
- Valamennyi dinamikai tartomány alkalmazására.
- A zenei formát visszatükröző légvezetésre.
- A bal kéz valamennyi funkciójának használatára.
- Szépen vezetett crescendo, decrescendo ívek megvalósítására.
- A hangszere regisztrálási lehetőségeit kihasználni.
- Zeneműveket fejből is előadni.

Rendelkezzék

- Évfolyamának megfelelően kiművelt hangszeres technikával.

- Helyes kéztartással.
- Telt, erőteljes *mf* alaphanggal.
- Kifejező játékmóddal.
- A zeneművek stílusának, karakterének megfelelő előadásmóddal.
- A hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- Dúr és összhangzatos moll skálák 6 #, 6 b előjegyzésig, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban, hármashangzatokkal.
- 1 élénk tempójú jobbkezes etűd.
- 1 élénk tempójú balkezes etűd.
- 1 élénk tempójú kétszólamú barokk mű.
- 1 többszólamú barokk mű.
- 1 szonatina.
- 1 harmonikadarab kortárs szerzőtől.
- 1 szabadon választott mű.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje és legyen képes megfelelően előadni a kortárs külföldi és magyar szerzők harmonikaműveit.

Legyen képes

- A tanult kéz- és légszekrénytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.
- Az alapfok évfolyamaiban elért színvonalának eredményes megőrzésére, annak lehetőség szerinti továbbfejlesztésére.
- Pontos levegőgazdálkodásra hosszabb légszekrényutak esetén, differenciált dinamika és kifejező játékmód mellett is.
- Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadására.
- Egyszerűbb műveket zeneileg és technikailag önállóan megoldani.
- Kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

- Kiművelt hangszeres technikával.
- Helyes kéztartással.
- Telt, erőteljes *mf* alaphanggal.
- Kifejező játékmóddal
- A zeneművek stílusának, karakterének megfelelő előadásmóddal.
- A hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- Lehetőség szerint a bariton balkezes koncertharmonika zenei és technikai sajátosságait.

- A gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod mozgású egyenletes vezetését, az ujjak alacsony, aktív, pontos munkáját.
- A „shake” technikát.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjait.
- A hangszer koncertirodalmát.
- A művek harmóniai, formai szerkezetét, valamint a játszott művek stílusjegyeit.

Legyen képes

- A pontos levegőgazdálkodásra, egyenletes légszekrényvezetésre, pontos, gyors, törésmentes légszekrényváltásra, valamint egyenletesen vezetett crescendo, decrescendo ívek megvalósítására.
- Két-, három-, illetve négyszólamú művek előadására.
- Saját kézalkatának megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni.
- A többszólamú művekben tiszta szólamvezetésre, pontos tagolásra, világos, érthető megformálásra.
- Művészi kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani.
- Kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani.
- A zeneművek érzelmi tartalmát átélni.
- Szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni.
- Olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult kéz- és légszekrénytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Tudjon

- Nagyobb terjedelmű műveket előadni.
- Kamarazenében - lehetőleg más zenekari hangszerekkel – közreműködni.
- Műveket önállóan is elsajátítani.
- Ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani.
- Pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével.

Legyen igénye a zeneművek ideális megformálására.

Rendelkezzék megfelelő alaptónussal.

5. 18. Az orgonatanítás szakirányú feladatai

A tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

E cél elérése érdekében szükséges

- A kottaolvasás és a lapról játék fejlesztése.
- A két kéz önállóságának fejlesztése, amely biztosítja a jobb és bal kéz összjátékának, s ez az alapja a manuál-pedál összjátéknak is.

- A polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása.
- A romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása.
- A redőny stílusos használatának elsajátítása.
- A tanuló saját alkatának is megfelelő logikus ujj- és lábrend készítésének elsajátítása.

A szaktanár ismertesse a tanulókkal

- Az orgona történetét, a más hangszercsaládokkal meglévő rokon vonásokat.
- A hangszer felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel).
- Az orgona akusztikai sajátosságait, az alapvető regisztereket.
- Az orgonairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki

- Könnyed hangszerkezelést.
- Helyes test-, kar-, kéz- és lábtartást.
- Sokszínű, kidolgozott játékmód-kultúrát.
- Laza, egyenletes ujj- és kartechnikát.
- Könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét.
- A különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel, valamint pedálon, párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságokban.
- Hármashangzatokat és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló módokon.
- A felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
- Technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- Zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, polifon és funkciós hallást.
- Metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást.
- Hangszerkezelését, technikáját, a kezek és lábak függetlenségét az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.
- Muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- Hangszere múltját, történetét.
- A különböző zenei stílusok jellemző vonásait.
- A díszítések különböző fajtáit.
- A regisztrálás alapvető szabályait.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- Az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására.
- A barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések alkalmazására.
- Könnyebb művek lapról olvasására.

Rendelkezzék

- A művek megvalósítását lehetővé tevő technikával.
- Koncentráloképességgel.
- Megfelelő gyakorlási módszerrel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

orgonán

- 1 Bach-korál-előjáték.
- 1 Bach- prelúdium és fuga (a Nyolc kis prelúdium és fuga sorozatból).
- 1 könnyebb, más stílusú mű.

zongorán

- 1 Bach-mű (nehezebb kis prelúdium, két- vagy háromszólamú invenció).
- klasszikus szonátatétel.
- 1 romantikus mű.
- 1 XX. századi magyar mű.
- 2 etűd (az egyik lehetőleg a bal kézben mozgó szólammal).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszere irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- A különböző korok műveit biztos technikával, stílushűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,
- A romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani.

- A művek karakterének megfelelően regisztrálni, valamint a saját alkatának megfelelő ujj- és lábrendeket önállóan készíteni.
- Új műveket önállóan megtanulni, repertoárját bővíteni.

Rendelkezzék

- A művek művészi előadásához szükséges képzelőerővel, előadói és formálókészséggel.
- Fejlett hallási kontrollal.
- A hangszeréhez kapcsolódó stílus- és anyagismerettel, megfelelő repertoárral.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- A díszítések különböző fajtáit, és azok kivitelezésének eltérő nemzeti hagyományait.
- A regisztrálás részletes szabályait.

Legyen képes

- Az adott mű helyes metrikai, ritmikai és regisztrálási megoldására.
- A barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések precíz alkalmazására.

Rendelkezzék

- A nehezebb művek megvalósítását lehetővé tevő technikával.
- Koncentrálóképesseggel.
- Jó lapról olvasási készséggel.
- Harmonizálási és improvizációs készséggel.

5. 19. Az ütőhangszer-tanítás szakirányú feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszerstanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal

- Az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait.
- A különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját.
- A helyes ütéstechnikákat.
- Fordítson figyelme.
- A különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására.
- A precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre.
- Az eltérő kézrendi megoldásokra.
- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszereken elvégzendő kisebb igazításokra, az üstdob hangolására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló

- Az alapfokú művészetoktatási intézményben használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit.
- A különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechnikákat.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- Kottahú játékra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelt tempóban.
- Árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására.
- Hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására.
- Az üstdob önálló hangolására.
- A különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására.
- Rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe.
- Céltudatos, módszeres gyakorlásra.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló

- A legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését.
- Az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a tanuló

- Szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken.
- Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására.
- Sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken.
- Zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására.
- Értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.

Rendelkezzék a tanuló

- Megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formálókészséggel.
- Egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel.
- Biztos zenei memóriával és koncentrálóképességgel.
- Kamarazenéléshez és zenekari játékhöz szükséges lapról olvasási készséggel.
- Megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető.

- Tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

5. 20. A zongoratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait.
- A hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit.
- A hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- A testrányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést.
- Megfelelő kéztartást.
- Független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával.
- Rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő).
- Az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését).
- Differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- Tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani.
- Tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni.
- Tudja a zongorapedálokat megfelelően használni (prolongációs, bal - tompító, jobb).
- A mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínen, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani.
- A zongoradarabokat stílus- és kottahűen játszani.

Fejlessze a tanuló

- Muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával.
- Zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást.
- Metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását.
- Kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját.
- Hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- Hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény).
- A zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait.
- A tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét.
- A kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, különös tekintettel a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.).
- A kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit.

- A tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- Természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére.
- Egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni.
- Zenei és technikai szempontból tudatos, önálló gyakorlásra.
- A zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni.
- A játszandó zongoraművek értelmes tagolására.
- A zenei karakterek megvalósítására.
- A zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás).
- Életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikaileg változatos és kifejező előadására.
- Az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék

- Biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel.
- Adottságainak megfelelő zenei memóriával.
- Képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával

- 2 fűgaszerkesztésű J. S. Bach-mű (invenciók, kis prelúdiumok, fughatták stb.).
- 1 teljes klasszikus szonáta.
- 1 virtuóz etűd.
- 2 különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik XX. századi magyar mű legyen.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- Hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...).
- A kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- Technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára.
- A zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni.
- Saját kézzel való megfelelő ujjrendek készítésére.
- A zongorapedálok tudatos használatára.
- A zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- Olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására.
- Az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- A zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására.
- Skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani.
- A különböző játékmódokat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni.
- A zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére.
- Dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.
- A zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

- Megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással.
- Biztos memóriával, koncentrációképeséggel.
- Megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján - adott esetben - legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

6. A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja

- A zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további (egyéni) önművelésre, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére.
- Legyen lehetőségük zenei műveltség szerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszert, illetve egyéb elfoglaltságaik miatt már nem, vagy csak kisebb intenzitással képesek hangszeres tanulmányokat folytatni.
- A zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése.osszu távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.
- Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére: ösztönözze a tanulókat

- Rendszeres hangverseny- és operalátogatásra.
- A rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására.
- A zenei élet eseményei iránti érdeklődésre.
- Értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására.
- Aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társzművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a tanult zenetörténeti stíluskorszakban.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társzművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

Az egyes évfolyamokban elérendő minimális követelményeket a helyi tantervben rögzítse a szaktanár az adott tanévben feldolgozandó anyag célirányainak, szerkezetének, a csoport összetételének, teljesítőképességének figyelembevételével.

7. A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai

A program célja

- Biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson.
- Érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen.
- Mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társzművészetek kapcsolatára.
- Adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához.
- Tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.
- Fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképességet.
- A tanuló szerezzon jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.).
- Ismertesse meg a tanulót - zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve - az európai zenetörténet más korszakaival is.
- Alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket - egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően - a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni.
- Ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívól produktív tevékenység).
- Segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit.
- Fel hallás után a tanult zenei formákat.
- Fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- Az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni.
- A tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából.
- Egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együtt-játékra.
- Diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja

- Diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat foksámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben).
- Egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni.
- Az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után a tanuló ismerje meg

- A reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján).
- A barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach-invenciók és -fűgák alapján).
- A diatonikus összhangzattant, s egy-egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül.
- A romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül.
- A XX. század alapvető zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes

- A különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni.
- Kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni.
- A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja alkalmazni az általa tanult hangszeres darabok elemzése során - vagy új mű esetében - a zeneelmélet tárgyban szerzett ismereteit (formai, harmóniai, dallami).

8. A szolfézstanítás szakirányú feladatai

A szolfézstanítás *célja* a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkozás kialakítása, amely segíti a tanulókat a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában. A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni.

- Az általános zenei képességek fejlesztését.
- A zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
- Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A tanuló személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzelmvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása, átfogó zenei műveltség kialakítása, a hangszerstanulás segítése, a társművészetek iránti nyitottság megalapozása, a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:

- ritmus-metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság-harmóniaazonosítás,
- zenei olvasás-írás,
- zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),
- zenei memória,
- rögtönzés,
- zenehallgatás (szemben az előbbiekkal: a szintetizáló hallás fejlesztése),
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.

A szolféztanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

Általános követelmények a program elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló

- Olyan késztetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi.
- Mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához.
- Olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat.
- A tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeret-repertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után hangszeres tanszakok és szolfézs főtan szak „A” tagozat

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig (I). Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.

Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).

Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).

Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).

Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J-I).

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).

Ismerje a pentaton hangsort (J-I).

Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J).

Ismerje a háromféle moll hangsort (J-I), ismerje a modális hangsorokat (J-I).

Tudja megállapítani a hangnemeket - hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban.

- Ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K).
- Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).

Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsszeptimhangzat felépítését (K). (A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani (K).

Ismerje a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).

Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J-I).

Ismerje a funkciós vonzást (I).

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát. (J-I)

Tudjon lejegyezni

- Rövid szótagszámú, tempó giusto magyar népdalt szöveggel (K).
- Igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).

Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni)

- A magyar népzene stílusjegyeit.
- A periódus fogalmát.
- A kis formákat.
- A triós formát.
- A szonátaformát.
- A rondót.
- A barokk és klasszikus táncokat (J-I).

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J-I).

Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Zenei anyag

Tudjon

- 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül).
- 20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes, vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:
 - középkor,
 - reneszánsz,
 - barokk,
 - klasszika,
 - romantika,
 - XX. század.

(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

9. Hangszeres tanszakok „B” tagozat

9. 1. „Hosszú” tanszakok

(Kapcsolódva a felvételi vizsgák felvételi anyagának megfogalmazásához)

Tudjon a tanuló 10 - periódus terjedelmű - barokk és klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni.

Tudjon 10 magyar népdalt fejből, szöveggel, élményszerűen előadni.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 b előjegyzésig (dúr és háromféle moll hangsor).

Ismerje a modális hangsorokat. Tudja ezeket énekelni ábécés nevekkal 4 #, 4 b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkal a hangközöket; a hármashangzatokat és fordításait; a dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzatokat dúr és moll hangsorokban, oldással.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után, és tudja lejegyezni 2 meghallgatás alapján.

Tudja ábécés nevekkal énekelni 4 #, 4 b előjegyzésig a főhármassokat dúrban és mollban.

Tudjon lejegyezni

- Hangköz- és hangzatmenetet - mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat - 4-5 meghallgatás alapján.
- Kétszólamú dallamot - mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat - 6-8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségű dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal.

Legyen képes az egyszerű műzenei formákat hallás után felismerni.

Ismerje a fontosabb műzenei formák felépítését: szonáta, rondó, variáció.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Rendelkezzék alapvető zeneirodalmi és zenetörténeti tájékozottsággal.

Legyen jártas a megismert zenei stílusokban, tudjon stílushűen megszólaltatni műveket.

Legyen képes ismereteinek, zenei készségeinek szintetizálására és önálló alkalmazására.

9. 2. „Rövid” tanszakok

Azonos a 6 éves tanszakok „B” tagozatos követelményrendszerével, *kivéve*:

Tudjon lejegyezni

- Hangköz- és hangzatmenetet, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat - 4-5 meghallgatás alapján.
- Kétszólamú dallamot, mely könnyű alterációt tartalmazhat, - 6-8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal.

10. Szolfézs főtanszak „B” tagozat

Azonos a 6 évfolyamos „B” tagozat követelményrendszerével, *kivéve*:

Tudjon lejegyezni

- Hangközmenetet.
- Hangzatmenetet, mely alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat - 4-5 meghallgatás alapján.
- Kétszólamú dallamot, mely alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazhat - 6-8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal.

Ismerje fel a funkcióváltásokat.

Ismerje fel a hangnemi kitéréseket és a modulációt.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után az „A” tagozat végén

Ismerje és tudja alkalmazni - az alapfokon tanultakon túl - a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemek és -képleteket (K).

Legyen áttekinthető képessége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).

Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).

Rendelkezzék biztos tájékozódóképességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 #, 7 b-ig (K).

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni: melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang (J-I).

Ornamensek (I).

Ismerje a kvintkört. (J)

Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 #, 7 b-ig (J-I).

Ismerje az egészhangú skálát, az akusztikus hangsort, a modellskálákat, a Reihe-t (J).

Tudja a dodekafónia, az aranymetszés fogalmát (J-I).

Ismerje

- A hármas- és négyeshangzatok felépítését (dominánsseptim, mollbeli VII. fokú szűkített septim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről, és felépíteni abszolút rendszerben (K).
- A cluster fogalmát.

Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:

- Ismerje fel a funkciókat hallás után (K).
- Ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K-J).
- Ismerje az alterációk szerepét (J-I).
- Ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt - kottakép alapján (J-I).

Ismerje

- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság (I),
- a tonalitás felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I),
- a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.
- Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Ismerje

- A barokk szonátaformát.
- A Scarlatti-féle szonátaformát.
- A klasszikus szonáta-rondót.
- Romantikus szonátát (I-J).

Tudjon lejegyezni

- Könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal.
- Könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt (K).

Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I-J).

Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társzművészeti alkotással összekapcsolni.

Zenei anyag

Tudjon a tanuló 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:

- Gregorián zene.
- Reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus).
- A középkor hangszeres világi zenéje.
- Kora barokk (Monteverdi, Pucell).
- Barokk:
 - J. S. Bach (invenió, fuga, korál, szvit, oratorikus művek),
 - Händel (oratórium, concerto),
 - Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso).
- Klasszicizmus:
 - szonáta,
 - szimfónia,
 - kamarazene,
 - opera,
 - versenymű.
- Romantika:
 - zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
 - dal,
 - szimfonikus költemény,
 - opera.
- A századforduló zenéje:
 - impresszionizmus,
 - második bécsi iskola,
 - Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
 - kortárs zeneszerzők.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

(A követelményrendszer kapcsolódik a felvételi vizsgák anyagához.)

Tudjon a tanuló

- 30 népdalt stílusosan énekelni és elemezni.
- 5 műdalt - különböző zenetörténeti stíluskorszakokból - saját zongorakíséretével előadni.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, tudja azokat elemezni formailag és harmóniailag; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal kétszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban C-kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban, tudjon ütemezni.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú és a modális hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármas- és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkal.

Tudjon lejegyezni

- Barokk kétszólamú idézetet.
- Klasszikus zenei szemelvényt.
- XX. századi dallamot.

Tudja a C-kulcsokat alkalmazni írásban is.

Rendelkezzék a tanuló zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Legyen képes önállóan elemezni, tudja tudását kreatív módon alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

11. A magánének tárgy tanításának szakirányú feladatai, célja

Ismertesse a tanulókkal

- Az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit.
- A vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit.
- A különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki

- Helyes légzési módot.
- Tiszta intonációs képességet.
- A tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt.
- Árnyalt dinamikai megoldásokat.
- Igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására.
- Érthető és szép szövegmondást.
- Helyes hangszemélyt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- Beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat.
- Rezonancia- és rekesz-gyakorlatokat.

- Szövegmondó feladatokat.
- Koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- A tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére.
- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A lapról éneklési készség fejlesztésére.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására.
- A rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra

Követelmények a program elvégzése után az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- Az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit.
- A vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit.
- A tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését.
- A tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

- Az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni.
- Könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmai szerinti hangot adni.
- Tisztán intonálni.
- Hangfájának hangterjedelemén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni.
- Bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni.
- Érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni.
- Összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között.
- Értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban.
- Zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes

- Rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre.
- Helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék

- Megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel.
- Jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- Bonyolultabb koloratúra-gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek.
- A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
- A hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- 1 népdal vagy népdalfeldolgozás.
- 1 preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal.
- 1 romantikus dal.

12. A népi hegedűtanítás szakirányú feladatai

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a tanulókkal

- A hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban.
- A különböző tájegységek jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
- Hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát.
- A program elvégzéséhez szükséges hangszerteknikát.
- Azokat a jellegzetes hangszerteknikákat, amelyekkel a hegedű, a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg.
- A magyar népzeneire jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket.
- A primás szerep feladatait.
- A tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán).
- A különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló formaérzékét, zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységet a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét) és zenei kifejezőkészségét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- Népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén.
- Hallás után zenét tanulni.
- Népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.

Rendelkezzék

- Az ehhez szükséges hangszerteknikai tudással.

- Kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentrálóképeség, stílusérzék, fantázia).
- A népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.

Ismerje

- A népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus, a forma és a díszítés jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenei jellemző módjait.
- A magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit.
- A hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában.
- A hangszeres népzene műfajait.
- A tanult hangszeres dallamok formai sajátosságait.
- A különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
- A tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán).
- A különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszeregyütteseket, valamint a vonós bandák különböző felállításait és ezek hangzását.
- Népzenei múltját.
- Hangszere múltját, elterjedését a magyar népzeneben.
- Alapfokon a népzenei kutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes

- Dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait.
- Legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.
- Szólistaként együttesét irányítani (primás szerep).
- Tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- A magyar népi vonós zene történetét.
- A cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében.
- A szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Tudjon számot adni választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

13. A népi bőgő/cselló tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- A magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, a magyar népzene főbb műfajait, a tánc típusokat.
- A magyar népzene improvizatív, az előadásmód hagyományaira épülő gondolkodásmódját, a népzene, mint zenei anyanyelvet.
- A hangszerkezeléshez, zenei kifejezéshez vezető mozgásformákat, tudatosítsa a mozgásformák és a zenei elképzelés összefüggő egységét.
- A hangszer hangolását, felépítését, részeit.
- A különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.

Alakítson ki

- Könnyed vonóvezetést, helyes test-, hangszer- és kéztartást.
- Differenciált hangindítást és lezárást.
- A kezek összehangolt mozgásán alapuló játéktechnikát.
- Képességet dallamok rögtönző összetűzésére, táncjátékok és tánc ciklusok kialakítására, valamint önálló lényegfelismerő képességet, előadókésztséget.
- Pontos tempótartást hosszabb ideig tartó játék esetében is.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A különböző vonásnemek és a pengetett játék elsajátítására.
- A basszusfunkciók megértésére, felismerésére és alkalmazására.
- Hallás utáni dallamtanulásra és segédeszköz (kotta, emlékeztető) nélküli muzsikálásra.
- Az aszimmetrikus ritmizálás megtanulására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- Hangszerei múltját, változatait, a magyar nyelvterület különböző vidékein.
- A rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok dallamaiból.
- Hangszerei repertoárját, előadói hagyományát a magyar nyelvterület különböző vidékein, és azok jellemző zenei stílusjegyeit, hangszere irodalmát, a gyűjtött anyagot.

Legyen képes

- Természetes, oldott hangszerkezelésre, ezen belül megfelelő ujjrendek és vonásnemek kialakítására (legato, détaché, martelé, marcato, staccato, pizzicato).
- Tiszta intonációra, dinamikusan árnyalt hangképzésre.
- Zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra.
- Technikájának önálló továbbfejlesztésére.
- Elemezni a népdalok formai és harmóniai szerkezetét.
- Énekes dallamok megformálására hangszerei segítségével, az adott dialektus stílusának megfelelő hagyományos előadásmódban.
- Több dialektus tánc kíséretének eljátszására.
- A dallamok stílusának és karakterének, valamint saját kézügyének megfelelő ujjrendek és vonások önállóan variált alkalmazására.

- Életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag autentikus, stílushű, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- Biztos zenei hallással, memóriával és megfelelő kottaolvasási készséggel.
- Önellenőrző és összpontosító készséggel.
- A magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus- és hangsúlyozási készséggel.
- A megismert népzenei dialektusok előadói hagyományára épülő rögtönzőkészséggel.
- Az igényes zenei kifejezés eszközeivel.

14. A népi brácsatanítás szakirányú feladatai

A tanuló ismerje meg

- Hangszere hangolását, felépítését, részeit.
- Különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.
- A vonós hangszer család többi tagját.
- A tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit.
- A tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat.
- A szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását a brácsák különböző fajtáin (funkciós rend, harmóniák, szekvenciák stb.).
- A hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikusi egyéniségeket, zenészcsaládokat.

Alakítson ki

- Könnyed hangszerkezelést, a kezek pontosan összehangolt mozgását.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartást a hagyományokhoz igazodva.
- Rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet

- A céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A különböző vonásnemek, ujjrendek elsajátítására.
- A lapról olvasási készség, a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- Természetes, oldott hangszerkezelésre, árnyalt és kifejező hangképzésre.
- Az alapvonások, valamint a különböző vonásnemek alkalmazására.
- A jobb és bal kéz technikájának összehangolására.
- Az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására.
- Énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően.
- Hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására.

- A teljes tánczenei folyamat kíséretére a primás játéka alapján (tempóváltás, típusváltás stb.).
- Önálló zenekari számok összeállítására

Rendelkezzék

- Biztos tempótartással, ritmusérzéssel.
- Periódusérzéssel.
- Biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel.
- Lapról olvasási készséggel.

Ismerje

- Hangszere felépítését, részeit, hangolását, húrozását.
- A háromhúros kontra, a hegedűkontra és a négyhúros brácsa fogásait, legjellegzetesebb akkordmeneteit, vonókezelését, vonásnemeit.

15. A citeratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- A citera lehetőségeit, a rajta játszható dallamok minél szélesebb körét (a tanterv a magyar népzenei gyakorlatra épül, elzárkózik a hangszerből idegen zenei anyagoktól, nem számítva az archív forrásokból is ismert adaptációkat).
- A citerával rokon pengetős hangszereket, illetve a hasonló repertoárt használó más („burdon”) hangszereket.
- A hangszer irodalmát, a hangzó vagy kottás formában közölt anyagok minél nagyobb részét.
- A citerajáték jellegzetes hangsorait, pengetésformáit.
- A játékot megelőző zenei elképzelést, a citera kezelésének jellegzetes mozgásformáit, és tudatosítsa a tanulóban ezek kapcsolatát.

Alakítsa ki

- A rendszeres napi munka szükségességét, megismertetve a tanulókkal a céltudatos gyakorlás módszereit.
- A könnyed hangszerkezelést, a helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgást, összehangolt bal- és jobbkez-játékot.

Fordítson figyelmet a hangzóanyagok önálló feldolgozására, a lapról olvasási készség, a zenei memória fejlesztésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- A hangszer kialakulásának történetét és a népzenei dialektusokat.
- A citerazene hangzóanyagát és kottában rögzített irodalmát, valamint az általános népzenei gyűjteményeket, szakkönyveket.
- Hangszere felépítését, karbantartását (húrcsere) és hangolását.

Legyen képes

- A hangszernek megfelelő népzene stílushű és improvizatív előadására.
- Szólóban és zenekarban saját énekét kísélni.
- Szólóban és zenekarban táncot kísélni.

Ismerje

- A citerazene különböző tájegységeinek (Dél-Alföld, Nagykunság, Nyírség, Dél-Dunántúl, Szlavónia, Gyimes, Moldva) általános stílusjegyeit, a citerán leggyakrabban játszott dallamokat.
- Ismerje a kiemelkedő adatközlőket.
- A „kiszedős” játék, a pergetés, a váltogatott lassú és sűrű pengetés, a húrlefogás, a parlando rubato játékmód alapjait.

Rendelkezzék

- Biztos zenei memóriával.
- Megfelelő technikával, stílusismerettel, előadói készséggel.
- Tánckíséreti tapasztalattal.
- Szereplési (színpadi) gyakorlattal.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- A citerán használatos valamennyi hangsort.
- A citerával történő tánckíséret technikai jellegzetességeit.

Legyen képes

- Igényesen megformálni az általa előadott dallamokat a különböző dialektusok díszítésmódjainak, játékmódjainak felhasználásával.
- Önállóan összeállításokat készíteni a különböző dialektusterületek dallamaiból.

Tudjon hangsúlytalan előkéket, tizenhatod ritmusú díszítéseket és dallamokat játszani, tremolózni a dallam megfelelő hangjain.

16. A dudatanítás szakirányú feladatai

A kontrasípos magyar duda bolhalyukas és bolhalyuk nélküli altípusai játékmódjainak megtanítása egyidejűleg a népi furulya játékának megismertetésével.

A dudát fenntartó népzenei dialektusok, zenei formakultúrájának, dallamkincsének, zenei gondolkodásmódjának megtanítása, díszítésmódjainak, a dudán, illetve furulyán játszott énekes, illetve táncdallamainak és tánc típusainak részletes megismertetése.

A magyar nyelvterület többi - a dudát már nem használó - dialektusának áttekintő ismerete, különös figyelemmel a népi furulyára és hangszeres tánczenére.

A duda magyar és európai történeti múltjának, előadói hagyományának, más népek kultúrájában elfoglalt szerepének ismertetése.

Fejlessze

- A tanuló hallását, a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, stílusérzékét, rögtönző készségét, motivikus zenei gondolkodását, formaérzékét, zenei emlékezetét.
- Képességét dallamok rögtönző összetűzésére, tánc tételek és ciklusok kialakítására.
- A táncossal és énekessel való zenei kommunikációra, önálló lényegfelismerésre.

Alakítson

- Könnyed hangszerkezelést, megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, helyes test-, kéz- és hangszer tartást.
- Egyenletes erősségű játékot, pontos tempó tartást.

A tanuló ismerje meg

- Hangszere felépítését, részeit, hangolását, karbantartását.
- A hangszerjáték általános és speciális jellegzetességeit (pontos intonálás, variálás, díszítés, apráják, a bolhaluk használata, „rikkantás”, kontrajáték stb.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- Természetes hangszerkezelésre.
- Tiszta intonációra.
- Hangszerét önállóan behangolni.
- A hang és hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül.
- Hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől.
- Énekes dallamok megformálására hangszerén az adott dialektus hagyományos előadásmódján.
- Népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása révén.
- Táncrendek eljátszására.

A tanuló rendelkezék

- Az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönző készséggel, zenei emlékezőtehetséggel.
- A magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus- és hangsúlyozási készséggel, formaérzéssel.
- A táncossal és énekessel való zenei kommunikáció képességével.
- Olyan szintű kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulásakor segít.

Ismerje

- Hangszere múltját, fajtáit, illetve változatait a magyar nyelvterület fontosabb vidékein.

Tudjon

- Stílusosan díszített dudanótákat és aprájákat játszani, ismerje a kontrajáték szabályait, tudja használni az oktávlyukat, megfelelően el tudja választani a dallam törzshangjait, tudjon táncot és éneket kíséni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- Minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
- Más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

- Hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a magyar népzenei dialektusokban.
- A hangszer szerepét a történeti zenében.
- A rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából.
- A szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából.
- Hangszere elterjedtségét a Földön.

17. A népi ének tanításának szakirányú feladata

Ismertesse meg a tanulókat

- Az énekes népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelően tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megőrzését, továbbadását, átmentését.
- Az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű, ugyanakkor autentikus megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai hátterével.
- A magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).

Fejlessze folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan

- Az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín).
- A tanulók zenei képességeit: hallását, intonálási képességét, ritmusérzékét.
- Az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességét.
- A népdalok memorizálási képességét.
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma-, dallam- és tempóérzékét.
- A különböző népzenei dialektusok felismerésének képességét.
- A dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- A z emberi hang sajátosságait, és képes legyen ezeket alkalmazni a dallamok megszólaltatásakor.
- A magyar népdalok alapvető stílusjegyeit és az öt magyar népzenei dialektus fő jellemzőit és népdalok díszítési és variációs lehetőségeit.
- Kiemelkedő munkásságú népzene kutatóink tevékenységét és eredményeit.
- A legjelentősebb hagyományörző népi énekeseket.

Tudjon

- Helyesen lélegezni.
- Tisztán intonálni.
- Önállóan beéneklő gyakorlatokat végezni.
- Kezdőhangokat önállóan megtalálni.
- Hangfájának megfelelő terjedelemben törésmentesen énekelni.
- Érthető szövegmondással énekelni.

- Életkorának, képességének, egyéniségének megfelelő módon, a tanult dialektusok figyelembevételével, stílusosan népdalokat megszólaltatni.

Rendelkezzék

- A szükséges kottaolvasási, lejegyző készséggel, memóriával és összpontosító képességgel.
- Jó előadói készséggel, önállósággal.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló

- A magyar népzene minden dialektusterületét (mindegyik dialektusból tudjon önállóan dalfűzért szerkeszteni és azt előadni): dunántúli dialektus és Szlavónia, északi dialektus, alföldi dialektus (Dél-Alföld, Felső-Tisza vidék), erdélyi dialektus (Mezőség, Kalotaszeg, Székelyföld, Gyimes), moldvai dialektus.

18. A népi furulyatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- A furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszercsalád történeti múltját.
- A magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtaikat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt.
- A hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.

Fejlessze

- A tanuló hallását.
- A nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzőképességét, zenei emlékezetét.
- Képességét dallamok rögtönző összefűzésére, táncjátékok és ciklusok kialakítására.
- Önálló lényegfelismerő képességét.
- A táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációképességét.

Alakítson ki

- Könnyed hangszerkezelést.
- Megfelelő légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelő befűvásmódokat.
- A test-, hangszer- és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- Természetes hangszerkezelésre.
- Tiszta intonációra.
- A hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül.
- Hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől.
- Énekes dallamok megformálására hangszereken az adott dialektus hagyományos előadásmódján.
- Énekkíséretre.

- Más hangszerekkel való együttjátékra a hagyomány adta kereteken belül (furulyák, gardon, citera, esetleg hegedű, cimbalom).
- Népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása, illetve alkalmazása révén.
- A tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.

Rendelkezzék

- Az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőkészséggel.
- Zenei emlékezőtehetséggel.
- A magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus és hangsúlyozási készséggel, formaérzéssel.
- A táncossal, énekessel való zenei kommunikáció képességével.
- Olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti.
- A szükséges zeneelméleti ismeretekkel.

Ismerje

- Hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen.
- Hangszerei repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje valamennyi magyar furulyafajta játékmódját, tudjon rajtuk a hagyományos előadókét megközelítő szinten önállóan összeállított dallamfűzért játszani minden jellemző tájegység anyagából szolisztikusan és más hangszerekkel együtt.

A tanuló legyen képes

- Minden ismert dialektusból dallamfűzéseket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
- Más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

- Hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát minden magyar népzenei dialektusban.
- A hangszer szerepét a történeti zenében.
- A rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából.
- A szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából.
- Hangszere elterjedtségét a Földön.

19. A koboztanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg

- A koboz felépítését, történetét, egykori és mai használatát.
- A hangzó vagy kottás formában elérhető anyagokat, ezek kezdetben segítséggel, majd önállóan történő feldolgozását, értelmezését.
- A hangszer hangolásával, kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat.

Alakítson ki

- Helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgatást.
- Könnyed, természetes, összehangolt bal- és jobbkezes-játékot.
- Biztos intonációt, ritmikus játékokat.
- Rőgtönzési készséget.
- Képességet a szolisztikus játékokra és a kíséretre.

Fordítson figyelmet

- A zenei memória, a lapról olvasási készség fejlesztésére.
- Az önálló kíséretszerkesztés megtanulására.
- A társas muzsikálásra.
- Rendszeres gyakorlásra, kitartó, céltudatos munkára.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- A hangszer múltját, jelenkori használatát.
- Azokat a népzenei stílusokat, amelyekhez a hangszer kapcsolódik.

Legyen képes

- Természetes, stílusos hangszerkezelésre.
- A szóló- és kísérőjáték begyakorolt és improvizatív jellegű módjaira.
- A tiszta intonációra szóló-, illetve akkordjáték esetén.
- Hangszerét önállóan behangolni.
- A jobb- és balkéz-játék összehangolására.
- A táncritmusokhoz kapcsolódó különféle pengetéstechnikák és ritmizációk alkalmazására.
- Egyes különleges kifejezőeszközök használatára.

Rendelkezzék

- A stílusos játékhoz szükséges technikai ismeretekkel, improvizációs készséggel, előadókészséggel és stílusismerettel.
- Megfelelő kottaolvasási és harmóniaszerkesztési tudással.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje hangszerének a moldvai magyar népzeneen kívüli felhasználási területeit.

Legyen képes

- Magas technikai szintű hangszerkezelésre.
- Technikájának önálló továbbfejlesztésére, eredetileg más hangszereken játszott dallamok adaptálására, önálló kíséretszerkesztésre.
- Improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni.
- Zenekari játékokra, minden jellegzetes moldvai csángó hangszeres táncdallam kíséretének ismeretével.
- Körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazására.
- Gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítására.

Rendelkezzék

- A stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel.
- Igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrálóképeséssel, szereplési rutinnal.
- Az önálló munkához szükséges hangzóanyag-értelmezési, lapról olvasási készséggel.

20. A tekerőtanítás szakirányú feladatai

A tekerő tanterv alapvetően a magyar paraszti hagyományra épít. Ennek megfelelően a törzsanyag túlnyomórészt a tekerő ismert elterjedési területéről származik (Csongrád és Bács-Kiskun megye egésze, valamint Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megye déli része). Az e területről származó dallamkincs alkotja hangszerünk magyar zenei anyanyelvét. Ennek tanításában-tanulásában az eredeti gyűjtések, hang- és videofelvételek játsszák a főszerepet. Ezen túlmenően a tanuló kapjon átfogó képet a magyar népzene egészéről, a hangszeres zene-tánc-népszokások-hagyományok összefüggésrendszeréről.

A program célja továbbá, hogy a tananyagon keresztül megvilágítsa e hangszer szerepét az európai műveltség fejlődésében. Ennek megfelelően lehetőséget biztosít a régi zenében, európai népzeneben, klasszikus zenében történő elmélyedésre is.

A program eredményes megvalósításának alapfeltétele, hogy az oktatás magyar rendszerű tekerőn történjen. A magyar hangszeresek ugyanis több, nagyon fontos alkatrészben eltérnek más instrumentumoktól: a klaviatúra alapvetően más, a recsegőszerkezet egyedi, a kottaház szélesebb, a kerék és a hajtókar átmérője jóval kisebb.

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- A magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, különös tekintettel az Alföld, még inkább a Dél-Alföld hagyományára.
- A hangszer adottságaiból következő zenei kifejezőmódokat.
- A hangszer működési elvét, beállításának módszereit, a karbantartás napi gyakorlatát.
- A tekerő sokszínűségét, történelmi múltját és jelenét, népi, történelmi, klasszikus és modern zenei hagyományát.
- A hangszer szakirodalmát, a hozzáférhető zenei felvételeket, gyűjtéseket.

Fejlessze a tanuló

- Hallását, ritmusérzékét.
- Zenei memóriáját, fantáziáját.
- Játéktechnikáját, stílusérzékét.
- A kottaolvasás és -írás készségét.
- A magyar nyelvvel is összefüggő hangsúlyérzékét.
- Az improvizációs készséget, a zenei folyamatokban való gondolkodás képességét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- Hangszere történetét, változatait, elterjedtségét Magyarországon és más országokban.

- A magyar tekerő hagyományos repertoárját és játéktípusát.
- Hangszere irodalmát, hangfelvételeit, a jelentősebb magyar adatközlőket.

A tanuló legyen képes

- Hangszerét behangolni.
- Természetes, oldott hangszerkezelésre.
- Zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra.
- Életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos előadására.
- Közepes nehézségű dallami és ritmikai zenei problémák megoldására (leváltóhangok alkalmazása, lezárások, trillák, recsegési módusok, recsegések dallamon belüli építkezése).
- A díszítőmotívumok megfelelő alkalmazására.

A tanuló rendelkezze

- Megfelelő zenei memóriával.
- Jó hallással, koncentrációképességgel.
- Kottaolvasási rutinnal.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- A dél-alföldi tekerőzene stílusjegyeit és repertoárját.
- A magyar történeti zene tekerőn játszható repertoárját.
- Az európai népek tekerőzenéjét és a hangszer klasszikus zeneirodalmát.

A tanuló legyen képes

- Hangszerét karbantartani, behúrozni, rajta egyszerűbb javításokat elvégezni.
- Repertoárjának és technikájának önálló továbbfejlesztésére.
- Egyszerűbb akkordfelbontásokat, skálákat, tartott váltóhangos hosszú trillákat játszani.
- Aszimmetrikus dallamelemeket és ritmusokat játszani.
- Tánczenei folyamatot, koncertprogramot önállóan összeállítani.

A tanuló rendelkezze a tekerő hagyományos előadói gyakorlatára épülő rögtönzőképességgel.

21. A zeneművészeti alapvizsga részei

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtan szakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtan szak („A” tagozat)

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy zeneelmélet

Szolfézs főtanterv („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanterv

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtanterv

- Szolfézs
- Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtanterv („A” tagozat)

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Szolfézs főtanterv („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanterv

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtanterv

- Szolfézs
- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer és magánének főtanterv („A” és „B” tagozat)

Főtanterv a gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer, elmélet és magánének tanterv („B” tagozat)

- Zongora (az adott tantervek óratervében jelölteknek megfelelően)
- A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

22. A zeneművészeti záróvizsga részei

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán a kötelezően választható elméleti tantárgyakból a hangszer és magánének „A” tagozatos főtantervos tanulók szóbeli vizsgát tesznek. A „B” tagozatos és elmélet főtantervos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanfolyam („B” tagozat)

- Szolfézs

Szolfézs főtanfolyam („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet-zeneirodalom főtanfolyam

- Szolfézs
- Zenetörténet-zeneirodalom

Zeneelmélet főtanfolyam

- Szolfézs
- Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanfolyam („A” tagozat)

- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Hangszer, kamarazene főtanfolyam („B” tagozat):

- Szolfézs

Szolfézs főtanfolyam („A” és „B” tagozat)

- Szolfézs

Zenetörténet - zeneirodalom főtanfolyam

- Szolfézs
- Zenetörténet - zeneirodalom

Zeneelmélet főtanfolyam:

- Szolfézs
- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 15-25 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanfolyam („A” és „B” tagozat)

- Főtárgy
- Zongora (az adott tanfolyamok óratervében jelölteknek megfelelően)

Szolfézs, zeneirodalom-zenetörténet és zeneelmélet főtanfolyam

- Zongora
- Elmélet: minimum 1x45 perc

A gyakorlati vizsga időtartama főtárgyból 20-30 perc, zongora kötelező tantárgyból 10-20 perc.

Kamarazene főtanszak

- Kötelező hangszer (az alapfokú évfolyamokon főtárgyként tanult hangszer)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

23. A zeneművészeti alapvizsga tartalma

23. 1. Az írásbeli vizsga tartalma

Szolfézs „A” tagozat

Hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok

A vizsgán az iskola választhat *a)* és *b)* feladat közül.

Diktálás, elemzés a) feladat egy magyar népdal lejegyzése és elemzése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szolamának lejegyzése és elemzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szolamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szolamban, vagy felső szolamának lejegyzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

Szolfézs főtanszak egy magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

A népdal négy soros, 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust, valamint színező hangokat tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet. Ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Lehet benne szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola, valamint átkötések. Az idézetben előfordulhatnak nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, esetleg moduláció is. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben (oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközök, bővített kvart és szűkített kvint). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán hatszor hangozhat el.

Hangzatlejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (valamennyi hármashangzat és fordításaik, valamint domináns szeptim). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

Egy négy soros, közepesen nehéz magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 legyen. A ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Az idézet tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben, hangnemi kitérésekkel. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán háromszor hangozhat el.

Hangzatlejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, maximum egykvintes hangnemi kitéréssel, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt. Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

Egy közepesen nehéz, enyhén díszített magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

Periódus terjedelmű kétszólamú műzenei idézet lejegyzése

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet. Az idézet tartalmazzon változatos ritmikai, dallami fordulatokat átkötéseket, lehetnek benne hangnemi kitérések és moduláció. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Zenetörténet, zeneirodalom „A” tagozat hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.

A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fuga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).

A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

Zeneelmélet „A” tagozat hangszer és magánének főtanszak

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzési.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

Zeneelmélet főtanszak

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 5#; 5b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

A szóbeli vizsga tartalma szolfézs „A” tagozat hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszak

A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), abból kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság egyszerű zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai, és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4, vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is.

A „hozott” anyag: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat hangszer, magánének főtanszak

Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; a idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket; alterált hangokat és hangnemi kitérést, modulációt is.

A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 4 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill.

hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 3/8, 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, lehet benne szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések; lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok, és hangnemi kitérés, moduláció is.

A „hozott anyag”: 10 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül hármat kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját. - A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Zenetörténet-zeneirodalom „A” tagozat hangszer, magánének, zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

Teszt, ami 15-20 általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos feladatot tartalmaz.

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Zeneelmélet „A” tagozat hangszer és magánének főtanszak

- Kadenciák és mintapéldák zongorázása a fő hármashangzatokkal és fordításaikkal.
- Zongorázás diktálás után fő hármashangzatokkal és fordításaikkal.
- Számozott basszus zongorázása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

Zeneelmélet főtanszak

- Nápolyi szextes mintapéldák zongorázása mollba, dúrban.
- V⁷ akkord és fordításai; mintapéldák zongorázása.
- A fentiek zongorázása diktálás után.
- Zongorázás számozott basszusról.
- Formatani elemzés kottakép után.

23. 2. A gyakorlati vizsga tartalma

Gyakorlati vizsgát főként a zongora kötelező tárgyból, illetve kamarazene főszakon a tanult hangszerekből kell tenni.

Furulya „A” tagozat

Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán (Kállay G.: Hangnemtgyakorló, Paubon: Etűdök, Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész nehézségi szintjén).

Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello: d-moll szonáta, Loeillet de Gant: Szonáták op. 1 és op. 3, Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36, Telemann: F-dúr szonáta, kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos, 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az előadási darabot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Egy etűd vagy szólómű (Kállay G.: Hangnemtgyakorló, V. Eyck: Variációk, Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára nehézségi szintjén).

Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Telemann: C-dúr szonáta, Veracini: a-moll szonáta, Lavigne: Rondeau és Tambourin I-II. tétel, Fesch: F-dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonzonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén).

Az etűd és kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Fuvola „A” tagozat

Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).

Egy barokk szonátatétel (Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).

Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén).

Egy barokk szonáta-tételpár (Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).

Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Klarinét „A” tagozat

Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 60-tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. nehézségi szintjén).

Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Dancsa: Románc [Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár 39.], Weber: Sonatina [Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár 44.], Haydn: Szent Antal korál [200 év klarinétmuzsikája] Barokk és klasszika, Mozart: Románc [Klarinétmuzsika 10.], Weber: Vadászchorus [Kis előadási darabok 19]; Ludwik Kurkiewicz I.: 57., 72., 74., Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 15., 69., 84., Balassa György-Berkes Kálmán: Klarinétiskola II.: 13., 27., 28., 30., 74. nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 86-tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 36., 46., 59., 75.; Jean-Jean I: 2. nehézségi szintjén).

Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Bärmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina, Mendelssohn: Dal szöveg nélkül, (Berkes: Előadási darabok klarinét és zongorára II. kötetből a 9-es), Donizetti: Concertino II. tétel, Glinka: Vocalise, Tuček: B-dúr klarinétverseny II. tétel, Leopold Kozeluch: Esz-dúr Klarinétverseny II. tétel nehézségi szintjén; kamaraművek: Devienne: 6 duó, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 72., 86., Balassa György-Berkes Kálmán II.: 31., 40., 55., Kocsár Miklós: Ungaresca nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„A” tagozat Szaxofon

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből, vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Easy Classical Studies (J. Harle, Universal Edition UE 17 770) 50., 222 etűd (Perényi É.-P., EMB Z. 14371) 158., 178., 182., 24 könnyű etűd (M. Mule, A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 Studies (J. v. Beekum, Harmónia, HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz).

Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, legalább az egyik kotta nélkül: J. S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19 664), B. Marcello: Adagio (Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25 707), Dancsa: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek - Kraszna L. EMB 14 251), Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajó lány (Hofmeister FH 2136).

Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű.

Egy kíséretes vagy szólóművet lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Klasszikus irányban tovább tanulni szándékozók számára a vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

Két különböző karakterű etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből, vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 37., 222 etűd (Perényi É.-P., EMB Z. 14 371) 192., 194., 201., Szaxofon ABC II. (Perényi, EMB Z 14 299) 99., M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15., J. v, Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Square Dance (in B), Tarantella (in c), Invention (in f), Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402) 8.

Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, kotta nélkül (pl. egy barokk tételpár esetében még egy más stílusú művet is választani kell): G. Fr. Händel: Sicilienne et Gigue (A. Leduc AL 20 834), G. Pescetti: Presto (Hresztomatyija 5-6 Muzika 14 103), F. Mendelssohn: Andante (Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14 299), M. Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C), Rimszkij-Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D), Cl. Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. A. Leduc AL 19 555), E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19 714).

Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű (pl. egy kíséretes előadási darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes darab és egy etűd).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Kürt „A” tagozat

Egy kantiléna (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/31., II/47., II/52., II/73. nehézségi szintjén).

Két különböző karakterű etűd (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/9., II/15., II/16., II/37., II/42., II/68., II/90. nehézségi szintjén); az egyik etűd helyett lehet kamaramű is (Tarjáni Ferenc: Muzsikáljunk c. gyűjteményéből G. F. Händel: Sándor-ünnep nehézségi szintjén).

Egy előadási darab (J. Mattheson: Ária, A. J. Varlamov: Orosz népdal, J. A. Hasse: Két tánc, G. F. Händel: Bourrée, Mező: Tánc, Schubert: A tavaszhoz nehézségi szintjén),

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Egy skála különböző képletekkel, a meglévő hangterjedelemben.

Egy kantiléna (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/116., II/142., II/155. nehézségi szintjén).

Két etűd (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167., II/209. nehézségi szintjén; az egyik etűd helyett lehet kamaramű is.

Egy előadási darab (Beethoven: Románc, Loeillet: Szonáta, Skroup: B-dúr koncert, Frehse: Andante, Székely: Szonatina II-III. tétel nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Trombita „A” tagozat

Egy másfél oktávos skála első képlete.

Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65., Clodomir: Petits exercices 1-21., Arban: Trombitaiskola - ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén).

Egy előadási darab (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./66-74., Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Egy másfél oktávos skála öt képlettel.

Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65., IV./1-53., Clodomir: Petits exercices 1-29., Arban: Trombitaiskola - ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén).

Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz-dúr concerto III-IV. tétel, Albinoni: F-dúr concerto I. tétel, Händel: B-dúr szonáta, Telemann: F-dúr szonáta nehézségi szintjén).

Egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab (Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Harsona „A” tagozat

Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat-felbontással.

Egy etűd (Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola II./151., 158., 247., Steiner: Harsona-ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto nehézségi szintjén).

Egy előadási darab (Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből F. Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitaszó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky-Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl.: hármashangzat-felbontás, tercmenet, futóskála, futóskála oktávzárással).

Egy etűd (Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola I./136., 137., Ujfalusi-Pehl-Perlaki: Harsonaiskola II./217., 300., 352., Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén).

Egy előadási darab (Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Ária [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona-ABC 69. o. Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt „A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála első képlete.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola II. 51-116. nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi-Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből F. Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitaszó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky-Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávos skála három képlettel.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola II. [51-116.] Clodomir: Etűdök I-II. nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi-Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Ária [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona-ABC 69. o. Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Bariton „A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála első képlete.
- Egy etűd (Steiner: Bariton-ABC 56-66; Perényi: 347 etűd harsonára 100-115. nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi-Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből F. Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitaszó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky-Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávos skála három képlettel.
- Egy etűd (Steiner: Bariton-ABC 70-86; Perényi: 347 etűd harsonára 130-137. nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi-Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Aria [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona-ABC 69. o. Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok).
- Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tuba „A” tagozat

- Egy skála (legalább három variációval).
- Egy gyakorlat (Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (F. Schubert: Bölcsődal [169], H. Purcell: Rigaudon [166] nehézségi szintjén). Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála (dúr és moll változata, legalább három variációval).
- Egy gyakorlat (Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola 1 kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (J. Brahms: Bölcsődal - [176] H. Purcell: Rigaudon - [166] nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Gitár „A” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok V-VII. kötet, Carcassi: 25 Etűd op. 60, nr. 3., 4., 7., 10., Giuliani: Etűdök gitárra op. 100 nr. 13., 15., Leo Brouwer: 10 etűd nr. 1., 5., 6., 7., Carcassi: Capriccio, Legnani: Capricci nehézségi szintjén).
- Három különböző stílusú előadási darab (Dowland: Táncok és Fantáziák, Mertz: Magyar honi virágok 1., 2., Milán: Pavane-ok, Villa-Lobos: I. IV. prelude, J. S. Bach-Szendrey-Karper: 20 könnyű darab, de Vissee szvit táncjáték, Mosóczi: 1V-V kötetből klasszikus szerzők darabjai, vagy spanyol és latin-amerikai romantikus szerzők darabjai: F. Tárrega: Lágrima, Mazurka, Polka, Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2.; vagy XX. századi darabok Farkas Ferenc, Bartók-Szendrey nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok VII-VIII. kötet; Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 13., 18., 19.; Legnani: Capricciok, Giuliani: Etűdök gitárra op. 48 nr. 19., op. 100 nr. 13., 15.; F. Sor: op. 31 nr. 18., 23.; Leo Brouwer: 10 Etűd nr. 9., 10. nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab (Francesco da Milano: 14 Fantasie; Luys Milán: 6 Pavan; J. S. Bach: 20 könnyű darab; Robert de Visée: d-moll szvit; J. S. Bach: d-moll prelúdium; klasszikus és romantikus darabok: Mertz: Magyar honi virágok: 3, 4, 5, Tarrega darabok vagy spanyol és latin-amerikai szerzők darabjai: Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2., 3 nehézségi szintjén).
- XX. századi darabok (Bartók-Szendrey, Farkas Ferenc, Sári J., Huzella, Villa-L., Choros-Mazurka, Prelüdök nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat kotta nélkül kell játszani.

Cimbalom „A” tagozat

- Egy etűd (Allaga: Válogatott etűdök nehézségi szintjén).
- Egy barokk mű (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók, Francia szvitek 1 tétele, Szólószonáta tétel [cselló, hegedű], Francia csembalomuzsika [Rameau, Daquin, Couperin: A nádas, Mónika nővér, Szélmalmocska, Szüretelő lányok, A bohóc, Kötögető nők], Vivaldi concerto-tételek nehézségi szintjén).
- Egy szonáta (Conti, Chiesa, Monza, Haydn, Mozart, Beethoven és mások könnyebb szonátáinak nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi mű (Bartók: Három csikmegyei népdal, Bartók: Román népi táncok, Kodály: Epigrammák, Szokolay: Játék a hangközökkel, Kurtág: 13 duó, Stravinsky: Három könnyű darab [Waltz, Polka] Farkas F.: Négy cimbalomszonáta, Bartók: Este a székelyeknél, Duók, Szonatina, Román népi táncok, Weiner: 3 magyar népi tánc, Papp: Bagatellek nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy nehezebb etűd (Allaga: A vihar, Keringő, Allaga: Cimbalomiskola II-III. kötetének etűdjei, Brada: 30 etűdből két különböző technikai felkészültséget igénylő kisebb etűd, vagy Czerny, Wohlfart: nehezebb etűdjei nehézségi szintjén).
- Egy Bach-mű, vagy más barokk szerző műve (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók, a hegedűre és csellóra írt szólószonáták/szvitek egy tétele, francia vagy angol szvit-tétel, Scarlatti-szonáta vagy toccata, a barokk díszítési technika elsajátításának bemutatása a francia szerzők, Couperin, Rameau, Dandrieu, Daquin darabjai által, pl. Szerelmes dal, Olajütők, La Sophie, Gavotte, A kakukk, Madárlakodalom nehézségi szintjén).
- Egy klasszikus szonáta tétel.
- Egy XX. századi szerző műve (Bartók: Szonatina, Duók, 15 magyar parasztdal, Kurtág: 13 duó, Lendvay: 24 duó, Balassa: Divertimento nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Csembaló „A” tagozat

- Egy XVII. századi mű (G. Frescobaldi: Corrente e Ciaccona; Balletto, Corrente e Passacagli; Corrente, Gagliarda; Partite sopra Passacagli [Edizioni Suvini Zerboni-Milano]; vagy Byrd, Bull, Gibbons, Peerson, Farnaby és mások [Fitzwilliam Virginal Book-Dover]; vagy W. Croft: Szvitek [Stainer & Bell, London]; H. Purcell: Ground Chaconne [Könemann]; vagy Bach-elődök, ill. kortársak művei: J. J. Froberger: Szvitek [Heugel]; Pachelbel: Hexachordum Apollinis; orálpartiták

[Bärenreiter]; D. Buxtehude: Szvitek; G. Böhm: Szvitek [Breitkopf & Härtel]; J. K. F. Fischer: 9 szvit csembalóra [Schott] nehézségi szintjén).

- Egy polifon szerkesztésű mű (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók BWV 772-786; Fantasie „duobus subiectis” BWV 917; Fantasie c-moll BWV 919; Kis prelúdiumok BWV 924-930, BWV 933-938; W. Fr. Bach: Fúgák, polonézok [Peters]; Telemann: Fantáziák [Bärenreiter]); Ouvertüren [Schott]; Könnyű fúgák [Schott]; G. Fr. Händel: Einzelne Suiten und Stücke [VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig] nehézségi szintjén).
- Egy XVIII. századi mű, a következők (Fr. Couperin [Zeneműkiadó], J. Ph. Rameau [Heugel], J. B. Boismortier [Leuckartian], Daquin, Dandrieu [Early French Keyboard Music]; vagy egy szonáta-tétel: J. Chr. Bach [Henle], C. Ph. E. Bach [Könemann], J. Haydn [Könemann], J. A. Benda [Artia Praga] vagy Scarlatti/Soler szonáta* [Zeneműkiadó, ill. Henle] nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsgaműsor tartalmazzon egy karakterdarabot és egy táncvételt is.

A csillaggal jelölt darabokat kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy XVII. századi mű (G. Frescobaldi: Corrente e Ciaccona; Balletto, Corrente e Passacagli; Corrente, Gagliarda; Partite sopra Passacagli; Partite sopra Follia; Partite sopra L’aria della Romanesca [Edizioni Suvini Zerboni - Milano]; Byrd, Bull, Gibbons, Peerson, Farnaby stb. [Fitzwilliam Virginal Book - Dover]; W. Croft: Szvitek [Stainer & Bell, London]; H. Purcell: Ground; Chacone [Könemann]; vagy Bach-elődök, ill. kortársak művei: J. J. Froberger: Szvitek [Heugel] Pachelbel: Hexachordum Apollinis; Korálpartiták [Bärenreiter]; D. Buxtehude: Szvitek; G. Böhm: Szvitek [Breitkopf & Härtel]; J. K. F. Fischer: 9 szvit csembalóra [Schott] nehézségi szintjén).
- Egy polifon szerkesztésű mű (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók BWV 772-786; Fantasie „duobus subiectis” BWV 917; Fantasie c-moll BWV 919; Kis prelúdiumok BWV 924-930; BWV 933-938; Kis prelúdiumok és fugetták BWV 895, 899, 900, 987/a, 901, 902; W. Fr. Bach: Fúgák, polonézok [Peters]; G. Telemann: Fantáziák [Bärenreiter]; Ouvertüren [Schott]; Könnyű [Schott]; G. Fr. Händel: Einzelne Suiten und Stücke [VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig] nehézségi szintjén).
- Egy XVIII. századi mű (Fr. Couperin [Zeneműkiadó]; J. Ph. Rameau [Heugel]; J. B. Boismortier [Leuckartian]; Daquin, Dandrieu [Early French Keyboard Music]; vagy egy szonáta-tétel, J. Chr. Bach [Henle] C. Ph. E. Bach [Könemann]; J. Haydn [Könemann]; J. A. Benda [Artia Praga] nehézségi szintjén).
- Egy virtuóz Scarlatti/Soler szonáta*.
- Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Egy vizsgaműsor tartalmazzon egy karakterdarabot és egy táncvételt is.

A csillaggal jelölt darabokat kotta nélkül kell játszani.

Zongora „A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Könnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven: Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Orgona „A” tagozat

Három különböző karakterű darab előadása a következőkből (az egyik lehetőleg triós tétel vagy korálelőjáték legyen).

- Egy XII. vagy XIII. századi kismestertől származó kompozíció (Lübeck: c-moll prelúdium és fuga, Bruhns: (kis) e-moll praeludium, g-moll praeludium, Buxtehude-korálelőjátékok, Kittel-prelúdiumok, Krebs-triók nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab J. S. Bachtól (8 kis prelúdium és fuga BWV 553-560, korálelőjáték az Orgelbüchlein-ből BWV 599-644, (kis) c-moll prelúdium és fuga BWV 549, C-dúr prelúdium és fuga BWV 531, vagy egy könnyebb triós tétel, pl.: G-dúr trió BWV 586 nehézségi szintjén).
- Egy romantikus orgonamű (Franck: L'Organiste II. kötet, Schumann: Négy vázlat, Liszt: Angelus, Consolations, Brahms korálelőjátékainak nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi vagy kortárs mű (Vierne: 24 pièces en style libre op. 31, Dupré: Cortège et Litanie, Kodály: Organoedia, Koloss: III. és IV. partita nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

„B” tagozat

- Három előadási darab: egy közepes nehézségű barokk kompozíció (lehetőleg prelúdium és fuga), egy romantikus stílusú vagy egy XX. századi mű, és egy triós vagy korális tétel (triós korálelőjáték vagy korálelőjáték).
- A XVII. és XVIII. századi irodalomból választott prelúdium és fuga, variációs szvit (Buxtehude: [kis] F-dúr Toccata és fuga, g-moll prelúdium és fuga, Bruhns: [nagy] e-moll praeludium, Bach: [kis] e-moll prelúdium és fuga BWV 533, d-moll prelúdium és fuga BWV 539, c-moll partita BWV 767, e-moll partita BWV 770 nehézségi szintjén).
- Egy triós tétel vagy korálelőjáték (egy Bach triós-korál, illetve Telemann vagy Homilius triós szerkezetű darabjainak nehézségi szintjén).
- Egy romantikus mű (Liszt: Gyászóda, Choral, Franck: Pastorale, Reger: korálelőjátékok, d-moll toccata nehézségi szintjén).
- XX. századi, illetve kortárs szerzők művei (Kodály: Csendes mise, Antalffy: Madonna, Pikéth: G-dúr toccata, Hidas: Fantázia, Koloss: Réflexions, II. partita nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

Harmonika „A” tagozat

- Egy etűd (Bartók Karola: Harmonikaetűdök, 54., 59., 67. számú Czerny-etűd nehézségi szintjén).
- Egy barokk mű (egy barokk tánc vagy egy prelúdium - Bartók Karola: Harmonikaátiratok [Bach és Händel kisebb zongoraművei] 15., 23., 27. nehézségi szintjén).
- Egy szonatina-tétel (egy szonatina tétel Bartók Karola-Bogár István Szonatina-album harmonikára; Beethoven, Steibelt, Haslinger szonatinája nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Bartók Karola: Kis előadási darabok harmonikára [Csajkovszkij: Olasz dal, Bogár István: Bolgár tánc, Bartók Karola: Harmonika-album] Schumann: Tüzes lovas nehézségi szintjén).
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Dúr és összhangzatos moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban; hármashangzat-felbontások.
- Egy élénk tempójú jobbkezes etűd (Bartók Karola: Harmonikaetűdök/65., 71. számú Czerny-etűd nehézségi szintjén).
- Egy élénk tempójú balkezes etűd (Bartók Karola: Harmonikaetűdök/69., 70., 74. számú Czerny-etűd nehézségi szintjén).
- Egy élénk tempójú kétszólamú barokk mű (Régi angol orgonazene - Trevor: John Travers Cornet voluntary, Anonymous a-moll voluntary, William Hine Flute piece nehézségi szintjén).
- Egy többszólamú barokk mű (Bartók Karola: Harmonikaátiratok - Bach és Händel kisebb zongoraművei/28., 30., 31. nehézségi szintjén).

- Egy szonatina vagy egy nehezebb szonatina tétel (Bartók Karola-Bogár István: Szonatina-album harmonikára; Sugár Rezső, Hajdú Mihály, vagy Bogár István szonatinája, Diabelli, Kuhlau szonatinatételei nehézségi szintjén).
- Egy harmonikadarab kortárs szerzőtől (Bogár István: Hat kis darab, Kis szvit, Csajkin: Kis rondó).
- Egy szabadon választott mű nehézségi szintjén.
- Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Hegedű „A” tagozat

- Egy etűd (Dénes: V-VI. Hegedűiskola, vagy Dancla op. 68/2., 9., 14., vagy Dont op. 38, vagy Mazas: Études speciales op. 36.1/2., 8., 9. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett és Trió, Rameau: Gavotte, Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel, Seitz: D-dúr koncert I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd.
- A játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mázas: Études speciales op. 36. I/2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. nehézségi szintjén).
- Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, a könnyebbek szintjén).
- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tételpár (lassú-gyors) (Boyce: Matelotte, Járdányi: Magyar tánc. Wieniawski: Kuyawiak nehézségi szintjén).
- Egy koncert- vagy szonáta-tétel (Komarovszkij: A-dúr koncert I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert I. tétel Accolay: a-moll koncert, Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A-dúr szonáta, Händel: E-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Brácsa „A” tagozat

- Két különböző stílusú zongorakíséretes előadási darab.
- Egy versenymű és 1 szonáta saroktétele (barokk szonáta esetén két tétel), (versenyművek: Händel: h-moll brácsaverseny I. tétel, Telemann: G-dúr brácsaverseny I-II. tétel, vagy III-IV. tétel, Chr. Bach: c-moll brácsaverseny I. vagy III. tétel; szonáták: Bonporti: Due invenzioni; nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab és 1 kamaramű (előadási darabok: Brácsamuzsika I-III. - EMB; Frescobaldi: Toccata, Wieniawski: Álmodozás; kamaraművek: M. Haydn: Szonáták, Bartók: 44 duó - W. Primrose).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy háromoktávós (mélyebb fekvésekből induló) hangsor, akkordfelbontásokkal.
- Két különböző technikai jellegű etűd (Dancla: Etűdök op. 68; Mazas: Etűdök op. 36 I-II. kötet; Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II-III. kötet; Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37; Kaiser: 36 etűd op. 20 III. kötet nehézségi szintjén).
- Egy brácsaverseny-saroktétel (Händel: h-moll brácsaverseny III. tétel, Vanhal: C-dúr brácsaverseny, Zelter: Esz-dúr brácsaverseny nehézségi szintjén).
- Egy zongorakíséretes darab vagy 1 szonátatétel, vagy 2 barokk szonátatétel (Brácsamuzsika I-III. - EMB, Csajkovszkij: Melódia, Marcello: F-dúr szonáta, Corelli: Szonáták - Nagy S. nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Gordonka „A” tagozat

- Egy etűd (Somló: Tanulmányok gordonkára, Lee: 40 melodikus etűd op. 31/I. - Schott/1., 2., 3., 4., 11.; Lee: 40 melodikus etűd op. 31, op. 131 - PWM/1., 5., 13. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab (Mező: 4 magyar népdal, Beethoven: Menüett, Mattheson: Ária, G. Marie: La Cinquantain, Beethoven: Szonatina, Dvořák: Melódia nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt támasztó etűd: a játék mozgékonyságának felmérésére, kantilenás etűd a zenei kifejezés felmérésére, (Dotzauer: Etűdök I-II. - Klingenberg, Lee: 40 melodikus etűd op. 31/I-II. - Schott 967, Lee: 40 etűd op. 31 és op. 131-ből - PWM, Kummer Melodikuss etűdök op. 57 - Peters nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab (Popper: Gavotte, Mazurka, Saint-Saëns: A hattyú, vagy barokk szonáta-tételpár [lassú, gyors]: Marcello: e-moll szonáta I-II. tétel, Marcello: G-dúr szonáta III-IV. tétel, de Fesch: C-dúr szonáta, d-moll szonáta, Vivaldi: e-moll szonáta I-II. tétel, Vivaldi: a-moll szonáta I-II. tétel vagy egy koncerttétel Klengel: C-dúr Concertino nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Nagybőgő „A” tagozat

- Egy skála, hármashangzat-felbontással, 2 oktávon.
- Egy etűd (Montag L.: Nagybőgőiskola II. kötetből 47. old. 21. d-moll etűd, 76. old. 20. G-dúr etűd; Fr. Simandl: 30 etűdből 3. B-dúr etűd, 8. g-moll etűd, 17. e-moll etűd nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 - lassú és gyors - tétele B. Marcello: e-moll, a-moll szonáta, Galliar: e-moll szonáta, W. de Fesch: F-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Bach: Arioso, Magyar szerzők művei gordonra és zongorára I-II. kötet, A. Rubinstein: Melódia nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála, hármashangzat-felbontással, 2 oktávon.
- Két különböző technikai követelményt támasztó etűd: a játék mozgékonyságának felmérésére, kantilenás etűd a zenei kifejezés felmérésére (Montag L.: Nagybögőiskola II. kötetből 129. old. 2. e-moll etűd, III/B kötetből 32. old. 29. B-dúr etűd; E. Stokch: 32 etűdből 3. e-moll etűd, 7. a-moll etűd; Fr. Simandl: 10 etűdből: 4. b-moll etűd, 10. d-moll etűd nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy klasszikus versenymű 1 tétele (W. de Fesch: d-moll szonáta, B. Marcello: 6 szonáta, Ariosti: Szonáta; W. Pichl: Koncert, Capuzzi: Koncert, A. Vivaldi: a-moll koncert nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Bach: Air, Arioso, Sosztakovics: Adagio, Farkas F.: Népdalszonatina, Magyar szerzők művei gordonra és zongorára I-II. kötet, A. Rubinstein: Melódia nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Magánének „A” tagozat

- Egy népdalfeldolgozás (Farkas Ferenc: Béres legény..., Molnár-Kern: Szól a kakas már..., Zöld erdőben, zöld mezőben... népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén).
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária (A dal mesterei I-II. kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet, Caldara: Fényben fürdik a táj, Morley: Leány és legény, Haydn: Az elhagyott, Beethoven: Szeretlek nehézségi szintjén).
- Egy romantikus dal (Schubert: A vadrózsa, Jókendv, Könnyzápor, Schumann: Az árva, Az elhagyott lányka, Zöld hímes rét, Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán, Szívek, ha végül válnak, Viszontlátásra, Aratódal, ill. A dal mesterei II-III. kötet dalainak nehézségi szintjén).

A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B” tagozat

- Egy dal Kodály: A magyar népzene sorozatból (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén).
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária (Caldara: Szívem szép álma; Carissimi: Így élni nem tudok; Händel: Jöjj és járjad; Ó, jaj, vajon csak emlék; Pergolesi: Nina; Beethoven: Rózsalánc; Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV., V., VII/a kötetek dalai nehézségi szintjén).
- Egy romantikus dal (Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég; Egy szót sem, ó, kérlek; Áldás; Brahms: Útban a kedveshez; Vasárnap; Kárbaveszett szerenád, Wolf: Harmatos reggel, illetve A dal mesterei VII/c, Énekiskola III., Csajkovszkij: Dalok és románcok darabjai nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi szerző dala (Farkas: Gitárdalok, Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok).

A műveket kotta nélkül kell énekelni.

Népi hegedű „A” tagozat

- Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)
- Széki táncok. (Magyar, sűrű és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a táncokhoz alkalmazkodó tempójú játéka.)

„B” tagozat

- Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
- Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgató.)
- Palatkai (Palatca) ritka és sűrű magyar, lassúcsárdás és szökős

Népi bőgő/cselló „A” tagozat

- Dél-dunántúli táncok (3-3 dallam ugrós, lassú- és friss csárdás)
- Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás)
- Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)

„B” tagozat

- Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás), lehetőség szerint csellón
- Kalotaszegi táncok (3-3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)
- Szatmári táncok (verbunk, 3-3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)

Népi brácsa „A” tagozat

- Dél-dunántúli táncok (3-3 dallam ugrós, lassú- és friss csárdás)
- Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás)
- Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)

„B” tagozat

- Széki táncrend 7-8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás)
- Szatmári táncok (verbunk, 3-3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)
- Kalotaszegi táncok (3-3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)

Citera „A” tagozat

- Három összeállítás bemutatása, amely tartalmazzon csárdás, ugrós, friss, nyomóval, egyszerű díszítéssel játszott dallamokat.

„B” tagozat

- A vizsgázó öt összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság választ hármat.

Duda „A” tagozat

- Nógrádi dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Dunántúli dallamok és táncok (ugrós, lassú és friss csárdás).

„B” tagozat

- Palóc dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Csallóközi és szigetközi dudazene.
- Dunántúli táncok és más dallamok.

Népi furulya „A” tagozat

- Udvarhelyszéki és csiki dallamok (csárdás, marosszéki, verbunk).
- Somogyi és zalai dallamok (pásztornóta, ugrós, lassú és friss csárdás)

- Gyimesi táncok.

„B” tagozat

- Székelyföldi dallamok és táncok (keserves, lassú és sebes csárdás, marosszéki).
- Somogyi és zalai dallamok (lassú és friss csárdás, ugrós).
- Gyimesi táncok és más dallamok.
- Moldvai dallamok.

Koboz „A” tagozat

- 5 táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása
- Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása
- Énekes, ill. hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B” tagozat

- Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete
- Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása
- Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása
- Énekes, ill. hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

Tekerő „A” tagozat

- Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzsikája.
- A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses). Ez utóbbiban legyenek felismerhetők a magyar tekerőre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok.

„B” tagozat

- Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzsikája.
- A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses).
- Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok. (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)

Népi ének „A” tagozat

- Egy gyerekjátékdalokból vagy párosító dalokból álló népdalcsoport,
- Egy jeles napi szokásdalokból álló összeállítás,
- Egy pásztor- vagy rabének,
- Egy klasszikus ballada a Dunántúlról vagy az Alföldről,
- Egy különböző lüktetésű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás. Az előadásban közreműködhetnek hangszeres növendékek.

„B” tagozat

- Egy lakodalmi szokásdalokból álló összeállítás,
- Egy keserves,
- Egy klasszikus ballada,
- Egy szabadon választott népdal összeállítás.
- Egy hangszerkíséretes táncdalciklus.

24. A zeneművészeti záróvizsga tartalma

24. 1. Az írásbeli vizsga tartalma

Szolfézs „A” tagozat zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszakok

Diktálás, elemzés

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése és elemzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: formai felépítés, zenei értelmezés (felütések, kötések, előadásmódra vonatkozó jelek bejelölése), zenei elemek megjelölése (hangzatfelbontás, késleltetés, szekvencia). Az idézet zongorán két szólamban nyolcszor hangozhat el.
- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam felének lejegyzése és befejezése. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, amely zongorán hatszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

„B” tagozat hangszer, kamarazene főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Szolfézs főtanszak

- Kétszólamú barokk idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre

meg kell adni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

- Egyszólamú XX. századi dallam lejegyzése. Az idézet tartalmazhat változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

Zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesängen). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika - új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek).
- A programzene (példával). A századforduló zenéje - Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva - variációk).

Zeneelmélet főtanszak

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban 7#, 7b-ig.
- Bach korálelemzése.
- Formatani elemzés a négy év anyagából.

A szóbeli vizsga tartalma

Szolfézs „A” tagozat

Hangszer, kamarazene, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami és fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján; 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig), ezek közül három kotta nélkül, saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs „B” tagozat

Hangszer, kamarazene főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Szolfézs főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, lehet benne hangnemi kitérés és moduláció is; C-kulcs előfordulhat.
- A „hozott” anyag: 15 népdal éneklése emlékezetből, és azok elemzése (forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők alapján); 10 műzenei szemelvény (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) - ezek közül három kotta nélkül - saját kísérettel előadva. A vizsgázó ismerje ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudja meghatározni az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Zenetörténet, zeneirodalom

„A” tagozat hangszer, kamarazene és zenetörténet-zeneirodalom főtanszak

- Teszt, ami 10-15 egyszerű, általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

Zeneelmélet

„A” tagozat hangszer, kamarazene főtanszak

- Mintapéldák zongorázása 5#, 5b-ig amelyekben szerepel váltódomináns, késleltetések, mollbéli akkordok dúrban, bőszextes hangzatok, könnyebb modulációk, formatani elemzés a négy év anyagából.

Zeneelmélet főtanszak

- Mintapéldák zongorázása 7#, 7b-ig amelyekben szerepel váltódomináns, késleltetések, mollbéli akkordok dúrban, bőszextes hangzatok, könnyebb modulációk, formatani elemzés a négy év anyagából.

24. 2. A gyakorlati vizsga tartalma

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve a tanult hangszerből kell tenni.

Furulya „A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab (Paubon: Études Melodiques 1., 7., Brügger: Etüddök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke, Winterfeld: Technische Studien, Telemann: Fantáziák, Eyck: Dér Fluyten Lust-hof I-III. nehézségi szintjén)
- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny) és egy korabarokk, vagy XX. századi mű, vagy tétel (Telemann: f-moll szonáta, d-moll szonáta, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., Vivaldi: G-dúr concerto, Dornel: Sonate op. 3 no.7, 3 altfurulyára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etüd vagy szólódarab (Brügger: 1., Quantz: Solos 1-5./Baroque Solo Book, Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III., G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c-moll nehézségi szintjén).
- Egy teljes szonáta vagy concerto és 1 korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amelyből 1 lehet kamaramű (Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g-moll szonáta (V.), Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, Vivaldi: a-moll piccoloverseny RV445 nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etüd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Fuvola „A” tagozat

- Egy etüd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetüddök III. kötet, vagy Köhler: Etüddök op. 33 no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű (Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből).

A vizsgaanyagot az etüd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., Andersen: 24 etűd fuvalára/1.; Hangversenyetűdök fuvalára c. gyűjtemény valamelyik darabja nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Händel: Hat szonáta, egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Klarinét „A” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök I. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I-II. tétel, Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Bartók: Három csikmegyei népdal, Draskóczy: Korondi táncok; kamaraművek: Pranzer: 3 duó concertante, Pleyel: Duók: I-II., Devienne: Concertino 2 klarinéttra és zongorára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Napi gyakorlatok, Klosé Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök II. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz-dúr koncert, Weiner: Csüddöngölő, Dimler: B-dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33; kamaraművek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I-II., Pranzer: 3 duó concertante nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Szaxofon „A” tagozat

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

- Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat-felbontással, tercmenettel, domináns-, ill. szűkített szeptim-felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű az itt felsorolt, ill. a szakközépiskola tantervében 2. évfolyamtól szereplő kötetekből; vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Easy Classical Studies (J. Harle, Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; 222 etűd (Perényi É.-P., EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15.; J. v. Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402) 13-tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403) 9-től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20 402) bármely azonos hangnemű lassú-gyors gyakorlatpár.
- Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, legalább az egyik kotta nélkül: A. Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20 835); G. Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20 828); J. S. Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19

511); J. S. Bach: Esz-dúr szonáta (Hresztomatyija 5-6. Muzika 14 103 v. G. Schirmer 45 722); J. B. Singelée: Rondo Op. 63. (Perényi: Szax. ABC II/84 EMB 14 299); J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 260 H.L.); A. Chailleux: Andante és Allegro (A. Leduc AL 22 177); E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19 714); M. Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon-Trade); lásd még a szakközépiskolai tanterv 11-13. évfolyam anyagát.

- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű.

Egy kíséretes vagy szólóművet minden esetben kívülről kell játszani.

„B” tagozat

- Klasszikus irányban tovább tanulni szándékozók számára a vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható
- Két dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála, legfeljebb öt előjegyzéssel, hármashangzat-felbontással, tercmenettel, domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Két különböző karakterű, a 6. évfolyam szintjének megfelelő etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből, vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat: Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402) 19-től; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403) 9-től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404) bármelyik etűd; Ferling: 48 etűd (AL 20 402) egy azonos hangnemű lassú-gyors gyakorlatpár; lásd még a szakközépiskolai tanterv 11-13. évfolyam anyagát.
- Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, kotta nélkül (ajánlott pl. egy barokk szonáta vagy versenymű lassú-gyors tétele, és egy romantikus, impresszionista vagy későbbi mű): J. S. Bach: Szonáta (A. Leduc AL 20 831); G. Fr. Händel: 2. szonáta (A. Leduc AL 20 829); G. Fr. Händel: 6. szonáta (A. Leduc AL 20 830); A. Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal Edition UE 19 075); R. Schumann: Fantáziadarab (G. Schirmer 45 722); J. B. Singelée: Fantaisie brillante (H. Lemoine 26 260 H.L.); J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 259 H.L.); E. Bozza: Scaramouche (A. Leduc AL 20 299); Busser: Aragon (A. Leduc AL 21 143); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon-Trade) bármely darab; lásd még a szakközépiskolai tanterv 11-13. évfolyam anyagát.
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű.

Minden esetben összesen két vizsgadarabot kívülről kell játszani: pl. egy kíséretes előadási darab és egy szólómű, vagy egy kíséretes darab és egy etűd.

Kürt „A” tagozat

- Egy kantiléna transzponálása Esz-kürtben (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/161., II/203. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, ill. versenymű, vagy szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül; az egyik előadási darab helyett kamaramű játszható; (Schubert: Szerenád, Telemann: Allegretto, Mozart: D-dúr kürtverseny, Händel: Ária, Skroup: B-dúr koncert, Csajkovszkij: Édes álom, Glinka: Északi fény, Martini: Gavotte, Székely: Szonatina, Szervánszky: Kis szvit nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Transzponálás Esz-, vagy D-kürtben (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/136., II/187. nehézségi szintjén).
- Egy etűd (Szilágyi-Kökényessy: Kürtiskola II/182., II/193., II/210. nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Mozart-kürtduók, Haydn: Divertimento, Farkas F.: Régi magyar táncok - fúvósötös - nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab, vagy 2 különböző karakterű tétel zongorakísérettel (ajánlott előadási darabok a hatályos zeneművészeti szakközépiskolai tanterv 8-10. oldalán, valamint Bogár: Változó felhők, Zempléni: Rapszódia).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Trombita „A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd (Clodomir: Petits exercices 22-70., Clodomir: Etűdök II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola etűdjeinek nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (előadási darabok: Albinoni: Esz- dūr, g-moll, C-dūr concerto, Barat: Fantázia, Gedicke: Koncertetűd; kamaraművek: Borst: Trombitaduók, Mező Imre: Variációk, Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió, Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dūr és 1 moll skála másfél oktávon, öt képlettel.
- Két etűd, vagy 1 etűd és 1 kamaramű (Clodomir: Petits exercices 22-70., Clodomir: Etűdök II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: Six duo Faciles, Scheidt: Brass: Quintets I-II., nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz-dūr, g-moll, C-dūr concerto, Corelli: e-moll szonáta, Purcell: B-dūr szonáta, Vivaldi: d-moll concerto nehézségi szintjén).
- Egy más stílusú előadási darab (Bozza: Capriccio nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Harsona „A” tagozat

- Egy etűd (Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: 14. Andante, 16. Allegretto leggiero, 17. Allegro moderato, 18. Allegro moderato, 19. Andante, 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab (az ajánlott darabokat lásd a hatályos tanterv 46. oldalán).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: 33-35., 37., 38., 44., 46-50.; II.: 3., 4., 9-12., 14-16., 18., 20., 21., 29., 30., 32., 33., 38-40., 46. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú-gyors), és egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel (az ajánlott darabokat lásd a hatályos zeneművészeti szakközépiskolai tantervben).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani

Tenorkürt „A” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl. hármashangzat-felbontás, tercmenet, szekvenciák: futóskála, futóskála oktávzárással).
- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola IV. 1-30. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab (az ajánlott darabok: Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták, valamint a trombitairodalom szólóművei).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl. hármashangzat-felbontás, tercmenet, szekvenciák: futóskála, futóskála oktávzárással).
- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola IV. 30-53. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú-gyors), és egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel (az ajánlott darabokat lásd a hatályos zeneművészeti szakközépiskolai trombita tantervben).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Bariton „A” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl. hármashangzat-felbontás, tercmenet, szekvenciák: futóskála, futóskála oktávzárással).
- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Kopprasch: Technikai etűdök 7-16. Perényi: 347 etűd harsonára 250-270. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab (az ajánlott darabok: Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták, valamint a trombitairodalom szólóművei).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl. hármashangzat-felbontás, tercmenet, szekvenciák: futóskála, futóskála oktávzárással).
- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Kopprasch: Technikai etűdök 7-22. Perényi: 347 etűd harsonára 250-270; Bordogni: Vocalises nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú-gyors), és egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel (az ajánlott darabokat lásd a hatályos zeneművészeti szakközépiskolai harsona tantervben).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tuba „A” tagozat

- Két etűd (Kietzer Tubaiskola I-II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Két előadási darab (G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két gyakorlat (Kietzer Tubaiskola I-II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet 291 297. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Két előadási darab (B. Marcello: Szonáta I. tétel, Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Ütőhangszerek „A” tagozat

- Két kisdobgyakorlat, vagy 1 kisdob- és 1 ütődobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. rész 16., 18., 35.; Keune: Kisdobiskola 84., 135., 148., 161., 176.; Knauer: Ütődobgyakorlatok 6., 11., 15., 20. gyakorlat nehézségi szintjén).
- Egy dallamhangszeres mű (Dvořák: Humoreszk, Mozart: Török induló, Weiner: Rókatánc, Haydn: Magyaros rondo nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Bartók Béla: Gyermekeknek, Mikrokozmosz, Evelyn Glennie: Kis imádság, Joplin: Ragtime - Percherine, Entertrainer, John O'Reilly: Három epizód, G. d. Monica: Movi-rock, Steve Reich: Zene fadarabokra, Balázs O.: Nyolc trió/1 tétel, Sigfried Fink: Trommeltanz/Junior's beat nehézségi szintjén).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- A megszólaltatott gyakorlatok száma változtatható, de a vizsgázó ritmus- és dallamhangszeres műveket is szólaltasson meg. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat vagy 1 kisdob- és 1 ütődobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. rész 20., 21., 26., 29., 30.; Keune: Kisdobiskola 83., 97., 138., 147., 158.; Knauer: Ütődobgyakorlatok: 14., 19., 24., 27., 33., 46.; S. Fink: Kisdobszvit - Marcia nehézségi szintjén).
- Egy skála hármashangzat-felbontással (4#/4b-től).
- Egy hosszabb lélegzetű mű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele: J. S. Bach: a-moll partita, Rimszkij-Korszakov: Dongó, Gounod: Faust/Tánc no.6, Vivaldi: a-moll hegedűverseny, Masser: Etűdök/1 tétel, Bach: Seven chorales/1 korál, Luis Milan: Pavana, Händel: Spanish Royal Marsh, Haydn: Sonata no. 9. Hob XVI/4, W. Kraft: Francia szvit, M. Getano: Multiple Episode, Cserepnyin: Szonatina, S. Fink: Etudes in Jazz nehézségi szintjén).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

Gitár „A” tagozat

- Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 nr. 20., 21., Leo Brouwer 8., 9., 10. nehézségi szintjén).
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtétéles (reneszánsz és barokk darabok: John Dowland: Táncok és Fantáziák; J. S. Bach: Könnyű táncművek (Lantszvitek cselló szvit); klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli, Giuliani, F. Sor művei; tételek Vivaldi gitárversenyeiből, Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc, F. Tarrega: Marieta, Rosita nehézségi szintjén).
- XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc, Villa-Lobos: Prelud II. V.).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű (reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint, J. Dowland: Luis Mylan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei, J. S. Bach: Lantszvitek és csellószvitek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; D. Scarlatti szonátái; klasszikus versenyművek: Vivaldi, Diabelli szonátái; romantikus és kortárs szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok J. K. Mertz továbbá Moreno Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani

Cimbalom „A” tagozat

- Egy barokk szonáta, szvit vagy koncert tételpár (Bach hegedű- és cselló szólószonátái, -szvitjei, Francia szvitek, Angol szvitek; Händel szvitek, Vivaldi és Bach-koncertek nehézségi szintjén).
- Szabadon választott előadási darabok (Chopin: Keringők, Mazurkák, Schumann: Gyermekjelenetek, Debussy: Gyermekkuckó, Paganini: 24 capriccio, Liszt-karakterdarabok nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi, illetve kortárs magyar szerző műve (Bartók: Kis szvit, Román kolinda dallamok, 15 magyar parasztdal, 3 Csíkmegyei népdal, Borsody: 4 darab cimbalomra és gitárra, Hollós: Impromptu, Kurtág: Szálkák, Petrovics: Mouvement en Ragtime, Szokolay: Nocturne és capriccio, Vajda: Gregorián ének).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy barokk mű (Bach és Vivaldi koncertek, Bach: Olasz koncert, Haendel és Corelli concertók nehézségi szintjén).
- Egy nehezebb előadási darab zongorakísérettel (Paganini: Mózes-fantázia, e-moll szonáta, Brahms: Magyar táncok, Monti: Csárdás, Tartini: Variációk egy Corelli-témára, Massenet: Thais méditation, Chopin, Saint-Saëns, Wieniawski, Albeniz művei nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi szerzők szóló- és kamaraműveiből, továbbá autentikus népzene vagy népzenei ihletésű műzene (Bartók: Szonatina, Kis szvit, 15 magyar parasztdal; Staviszky: Rag-Time; Joplin: Ragtimes Kocsár: Kassák-dalok; Lendvay: Dispositioni; Sári: Nyolc dúó; Szokolay: Nocturne és capriccio; Vántus: Meditatio).

A kamaramű kivételével vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Csembaló „A” tagozat

- Egy XVII. századi mű preludje (L. Couperin - Heugel-kiadás, G. Le Roux, Clerambault, H. d'Anglebert, L. Marchand - Fuzeau-kiadás vagy egy mű a Fitzwilliam Virginal Book-ból [Byrd, Bull, Farnaby, Gibbons] vagy Frescobaldi, Rossi Toccata [CEKM], vagy Froberger: Lamento, Tombeau nehézségi szintjén).
- Egy polifon szerkesztésű mű (J. S. Bach: Háromszólamú invenciók BWV 787-801, f-moll szvit BWV 823, a-moll szvit BWV 966, Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier-ből BWV 846-896 és BWV 870-893 [ajánlott a Könnemann-kiadás] nehézségi szintjén).
- Egy mű a felsorolt stílusokból (Scarlatti, Soler szonáta* [Zeneműkiadó vagy Henl], vagy XVIII. századi francia szerző műve: Fr. Couperin [Zeneműkiadó/Gát], J. Ph.

Rameau, J. Duphly, A. Forqueray művei, vagy 18. századi mű [szonáta, variáció]: J. Chr. Bach [Henle], C. Ph. E. Bach [Könemann], J. Haydn [Könemann], J. A. Benda [Editio Artia Praha], J. Chr. Fr. Bach [Schott] nehézségi szintjén).

- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsgaműsor tartalmazzon egy karakterdarabot és egy táncjátékot is.

A *-gal jelölt darabokat kotta nélkül kell játszani. A zárójelben feltüntetett kiadások ajánlások, más Urtext kiadások is használhatók.

„B” tagozat

- Egy XVII. századi mű: ütemvonal nélküli prelúdium (L. Couperin - Heugel-kiadás, G. Le Roux, Clerambault, H. d'Anglebert, L. Marchand - Fuzeau-kiadás), vagy egy mű a Fitzwilliam Virginal Book-ból (Byrd, Bull, Farnaby, Gibbons), vagy Frescobaldi, Rossi Toccata (CEKM), vagy Froberger: Lamento, Tombeau nehézségi szintjén).
- Egy polifon szerkesztésű mű (J. S. Bach: Háromszólamú invenciók BWV 787-801, f-moll szvit BWV 823, a-moll szvit BWV 966, Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier-ből BWV 846-896 és BWV 870-893 [ajánlott a Könemann-kiadás], Toccata BWV 910-916, c-moll fantasia BWV 906, Francia szvit BWV 812-817 nehézségi szintjén).
- Egy virtuóz szonáta Scarlatti, Soler, Albero* műveiből.
- XVIII. századi francia szerző műve: Fr. Couperin (Zeneműkiadó/Gát), J. Ph. Rameau, J. Duphly, A. Forqueray művei vagy XVIII. századi mű (szonáta, variáció): J. Chr. Bach (Henle), C. Ph. E. Bach (Könemann), J. Haydn (Könemann), J. A. Benda (Editio Artia Praha), W. Fr. Bach: Fantáziák (Schott), J. Chr. Fr. Bach (Schott).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsgaműsor tartalmazzon egy karakterdarabot és egy táncjátékot is.

A *-gal jelölt darabokat kotta nélkül kell játszani. A zárójelben feltüntetett kiadások ajánlások, más Urtext kiadások is használhatók.

Zongora „A tagozat”

A négy stíusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint: Händel: Könnyű zongora darabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G táncjátékok).
- Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).
- Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Orgona „A” tagozat

Három különböző karakterű darab (ebből egy triós tétel) előadása a következőkből:

- Egy közepes nehézségű barokk prelúdium és fuga, concerto vagy variációsorozat (luxtehude: fisz-moll Praeludium, korálfantáziák, vagy partita, Lübeck: E-dúr prelúdium és fuga, Böhm: d-moll prelúdium és fuga, Bruhns: (nagy) e-moll Praeludium, Bach: a-moll prelúdium és fuga BWV 543, f-moll prelúdium és fuga BWV 534, concertók BWV 592-596, f-moll partita BWV 766, Walther: h-moll concerto, Partita „Jesu meine Freude” nehézségi szintjén).
- Egy triós tétel (Bach 6 triószonátájából BWV 525-530 lehetőleg gyors tétel), vagy triós korárelőjáték (nehézségi szint: Bach: Allein Gott in der Höh sei Ehr BWV 664, Krebs-triók, Homilius: Christ lag in Todesbanden triós korál nehézségi szintjén).
- Egy romantikus vagy XX. századi kompozíció (Liszt: Orpheus, Evocation, Schumann: B-A-C-H-fúgák, Mendelssohn: A-dúr szonáta, c-moll szonáta, Franck: a-moll Choral, Vierne fantázia-darabok, szimfóniatételek, Messiaen: Le banquet céleste, Lisznyai: Szent István fantázia nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

„B” tagozat

A „B” tagozat követelményrendszere a szakközépiskolai anyaghoz igazodik. Itt a tanulónak (az „A” tagozathoz képest) a darabok nehézségében, mennyiségében és kidolgozottságában is magasabb kritériumoknak kell megfelelnie.

A vizsgán a tanulónak négy különböző karakterű előadási darabot kell játszani: 1) egy nagyobb lélegzetű Bach művet, 2) egy triószonáta tételt, 3) egy romantikus művet és 4) egy XX. századi vagy kortárs darabot.

Egy nagyobb lélegzetű Bach-mű (g-moll fantázia és fuga BWV 542, Concertók BWV 592-596 nehézségi szintjén).

Egy triószonáta-tétel (lehetőleg gyors tétel) Bach 6 triószonátájából BWV 525-530.

Egy romantikus mű (Mendelssohn: d-moll prelúdium és fuga, D-dúr szonáta, Franck: h-moll Choral, E-dúr Choral, Final, Liszt: B-A-C-H prelúdium és fuga nehézségi szintjén).

Egy XX. századi vagy egy kortárs kompozíció (Vierne szimfónia-tételek, Messiaen: Nativité - részletek, Antalffy: Változatok néger spirituálékra, Gárdonyi Zsolt: Grand Chœur).

A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

Harmonika „A” tagozat

- Különböző stílusú, karakterű, valamint tempójú klasszikus zenei anyag (Czerny: G-dúr etűd 74.; G. F. Händel: d-moll courante; Kabalevskij: Scherzo; Bogár István: Hat kis darab nehézségi szintjén).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

A gyakoribb standard basszusos harmonika esetén a zeneművészeti szakközépiskolák felvételi anyaga az irányadó, mint záróvizsga követelmény.

Kromatikus balkezű képzés esetén a záróvizsga anyaga:

- Egy reneszánsz blokk Szabolcsi Bence: A XVI. és XVII. sz. magyar tánczenéje c. munkájából (Chorea 20, Alia 43, Tantz 52 nehézségi szintjén).
- Két szonáta vagy toccata D. Scarlatti, Seixas, Carvalho műveiből (D. Scarlatti: a-moll szonáta, d-moll szonáta, D-dúr szonáta, Seixas: h-moll toccata, Carvalho: g-moll toccata nehézségi szintjén).
- Három szvit-tétel vagy egy fuga J. S. Bach műveiből (h-moll francia szvitből Allemande, Menuet, Gavotte; c-moll fuga nehézségi szintjén).
- Egy mű a Trevor-kiadású Régi angol orgonazene c. füzetekből, vagy egy Frescobaldi Canzona (John James: a-moll voluntary, Anonymous: Cornet voluntary, Starling Goodwin: Cornet voluntary nehézségi szintjén).
- Két harmonikadarab kortárs szerzők műveiből (W. Jacobi: Rondó, H. Brehme: Szvit, Bogár István: Toccata és fuga, Szolotarjov: Ferraponti kolostor nehézségi szintjén).
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Hegedű „A” tagozat

Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Háromoktávós hangsortanulmány.
- Két etűd (Mazas: Études brillantes op. 36. II., Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, Kreutzer: 42 gyakorlat, Rode: 24 Caprices/2., 7., 10. nehézségi szintjén).
- Barokk szonáta két tétele (Händel: g-moll, D-dúr, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).

- Egy koncert-tétel, vagy előadási darab (Bach: a-moll, E-dúr, Haydn: C-dúr, Mozart: D-dúr - Adelaide, Beriot: a-moll op. 104 koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine, Fiocco: Allegro, Beethoven: F-dúr románc, Weiner: Rókatánc nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Brácsa „A” tagozat

- Egy brácsaverseny-tétel (Tartini: Brácsaverseny, J. Chr. Bach: c- moll brácsaverseny, Stamitz:, F-dúr brácsaverseny I. tétel, J. Schubert: C- dúr brácsaverseny nehézségi szintjén).
- Egy szólószvit-tétel J. S. Bach csellószvitjeiből (G-dúr; d-moll; C-dúr csellószvit nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Brácsamuzsika I-III. - EMB, vagy a hatályos tantervben felsoroltak közül: Mozart: E-dúr Adagio, J. Joachim: Héber melódiák, Szőnyi E.: Francia szvit, Kodály: Adagio nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű: hegedű-brácsa duó, vagy kétbrácsás duó, brácsa-cselló duó vagy barokk triószonáta (Bruni: Hat duó - hegedű-brácsa, Beethoven: Duó brácsára és gordonkára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy versenymű saroktétele (Stamitz: D-dúr brácsaverseny, J. Haydn: G-dúr brácsaverseny - a C-dúr oboaverseny átirata, Hoffmeister: D-dúr brácsaverseny, Dávid Gyula: Brácsaverseny nehézségi szintjén).
- Két szólószvit-tétel (G-dúr, d-moll, C-dúr csellószvit nehézségi szintjén).
- Egy virtuóz jellegű előadási darab (Brácsamuzsika I-III. - EMB, Bruch: Románc, Vitali: g-moll ciaccona, Weber: Variációk egy osztrák népdalra, Dohnányi: D-dúr hangversenydarab op. 12 nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Gordonka „A” tagozat

Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonátatételpár (lassú, gyors), vagy egy versenymű-tétel (nehézségi szint: Vivaldi: a-moll-szonáta I-II., Csajkovszkij: Szentimentális keringő, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy tétel Bach szólószvitjeiből (G-dúr szólószvit nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy 1 előadási darab (Eccles: g-moll szonáta, Sammartini: G-dúr szonáta, Lisznyai: Ősz, Járdányi: Melódia nehézségi szintjén).
- Egy koncert-tétel (Goltermann: G-dúr koncert, J. Chr. Bach: c-moll koncert nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Nagybőgő „A” tagozat

- Egy hosszabb terjedelmű, nehezebb technikai feladatot tartalmazó etűd (Montag L.: Nagybőgőiskola III.a kötet 16. oldal 12. etűd, Fr. Simandl: Nagybőgőiskola IV., V., VI., Fr. Simandl: 10 etűd/3. D-dúr, 4. b-moll etűd, E. Storch: 32 etűd/2. Asz-dúr, 7. a-moll etűd nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy klasszikus versenymű 1 tétele zongorakísérettel (B. Marcello: 6 szonáta/a-moll, e-moll; W. de Fesch: d-moll, F-dúr szonáta; Ariosti: G-dúr, F-dúr szonáta, illetve Capuzzi: Koncert, W. Pichl: Koncert, A. Vivaldi: a-moll koncert nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Magyar szerzők művei gordonra és zongorára II. kötet/Bach: Air, Arioso, A. Rubinstein: Melódia nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy hosszabb terjedelmű, nehezebb technikai feladatot és változatos ritmikát tartalmazó etűd (Montag L.: Nagybőgőiskola III.a kötet 23. oldal 16. etűd, III.b kötet 68. oldal 9. etűd, Fr. Simandl: 9 etűd/1., 2. etűd, Fr. Simandl: Koncert-etűd, E. Storch: 32 etűd/8. G-dúr, 13. F-dúr etűd, J. Hrábe: Etűdök nehézségi szintjén).
- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy klasszikus versenymű 2 tétele (Eccles: g-moll szonáta, Corelli: d-moll szonáta, W. de Fesch: F-dúr, d-moll szonáta, illetve Hoffmeister: Koncert, W. Pichl: Koncert, K. Dittersdorf: E-dúr koncert nehézségi szintjén).
- Egy előadás darab (Bottesini: Elégia, Saint-Saëns: A hattyú, Koussevitzky: Szomorú dal, Miniatűr keringő nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Magánének „A” tagozat

- Egy barokk dal, vagy kantáta-részlet (Händel: Csordul a könnyem, Bach: Már örvendj bús lelkem, Purcell: Jöjj, bűvös éj, Bach kantátáinak áriái, ill. A dal mesterei IV., V., VI. kötetéből és más gyűjteményekből nehézségi szintjén).
- Egy bécsi klasszikus szerző dalaiból (Mozart: Das Vailchen/Az ibolya/ Die Zufriedenheit, Haydn: Der Wanderer nehézségi szintjén).
- Egy romantikus dal (Schubert: An die Musik, Schumann: Die Lotosblume, Kjuí: A fecske, Glinka: A pacsirta? Richárd Strauss: Ajánlás nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi szerző dala (Bartók Béla: 8 magyar népdal, Kodály Zoltán: Magyar népzene köteteiből /nehézségi fok szerint/, Kelen H., Kerekes J., Kosa P., Farkas F., Fauré, Debussy nehézségi szintjén).A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B” tagozat

- Egy barokk kantáta-, vagy oratórium-ária (Parisotti: Arie Antiche I.-II.-III. kötetéből, Vivaldi: Glória, Bach kantátái, áriái nehézségi szintjén).
- Egy bécsi klasszikus szerző igényesebb dala vagy áriája (Mozart: Abendenfindung, Ridente la calma, An Chloe, Haydn Fideliti, Das Leben ist ein Traum, Mozart: Figaro házassága c. operából megfelelő hangfajok áriái, vagy Bastien és Bastiene áriái nehézségi szintjén).

- Egy nehezebb, romantikus vagy késő romantikus dal, vagy rövidebb romantikus operaária (Schubert, Brahms, Liszt, Csajkovszkij, Rubinstein, Masenet, Glinka, Grieg dalai vagy Puccini: Laretta áriája nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi szerző dala (Kodály: A magyar népzene, I.-XI. [nehezebb darabok], Bartók: 20 magyar népdal., Orbán: Dalok, Wolf: Olasz daloskönyv, Kósa: Válogatott dalok, Külföldi szerzők dalai hasonló nehézségi fokon nehézségi szintjén).

A műveket kotta nélkül kell énekelni.

Népi hegedű „A” tagozat

- Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
- Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktető, marosszéki forgató.)
- Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökös.)

„B” tagozat

- Gömői táncok (Hallgató, verbunk, lassú és friss csárdás.)
- Palatkai zene. (Katonakísérő, akasztós, lassú csárdás, szökös és sebes csárdás.)
- Gyimesi zene. (Keserves, lassú és sebes magyaros, kettős jártatója és sirülője.)
- Erdélyi román táncok.

Népi bőgő/cselló „A” tagozat

- Marosszéki táncok 7-8 percen (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)
- Rábaközi/ vagy gömői táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
- Parlando-rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezősegi keserves vagy szatmári hallgató)

„B” tagozat

- Marosszéki táncok 7-8 percen (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)
- Rábaközi/ vagy gömői táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
- Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2-2 dallam de-a lungu, purtata vagy invirtita)

Népi brácsa „A” tagozat

- Rábaközi/ vagy gömői táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
- Marosszéki táncok 7-8 percen (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)
- Parlando-rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezősegi keserves vagy szatmári hallgató)

„B” tagozat

- Rábaközi/ vagy gömői táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)
- Marosszéki táncok 7-8 percen (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)
- Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2-2 dallam de-a lungu, purtata vagy invirtita)

Citera „A” tagozat

- Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása, amely tartalmazza legalább egy adatközlő anyagát.

- Egy énekkíséretes összeállítás.
- Egy hangszerkíséret bemutatása.
- Az összeállítások tartalmazzanak parlando, csárdás (dűvő), ugrós, friss, nyomóval, 16-odos mozgású dallamokat.

„B” tagozat

- A vizsgázó nyolc összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság kettőt, a vizsgázó egyet választ.

Duda „A” tagozat

- Nógrádi dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.
- Dunántúli dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)

„B” tagozat

- Palóc dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)
- Csallóközi és szigetközi dudazene
- Moldvai dudazene.

Népi furulya „A” tagozat

- Dunántúli dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)
- Udvarhelyszéki és csíki táncok és más dallamok. (csárdás, marosszéki, verbunk, keserves.)
- Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák, féloláhos, verbunk, keserves.)

„B” tagozat

- Palóc dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)
- Széki dallamok. (lassú, csárdás, magyar)
- Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák, féloláhos, verbunk, keserves, juhait kereső pásztor.)
- Moldvai dallamok.

Koboz „A” tagozat

- 5 táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása
- Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása
- Énekes, ill. hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B” tagozat

- Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete
- Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása
- Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása
- Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

Tekerő „A” tagozat

- Négy műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente

dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más népeinek tekerőmuzsikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. sz.-i angol tekerő duók)

- A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, ahonnan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalu, Bokros, Szentes, Fábiánsebestyén)
- Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok. (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)

„B” tagozat

- Négy műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más népeinek tekerőmuzsikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. sz.-i angol tekerő duók)
- A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, ahonnan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalu, Bokros, Szentes, Fábiánsebestyén)
- Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok. (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)
- A négy műsorszám közül legalább egy zenekari összeállítás legyen (pl. tekerő-klarinét, tekerő-duda, két tekerő, vonós zenekar stb.)

Népi ének „A” tagozat

- Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása.
- Egy hangszerkíséretes összeállítás bemutatása.

„B” tagozat

- A vizsgáló öt összeállításból álló műsort készít, öt népzenei dialektusból a tanult anyag alapján, maximum 25 percen.
- A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes növendékek.

25. A zeneművészeti alapvizsga és záróvizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Fúvóshangszerek

- Megfelelés az előírt követelményeknek.
- Technikai felkészültség.
- Helyes légzés, testtartás, hangszertartás.
- Hangképzés.
- Intonáció.
- Hangszerkezelés.
- Artikulációk és díszítések alkalmazása.
- Helyes ritmus és tempó.

- Előadásmód.
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása.
- Memória.
- Alkalmazkodóképesség.
- Állóképesség.

Ütőhangszerek

- Megfelelés az előírt követelményeknek.
- Technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról-balról).
- Hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék).
- Több verővel való játék dallamhangszeren.
- Különböző hangszerkombinációk kezelése, hangszer- és verőváltások alkalmazása.
- Előadásmód.
- Árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások.
- Változó tempók önállóan és együttesben.
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása.
- Memória.
- Alkalmazkodóképesség.
- Állóképesség.

Pengetős hangszerek

- Megfelelés az előírt követelményeknek.
- Helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás.
- Hangminőség.
- Hangszerkezelés.
- Helyes ritmus és tempó.
- Előadásmód.
- Zenei stílusok és előadások megvalósítása.
- Artikulációk és díszítések megvalósítása.
- Memória.
- Alkalmazkodóképesség.
- Állóképesség.
- Technikai felkészültség.
- Jobb- és balkéz-technika.
- Intonáció.

Billentyűs hangszerek

- Megfelelés az előírt követelményeknek.
- Technikai felkészültség.
- Helyes test- és kéztartás.
- Hangminőség, billentés.
- Pedálhasználat.
- Hangszerkezelés.
- Artikulációk és díszítések alkalmazása.
- Helyes ritmus és tempó.
- Előadásmód.
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása.

- Memória.
- Alkalmazkodóképesség. Állóképesség.

Vonóhangszerek

- Megfelelés az előírt követelményeknek.
- Technikai felkészültség.
- Helyes testtartás, hangszertartás.
- Hangképzés.
- Intonáció.
- A vibrato helyes alkalmazása.
- Hangszerkezelés.
- Artikulációk és díszítések alkalmazása.
- Helyes ritmus és tempó.
- Előadásmód.
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása.
- Memória.
- Alkalmazkodóképesség.
- Állóképesség.

Magánének

- Megfelelés az előírt követelményeknek.
- Helyes légzés, testtartás.
- Intonáció.
- Helyes ritmus és tempó.
- Zenei stílus és az előírások megvalósítása.
- Memória.
- Állóképesség.
- Előadásmód, tartalmi érzékenység.
- Technikai és művészi megvalósítás.
- Hangszínek iránti differenciáló képesség.
- Szép, érthető szövegmondás.

26. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- Teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás.
- Fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás.
- Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

27. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- Általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete).

- Zenetörténeti tájékozottság.
- Stílusismeret.
- Formai ismeretek.
- Tájékozódás a zenei műfajok között.

Záradék:

Pedagógiai Programunkban az alapfokú művészetoktatásról szóló 27/1998. (h1.10.) MKM rendelettel kiadott kötelező követelményeket és tantervi programot, kiegészítve a részletes évfolyamonként meghatározott javasolt tananyaggal, továbbá a kötelező, minimális eszköz- és felszerelési jegyzéket meghaladó, az optimális feladatellátást szolgáló ajánlott tárgyi feltételeket tekintjük irányadónak.

B) Klasszikus zene

I. Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

II. Tanszakok és tantárgyak

1. A képzés struktúrája

Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott

Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba

Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő

Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora, csembaló, orgona

Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő

Vokális tanszak tantárgya: magánének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, egyházzene, improvizáció,

Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

2. Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés – „A” Tagozat

Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül köteles egyet felvenni.

2. 1. Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+ 4+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, csembaló, orgona

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+6 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene) valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

2. 2. A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig

Csoportos foglalkozás: 2x45 perc
(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2–8 fő)

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, improvizáció: 2–8 fő)

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok: (minimum) Ek.1.–2. és 1.évfolyam: 5 perc, 2–3. évfolyam 10 perc, 4. évfolyamtól 15 perc

Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

3. „B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamától javasolt.

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, orgona, csembaló főtárgyak esetében) a 3. évfolyamtól

Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

3. 1. Óratervek

Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	(4–6)	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott szaxofon, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, harmonika, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+3+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, orgona, csembaló,

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+5 évfolyam: magánének

3. 2. A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok: 2. évfolyam 15 perc, 3–4. évfolyam 20 perc, 5. évfolyamtól 25 perc

Vokális tanszak:

A teljes képzési időben minimum 30 perc

4. Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés – „A” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

Kötelező tantárgy: szolfézs és zeneelmélet főtárgynál zongora; zenetörténet–zeneirodalom és kamarazene főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy.

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, zeneismeret, improvizáció valamint népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	(2–4)	(2–4)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+4) 2+4 évfolyam: zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

A első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A zenetörténet–zeneirodalom és zeneelmélet tantárgyak főtárgyként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A kamarazene főtárgyként csak az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

Szolfézszkötelező: (2)+ 4 évfolyam (előképző 1–2) + alapfok 1–4. évfolyam

Zeneismeret: 2+4 évfolyam, kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

Zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

Kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

Egyházzene: 2+4 évfolyam, választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

Improvizáció: 2+6+4 évfolyam, választható tantárgyként az előképző évfolyamoktól tanulható

4. 1. A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc

Kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc, zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció (zongorakíséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1.–2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

4. 2. „B” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus,

improvizáció zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

4+4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. „B” tagozatra a tanulót, a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

4. 3. A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc

Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x 45 perc, zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

5. A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei

5. 1. Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és

- fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni, és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

6. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

6. 1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

6. 2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei, és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló

felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

6. 3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

6. 3. 1. Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók, valamint zeneelmélet főtan szakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom,

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet,

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom,

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet,

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet.

Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy

Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): tanult hangszer

6. 3. 2. Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos, valamint zeneelmélet főtan szakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

Írásbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs

Zenetörténet – zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet – zeneirodalom

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet

Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy

Szolfézs, zeneelmélet és zeneirodalom–zenetörténet főtárgy „A” tagozat: a tanult hangszer

6. 4. A vizsgák ideje

Hangszeres főtárgyak

Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Szolfézs főtárgy

Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti vizsga:

„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 10 perc

Kamarazene főtárgy („A” tagozat)
Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

6. 5. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

6. 6. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került. Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

6. 7. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

III. Főtárgyak

1. Akkordikus tanszak tantárgyai

1. 1. Gitár

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézssel egyaránt.
- A gitáriradalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolet), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

1. 1. 2. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkules.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszer tartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag

- Puskás T.: Gitáriskola.
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal.

Követelmények

- Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.
- Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal.
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkules.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Ostinato és dudabasszus kíséret.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttlpengetés nélkül.

Ajánlott tananyag

- Puskás T.: Gitáriskola.
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal.

Követelmények

- Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcad) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.
- Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.
- Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal.
- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

1. 1. 3. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
- Primo–secondo, Da Capo al Fine.
- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
- Kis- és nagy szekund.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
- Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
- Kétszólamú dallam–kíséret játék együttpengetéssel
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
- Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
- Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag

- Puskás T.: Gitáriskola.
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal.
- Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képekönyv.

Követelmények

- Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.
- Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.

- A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.
- Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy magyar népdal.
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája.
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttlpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8).
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Játsszon a tanuló kétoktávós F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttlpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag

- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
- Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv.

Követelmények

- Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.
- Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).
- Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
- Játsszassuk a kétoktávos G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
- Fontos a hármashangzatok tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszezsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag

- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
- Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv.
- Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445).

Követelmények

- Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).
- Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.
- Könnyű táncjáték jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A dominánsszeptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játsszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyesfogások bevezetése.
- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört–akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag

- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
- Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445).
- F. Sor Op. 31.–35.
- Puskás: Klasszikus etűdök gitarra.
- Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak.
- Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

- Reneszánsz, barokk táncjátékok és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
- Terjedelmesebb etűd megtanulása.
- Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.

- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
- A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengetések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
- Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag

- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
- Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445)
- F. Sor Op. 31.–35.
- Puskás: Klasszikus etűdök gitarra.
- Aguado: Etűdök I.
- Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
- Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak.
- Brouwer: Etűdök VI.–X.
- Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből könnyebb tételek.
- A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.

Követelmények

- Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.
- Klasszikus táncművek (pld. Sor Walzerek) előadása.
- Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézűgyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag

- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Aguado: Etűdök
- Carcassi Etűdök op. 60
- Giuliani: Etűdök
- Nagy E. – Mosóczi M.: Gitáriskola V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
- Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445)
- Régi spanyol muzsika
- Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
- Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
- Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
- F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
- Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
- Brouwer: Etűdök VI.–X.
- Faragó: Musica Ficta
- Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények

- Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
- Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdot is.
- Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

1. 1. 4. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8–os ütembeosztást.
- Tanítsuk meg 3#, 2b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
- Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
- Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
- Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és –szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kis barré-t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
- Tanítsuk meg a kétoktávos G–dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
- Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
- Játsszassunk kettős– és hármasfogásokat is.
- Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
- Tovább kell fejleszteni az arpeggio-játékot.
- A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
- Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
- Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
- Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Ajánlott tananyag

- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II.–IV.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
- Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

- Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor).
- A dinamikai árnyalás gyakorlati megvalósítása.
- Az első fekvés más fekvéssel való összekapcsolása egyszerű etűdben vagy előadási darabban.
- A reneszánsz táncok jellegzetességeinek megfigyelése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála.
- Egy etűd.
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
- Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
- Elméleti szinten foglalkozzunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsszeptim–akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
- Tanítsuk meg a kétoktávos C–dúr skálát, játszassuk a G–dúr skálát különböző fekvésekben.
- Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
- Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókét.
- Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré-t.
- Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio-játék különféle változatait.
- Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
- Alkalmazzuk a vibratót. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

Barokk és klasszikus tánctételek díszítése.

Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanz és könnyebb Weiss darabok, Sor: Etűdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála.
- Egy etűd.

- Három különböző jellegű darab.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tudatosítsuk az ujjrendezés alapelveit.
- Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a kromatikus skálák és a kézgyesítő (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása.
- Tanítsuk meg a háromoktávos E–dúr skálát.
- Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
- Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
 Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
 Repertoire gitarra (EMB Z.14445)
 F. Sor Op. 31.–35.
 Puskás: Klasszikus etűdök gitarra
 Aguado: Etűdök I.
 Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
 Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
 Brouwer: Etűdök VI.–X.
 Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.

Követelmények

Különböző fekvések használata etűdökben.
 Klasszikus táncétel, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket stílushű előadása.
 Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60, Ponce: Prelűdök stb.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála.
- Egy etűd.
- Három különböző jellegű darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan

végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.

- Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas– és négyeshangzatok megfordításait.
- Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos e–moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézügyesítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal.
- A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos újjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök

Carcassi: Etűdök op. 60

Giuliani: Etűdök

Nagy E. – Mosóczi M.: Gitáriskola V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Régi spanyol muzsika

Bach – Szendrey: 20 könnyű darab

Bartók – Szendrey: Gyermekeknek

Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.

F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31

Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek

Brouwer: Etűdök VI.–X.

Faragó: Musica Ficta

Követelmények

Játsszon a tanuló reneszánsz műveket.

Tudja előadni helyes tempóaránnal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.

Tanuljon meg a tanuló legalább egy terjedelmes etűdöt is.

Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.

Nehézségi szint: L. Milan pavane–jai, de Visée táncjátékei, könnyű Tarrega–, Marschner–darabok, Carcassi: Etűdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála.
- Egy etűd.
- Három különböző jellegű darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
- Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fuga, klasszikus szonáta stb.). Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.
- Játsszunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
- Tanítsunk tercskálákat.
- Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
- A tanuló ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök op. 60, Capricciók

Giuliani: Etűdök

Legnani: Capricciók

Repertoire gitarra (Ed. Mus. Z.14445)

Dowland: Táncok és Fantáziák

Bach: Sonate e Partite könnyebb tételei

Bach: Lantművek (Sárközy) könnyebb tételei

Giuliani: Szonáta op. 15.

Napoleon Coste: Etűdök, előadási darabok

Tarrega: Mazurkák, Tango

A Musica per Chitarra Mertz kötetei

Könnyű koncertdarabok gitarra (Mosóczi–Nagy)

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek

Villa–Lobos: e–moll Prelúd

Brouwer: Etűdök XI–XV.

XX. századi magyar szerzők darabjai (pld. Farkas Ferenc)

Kortárs szerzők (pld. Pavlovits Dávid gitárdarabjai.)

Követelmények

Különböző karakterű, nehezebb barokk táncművek előadása.

Technikafejlesztés gyors előadási darabokkal, illetve etűdökkel.

Nehézségi szint: Bach–szvit/partiták könnyebb táncművei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer–etűdök, Villa–Lobos–prelűdök.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála. Egy etűd.
- Három különböző jellegű darab.

1. 1. 5. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló rendelkezzen a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképeséssel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).
- Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:
- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler–darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Champion, Robert de Visée).

Rendelkezzen az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- G–dúr, C–dúr skála 2 oktávon, háromoktávos E–dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio–gyakorlatok.
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60).
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű.
- XX. századi művek (pl. Bartók – Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

1. 1. 6. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.
- Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)
Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncjátéka, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)
Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)
Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)
XX. századi / Kortárs zene: Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kovács: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

„B” tagozat

- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.
- Egy klasszikus etűd; Carcassi: Op. 60./8.–17. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane
Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d–moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantművek könnyebb tételei.
Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringők, Giuliani: C–dúr Szonáta op. 15.
Romantikus zene: pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)
XX. századi / Kortárs zene: Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből 6., 13., 17., 21. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kovács: Rövid darabok gitártanulóknak I., II. (EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI–XV. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,

- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség.

1. 1. 7. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtételű művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételűi.

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia).
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formában. (Szonáta és rondóforma).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök Op. 60

Sor: Etűdök Op. 29.

Giuliani: Etűdök Op. 48.

Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok

Mudarra és Narvaez fantáziák

Bach: Lantművek tételei

Weiss: Szvit tételek

Sor: Menüettek

Ponce: Prelűdök

Villa-Lobos: Prelűdök

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek

Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.

Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus).
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Sor: Etűdök Op. 29

Coste: Etűdök Op. 38.

Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.

Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei.

Diabelli: Szonáták

Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.

Lauro: Vals-ok

Barrios kisebb művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
- A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
- Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag

Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etűdök
Reneszánsz táncok és fantáziák
Bach: Lantszvit, csellószvit–átiratok tételei
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa–Lobos: Choros
Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

1. 1. 8. Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.

- Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtétéles művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatétélei.

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fuga).
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma).
- Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátatételt.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Carcassi: Etűdök Op. 60
Sor: Etűdök Op. 29.
Giuliani: Etűdök Op. 48.
Brouwer: Etűdök, előadási darabok
Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantművek tételei
Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelűdök
Villa-Lobos: Prelűdök
Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.
Legyen képes adottságainak megfelelően intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus).
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
- Erősítő gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Sor: Etűdök Op. 29
Coste: Etűdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok
Weiss: Passacaglia
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
Lauro: Vals-ok
Barrios művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a különböző technikai elemek kombinálásával.
- Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.
- A modern művekben előforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Luigi Biscaldi: Esercizi speziali di virtuosismo

Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök

Reneszánsz táncok és fantáziák kapodaszter használatával is.

Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei.

Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk.

Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai

Villa-Lobos: Choros

Különböző hangeffektusokat tartalmazó XX. Századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer, Patachich Iván gitárdarabjai.)

Követelmények

A tanuló legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.

Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására.

Többtétéles szvit vagy szonáta megtanulására.

Könnyebb barokk versenymű egy tételének előadására.

A kortárs zenében előforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd.
- Három különböző stílusú előadási darab.

1. 1. 9. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B” tagozat (Az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló jusson olyan hangszeres és előadói készségek birtokába, mely elérhetővé teszi számára a zenei pálya választásának lehetőségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

1. 1. 10. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.
- Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételű; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű táncművek, Lantszvitek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Román (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén
- Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála
- Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. (EMB 12963) nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű; reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvitek (EMB 13184), csellószvitek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái; romantikus szerzők, pl. F. Tarrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz

(EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno–Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelüdek, Choros nehézségi szintjén.

- Egy kamaramű; Vivaldi könnyebb versenyművei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória.

1. 1. 11. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.

Félévenként egy húrkészlet.

Metronóm.

2. Billentyűs tanszak tantárgyai

2. 1. Zongora

2. 1. 1. A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,

- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszer, a zenei karaktereket megvalósítani.

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

2. 1. 2. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- a hangszer vázlatos megismerése,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC.

Követelmény

- Helyes ülés mód.
- Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
- Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato, staccato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC.
- Lakos Á.: Zongoraiskola.

Követelmény

- Helyes ülés mód.
- Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
- Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
- Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről).

2. 1. 3. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés–felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek– és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás–lezárás.

Hangszerkezelés, technika

- helyes ülés mód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
- az ujjalátevés előkészítése,
- pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükrójáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag

- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.).
- Bartók: Mikrokozmosz I.
- Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó).
- Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB).
- Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva).
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi).
- Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB).
- Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Vácz).
- Papp L.: Zongora ABC.
- Papp L.: 27 kis zongoradarab.

- Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné).
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál.
- Teőke M.: Válogatott etűdök I.
- Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB).
- Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.).
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995).
- Majkapar: Első lépések.
- Teőke M.: Egy-mással (Akkord).
- Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.).
- Weiner: 3 kis négykezes darab.

Követelmény

- Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
- A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
- Kottaolvasás violin- és basszuskulcsban.
- A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három mű kotta nélkül.

Követelmény

- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- hangnemi változások megfigyelése,
- új metrumok (3/8, 6/8),
- a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,

- a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika

- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiere) játék megalapozása a repetíció előkészítése,
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- az Alberti– és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánn nyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék,
- a hangerő megfelelő alkalmazása,
- kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb).

Ajánlott tananyag

- A szonatina mesterei I. (Csurka M.).
- J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi).
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext).
- J. S. Bach: Az első Bach–tanulmányok (Teőke M., EMB 1980).
- Bartók: Gyermekeknek I., III.
- Bartók: Mikrokozmosz II.
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
- Grecsanyinov: Gyermekalbum.
- Kadosa P.: 55 kis zongoradarab.
- Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó).
- Könnyű szonatinák zongorára.
- Majkapar: Kis zongoradarabok.
- W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest).
- W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó).
- Schumann: Jugend Album.
- Teőke M.: Válogatott etűdök III.
- Weiner: 20 könnyű zongoradarab.
- Haydn: Deutsche Tänze.
- Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Vácz).
- Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi).
- Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.).
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál.

Követelmény

- Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempó tartás.
- Felszabadult játszóapparátus.
- Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- az előzőek ismételése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika

- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti– és keringő–basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag

- A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB).
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext).
- Bartók: Gyermeknek I–III.
- Bartók: Mikrokozmosz II–III.
- Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.).
- Csajkovszkij: Jugend Album.
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok.
- Grecsanyinov: Gyermekalbum.
- Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett.
- Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok.
- Kadosa P.: 55 kis zongoradarab.
- Kodály: Gyermektáncok.
- Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség).
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi).
- Majkapar: Kis zongoradarabok.
- W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó).
- Schubert: Táncok.
- Schumann: Jugend Album.
- Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi).

- Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB).
- Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB).
- Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi).
- Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével.

Követelmény

- Tudatos memorizálás.
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.
- Önállóan megtanult művek.
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.
- Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- az előző évek anyagának ismételése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formái, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika

- az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
- skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott irodalom

- A klasszika mesterei (Csurka M., EMB).
- Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi).
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi).
- Bartók: Gyermeknek III.
- Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
- Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821.
- Csajkovszkij: Jugend Album.
- Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok.
- Könnyű szonatina album.

- Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi).
- Scarlatti: Klavierbüchlein.
- Schubert: Táncok (EMB).
- Repertoire 3.
- Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi).
- Bizet: Gyermekjátékok.
- Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.).
- Weiner: Lakodalmas.

Követelmény

- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.
- Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű.
- Egy szonatina tétel.
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika

- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték, hármas– és négyeshangzat–futam, kettősfogas oktavmenet (kézalkattól függően)
- különböző billentésfajták ismerete,
- zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi).
- J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók.
- Bartók: Gyermekeknek II–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
- Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.).
- Czerny–Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária,

Komjáthy Aladárné, EMB 1957).

- Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky).
- Könnyű variációk zongorára (Csurka M.).
- Majkapar: Variációk.
- W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina.
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte.
- Mendelssohn: Gyermekdarabok.
- Scarlatti: Klavierbüchlein.
- Scarlatti: Szonáták.
- Schumann: Jugend Album.
- Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB).
- Könnyű négykezesek Couperin–tól Mozart–ig (Peters).
- Meister für die Jugend (Peters).
- Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters).

Követelmény

- Természetes hangszerkezelés.
- Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
- Zenei karakterek megoldása.
- Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott).
- Egy klasszikus szonatina tétel.
- Egy előadási darab.

2. 1. 4. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
- tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
- új ritmusok (pontosított ritmus, triola, szinkópa), 3/8–os, 6/8–os ütemek, felütés,
- a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
- az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
- a tanult művek formai elemzése (két– és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
- a formálási készség fejlesztése,
- alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal,
- karakterdarabok, a romantika előkészítése,
- parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika

- a pódiumképesség megalapozása,
- a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
- skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és –megfordítás,
- éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
- pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomásos, előre nyomott, tompító pedál,
- etűdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag

- Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
- Bartók: Mikrokozmosz I–II.
- Bartók: Gyermekeknek I.
- Borsody L.: Címkék.
- Bozay A.: Medáliák.
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
- Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó).
- Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.).
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi).
- Kurtág Gy.: Játékok I–II.
- Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi).
- Papp L.: Első játékok a zongorán.
- Papp L.: Meseképek.
- Papp L.: Zongora ABC II.
- Régi táncok gyermekeknek.
- Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.).
- Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.).
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál.
- TeőkeM: Barátom a zongora.
- Teőke M.: Válogatott etűdök II.
- Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai).
- Weiner: Magyar népi muzsika.
- Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.).
- Sári J.: Lépésről lépésre.
- Szőnyi E.: Kis kamarazene.
- Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.).
- Weiner: Három kis négykezes darab.
- Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény

- Folyamatos kottaolvasás.
- A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushű megszólaltatása.
- A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
- A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy karakterdarab.
- Egy könnyű bécsi klasszikus mű.
- Egy népdal– vagy gyermekdal–feldolgozás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése, bővítése,
- a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
- dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
- új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
- a szonátaforma vázlatos ismerete,
- új stílus: romantika,
- a memória és az állóképesség fejlesztése,
- parlando játék.

Hangszerkezelés, technika

- a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
- éneklő legato fokozott igényvel,
- a pergő játék fejlesztése,
- skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
- a repetíció előkészítése, ékesítések,
- Alberti– és keringő–basszus,
- pedálhasználat (utánn nyomásos, együtt nyomásos, előre nyomott),
- etűd (klasszikus, modern),
- négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag

- A szonatina mesterei I. (Csurka M.).
- Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi).
- Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext).
- Bach: Az első Bach–tanulmányok (Teóke M., EMB 1980).
- Bartók: Gyermekeknek I–III.
- Bartók: Mikrokozmosz II–III.
- Csajkovszkij: Gyermekalbum.
- Grecsanyinov: Gyermekalbum.
- Grecsanyinov: Gyöngyszemek.
- Kadosa P.: 55 kis zongoradarab.
- Kadosa P.: Népdalszvit.
- Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó).
- Könnyű szonatinák zongorára.
- Kis zongoradarabok.
- Majkapar: Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás).

- Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi).
- Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB).
- Schumann: Jugend Album.
- Teőke M.: Válogatott etűdök.
- Weiner: 20 könnyű zongoradarab.
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
- Beethoven: Deutsche Tänze.
- Diabelli: 6 szonatina.
- Diabelli: Könnyű négykezesek.
- Haydn: Deutsche Tänze.
- Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váci).
- Martin: École de Piano.
- Mozart: Kontratáncok.
- Mozart: 6 ländlerische Tänze.
- Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi).
- Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.).
- Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek.
- Türk D. G.: 30 Tonstücke.

Követelmény

- Zongorázás könnyed folyamatossággal.
- A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.
- Önállóan megtanult darabok.
- Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
- A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű).
- Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel.
- Egy karakterdarab vagy romantikus mű.
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az előzőek ismételése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.
- A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.
- Dominánsseptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.
- Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika

- skálajáték 2–4 oktávon, kromatikus skála, hármas– és négyeshangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,
- biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,

- a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag

- A szonatina mesterei I–II. (Csurka M. EMB).
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi).
- Bartók: Gyermeknek I–II.
- Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
- Bartók: 10 könnyű zongoradarab.
- Beethoven: Leichte Klavierstücke.
- Csajkovszkij: Jugend Album.
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
- Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821.
- Grecsanyinov: Gyermekalbum.
- Hacsaturján: Gyermekalbum I–II.
- Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok.
- Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7).
- Könnyű szonatinák zongorára.
- Könnyű variációk zongorára (Csurka M.).
- Majkapar: Kis zongoradarabok.
- Mozart: Salzburger Tanzbüchlein.
- Prokofjev: Kindermusik.
- Schubert: Táncok.
- Schumann: Jugend Album.
- Soproni J.: Jegyzetlapok I–IV. (EMB).
- Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.).
- Teőke M.: Válogatott etűdök.
- Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c.
- Durkó Zs.: Gyermekzene.
- Kocsár–művek (15 kis zongoradarab).
- Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi).
- Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok).
- Diabelli: Négykezes szonatinák.
- Dvořák: Második szláv tánc.
- Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi).
- Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével.
- Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény

- Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.
- Bach– vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.
- A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
- A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach–mű).
- Egy szonatina–tétel.
- Egy könnyű romantikus darab.
- Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értéke és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika

- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánsszeptim, szűkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
- pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat).

Ajánlott tananyag

- A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB).
- A klasszika mesterei (Csurka M. EMB).
- Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi).
- J. S. Bach: Kis fűgák.
- Bartók: Gyermekeknek III–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
- Chopin Mazurkák.
- Couperin: 12 zongoradarab.
- Czerny: Etűdök op. 821.
- Czerny – Bertini: Etűdök.
- Debussy: A kis néger.
- Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex).
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte.
- Mendelssohn: Gyermekdarabok.
- Mozart: 6 bécsi szonáta.
- Scarlatti: Szonáták.
- Schubert: Táncok (EMB).
- Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével).
- Ravel: Lúdanyó meséi.
- Ravel: A Szép és a Szörny.

- Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters).
- Weiner: Lakodalmas.

Követelmény

- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.
- Bach– vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.
- A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.
- Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
- A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach–mű).
- Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel.
- Egy romantikus mű.
- Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddigi ismeretek összefoglalása.
- Új stílus: az impresszionizmus.
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika

- Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása.
- Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel.
- Az agogika önálló alkalmazása.
- Zenei stílusjegyek alkalmazása.

Legyen képes

- Hajlékony dallamformálásra.
- Technikájának kiegyenlítetttségét ellenőrizni.
- Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására.
- A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására.
- Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
- J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
- Bartók: Gyermeknek IV.
- Bartók: Mikrokozmosz IV–VI.

- Chopin: Mazurkák
- Chopin: Keringők
- Czerny – Bertini: Etűdök zongorára
- Czerny: A kézügyesség iskolája I.
- Hacsaturján: Gyermek album
- Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
- Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
- Mozart: 6 bécsi szonatina
- Majkapar: Variációk
- Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)
- Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)
- Debussy: Children's Corner (6056)
- Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
- First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
- Sonatinen I–II. (A. Kemenes)
- Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
- Chr. Bach: Duetti
- Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
- Csajkovszkij–, Wagner–átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
- Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)
- Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény

- Kottahú zongorázásra való törekvés.
- Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.
- A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
- A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű.
- Egy szonatina vagy szonáta tétel.
- Egy romantikus darab.
- Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

2. 1. 5. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszer alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen

kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő–, után– és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék

- biztonságos kotta– és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét.

Legyen képes

- a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára,
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára,
- tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni.

Rendelkezzék

- biztos zenei memóriával és technikai tudással.

2. 1. 6. Művészeti alapvizsga követelmények

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csúrka: Szonatina-gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91–92,
- Kromatikus invenció IV/97 Notturmo, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,

- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 1. 7. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése

- A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés.
- A barokk (német és francia) díszítések játéka.
- A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai.
- A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag

- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla).
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók.
- J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fűgák.
- Haydn: Szonáták (Urtex, Peters).
- Cimarosa: Szonáták.
- Mozart: Rondo D–dúr K. 485.
- Beethoven: Hat bagatell op. 126.
- Beethoven: Écossaises.
- Schubert: Ländler.
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte.
- Schumann: Kinderszenen.
- Chopin: Mazurkák.
- Smetana: Zongoradarabok. 1.
- Csajkovszkij: Évszakok.
- Grieg: Norwegische Tänze.
- Debussy: Children’s Corner.
- Dohnányi: Induló.
- Bartók: Gyermekeknek I–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Szonatina.
- Bartók: Három rondó népi dallamokkal.
- Kodály: Hét zongoradarab.
- Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12.
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc.
- Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény).
- Bizet: Gyermekjátékok.
- Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.).

- Debussy: Kis szvit.
- Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig.

Követelmény

- Ismerje a főbb harmóniai elemeket.
- A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.
- A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk szvit ismerete.
- A díszítések stílushű alkalmazása.
- A klasszika zenei stílusjegyeinek ismeret.
- A polifon hallás fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika fejlesztése

- Különböző legato billentésmódok alkalmazása.
- A gyorsaság fejlesztése.
- Egyenletes aprótechnika megvalósítása.
- A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag

- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla).
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók.
- J. S. Bach: Francia szvitek.
- Händel: Suiten (Peters).
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters).
- Cimarosa: Szonáták.
- Mozart: Rondo D–dúr K. 485.
- Beethoven: Hat bagatell op. 126.
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay).
- Schubert: Ländler–ek, écosseise–ek, keringők, menüettek.
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte.
- Schumann: Kinderszenen.
- Chopin: Keringők.
- Chopin: Mazurkák.
- Smetana: Zongoradarabok. 1.
- Csajkovszkij: Évszakok.
- Grieg: Norwegische Tänze.

- Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr).
- Dohnányi: Induló.
- Bartók: Gyermekeknek I–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
- Kodály: Hét zongoradarab.
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc.
- Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény).
- Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.).
- Debussy: Kis szvit.
- Grieg: Peer Gynt szvit.

Követelmény

- A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
- Alkalmazása a zenei stílusokban.
- Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű).

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete.
- A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika

- Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata.
- Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása.
- Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag

- Scarlatti: Szonáták.
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók.
- J. S. Bach: Háromszólamú invenciók.
- J. S. Bach: Francia szvitek.
- Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny.
- Haydn: Szonáták.
- Beethoven: Szonáták.
- Schubert: Moments musicaux.
- Schumann: Kinderszenen op. 15.
- Chopin: Keringők.
- Liszt: Etűdök (Zempléni).
- Brahms: Keringők op. 39.
- Grieg–művek: Lírikus darabok.
- Debussy: Preludes I–II.

- Rachmaninov: Két fantasztikus tánc.
- Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Négy sirató ének.
- Kodály: 7 zongoradarab.
- Lutosławski: Bukoliki.
- Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig.
- Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB).
- Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB).
- Lutosławsky: Album for the Young (Chester Music).

Követelmény

- Helyes pedálozás.
- A művek értelmes előadása.
- A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítása.
- A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű.
- Egy szonáta tétel.
- Egy előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése

- A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla.
- A romantikus szólamvezetés.
- Parlando, rubato deklamációja.
- Modális hangsorok ismerete.
- A barokk szvit tételeket.
- Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: Háromszólamú invenciók.
- J. S. Bach: Francia szvitek.
- Mozart: Szonáták.
- Beethoven: Szonáták.
- Schubert: Moments musicaux.
- Schumann: Novelletten op. 21.
- Chopin: Mazurkák.
- Chopin: Prelűdök.
- Liszt: Consolations.
- Liszt: Etűdök (Zempléni).
- Brahms: Keringők op. 39.
- Debussy: Preludes I–II.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI.

- Bartók: Kolindák I.
- Kodály: 7 zongoradarab.
- Lutosławski: Bukoliki.
- Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig.
- Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB).
- Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB).

Követelmény

- Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
- Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
- A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.
- Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű.
- Egy szonáta tétel.
- Egy előadási darab.

2. 1. 8. Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete.
- Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni.
- Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket.
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika

- Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés.
- Skálajáték különféle módzatai.
- A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók.
- J. S. Bach: Francia szvitek.
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters).
- Beethoven: Hat bagatell op. 126.
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay).
- Schubert: Ländler-ek, écosse-ek, keringők, menüettek.
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte.

- Schumann: Kinderszenen.
- Liszt: Etűdök (Zempléni).
- Chopin: Keringők.
- Smetana Zongoradarabok. 1.
- Csajkovszkij: Évszakok.
- Debussy: Children's Corner.
- Dohnányi: Induló.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Három rondó népi dallamokkal.
- Kodály: Hét zongoradarab.
- Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12.
- Debussy: Kis szvit.
- Grieg: Peer Gynt szvit.
- Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig.

Követelmény

- Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
- Stílushű előadás a tempónak megfelelően.
- Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete.
- A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete.
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A „szép” halk játék technikai megoldása,
- A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
- Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók.
- J. S. Bach: Francia szvitek.
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters).
- Beethoven: Hat bagatell op. 126.
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay).
- Schubert: Ländler-ek, écosseise-ek, keringők, menüettek.

- Mendelssohn: Lieder ohne Worte.
- Schumann: Kinderszenen.
- Liszt: Etűdök (Zempléni).
- Chopin: Keringők.
- Smetana Zongoradarabok. 1.
- Csajkovszkij: Évszakok.
- Debussy: Children's Corner.
- Dohnányi: Induló.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Három rondó népi dallamokkal.
- Kodály: Hét zongoradarab.
- Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12.
- Debussy: Kis szvit.
- Grieg: Peer Gynt szvit.
- Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig.

Követelmény

- Különböző díszítések stílushű alkalmazása.
- Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
- A polifon hallás érzékenysége.
- A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
- A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd.
- Egy barokk mű.
- Egy szonáta tétel.
- Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek és hangszerkezelés, technika

- Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése.
- Játzott művek elemzése.
- Koncentrált gyakorlás megvalósítása.
- Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag

- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla).
- J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók.
- J. S. Bach: Francia szvitek.
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters).
- Mozart: Szonáták.
- Beethoven: Szonáta.
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay).

- Schubert: Impromptus.
- Schumann: Kinderszenen.
- Liszt: Etűdök (Zempléni).
- Chopin: Keringők.
- Chopin: Mazurkák1.
- Dohnányi: Induló.
- Bartók: Mikrokozmosz –V–VI.
- Bartók: Tizennégy bagatell.
- Bartók: Három csíkmegyei népdal.
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc.
- Grieg: Peer Gynt szvit.
- Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig.

Követelmény

- Árnnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
- Tudatos, és érzékeny pedál használata.
- Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd.
- Egy barokk mű.
- Egy szonáta tétel.
- Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek, hangszerkezelés, technika

- A modális hangsorok, zenei műformák ismerete.
- A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások.
- Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag

- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla).
- J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók.
- J. S. Bach: Francia szvitek.
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters).
- Mozart: Szonáták.
- Beethoven: Szonáta.
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármái).
- Schubert: Impromptus.
- Schumann: Kinderszenen.
- Liszt: Etűdök (Zempléni).
- Chopin: Keringők.
- Chopin: Mazurkák1.
- Dohnányi: Induló.

- Bartók: Mikrokozmosz –V–VI.
- Bartók: Tizennégy bagatell.
- Bartók: Három csíkmegyei népdal.
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc.
- Grieg: Peer Gynt szvit.
- Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig.

Követelmény

- Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.
- Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd.
- Egy barokk mű.
- Egy szonáta tétel.
- Egy szabadon választott mű.

2. 1. 9. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszer múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,

- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképeséggel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezzen olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

2. 1. 10. A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit–tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánc tételek nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonáta–tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit–tétel; J. S. Bach: h–moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A–dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
- Egy klasszikus szonáta–tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C–dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben)

nehézségi szintjén.

- Romantikus mű; Liszt–Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 1. 11. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű zongora vagy pianínó.

2 darab változtatható magasságú zongoraszék.

2 darab különböző magasságú zsámoly.

Metronóm.

3. Zeneismeret tanszak tantárgyai

3. 1. Szolfézs

A szolfézsstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézsstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás,
- ritmus–metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság,
- harmónia azonosítás,
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés),
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszerstanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társzművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

3. 1. 1. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétél.
- Kezdőhang átvétele.

- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmosztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

- Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok.
- Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai.
- Rokon népek dalai.
- Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató).
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet).
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek.
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában.
- Forrai Katalin: Jár a baba.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában.
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa).
- Dobszay László: A magyar dal könyve.
- Weöres Sándor: Magyar etűdök.
- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne.
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve).
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni.
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa).
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa).
- Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok.
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény.
- Dimény Judit: Hang–játék.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.
- Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

- A „belső” lüktetés fejlesztése.
- Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
- A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
- A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
- A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.

- A kifejező éneklés igényének felkeltése.
-

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkal, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmusosztinátók, ritmuskísérek.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.

- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek

- Motívum.
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.

- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

- Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások.
- Magyar gyermekdalok, népdalok.
- Gyermekversek.
- Rokon népek dalai.
- Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai.
- Más népek dallamai.
- Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató).
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató).
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek.
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában.
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet.
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa).
- Dobszay László: A magyar dal könyve.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Weöres Sándor: Magyar etűdök.
- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne.
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve).
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni.
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa).
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa).
- Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok.
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény.
- Dimény Judit: Hang–játék.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
- A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
- Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

3. 1. 2. Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

- Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal:

tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

- Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
- Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
- Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
- Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
- Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
- Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
- Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
- Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
- Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
- Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. 1. 3. Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.

- Ütemesúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonálisérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmososztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei.
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.

- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkal 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.

- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

- Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
- Könnyű kánonok, biciniumok.
- Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató).
- Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató.
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet).
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok.
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán.
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Péter József: 165 kánon.
- Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában.
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában.
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában.
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek.
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok).
- Dalkísérek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó).

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
- Gyermeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
- Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
- Mese– és karakterdarabok.

Követelmény

- Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
- Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
- Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

- Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
- Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
- Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
- Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismételése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.

- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABB^vA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.

- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkal, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A⁵VA, A⁵BA, ABBVA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–a_v).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

- A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
- Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
- Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási

technikák megfigyelésére).

- Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
- Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók.
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I-II. (könyv és munkafüzet, tanmenet).
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta.
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok.
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán.
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Péter József: 165 kánon.
- Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
- Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában.
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában.
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.).
- Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai.
- Komjáthyiné: Zongoraiskola II.
- Fantóné – Komjáthyiné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek.
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan)..
- Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
- Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
- Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
- Mesealakok a zenében.

Követelmény

- Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
- Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
- Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
- Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
- Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint

és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

- Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: *fi, szí, di, ri* és *ta* gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjárással is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.

- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérszólam éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.

- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Períódus.
- Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

- Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
- Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
- Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.
- Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók.
- Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok.
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok.
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán.
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Péter József: 165 kánon.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Bárdos Lajos: Európa peremén.
- Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről.
- Kerényi M. György: Százszínű csokor.
- Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában.
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest).
- Györffy István: Dallamírási feladatok.
- Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
- Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból.
- Dalkísérek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó).

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
- F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
- Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
- Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény

- Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
- Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.
- Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

- A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
- Tudja a dūr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
- Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dūr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
- Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
- Ismerje a dūr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
- Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
- Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismételése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dūr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.

- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).
-

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzاتفelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.

- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismételése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

- Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek.
- Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó.
- Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab.
- Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből).
- Kodály Zoltán: Biciniumok.
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján.
- Virágos sorozat népdalfüzetei.
- Péter József: 165 kánon.
- W. A. Mozart: 30 kánon.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.

- Molnár Antal: Klasszikus kánonok.
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
- Győrffy István: Dallamírási feladatok.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
- Romantikus dalok, karakterdarabok.
- A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
- Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

- Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
- Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény

- Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
- Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás– diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismételése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.

- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta– és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató.
- Agócsy László: Zenei olvasókönyv.
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok.
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Péter József: 165 kánon.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek.
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből).
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet.
- L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak.
- Schönberg: A zeneszerzés alapjai.
- Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet.
- Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet.
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció.
- Frank Oszkár: Schubert dalok.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
- A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből).
- Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei).
- Romantikus opera részletek.
- A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c.

művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim– akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni. Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
- Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim– akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.
- Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.
- Ismerje a szűkített septimek hangzat felépítését.
- Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.
- Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
- Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
- Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.
- Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
- Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.
- Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás– és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismételése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam– és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar koncertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.

- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

- Magyar népdalok.
- Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.
- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató.
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia.
- Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene.
- Dobszay László: A magyar dal könyve.
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz.
- Bartók Béla: Gyermeknek.
- Bartók Béla: 27 egyeneműkar.
- Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok.
- Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába.
- Agócsy László: Bach olvasókönyv.
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
- Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága.
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció.
- Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába.
- Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából.
- Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet).

- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
- Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet).
- Györffy István: Dallamírási feladatok.
- Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből).

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Barokk zene régi hangszereken.
- XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.
- (pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

- Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
- A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
- Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
- Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
- Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
- Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
- Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
- Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
- Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

3. 1. 4. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis és éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékeztetőből, hallás után 6/8-ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: *fi, szí, di, ri* és *ta* gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

Hangközök

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsseptim hangzat megfigyelése.

Hangsorok

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.

- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottaírás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú–, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

- Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
- Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
- Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
- Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók.
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.
- Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről.
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok.
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán.

- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei– olvasás írás gyakorlófüzetei.
- Péter József: 165 kánon.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Bárdos Lajos: Európa peremén.
- Németh– Nógrádi– Puster: Szolfézs antológia.
- Kerényi M. György: Százszínű csokor.
- Sul yok Gizella: Pilletánc II.–III.
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest).
- Györffy István: Dallamdiktálás.
- Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber).

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszere s táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
- Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

- Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
- Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.
- Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés neve kkel a tanult hangnemekben.
- Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.
- Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.
- Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.
- Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.
- Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.
- Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.
- Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülő emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (*di, ri, fi, szí, ta, ma*) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról

olvasása, írása hallás után.

- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
- A dominánsseptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat. álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének–hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.

- Hangközfordítások, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

- Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.
- Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.
- Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.
- Kodály Zoltán: Biciniumok.
- Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.
- Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók.
- J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből).
- Kodály Zoltán: Biciniumok.
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei.
- Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján.
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok.
- Péter József: 165 kánon.
- W. A. Mozart: 30 kánon
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok.
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
- Győrffy István: Dallamírási feladatok.
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.
- Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

- Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.
- A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
- Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.
- Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.
- Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.
- Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsseptim hangzatot.
- Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkkel és felismerni kottaképről is.
- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.
- Ismerje fel a T–D funkcióváltozást hallás után.
- Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,
- Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkkel,
- Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.
- Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.
- Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.

- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két– vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A *fá* mint domináns basszushang (az $V^2 - I^6$ kapcsolat megfigyeltetése a foksám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két– és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz–, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).

- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus–szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dūr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy– és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta– és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

- Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.
- A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.
- Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.

- Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.
- Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató.
- Agócsy László: Zenei olvasókönyv.
- J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat.
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok.
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Péter József: 165 kánon.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár–képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján.
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből).
- Schönberg: A zeneszerzés alapjai.
- Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet.
- Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet.
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció.
- Frank Oszkár: Schubert dalok.
- Győrffy István: Dallamírási feladatok
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

- Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
- Ismerje a kvintkört.
- Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímától a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.
- Tudja a hármashangzatokat, fordításaikat és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.
- Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításaikat; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim– és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.
- Tudjon hallás után lejegyezni:
 - alterációt tartalmazó hangközmenetet,
 - egyszerű hangzatmenetet,
 - bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.
- Tudjon
 - lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot, (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal,

- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni.
- Ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat.
- Ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.).
- Legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz- és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításai gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsszeptim- és szűkített septimehangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkal.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkal.
- Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkal, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszeren előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- A autentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncsképei.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.

- Tempó– és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.
- Barokk dalok, könnyű áriák, két– és háromszólamú vokális művek.
- Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.
- Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
- Magyar népdalok.
- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató.
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia.
- Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
- Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene.
- Dobszay László: A magyar dal könyve.
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz.
- Bartók Béla: Gyermekeknek.
- Bartók Béla: 27 egyeneműkar.
- Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok.
- Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába.
- Agócsy László: Bach olvasókönyv.
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága.
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció.
- Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába.
- Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából.
- Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet).
- Györffy István: Dallamírási feladatok.
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.
- Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet).

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Reneszánsz kórusművek.
- Szvit, korál, kantáta–, passió–, oratórium–, versenymű–, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei).
- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág

György) darabjaiból.

Követelmény

- Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
- A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
- Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig, a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.
- Tudjon lejegyezni alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot
- Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.
- Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.
- Tudjon rögtönözni periódus előtaghoz utótagot, funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.
- Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.
- Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
- Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.
- Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. 1. 5. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

- Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismerje a pentaton hangsorokat, a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig, a háromféle moll hangsort, a kvintkört.
- Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
- Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban.
- Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.
- Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

- Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
- Tudjon lejegyezni rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel, igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.
- Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
- Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
 - a magyar népzene stílusjegyeit,
 - a periódus fogalmát,
 - a kis formákat,
 - a triós formát,
 - a klasszikus szonátaformát,
 - a rondót.
- Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).
- Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A tanuló ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig, a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.
- Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.
- Tudjon lejegyezni hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.
- Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot.
- Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.
- Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.
- Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
- Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.
- Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

3. 1. 6. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat - Írásbeli vizsga

A/ Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan.
2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szolamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján. Az idézet 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközléseket nem tartalmaz, a felső szolamban könnyebb alteráció előfordulhat. A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang. Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.
3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan
2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus. A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel. A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.
3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja. Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

Memoriter anyag

1. A vizsgázó tudjon előadni öt népdalt, ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit; tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”- tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközők megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.
2. Hangzatilejegyzés. 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt. A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.
3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal. Az idézet metruma $2/4$, $3/4$, $4/4$ vagy $6/8$ – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat. A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel. Az idézet zongorán tízszer hangozhat el. A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel. Az idézet metruma $2/4$, $3/4$, $4/4$ vagy $6/8$ – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.
2. Memoriter anyag: A vizsgázó tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt, ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
- Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- A választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása,
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközők, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. 1. 7. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A”– tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
- Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
- Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
- Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
- (Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).
- Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve.
- Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregorián.
- Lassus: 24 kétszólamú motetta.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat.
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa.
- Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
- Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete.
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk.
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet.
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- A középkor világi zenéje.
- A mise állandó részeinek megfigyelése.
- A korábbi opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
- Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény

- Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
- Ismerje a kvintkört.
- Tudjon könnyű egy- vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
- Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
- Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és

zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába.
- Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete.
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk.
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve.
- C. V. Palisca: Barokk zene.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa.
- Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája.
- Nagy Olivér: Partitúraolvasás.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből).
- Bertalotti: 56 solfeggio.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
- J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások.
- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
- Győrffy István: Korál elemzések.
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.

- G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene).
- J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).
- Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

- Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
- Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
- Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.
- Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
- Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
- Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
- Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
- Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismételése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismételése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.

- A zárattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkal is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkal, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban.(tanári közreműködéssel).
- A tercokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei).

Rögtönzés

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkciós forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben.
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.

- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
- Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszeres szólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratorikus művek).
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa.
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa.
- Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése.
- Frank Oszkár: Chopin.
- Frank Oszkár: Liszt.
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből).
- Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet.
- Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar.
- Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák.
- Györffy István: Dallamírási feladatok.
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

–

Ajánlott zenehallgatási anyag

- L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
- F. Schubert (dalok, szimfóniák),
- F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
- J. Brahms (dalok, versenyművek),
- F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
- R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
- M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
- Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

- Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
- Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit.
- Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
- Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
- Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
- Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
- Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzetéből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint).
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az arany metszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfűtők komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Arany metszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből.
- Az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi.
- A folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij.
- Az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij.
- A neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
- valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
- Bartók Béla: Kórusművek.
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: Kórusművek.
- Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések.
- Párkai István: Modern kórusművek.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Frank Oszkár: Debussy harmóniák.
- Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében.
- Lendvai Ernő: Bartók stílusa.
- Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
- Kroó György: Miért szép századunk operája?

- Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje.
- Schönberg: A zeneszerzés alapjai.
- Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét.
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk.
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet.
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Debussy: Gyermekek kuckója, Noktürnök.
- M. de Falla: Háromszögletű kalap.
- Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk.
- Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára.
- Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz.
- Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán.
- Orff: Carmina Burana.
- Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia.
- Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története.
- Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.
- Schönberg: Egy varsói menekült.
- Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

- Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
- Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
- Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
- Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.
- Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

3. 1. 8. Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja-dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis).
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkkel, építés, felismerése kottakép alapján.
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármas hangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy- és két szólamban.
- Két- és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.

- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C– kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
- Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
- Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
- Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
- (Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).
- Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa.
- Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve.
- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
- Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete.
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk.
- Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium.

- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

- Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiót ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.
- Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).
- Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
- Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz–, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
- Tudjon szopránkulcsban olvasni.
- Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.
- Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo– és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsszeptim–fordítások, szeptimhangzatok megfordításinak elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach–korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.

- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
- A barokk szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szölambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészek lejegyzése.
- Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach–szvit feldolgozása.
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.
- G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).
- J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fűgák, szvittételek témái.
- (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).
- Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.
- Győrffy István: Korál elemzések.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába.
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- C. V. Palisca: Barokk zene.
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa.
- Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája.
- Nagy Olivér: Partitúraolvasás.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből).
- Bertalotti: 56 solfeggio.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.
- J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások.
- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

- Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.
- Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.

- Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.
- Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.
- Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.
- Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.
- Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismételése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó-váltással, majd ábécés nevekkal.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A septyimhangzatok éneklése ábécés nevekkal, hangnemekben.
- A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
- A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
- Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismételése, az ismeretek elmélyítése.
- Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó-váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, septyimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített septyim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.

- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia–, funkció– és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercrokon hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

- Zárlattípusok.
- Mellékdomináns. Nónakkord.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzáratok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Ballada, fantázia, impromptu,
- scherzo, capriccio, rapszódia.
- Programzene.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.
- Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.
- A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann, F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.
- Forrai Miklós: Duettek II.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa.

- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa.
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből).
- Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia.
- Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
- Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése.
- Frank Oszkár: Chopin.
- Frank Oszkár: Liszt.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa.
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa.
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)..
- Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar.
- Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek).
- F. Schubert (dalok, szimfóniák).
- F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny).
- J. Brahms (dalok, versenyművek).
- F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények).
- R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek).
- M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány).
- B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

- Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
- Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.
- Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.
- Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.

- Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése
- Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzetéből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.).
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása.
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála.
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi

zeneszerzők alkotásaiban.

- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

- Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből.
- Az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi.
- A folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij.
- Az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij.
- A neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
- valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
- Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
- Bartók Béla: Kórusművek.
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat.
- Kodály Zoltán: Kórusművek.
- Párkai István: Modern kórusetűdök.
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.
- Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
- Kroó György: Miért szép századunk operája?
- Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje.
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György).
- Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében.
- Lendvai Ernő: Bartók stílusa.
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat.

- Frank Oszkár: Debussy harmóniák.
- Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések.
- Schönberg: A zeneszerzés alapjai.
- Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét.
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk.
- Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet.
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- C. Debussy: Gyermek kukucó, Noktürnök.
- Kodály Zoltán: Galántai táncok.
- Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz.
- Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán.
- Orff: Carmina Burana.
- Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia.
- Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps.
- Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

- Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
- Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
- Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
- Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.
- Ismerje a könnyebb XX. századi skála- és akkordformációkat.
- Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
- Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.
- Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

3. 1. 9. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és – képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b–előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

- a kvintkört,
- a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat,
- a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését,
- a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján,
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társzművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt,
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl rendelkezzen a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat

Rendelkezzen a tanuló az általános követelményeken túl

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlási képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag

- Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.
- Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két-két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniaiilag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.
- Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.
- Tudjon zongora-ének előadásban C-kulcsos műveket megszólaltatni.
- Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban.
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.
- Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.
- Tudja a hármas- és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.
- Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzen zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni. Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

3. 1. 10. művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga „A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése. A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése. A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga „A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes

darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
- Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- A választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
- Általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete).
- Zenetörténeti tájékozottság.
- Stílusismeret.
- Formai ismeretek.
- Tájékozódás a zenei műfajok között.

3. 1. 11. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

3. 2. Zenetörténet - zeneirodalom

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

- A zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társzművészeteire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat

- rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,

- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

3. 2. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe

A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:

- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma,
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei,
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában,
- a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége”, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok),
- az emberi zene eredetheipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

A természeti népek zenéje:

- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.),
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák,
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinató stb.),
- az ősi hangszerek.

Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

A hangrendszer kialakulása:

- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák

- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtai, liturgiában betöltött szerepe,
- a szolmizáció keletkezése,
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvères,
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai),
- ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje

- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század),
- a homofónia és polifónia fogalma,
- egyházi műfajok: mise, motetta,
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század),
- a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század),
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének,
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata),
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.
- Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
- Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
- Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény

- Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

A barokk stílus kialakulása, jellemzői

- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban,
- Monteverdi – opera és madrigál,
- Schütz – német egyházi zene a 17. században,
- Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában,
- Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas),
- Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.),
- Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban,
- Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fuga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete

Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok

- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.)
- a korál szerepe Bach műveiben,
- hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fuga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

Händel művészete, életútja, főbb műfajai

- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

- Wolff, Christoph: A Bach–család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény

- A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

3. 2. 2. Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

- A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.
- Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.
- Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
- Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

3. 2. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A) Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

- Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
- Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.
- (Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között

- az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus,

- a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.

A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stílárís, formái, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:

- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”),
- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium),
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera),
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összégzés

- periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó,
- vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.

A klasszikus zene stílárís egységén belül az egyes mesterek műveinek stílárís vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei

Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag

- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
- Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
- Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
- Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960.
- Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény

A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantika zenéje

- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása,
- stílári és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében,
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionális, népiesség stb.) a 19. században;

- természeti élmények a romantikus zenében,
- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében).

Új műfajok

- a romantikus „karakterdarab”,
- a dal 19. századi virágzása,
- a programszimfónia, szimfonikus költemény;
- A történelmi szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újralfedezése),

Nemzeti stílusok kialakulása

- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
- a német és francia romantika,
- a magyar nemzeti stílus: a verbunkos,
- a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása.

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai

- a virtuozitás,
- rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben,
- A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás,
- Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek

- Schumann fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene,
- Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász,

- Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentivánéji álom,
- Berlioz: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia,
- Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézok, mazurkák),
- Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek,
- Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák,
- Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek,
- Dvořák: szláv táncok, szimfóniák,
- Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt–szvit.

Ajánlott tananyag

- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
- Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
- Schubert kalauz. (Szerkesztette Gábor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Fischer–Dieskau, Dietrich: A Schubert–dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
- Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert–dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
- Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
- Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
- Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény

- A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
- Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján

- a 19 századi olasz opera,
- jelenetszerkesztés, ária- és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus,
- Verdi és Puccini művészete,
- Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma-konceptió: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum-technika, történelem és mitológia egy-egy opera tükrében,
- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma,
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
 - Debussy, Ravel, Satie,
 - Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
 - Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
 - Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében,
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stílári gyökerei),
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell-skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia),
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló,
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
- Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
- Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
- Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

- A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Bartók és Kodály életművének megismerése.

- Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése.

Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály művészete

- életpályáik ismertetése,
- a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzene kutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái,
- legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció

- Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe

- Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila,
- a 70–80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sárosi László, Vidovszky László, Dukay Barnabás,
- John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass,
- a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

- Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Fábrián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
- Kókai Rezső – Fábrián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
- Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
- Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
- Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
- Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
- Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
- White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
- White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

- Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

3. 2. 4. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

- A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.
- Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.
- Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
- Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

3. 2. 5. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.

- A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
- A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között

3. 2. 6. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

4. Kötelező tantárgyak

4. 1. Szolfézs kötelező

A szolfézsnek, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van,

követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézstanítás – a hangszeritanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás,
- ritmus–metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság,
- harmóniaazonosítás,
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés),
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszertanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása,
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra,
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret–repertoárral, melyek

eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

4. 1. 1. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

- Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok.
- Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai.
- Rokon népek dalai.
- Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató).
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet).
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek.
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában.
- Forrai Katalin: Jár a baba.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában.
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa).
- Dobszay László: A magyar dal könyve.
- Weöres Sándor: Magyar etűdök.
- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne.
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve).
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni.
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa).
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa).
- Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok.
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény.
- Dimény Judit: Hang–játék.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.
- Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

- A „belső” lüktetés fejlesztése.
- Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
- A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
- A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
- A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfej

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkal, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.

- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek

- Motívum.
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

- Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások.
- Magyar gyermekdalok, népdalok.
- Gyermekversek.
- Rokon népek dalai.
- Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai.
- Más népek dallamai.
- Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató).
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató).
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.).
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek.
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában.
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet.
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa).
- Dobszay László: A magyar dal könyve.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Weöres Sándor: Magyar etűdök.

- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne.
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve).
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni.
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa).
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa).
- Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok.
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény.
- Dimény Judit: Hang-játék.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
- A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
- Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

4. 1. 2. Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

- Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
- Tudjon az egyenletes löktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
- Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
- Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
- Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
- Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
- Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
- Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
- Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
- Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
- Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. 1. 3. Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek

- kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
- A korona, az átkötés, az értéknöjtő pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemszűlyök. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonálisérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusszintinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).
- Hangzatok
- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.

- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dúr és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

- Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
- Könnyű kánonok, biciniumok.
- Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató).
- Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató.
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet).
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok.
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán.
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Péter József: 165 kánon.
- Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában.
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában.
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában.
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek.
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok).
- Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
- Gyermeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
- Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
- Mese– és karakterdarabok.

Követelmény

- Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
- Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
- Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
- Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
- Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
- Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
- Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret– és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.

- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismételése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABB^vA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A^{5v}A, A⁵BA, ABB^vA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–a_v).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozdulás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncjátékok jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.

- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

- A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
- Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
- Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).
- Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
- Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók.
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet).
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta.
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok.
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán.
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Péter József: 165 kánon.
- Sulyok Gizella: Pillétánc I. és II. kötet.
- Kocsárné Herboldy Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában.
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában.
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.).
- Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai.
- Komjáthyiné: Zongoraiskola II.
- Fantóné – Komjáthyiné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek.
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
- Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
- Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.

- Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
- Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

- Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
- Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
- Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
- Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: *fi, szí, di, ri* és *ta* gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.

- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

- Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
- Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
- Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.
- Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók.
- Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok.
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok.
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán.
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Péter József: 165 kánon.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Bárdos Lajos: Európa peremén.
- Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről.
- Kerényi M. György: Százszínű csokor.
- Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában.
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest).

- Győrfi István: Dallamírási feladatok.
- Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
- Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból.
- Dalkísérek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó).

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
- F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
- Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).
- Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

- Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
- Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.
- Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
- A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
- Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
- Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
- Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
- Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
- Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
- Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismételése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.

- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérszólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzاتفelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzاتفelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismertetése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

- Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek.
- Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó.
- Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab.
- Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből).
- Kodály Zoltán: Biciniumok.
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján.
- Virágos sorozat népdalfüzetei.
- Péter József: 165 kánon.
- W. A. Mozart: 30 kánon.
- Bárdos Lajos: 70 kánon.
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok.
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
- Györffy István: Dallamírási feladatok.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
- Romantikus dalok, karakterdarabok.
- A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
- Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

- Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
- Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

4. 1. 4. Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

- Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.
- Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.
- Legyen áttekinthető képessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2 –es ütemekben.
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat,
- tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
- ismerje a háromféle moll hangsort.

Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

- tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
- ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.

Ismerje a

- bővített szekund, bővített kvart,
- szűkített és bővített kvint hangközöket,
- tudja ezeket kottaképről azonosítani.

Ismerje

- a négyféle alaphelyzetű hármashangzat,
- a dúr és moll fordítások elvét,
- valamint a dominánsszeptim–hangzat felépítését.
- Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani
- Ismerje
- a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.
- a funkciós vonzást,
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- kétszólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát, valamint a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

4. 1. 5. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.
 - 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal),
 - 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
 - 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.
 - A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.
2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szolamának lejegyzése. A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, lehetőleg A–Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel. A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.
3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján. Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat- ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján
 - 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal),
 - 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
 - 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.
 - A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése. A népdal: új stílusú, négysoros, 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel. A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.
3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján. Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag

A vizsgázó

- tudjon 5 népdalt előadni,
 - ismerje azok legfontosabb jellemzőit,
 - tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,
 - ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
2. feladat– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
3. feladat: – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- A választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
- Általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete).
- Zenetörténeti tájékozottság.
- Stílusismeret.
- Formai ismeretek.
- Tájékozódás a zenei műfajok között.

4. 1. 6. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó). A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

C) Népzene

I. Az alapfokú népzeneoktatás célrendszere, funkciói

Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetőséget ad népzenei tanszakok működtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére.

Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.

Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembe vételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképző–rögtönzőképesség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei műveltséget.

Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteltetése, őrzése, gyarapítása, továbbadására nevel, lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.

Az oktatási folyamat – kihasználva a még élő tradíció nyújtotta pedagógiai lehetőségeket – megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggő hangsúlyviszonyait, a különböző zenei műfajok sajátosságait.

Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra.

A népzene – és hagyományos közegében tanulásának folyamata is – alapvetően közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazenének, a hangszeres–énekes együttműködésnek kiemelt jelentősége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerősíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlődésére, megteremti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történő alkalmazása között.

1. A képzés struktúrája

1. 1. Tanszakok és tantárgyak

Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő

Fúvós tanszak tantárgyai: népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató

Pengetős tanszak tantárgyai: citera, tamburák, koboz

Akkordikus tanszak tantárgyai: népi cimbalom, népi harmonika

Ütős tanszak tantárgyai: népi ritmushangszerek

Vokális tanszak: népi ének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs kötelező, szolfézs

Kamarazene tanszak tantárgyai: népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társaszenét), népi zenekar

1. 2. Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*, népzenei ismeretek

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar.

Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy a klasszikus zene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció: (népi hangszeres, vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

** A néprajz kötelezően választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

1. 2. 1. Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra	(–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, népi cimbalom, koboz, népi harmonika, népi ének.

(2)+6 *évfolyam*: népi ritmushangszerek,.

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak, illetve művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

1. 3. A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni).

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos).

Kötelezően választható tantárgy: 5.–10. évfolyamig.

Csoportos tantárgy: minimum 2x 45 perc

zenekar: minimum 9 fő; kamarazene: 2–8 fő

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

1. 4. „B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – az alapfok 2. évfolyamától javasolt

Kötelező tantárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tantárgy: zongora.

Választható tantárgyak: népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének.

Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

1. 4. 1. Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	(0–2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra	(4–6)	(4–6)	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, koboz, népi cimbalom, népi harmonika, népi ének

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

1. 4. 2. A tanítási órák időtartama

Főtárgy: minimum 2x45 perc (egyéni).

Kötelező tantárgy: minimum 2x45 perc (csoportos).

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Választható tantárgy: a képzés teljes idejében 1 tantárgy

Egyéni tantárgy minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

1. 5. Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: népzenei ismeretek, néprajz, kamarazene.

Kötelező tantárgy: népi hangszeres, vagy vokális tantárgy.

Kötelezően választható tantárgy: zongora kötelező, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs.

Választható tantárgy: második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, valamint a klasszikus zene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai.

1. 5. 1. Óraterv 1.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(1)	(1)	1	1	1	1	1	1
Kötelezően választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6 évfolyam: népzenei ismeretek,

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

1. 5. 2. Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+4)+2+4 évfolyam: kamarazene, néprajz

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A néprajz és kamarazene tantárgyak főtárgyként vagy kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

1. 5. 3. A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton – minimum 2x45 perc

Kötelező tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

Választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

2. A népzeneoktatás általános fejlesztési követelményei

2. 1. Kiemelt kompetenciák a népzeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia

- Alapfokú művészetoktatás keretében folytatott népzenei tanulmányokhoz előképzettség nem szükséges. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység – különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtaira,
- fogékonyság a hangszín és a dinamika különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység, stílusérzék, esztétikai érzékenység.
- A megfigyelőkészség a hallás utáni memorizálás fejlesztése.
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és kifejlesztése, segítséggel eljutva az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti előadásmód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfüzetek, zenei folyamatok, táncciklusok szerkesztéséhez.
- A hangszer- és énektechnikai készségek megszerzése, fejlesztése.
- A variációképző rögtönzőkészség kialakítása, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

- Az érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, nyitottság. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításának megalapozásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteltetére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel.

Társas kompetencia

- Az együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan

részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánckíséret, táncház).

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra, értő zenehallgatásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása, az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
- A zene logikájának, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a zene történetének, népünk zenéjének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése,
- a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságainak, a velünk együtt élő népek hagyományának, a népzene kutatás történetének, a népzene jelentős előadó- egyéniségeinek megismertetése.
- Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, a kortárs zene, a régizene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt.
- A tanulók zenei ízlésének formálása.
- Fogékonyság a művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a korábban gyűjtött vagy még élő népzenei anyag segítségével a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletű feldolgozására.
- Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása, aktív közművelődési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, táncházakon, táborokban, valamint gyűjtőutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.
- A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- – Tehetséggondozás.
- – A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

3. 1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

3. 2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgató legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

4. 1. Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz.

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: népzenei ismeretek, illetve néprajz.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 45 perc.

Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz.

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: néprajz, illetve népzenei ismeretek.

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 15 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Kamarazene főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Néprajz, Népzenei ismeretek főtárgy: kötelező hangszer.

A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: főtárgy
A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamrazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

Néprajz főtárgy „A” tagozat: néprajz.

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamrazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs.

Néprajz főtárgy „A” tagozat: néprajz.

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Kamarazene főtárgy „A” tagozat: főtárgy.

Néprajz főtárgy „A” tagozat: kötelező hangszer.

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: főtárgy,

A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

5. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

6. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

7. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. Főtárgyak

1. Vonós és tekerő tanszak tantárgyai

1. 1. Tekerő

A tekerőtanítás feladatai

A tekerő tanterv alapvetően a magyar paraszti hagyományra épít. Ennek megfelelően a törzssanyag túlnyomórészt a tekerő ismert elterjedési területéről származik (Csongrád és Bács–Kiskun megye egésze, valamint Pest és Jász–Nagykun–Szolnok megye déli része). Az e területről származó dallamkincs alkotja hangszerünk magyar zenei anyanyelvét. Ennek tanításában–tanulásában az eredeti gyűjtések, hang– és videofelvételek játsszák a főszerepet.

Ezen túlmenően a tanuló kapjon átfogó képet a magyar népzene egészéről, a hangszeres zene–tánc–népszokások–hagyományok összefüggésrendszeréről.

A program célja továbbá, hogy a tananyagon keresztül megvilágítsa e hangszer szerepét az európai műveltség fejlődésében. Ennek megfelelően lehetőséget biztosít a régi zenében, európai népzeneben, klasszikus zenében történő elmélyedésre is.

A program eredményes megvalósításának alapfeltétele, hogy az oktatás magyar rendszerű tekerőn történjen. A magyar hangszerek ugyanis több, nagyon fontos alkatrészben eltérnek más instrumentumoktól: a klaviatúra alapvetően más, a recsegőszerkezet egyedi, a kottaház szélesebb, a kerék és a hajtókar átmérője jóval kisebb.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, különös tekintettel az Alföld, még inkább a Dél–Alföld hagyományára,
- a hangszer adottságaiból következő zenei kifejezőmódokat,
- a hangszer működési elvét, beállításának módszereit, a karbantartás napi gyakorlatát,
- a tekerő sokszínűségét, történelmi múltját és jelenét, népi, történelmi, klasszikus és modern zenei hagyományát,
- a hangszer szakirodalmát, a hozzáférhető zenei felvételeket, gyűjtéseket.

Fejlessze a tanuló

- hallását, ritmusérzékét,
- – zenei memóriáját, fantáziáját,
- – játéktechnikáját, stílusérzékét,
- – a kottaolvasás és írás készségét,
- – a magyar nyelvvel is összefüggő hangsúlyérzékét,
- – az improvizációs készséget, a zenei folyamatokban való gondolkodás képességét.

1. 1. 1. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

Követelmény

- A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, túlnyomórészt a tekerő magyarországi elterjedési területéről. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát.
- A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kísérni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskíséréssel.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

A gyermek különböző játékos gyakorlatok segítségével ismerkedjen meg a tekerő használatával:

- énekét kísérje egyenletesen forgatott tekerővel, amelybe csak egy húr van beakasztva (végig lehet próbálni mindhárom húrral),
- igyekezzon megszólaltatni ritmikusan, egyenletesen a recsegést,
- énekét kísérje egyenletes recsegéssel (esetleg tanári segítséggel).

Követelmény

A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, túlnyomórészt a tekerő magyarországi elterjedési területéről. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát. A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kísérni.

Tudja a tekerő különböző funkcióit (kísérőhúrok, egyenletes recsegés) külön–külön használni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskíséréssel, tekerő egyenletes hajtásával.

1. 1. 2. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Gyermekdalok, szokásdallamok, jeles napok dalai, dudanóta típusú dél–alföldi csárdásdallamok.

A tanuló sajátítsa el

- a hangszer helyes tartását ülő helyzetben,
- a hajtókar megfelelő tartását, indítását, egyenletes, szünetmentes forgatását,
- a balkéz helyes tartását a kottaháztetőn,
- a szép zenei hang megformálásához szükséges billentéstechnikát.

Követelmény

Legyen képes

- egyenletesen, mérsékelt tempóban, szépen formált hangokkal az alapidallamokat játszani,
- tempótartásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- fekvésváltásokat megvalósítani $C^1 - G^1$ és $G^1 - C^2$ közti hangtartományban,
- a négyujjas játéktechnika alkalmazására,
- negyedek mérsékelt tempójú recsegésére dallamhoz kötötten vagy anélkül.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi oláhosok és lassú csárdások.
- Hajdútáncok: XVIII. századi tánczenék a régi stílusú ugrós–legényes típuscsaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan felővezni, megfelelő tartással ülni,
- a recsegőt a kívánt tempó szerint önállóan beállítani,
- megfelelő billentéstechnikával szépen formált hangokat képezni,
- a dallamokat egyszerű leváltó–hangokkal díszíteni,
- a négyujjas ujjrendet alkalmazni,
- hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kísérni,
- a tá, és esetleg ti–ti ritmusképletek alkalmazására recsegésben,
- tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél-alföldi lassú csárdás, friss csárdás, duda játékmód és hallgató.
- Magyar történeti zene, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- a kereket önállóan begyantázni,
- a recsegőt korrigálni erős tempóváltás esetén (lassú – friss csárdás),
- a leváltó–hangok és belső,
- a tekerő teljes klaviatúráján való tájékozódásra,
- a tá, ti–ti, ritmusképleteket recsegni,
- a sorzáró „tá–ti–ti ti–ti tá szün”, vagy a „tíj–ri–ri ti–ti tá szün” formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- ismerje a duda–játékmódot, a parlando–rubato előadásmód sajátosságait,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.

Tudjon több tekerővel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél-alföldi tánczene (Szentcsaba).
- Kanásztáncok, dudánóták, ugrósok (népzenei dialektusok szerint), szokásdallamok, esetleg európai tekerőmuzsika (népzene).

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét segítséggel behangolni,
- a 3 és 4 ujjas játéktechnikát alkalmazni,
- különböző leváltó–hangokkal, kötésekkkel a dallam belső hangsúlyozására,
- egyszerű körülírásokat, trillákat, sorzárlatokat alkalmazni,
- a bal és jobb kéz mozgásait függetleníteni,
- a recsegésben a tá, ti–ti, tíj–ri–ri módusok,
- a szinkópa használatára.

Tudjon

- 3/4-es és 6/8-os dallamokat helyesen hangsúlyozni, recsegés nélkül,
- más hangszerekkel együtt zenélni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző karakterű összeállítás.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél-alföldi tánczene (Csongrád).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerén tanári segítséggel a zászlókat behangolni, a húrokat vattázni, a kereket gyantázni,
- a recsegés dallamon belüli építkezését megvalósítani (Negyedekből sűrűsödő nyolcados–tizenhatodos mozgás, majd sorzárlat... stb),
- a három és négyujjas játékmód alkalmazására,
- szinkópás dallamépítésre a Dél-alföldi stíluson belül,
- üres dallamhúrra lezárni (G⁰),
- más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél-alföldi zene (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
- különböző ujjrendeket megfelelően alkalmazni,
- akkordfölbontásokra, skálákra,
- a dallamhúr első (A₀) és negyedik fokán (D₁) lezárni,
- az esztam hangsúlyú recsegést megvalósítani,
- a sorkezdő nyolcad felütés recsegéseket alkalmazni,

- a Dél–alföldre jellemző díszítéstechnikákat szabadon alkalmazni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből egy zenekarral.

1. 1. 3. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi oláhosok és lassú csárdások.
- 2. Dél–alföldi lassú csárdás.
- 3. Hajdútáncok: XVIII. századi tánczenék a régi stílusú ugrós–legényes típuscsaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan felövezni, megfelelő tartással ülni,
- a recsegőt a kívánt tempó szerint önállóan beállítani,
- megfelelő billentéstechnikával szépen formált hangokat képezni,
- a dallamokat üres húrra képzett és fogott billentyűs leváltó–hangokkal díszíteni,
- a négyujjas ujjrendet alkalmazni,
- hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kísérni,
- a tá, és esetleg ti–ti és sorvégi tá–szün ritmusképletek alkalmazására recsegésben,
- a bal és jobb kéz ritmikai függetlenítésére,
- tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi lassú csárdás, friss csárdás, duda játékmód és hallgató.
- Magyar történeti zene, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét behangolni a tanár által megadott alaphangra (recsegőhúr),

- a kereket önállóan begyantázni,
- a recsegőt korrigálni erős tempóváltás esetén (lassú – friss csárdás),
- a leváltó–hangok és belső leváltó–hangok helyes alkalmazására,
- körülírásokra, egyszerű trillákra, szekvenciákra,
- a tekerő teljes klaviatúráján való tájékozódásra,
- a tá, ti–ti, tij–ri–ri ritmusképleteket recsegni,
- a sorzáró „tá–ti–ti ti–ti tá szün”, vagy a „tij–ri–ri ti–ti tá szün” formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- ismerje a duda–játékmódot, a parlando–rubato előadásmód sajátosságait,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.

Tudjon több tekerővel együtt muzsikálni

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi tánczene (Szentcs).
• Kanásztáncok, dudánóták, ugrósok (népzenei dialektusok szerint), szokásdallamok, esetleg európai tekerőmuzsika (népzene).

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan behangolni,
- a húrokat fölvertázní,
- a 3 és 4 ujjas játéktechnikát alkalmazni,
- különböző leváltó–hangokkal, kötésekkel a dallam belső hangsúlyozására,
- egyszerű körülírásokat, tartott váltóhangos hosszú trillákat, sorzárlatokat alkalmazni,
- a bal és jobb kéz mozgásait függetleníteni, és azokat koordinálni,
- a recsegésben a tij–ri–ri ti–ti tá szün sorzárlat stílusos alkalmazására összefüggő tánczenei folyamatban,
- a szinkópa használatára.

Tudjon

- 3/4–es és 6/8–os dallamokat helyesen hangsúlyozni, recsezés nélkül,
- énekest kísérni,
- más hangszerekkel együtt zenélni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két– három különböző karakterű összeállítás

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi tánczene (Csongrád).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerén a zászlókat behangolni, a húrokat vattázni, a kereket gyantázni,
- a recsegés dallamon belüli építkezését megvalósítani (Negyedekből sűrűsödő nyolcados–tizenhatodos mozgás, majd sorzárlat stb.),
- a sorzárlat utolsó negyedén hangsúlyt adni (hosszú recsegés),
- a három és négyujjas játékmód alkalmazására,
- rövid trillákból álló és szinkópás dallamépítésre a Dél–alföldi stíluson belül,
- akkordfelbontásokra, skálákra,
- speciális hangolású hangszeren játszani (kvart–, oktávhangolás),
- üres dallamhúrra lezárni (G^0),
- más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni, néptáncosokat zenével kísérni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel).
- Regionális népzene (A helyi környezet – település, megye, tájegység, dialektusterület népzenei anyaga).
- Egyházi népénekek, szokásdallamok, komolyzenei művek.
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
- a klaviatúrán tisztán intonálni,
- különböző ujjrendeket megfelelően alkalmazni,
- rövid kromatikus menetekre, akkordfölbontásokra, skálákra,
- a dallamhúr első (A_0) és negyedik fokán (D_1) lezárni,
- a „ri–ri ti” és a négy tizenhatodos recsegés megszólaltatására,
- az esztamhangsúlyú recsegést megvalósítani,
- a sorkezdő nyolcad és tizenhatod felütés recsegéseket alkalmazni,

- a Dél–alföld jellemző díszítéstechnikáit szabadon alkalmazni.

Ismerje és alkalmazza néhány adatközlő egyéni játékmódját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből egy zenekarral.

1. 1. 4. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- hangszer történetét, változatait, elterjedtségét Magyarországon és más országokban,
- a magyar tekerő hagyományos repertoárját és játékstílusát,
- hangszer irodalmát, hangfelvételeit, a jelentősebb magyar adatközlőket.

A tanuló legyen képes

- hangszerét behangolni,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos előadására,
- közepes nehézségű dallami és ritmikai zenei problémák megoldására (leváltóhangok alkalmazása, lezárások, trillák, recsegési modulusok, recsegések dallamon belüli építkezése),
- a díszítőmotívumok megfelelő alkalmazására.

A tanuló rendelkezzen

- megfelelő zenei memóriával,
- jó hallással, koncentrációképességgel,
- kottaolvasási rutinnal.

1. 1. 5. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tekerő főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzsikája.

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses).

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők a magyar tekerőre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok.

„B” tagozat

Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzsikája.

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses).

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok. (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei).

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó, – technikai felkészültség,
- jobb– és balkéz–technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

1. 1. 6. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

Legyen képes

- tisztán intonálni,
- aszimmetria megvalósítására dallamban,
- tartott váltóhangos hosszú trillákra.
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

3 különböző összeállításból álló koncert program, és a hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

Legyen képes

- az ismert dallamanyagot összefüggő tánczenei folyamatba rendezni,
- egyszerű akkordfelbontásokat, skálákat játszani.
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

Legyen képes

- egyszerűbb ritmus–aszimmetria megvalósítására,
- stílusfüggő ujjrendek megkülönböztetésére.
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

Legyen képes

- önálló hangszerkezelésre, beállításra, karbantartásra,
- különböző stílusoknak megfelelő játéktechnika megválasztására, tánczenei folyamat, koncert program összeállítására,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

1. 1. 7. Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
- A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény

Legyen képes

- tisztán intonálni,
- aszimmetria megvalósítására dallamban,
- tartott váltóhangos hosszú trillákra,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
- A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény

Legyen képes

- az ismert dallamanyagot összefüggő tánczenei folyamatba rendezni,
- egyszerű akkordfelbontásokat, skálákat játszani,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
- A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény

Legyen képes

- egyszerűbb ritmus–aszimmetria megvalósítására,
- stílusfüggő ujjrendek megkülönböztetésére,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
- A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény

Legyen képes

- önálló hangszerkezelésre, beállításra, karbantartásra,
- különböző stílusoknak megfelelő játéktechnika megválasztására, tánczenei folyamat, koncert program összeállítására,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

1. 1. 8. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a dél–alföldi tekerőzene stílusjegyeit és repertoárját,
- a magyar történeti zene tekerőn játszható repertoárját,
- az európai népek tekerőzenéjét és a hangszer klasszikus zeneirodalmát.

A tanuló legyen képes

- hangszerét karbantartani, behúrozni, rajta egyszerűbb javításokat elvégezni,
- repertoárjának és technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- egyszerűbb akkordfelbontásokat, skálákat, tartott váltóhangos hosszú trillákat játszani,

- aszimmetrikus dallamelemeket és ritmusokat játszani,
- tánczenei folyamatot, koncertprogramot önállóan összeállítani.

A tanuló rendelkezzen

- a tekerő hagyományos előadói gyakorlatára épülő rögtönzőkészséggel.

1. 1. 9. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tekerő főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Négy összeállítás bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más népeinek tekerőmuzsikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. századi angol tekerő duók)

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, ahonnan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalu, Bokros, Szentés, Fábiánsebestyén)

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok. (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)

„B” tagozat

Négy összeállítás bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más népeinek tekerőmuzsikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. századi angol tekerő duók)

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, ahonnan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalu, Bokros, Szentés, Fábiánsebestyén)

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok. (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)

A négy műsorszám közül legalább egy zenekari összeállítás legyen (pl. tekerő–klarinét, tekerő–duda, két tekerő, vonós zenekar stb.)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,

- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

1. 1. 10. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű, jó minőségű, magyar rendszerű tekerő, bélhúrral felszerelve.

Kottatartó

Metronóm.

Lejátszásra és felvételre alkalmas audio–vizuális eszközök

A követelmények teljesítéséhez szükséges könyvek, kották, CD–k.

2. Fúvós tanszak tantárgyai

2. 1. Népi furulya

A furulyatanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszer család történeti múltját,
- a magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtaikat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt,
- a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.

Fejlessze

- a tanuló hallását,
- a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzőképességét, zenei emlékezetét,
- képességét dallamok rögtönző összefűzésére, táncjátékok és ciklusok kialakítására,
- önálló lényegfelismerő képességét,
- a táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációkészségét.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- megfelelő légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelő befúvásmódokat,
- test-, hangszer- és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

2. 1. 1. Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.
- *Ajánlott tananyag*
- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet
- Népzene Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza 2003.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag

- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza, 2003.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldről.

2. 1. 2. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Udvarhelyszéki dallamok.
- A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
- A hetedik hang módosítása félfedéssel.
- Az ajakkal segített felhangos fúvástechnika kialakítása.
- Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
- A csárdásdallamok ütemeinek belső hangsúlyai.

Ajánlott tananyag

- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult székelyföldi dallamokat stílusosan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban, egyszerűen díszítve, variáltan játszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy– egy rubato, lassú és sebes csárdás dallam Udvarhely székéből.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Csíki székely dallamok.
- A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az első átfújás hangjai.
- A hetedik hang módosítása villa fogással.
- Triolás ritmusok a forgatós dallamokban.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú csárdás dallamok.
- Közös muzsikálás másik furulyával, gardonnal.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel

Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy– egy felcsíki keserves, lassú és sebes csárdás, féloláhos, verbunk dallam gardonkísérettel is.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény

- Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimesi dallamok.
- A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
- Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétől függően.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
- Közös muzsikálás másik furulyával, gardonnal.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Művelődési

Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

- Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Követelmény

Legyen képes

- a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy-egy gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója és sirülője, keserves dallam eljátszása gardonkísérettel is.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája.
- Semleges hangsorú furulyák ismerete.
- Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.
- Több furulya együttes játéka.
- Énekkíséret furulyával.
- Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998.
- Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Magyar dudások CD

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját.
- Semleges hangsorú furulyák ismerete.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két-két palóc giusto és rubato dallam eljátszása.
- Dudautánzó furulyajáték.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hatlyukú furulya 2. és 3. átfűzése.
- A mezőszéki lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
- Tilinkójáték.
- Variáció és díszítés a széki és moldvai dialektus szabályai szerint.
- Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
- Önálló dallamtanulás, egyszerű lejegyzés.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)
- Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás
- Gyűjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza
- Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek
- Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
- Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezőszéki lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.

Legyen képes

- a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2. és 3. átfűzésére.
- önálló dallamtanulásra, egyszerű lejegyzésre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Széki lassú csárdás, magyar.
- Moldvai táncdallamok.

2. 1. 3. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Csíki székely keservesek és táncdallamok: cepres, féloláhos, „Gábor Ignácé”, „székely csárdás”, párnástánc, medvés, „örömanya tánca”, „gólya”, verbunk, „marosszéki” Ambrus János, Balog Áron népzenei főlvételeiből.
- Variálás és díszítés a csíki székely dialektus szabályai szerint.
- A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az első átfújás hangjai.
- A hetedik hang módosítása villafozással.
- Triolás ritmusok a forgató dallamokban.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú csárdás dallamok.
- Közös muzsikálás másik furulyával, gardonnal.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Összeállítás a tanult felcsíki népzeneiből: keserves, lassú és sebes csárdás, féloláhos, verbunk dallamok gardonkísérettel.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A dunántúli dialektus dallamai (parlando rubato előadású lírai dalok, ugrós táncdallamok, lassú és friss csárdás dallamok) a kistájak figyelembe vételével:

- Somogy: Kelec József, Sándor László,
- Tolna: Máté István,
- Zala: Badacsonyi Lajos, Bíró István,

- Baranya: Német Vince,
- népzenei felvételei alapján.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény

Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimesi keserves és táncdallamok: lassú és sebes magyaros, kettős jártatója és sirülője, féloláhos medvés, héjszák, „juhait kereső pásztor” Tímár Viktor, Tímár János, Karácsony Lázár, Bács Péter, Hermán György népzenei felvételeiből.
- Gyimesi dallamok, variálás és díszítés a gyimesi dialektus szabályai szerint.
- A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
- Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétől függően.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
- Közös muzsikálás másik furulyával, gardonnal.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Követelmény

Legyen képes

- a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban énekelni és eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója és sirülője, keserves dallamok eljátszása gardonkísérettel is

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlők népzenei felvételei alapján:

- Heves: Pozsik István
- Gömör: Fodor József
- Nógrád: Bertók Mihály, Koós József, Melo József.
- Semleges hangsorú furulyák ismerete.
- Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.
- Több furulya együttes játéka.
- Énekkíséret furulyával.
- Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
- Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Magyar dudások CD

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját.
- Semleges hangsorú furulyák ismerete.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.

Az év végi beszámoló javasolt anyaga

- Palóc giusto és rubato dallamok eljátszása.
- Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A széki furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája Székely Ferenc népzenei felvételei alapján:

- A mezőszéki lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
- A moldvai furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlők népzenei felvételei alapján: Csobán György, Gusa Pál, Hodorog András, Tálász András.
- Variáció és díszítés a mezőszéki és moldvai dialektus szabályai szerint.
- A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
- Tilinkójáték.
- Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
- Önálló dallamtanulás, egyszerű lejegyzés.

Ajánlott tananyag

- Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás
- Gyűjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza
- Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek
- Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
- Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. Szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezőszéki lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.

Legyen képes

- a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
- önálló dallamtanulásra, egyszerű lejegyzésre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Széki lassú csárdás, magyar.
- Moldvai táncdallamok.

2. 1. 4. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- a hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől,
- énekes dallamok megformálására hangszerein az adott dialektus hagyományos

- előadásmódján,
- énekkíséretre,
- más hangszerekkel való együttes játékra a hagyomány adta kereteken belül (furulyák, gardon, citera, esetleg hegedű, cimbalom),
- népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása, illetve alkalmazása révén,
- a tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.

Rendelkezzék

- az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőképességgel,
- zenei emlékezőtehetséggel,
- a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus és hangsúlyozási képességgel, formaérzéssel,
- a táncossal, énekessel való zenei kommunikáció képességével,
- olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti,
- a szükséges zeneelméleti ismeretekkel.

Ismerje

- hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen,
- hangszerei repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni szóloiban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje

- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző vokális és hangszeres dallamait, tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánc hagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánc történeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel.

2. 1. 5. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Udvarhelyszéki és csíki dallamok (csárdás, „marosszéki”, verbunk).
Somogyi és zalai dallamok (pásztornóta, ugrós, lassú és friss csárdás)
Gyimesi táncok.

„B” tagozat

Székelyföldi dallamok és táncok (keserves, lassú és sebes csárdás, marosszéki).
Somogyi és zalai dallamok (lassú és friss csárdás, ugrós).
Gyimesi táncok és más dallamok.
Moldvai dallamok.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 1. 6. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Székelyföld furulyazenéje. Továbbképzés az 1–2. évfolyamon tanult dallamokra építve.
- Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).
- A forgatós táncok dallamvilága.
- Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.

Ajánlott tananyag

- Gyergyó–medencei gyűjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Bartók Nyárad–menti gyűjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes

- a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyimesi keservesek és táncdallamok (lassú és sebes magyaros, kettős, sirülje, héjszák).
- Székelyföldi hangszeres és vokális eredetű táncdarabok (forgatós, verbunk, féloláhos).
- Hangszerjáték gardonkísérettel.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéje.
- Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
- Hangmódosítás villa fogásokkal.
- A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
- A flóta.

Ajánlott tananyag

- Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza.
- Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Művelődési Intézet, 1998
- Flóta felvételek.

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el a Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.

Legyen képes

- hangmódosításra villa fogásokkal,
- önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.

- Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Küküllő–vidék furulyazenéje.
- A 2. – 3. átfújás kombinálása.
- A pontozó zenetörténeti jelentősége, dallamai, formavilága.
- Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán.
- A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
- A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.

Ajánlott tananyag

- Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.
- Becei, magyarlapádi, héderfájai gyűjtések.
- Küküllővidéki furulyaiskola illetve példatár (előkészületben).
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor.
- Archiv dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet).

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el a Küküllő–vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.

Legyen képes a 2. – 3. átfújás kombinálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Küküllő vidéki párostáncok, pontozók, keservesek, román táncok.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Észak–mezőségi furulyazene dallamkincse, formavilága, technikája.
- A mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.
- Ritka és sűrű legényesek.

Ajánlott tananyag

- Magyarszováti, visai, ördögösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest

1993) Hungaroton

- Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás

Követelmény

Legyen képes elsajátítani

- az Észak–mezőségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját,
- a mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Észak–mezőségi lírai dalok és táncdallamok

2. 1. 7. Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Székelyföld furulyazenéjének további megismerése András József, Elekes Albert, Faludi Áron, Józsa Lajos népzenei felvételei alapján.
- Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.
- A forgatós táncok dallamvilága.
- Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).

Ajánlott tananyag

- Gyergyó–medencei gyűjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Bartók Nyárád–menti gyűjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes

- a tanult gyergyói dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani,
- a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani,
- elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit,
- elsajátítani a gyimesi ikerfurulya játék jellegzetességeit.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyimesi keservesek és táncdallamok: lassú és sebes magyaros, kettős, sirülje, héjszák.

- Székelyföldi hangszeres és vokális eredetű táncdarabok: forgató, verbunk, féloláhos.
- Hangszerjáték gardonkisérettel.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Tiszántúli furulyazenéje Kádár Ferenc, Rab István, Bagoly József, Koszta József népzenei felvételei alapján: parlando rubato előadásmódú lírai dalok, lassú és friss csárdás, oláhos.
- Szilágyság furulyazenéje Birtalan József népzenei felvételei alapján: parlando rubato előadásmódú lírai dalok, táncdallamok: tövisháti csárdás, verbunk, lassú és friss csárdás.
- Nógrádi pásztornóták Pál István népzenei felvételeiből.
- Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
- Hangmódosítás villa fogásokkal.
- A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
- A flóta.

Ajánlott tananyag

- Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza.
- Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Művelődési Intézet, 1998.
- Flóta felvételek.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el eredeti felvételek alapján

- Tiszántúli, Szilágyság furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén,
- pásztornótákat és táncdallamokat Pál István repertoárjából flótán.

Legyen képes

- hangmódosításra villa fogásokkal,
- önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.
- Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Küküllő–vidék furulyazenéje Szántó Ferenc népzenei felvételei alapján: parlando rubato előadásmódú lírai dalok, székely verbunk, csárdás, féloláhos, szökő.
- A pontozó zenetörténeti jelentősége, dallamai, formavilága.

- Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
- A 2. – 3. átfújás kombinálása.
- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán: Jankovics Imre, Káplár János, Német Vince, Bíró István népzenei felvételei alapján.
- A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
- A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.

Ajánlott tananyag

- Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.
- Becei, magyarlapádi, héderfájai gyűjtések.
- Küküllővidéki furulyaiskola illetve példatár (előkészületben).
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992). Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor.
- Archiv dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenet. Intézet).

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el és stílusosan, díszítve, variáltan szólaltassa meg a Küküllő–vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.

Legyen képes a 2. – 3. átfújás kombinálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Küküllő vidéki lírai dalok, különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok, román táncok.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bukovinai keservesek és táncdallamok: silladri, ruszászka, a karácsonyi betlehemes pásztortánca Antal András, Flekszon Pál, Pál Antal népzenei felvételei alapján.
- Észak–mezőségi furulyazenében szerzett tudás elmélyítése Csete Árpád, Bálint Ferenc népzenei felvételei alapján: dallamkincs, formavilág, technika.
- A mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.
- Ritka és sűrű legényesek.

Ajánlott tananyag

- Magyarszováti, visai, ördögösfüzesi, szászníyresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza).
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton.
- Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor.
- Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szászníyresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás.

Követelmény

Legyen képes elsajátítani

- a bukovinai furulyajáték dallamkincsét, formavilágát, technikáját,
- az Észak–mezőségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját,
- a mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Bukovinai keserves és táncdallamok.
- Magyarorszáti, visai, ördögösfüzesi dallamok.

2.1.8. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje valamennyi magyar furulyafajta játékmódját, tudjon rajtuk a hagyományos előadókét megközelítő szinten önállóan összeállított dallamfűzért játszani minden jellemző tájegység anyagából szólisztikusan és más hangszerekkel együtt.

A tanuló legyen képes

- minden ismert dialektusból dallamfűzéseket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
- más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

- hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát minden magyar népzenei dialektusban,
- a hangszer szerepét a történeti zenében,
- a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- hangszere elterjedtségét a Földön.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

2. 1. 9. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi furulya főtárgy („A” „B” tagozat)

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Dunántúli dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)

Udvarhelyszéki és csíki táncok és más dallamok. (csárdás, marosszéki, verbunk, keserves.)

Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák, féloláhos, verbunk, keserves.)

„B” tagozat

Palóc dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)

Széki dallamok. (lassú, csárdás, magyar)

Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák, féloláhos, verbunk, keserves, „juhait kereső pásztor”.)

Moldvai dallamok.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 1. 10. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszerek – hatlyukú furulya C alaphangú, erdélyi, semleges hangsorú dunántúli és palóc változatai, ikerfurulya, tilinkó, flóta és hosszúfurulya.

Kottatartó

Metronóm,

Hangzó zenei és videó/DVD példatár,

MP3-as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék,

Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítóg

2. 2. Duda

2. 2. 1. A dudatanítás szakirányú feladatai

A kontrasípos magyar duda bolhalyukas és bolhalyuk nélküli altípusai játékmódjainak

megtanítása egyidejűleg a népi furulya játékanak megismertetésével.

A dudát fenntartó népzenei dialektusok, zenei formakultúrájának, dallamkincsének, zenei gondolkodásmódjának megtanítása, díszítésmódjainak, a dudán, illetve furulyán játszott énekes, illetve táncdallamainak és tánc típusainak részletes megismertetése.

A magyar nyelvterület többi – a dudát már nem használó – dialektusának áttekintő ismerete, különös figyelemmel a népi furulyára és hangszeres tánczenére.

A duda magyar és európai történeti múltjának, előadói hagyományának, más népek kultúrájában elfoglalt szerepének ismertetése.

Fejlessze

- A tanuló hallását, a nyelvvel is összefüggő ritmus– és hangsúlyérzékét, stílusérzékét, rögtönző készségét, motívikus zenei gondolkodását, formaérzékét, zenei emlékezetét.
- Képességét dallamok rögtönző összetűzésére, táncjátékok és ciklusok kialakítására.
- A táncos és énekes zenei kommunikációra, önálló lényegfelismerésre.

Alakítson ki

- Könnyed hangszerkezelést, megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, helyes test–, kéz– és hangszertartást.
- Egyenletes erősségű játékot, pontos tempótartást.

A tanuló ismerje meg

- Hangszere felépítését, részeit, hangolását, karbantartását.
- A hangszerjáték általános és speciális jellegzetességeit (pontos intonálás, variálás, díszítés, aprójáték, a bolhaluk használata, „rikkantás”, kontrajáték stb.).

2. 2. 2. Előkészítő évfolyam

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test– és hangszertartás, légzés kialakítása.
- Egyszerű népdalok, ütempáros játékdalok és szokásdallamok eljátszása furulyán.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel

- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Intézet

Követelmény

Legyen képes a tanult dudánótákat tempótartással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli dallamok eljátszása furulyán.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–dunántúli népdalok éneklése és elfurulyázása.

Ajánlott tananyag

- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor ifj. Csoóri Sándor: Dudánóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Intézet

Követelmény

Legyen képes a tanult dél–dunántúli népdalokat tempótartással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli dallamok eljátszása furulyán.

2. 2. 3. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
- Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
- Variálás és díszítés a Dél–dunántúli dialektus szabályai szerint.
- Intonálás dudán.
- Egyszerű apráják dudán.

Ajánlott tananyag

- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes

- hatlyukú furulyán a tanult dél–dunántúli dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- megszólaltatni a dudát, egyszerű aprájákat játszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli ugrósok, dudanóták eljátszása furulyán, egyszerű, de stílusos díszítéssel, variálással.
- Egyszerű dudacifrák eljátszása dudán.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A palóc furulyajáték.
- Semleges hangsorú furulyák.
- Dudanóták furulyán.
- Intonálás dudán.
- Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Egyszerű dallamok, cifrák játéka dudán.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archiv nógrádi duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény

Legyen képes

- a tanult palóc dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- dudán a tanult egyszerű dallamokat játszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egyszerű dallamok, dudacifrák dudán.
- Palóc dudanóták és rubato pásztornóták furulyán, stílusos előadásban.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dudautánzó furulyajáték.
- A dallam záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasztpárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Bonyolultabb dallamok és közjátékok, egyszerűbb díszítések dudán, a palóc dialektus szabályai szerint.
- A bolhalyuk használata.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archiv nógrádi dudás és furulyafelvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes

- a dudautánzó furulya játék elsajátítására.
- dudán bonyolultabb dallamokat és közjátékokat, egyszerűbb díszítésekkel játszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dudanóták stílusos, dudautánzó eljátszása furulyán.
- Egyszerűen, de stílusosan díszített dudajáték.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk mindkét hangszeren.
- A dallamhangokat szétválasztó kontrajáték dudán.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka – hangzó anyaggal (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archiv nógrádi dudás és furulyás felvételek. (Pátria lemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, csárdás és kanásztánc dallamok furulyán, dudautánzó előadásban.
- Dudanóták és rubato pásztornóták dudán, a dallamhangokat elválasztó kontrajátékkal.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A törzshangok elválasztása zárt technikával.
- Az oktávlyuk használata "rikkantásra".
- Bonyolultabb dudacifrák.
- Önálló tanulás, egyszerű lejegyzések.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív palóc duda-felvételek. (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Magyar dudások CD

Követelmény

Legyen képes

- fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- önálló tanulásra és egyszerűbb lejegyzésekre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztorjáték, régi és új stílusú táncdallamok dudán.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán és dudán.
- A dallamhangokat elválasztó kontrajáték dudán.
- Önálló tanulás felvételtől, lejegyzés készítése.
- Furulyás dallamok értelmezése dudán.
- Tánc és ének kísérete.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Magyar dudások CD
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény

Legyen képes

- folyamatosan fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- ének – és tánc kíséretre,
- a dunántúli dialektus dallamait furulyán és dudán is stílusosan, díszítve eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, ugrósok, csárdás dallamok, dudánóták dudán a Dél–dunántúli játékmódban.

2. 2. 4. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlők népzenei felvételei alapján:

- Heves: Pozsik István
- Gömör: Fodor József
- Nógrád: Bertók Mihály, Koós József, Melo József.
- Semleges hangsorú furulyák.
- Dudánóták furulyán.
- Intonálás dudán.
- Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasztp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Egyszerű dallamok, cifrák játéka dudán.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pástör zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archiv nógrádi duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény

Legyen képes

- a tanult palóc dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- dudán a tanult egyszerű dallamokat eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egyszerű dallamok, dudacifrák dudán.
- Palóc dudánóták és rubato pásztornóták furulyán, stílusos előadásban.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dudautánzó furulyajáték.
- A dallam záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Bonyolultabb dallamok és közjátékok, egyszerűbb díszítések dudán, a palóc dialektus szabályai szerint.
- A bolhalyuk használata.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archiv nógrádi dudás és furulyafelvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes

- a dudautánzó furulya játék elsajátítására,
- dudán bonyolultabb dallamokat és közjátékokat, egyszerűbb díszítésekkel eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dudanóták stílusos, dudautánzó eljátszása furulyán.
- Egyszerűen, de stílusosan díszített dudajáték.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Palóc dudajáték: Szikora János, Vrebóka István, Bertók Mihály, Koós József, Kukucska Ernő, Lapáti – Antal, Lukács Péter, Zsíros Péter, Pál István
- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk mindkét hangszeren.
- A dallamhangokat szétválasztó kontrajáték dudán.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka – hangzó anyaggal (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archiv nógrádi dudás és furulyás felvételek. (Pátria lemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes

- fejleszteni hangszerjátékát, repertoárját a tanév előírásai szerint.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, csárdás és kanásztánc dallamok furulyán, dudautánzó előadásban.
- Dudanóták és rubato pásztornóták dudán, a dallamhangokat elválasztó kontrajátékkal.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Repertoárfejlesztés.
- A törzshangok elválasztása zárt technikával.
- Az oktávlyuk használata "rikkantásra".
- Bonyolultabb dudacifrák.
- Önálló tanulás, egyszerű lejegyzések.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív palóc dуда–felvételek. (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Magyar dudások CD

Követelmény

Legyen képes

- fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- önálló tanulásra és egyszerűbb lejegyzésekre.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon és táncházban is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, régi és új stílusú táncdallamok dudán.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli dialektus furulya dallamai (parlando rubato előadású lírai dalok, ugrós táncdallamok, lassú és friss csárdás dallamok) a kistájak figyelembe vételével:
- Somogy: Kelec József, Sándor László,
- Tolna: Máté István
- Zala: Badacsonyi Lajos, Bíró István

- Baranya: Német Vince népzenei felvételei alapján.

A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja dudán:

- Pusztasomorja: Sós Antal,
- Berzence: Jankovics Imre,
- Tótújfalu: Gvadányi Pál felvételei alapján.

A dallamhangokat elválasztó kontrajáték dudán.

Önálló tanulás felvételtől, lejegyzés készítése.

Furulyás dallamok értelmezése dudán.

Tánc és ének kísérete.

Ajánlott tananyag

- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor Magyar dudások CD
- Archiv dunántúli duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény

Legyen képes

- folyamatosan fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- ének – és tánc kíséretre,
- a dunántúli dialektus dallamait furulyán és dudán is stílusosan, díszítve játszani.
- repertoárját önállóan is fejleszteni.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben, táncegyüttes kíséretként színpadon és tánc házában is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, ugrósok, csárdás dallamok, dudánóták dudán a Dél–dunántúli játékmódban.

2. 2. 5. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- hangszerét önállóan behangolni,
- a hang és hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől,
- énekes dallamok megformálására hangszerén az adott dialektus hagyományos előadásmódján,
- népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása révén,
- táncrendek eljátszására.

A tanuló rendelkezék

- az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönző készséggel, zenei emlékezőtehetséggel,
- a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus– és hangsúlyozási készséggel, formaérzéssel,
- a táncossal és énekessel való zenei kommunikáció képességével,
- olyan szintű kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulásakor segít.

Ismerje

- hangszere múltját, fajtáit, illetve változatait a magyar nyelvterület fontosabb vidékein.

Tudjon

- stílusosan díszített dudanótákat és aprójákat játszani, ismerje a kontrajáték szabályait, tudja használni az oktávlyukat, megfelelően el tudja választani a dallam törzshangjait, tudjon táncot és éneket kíséni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje

- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző vokális és hangszeres dallamait, tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánc hagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánc történeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel

2. 2. 6. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Duda főtárgy („A” „B” tagozat)

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Nógrádi dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Dunántúli dallamok és táncok (ugrós, lassú és friss csárdás).

„B” tagozat

- Palóc dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Csallóközi és szigetközi dudazene.
- Dunántúli táncok és más dallamok.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 2. 7. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Hont megyei dudastílus.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- A zoboralji magyar dudazene.
- Önálló dallamtanulás, lejegyzés készítése.
- Együttes játék hegedűvel.

Ajánlott tananyag

- Archív felvételek Szikora János és Seres Imre honti, valamint Elgyütt József nyitrai dudásokról.
- Felvételek Bihari János zsérei hegedűs duda–prímkontrázó hegedüléséről.
- Kazettán megjelent szlovák dudafelvételek.
- Román és szlovák hangszeres népzenei tartalmú lemezek, kazetták.
- Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a zoboralji és Hont megyei dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hont és Nyitra megyei dudajáték.
- Hangszerjáték hegedűssel.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szigetközi és csallóközi dudazene.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudánóták értelmezése dudán.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- Ismerkedés a szlovák dudazenével.

Ajánlott tananyag

- Tanai Péter: Sós Antal és dudái – tanulmány lejegyzésekkel
- Archív felvételek Sós Antal szigetközi dudástól, valamint, csallóközi dudásoktól
- Szlovák dudás felvételek
- ifj. Csoóri Sándor: Dudánóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
- Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a szigetközi és csallóközi dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szigetközi dudánóták.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Moldvai csángó dudazene.
- Ujjrend a bolhalyuk nélküli dudán (a kontrát a gyűrűsujj kezeli).
- Csak énekes változatban fennmaradt dudánóták értelmezése dudán.
- Ismerkedés a moldvai csángó furulyazene duda vonatkozású dallamaival.

Ajánlott tananyag

- Moldvai csángó dudafelvételek.
- Moldvai csángómagyar furulyás dallamok. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1995)
- Szeretöm a táncba. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1997) Etnofon
- ifj. Csoóri Sándor: Dudánóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet

- "Gaide su gaide" – szerb és horvát dudazene a Dráva mentéről (Kazetta, szerk. Szabó Zoltán)

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a moldvai csángó dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Moldvai magyar dudadallamok.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Jankovics Imre somogyi dudás ujjrendje, dallamai.
- Hosszúfurulyás dallamok értelmezése dudán.
- A háromsípós sípszár.
- Történeti dallamok értelmezése, eljátszása dudán.

Ajánlott tananyag

- Jankovics Imre somogyi dudás felvételei (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Történeti zenénk gyűjteményes kiadványai
- Felhasználhatók még az Óbudai Népzenei Iskola már megjelent, illetve a későbbiekben megjelenő módszertani kiadványai, hang- és videofelvételei.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a somogyi dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél-dunántúli dallamok.
- XVI–XVIII. századi dallamaink dudán.

2. 2. 8. Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Hont megyei dudastílus.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- A zoboralji magyar és a környező szlovák dudazene.
- Önálló dallamtanulás, lejegyzés készítése.
- Együttes játék hegedűvel.
- Ajánlott tananyag
- Archív felvételek Szikora János és Seres Imre honti, valamint Elgyütt József nyitrai dudásokról.

- Felvételek Bihari János zsérei hegedűs duda–prímkontrázó hegedüléséről
- Kazettán megjelent szlovák dudafelvételek.
- Román és szlovák hangszeres népzene tartalmazó lemezek, kazetták.
- Magyar dudások CD

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el a zoboralji és Hont megyei dudastílust.
- Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hont és Nyitra megyei dudajáték.
- Szlovák és román dudadallamok.
- Hangszerjáték hegedűssel.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szigetközi és csallóközi dudazene.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- Ismerkedés a szlovák dudazenével.

Ajánlott tananyag

- Tanai Péter: Sós Antal és dudái – tanulmány lejegyzésekkel
- Archív felvételek Sós Antal szigetközi dudástól, valamint, csallóközi dudásoktól
- Szlovák dudás felvételek
- ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
- Magyar dudások CD

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el a szigetközi és csallóközi dudastílust.
- Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
- Legyen képes a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szigetközi dudanóták.
- Nyitra környéki szlovák dudazene.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a moldvai csángó furulyazene duda vonatkozású dallamaival furulyás adatközlők népzenei felvételeinek segítségével: Hodorog András, Csobán György, Gusa Pál.
- Moldvai csángó dudazene.
- Ujjrend a bolhalyuk nélküli dudán (a kontrát a gyűrűsujj kezeli).
- Ismerkedés a sokác gaidával.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.

Ajánlott tananyag

- Moldvai csángó dudafelvételek.
- Moldvai csángómagyar furulyás dallamok. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1995)
- Szeretöm a táncba. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1997) Etnofon
- ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
- "Gaide su gaide" – szerb és horvát dudazene a Dráva mentéről (Kazetta, szerk. Szabó Zoltán)

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el a moldvai csángó dudastílust.
- Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
- Legyen képes szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Moldvai magyar dudadallamok.
- Délszláv dudadallamok.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Egy önállóan kiválasztott hangszerjátékos repertoárjának, előadásmódjának részletes megismerése.
- Hosszúfurulyás dallamok értelmezése dudán.
- A háromsípos sípszár.
- Történeti dallamok értelmezése, eljátszása dudán.

Ajánlott tananyag

- Jankovics Imre somogyi dudás felvételei (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Történeti zenénk gyűjteményes kiadványai
- Felhasználhatók még az Óbudai Népzenei Iskola már megjelent, illetve a

későbbiekben megjelenő módszertani kiadványai, hang- és videofelvételei.

Követelmény

- Ismerje meg és sajátítsa el a somogyi dudastílust.
- Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
- Sajátítsa el a történeti dallamok értelmezésének módszerét.
- Legyen képes olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- –Dél–dunántúli dallamok.
- XVI–XVIII. századi dallamaink dudán.

2. 2. 9. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
- más hangszereken vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

- hangszer repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a magyar népzenei dialektusokban,
- a hangszer szerepét a történeti zenében,
- a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- hangszer elterjedtségét a Földön.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a kifejezésmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

2. 2. 10. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Duda főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Nógrádi dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.
- Dunántúli dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)

„B” tagozat

- Palóc dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)
- Csallóközi és szigetközi dudazene
- Moldvai dudazene.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 2. 11. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és mennyiségű hangszer „A” hangolású, kontrasípos, egybordós magyar duda, valamint bolhalyuk nélküli duda, sokác gaida, háromsípos sípszár.

Metronóm.

Hangzó zenei és videó/DVD példatár.

MP3-as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.

Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

2. 3. Népi klarinét / Tárogató

A klarinét/tárogató tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népzeneben használatos klarinétfajták és a tárogató történetét, az európai kultúrában és a Kárpát–medence népzenei világában elfoglalt helyüket és szerepüket,
- a hangszerek kezelését, fúvás– és játéktechnikáját,

- a klarinétot és a tárogatót fenntartó tájegységek zenei formáit, műfajait és tánc kíséret-típusait,
- az egyes tájegységek jellemző stílusjegyeit,
- a hagyományos népzenei előadás gondolkodásmódját,
- a Kárpát-medence népzenejének alapvető jellemzőit.

Fejlessze

- zenei hallását, dallam- és harmóniaérzékét,
- ritmus- és hangsúlyérzékét,
- zenei emlékezetét,
- lapról olvasási készségét,
- intonációs és dinamikai érzékenységét,
- motivikus és strófikus gondolkodásmódját,
- képességét motívumok és dallamok rögtönzött összefűzésére, tánczenei folyamatok önálló megvalósítására, népzenei darabok koncertszerű előadására,
- kamarazenei alkalmazkodóképességét és kommunikációját.

Alakítsa ki

- a fejlett légzéstechnikát,
- a kiegyenlített tónusú, hangszínekben telt klarinét hangot,
- a biztonságos hangindítást és lezárást,
- az egyenletes ujjtechnikáját,
- A tárogató tantárgy választható, nem kötelező.

2. 3. 1. Előképző évfolyamok

Az előképzőt furulyatanítással kezdjük, még akkor is, ha már nem kisiskolás korú a jelentkező. Ezzel nemcsak az esetleges testi-fizikai korlátokhoz alkalmazkodnunk, hanem a néphagyomány gyakorlatát is követjük. Lehetőleg pásztorfurulyát használjunk, mert ezzel kezdetből fogva a stílushűség irányába tereljük a tanulókat. Az előképző tananyagánál a népzenei ág furulya tanterve a kötelező.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag

A furulya előkészítő dallamanyagából kis hangterjedelmű és G-re transzponált mixolíd hangsorú dallamok.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldről.

2. 3. 2. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

Előnyt jelenthet, ha a tanuló korábban Böhm vagy esetleg német rendszerű klarinéton tanult, de tudnunk kell, hogy a stílusos játékmód elsajátításához, bizonyos tájegységek zenéjéhez, érdemes gyűrűk nélküli, ún. "csöcsös" vagy parasztklarinétot használni.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes szájtartás és hangszerfogás elsajátításának alapozása.
- Hangindítás – tartott hangok játéka.
- A nyelv és az ujjak mozgásának szinkronizálása.
- A klarinét alsó regiszterének törzshangjai kis G-től G'-ig.
- Staccato és legato játékmód.

Követelmény

- A légzés, befúvás, hangindítás alapjainak elsajátítása.
- A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, ugrós dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt gyermekdal.
- Öt ugrós dallam.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dunántúli táncdallamok.
- Fúvástechnika fejlesztése.
- Tiszta intonálás az alsó regiszterben.
- Az alsóregiszter törzshangjai E-től A'-ig.
- Dór és mixolíd skálák.
- Éles és nyújtott ritmus, szinkópa.

Ajánlott tananyag

- Bogyiszlói népzene – Dubai János klarinétos (Budapest) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult népdalokat tiszta intonálással, tempótartással eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Tíz dunántúli ugrós dallam előadása, díszítés nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dunántúli csárdás dallamok.
- Lapról olvasás (1#, 1b).
- Regiszterváltás, átfújás.
- Hangterjedelem G'-ig.
- Skálák (1#, 1b).

Ajánlott tananyag

- Pór Ferenc (Ozora) AP 5492 (Budapest) MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény

- Legyen képes a tanult dunántúli táncdallamokat tiszta intonálással, tempótartással, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt ugrós dallam összefűzve.
- Öt lassú csárdás dallam.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél–alföldi táncdallamok.
- 2#–, 2b–s hangnemek.
- Hangterjedelem C’’–ig.
- Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

- Tari Rókus, Kovács Márton – Csongrád–Bokros (Bartha Z. Ágoston és Berán István gyűjtése – NSzH)

Követelmény

- Legyen képes a tanult dél–alföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt Dél–alföldi oláhos, öt lassú csárdás, öt friss csárdás dallam.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szatmári táncdallamok.
- Díszítésmódok.
- Variánsok, motívumfűzések.
- Táncfolyamat gyakorlása zenekarban.

Ajánlott tananyag

- Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig – Vavrinecz András SLPX 18154 (Budapest 1991) Hungaroton
- Győrtelek (Budapest 1955) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene I–II. (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics G.
- Tárogató: Tóth István – Nyíradony EDCD–009–10 (Budapest 1996) Etnofon

Követelmény

- Legyen képes a tanult szatmári táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szatmári magyar verbunk, lassú és friss csárdás.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Székelyföldi táncok.
- Aszimmetrikus ütemek, ritmusok.
- Hangnem– modulációk.
- Oktáv–váltás.
- Zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

- Homoródabásfalvi zenekar (Majláth Géza) (Budapest 1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Makfalva (Lőrincz Sándor) Ft 625 sz. film (Budapest 1968) MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény

- Legyen képes a tanult székelyföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Székelyföldi táncok 7–8 percben.

2. 3. 3. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. B tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bogyiszlói népzene Dubai János népzenei anyagából.
- Fúvástechnika fejlesztése.
- Tiszta intonálás az alsó regiszterben.
- Az alsóregiszter törzshangjai E–től A’–ig.
- Dór és mixolíd skálák.
- Éles és nyújtott ritmus, szinkópa.
- Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

- Bogyiszlói népzene – Dubai János klarinétos (Budapest) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor.

Követelmény

- Legyen képes a tanult népdalokat tiszta intonálással, tempótartással eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt dunántúli ugrós dallam összefűzött előadása, díszítés nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Pór Ferenc ozorai hangszerjátékos népzenei anyaga.
- Lapról való hangszerjáték (1#, 1b).
- Regiszterváltás, átfújás.
- Hangterjedelem G²–ig.
- Skálák (1#, 1b).
- Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

Pór Ferenc (Ozora) AP 5492 (Budapest) MTA Zenetudományi Intézet.

Követelmény

Legyen képes a tanult dunántúli táncdallamokat tiszta intonálással, tempótartással, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Ugrósok, lassú és friss csárdás dallamok összefűzve, egyszerűen díszített előadásban.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Tari Rókus, Kovács Márton dél–alföldi hangszerjátékosok népzenei anyaga.
- 2#, 2b–s hangnemek.
- Hangterjedelem C²–ig.
- Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

Tari Rókus, Kovács Márton – Csongrád–Bokros (Bartha Z. Ágoston és Berán István gyűjtése – NSzH)

Követelmény

Legyen képes a tanult dél–alföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–alföldi oláhos, lassú csárdás, friss csárdás dallamok összefűzése 7–8 percben.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szatmári táncdallamok.
- Tóth István nyíradonyi hangszerjátékos anyaga.
- Díszítésmódok.
- Variánsok, motívumfűzések.
- Dallamfűzések.
- Táncfolyamat gyakorlása zenekarban.

Ajánlott tananyag

- Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig – Vavrincz András SLPX 18154 (Budapest 1991) Hungaroton
- Györtelek (Budapest 1955) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Virágvölgyi Márta – Vavrincz András: Szatmári népzene I–II. (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Tárogató: Tóth István – Nyíradony EDCD–009–10 (Budapest 1996) Etnofon

Követelmény

Legyen képes

- a tanult szatmári táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban,
- – céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Palando előadású pásztordalok eljátszása.
- Különböző tempójú szatmári táncok 7–8 percben.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Majláth Géza, homoródabásfalvi hangszerjátékos és a makfalvai Lőrincz Sándor népzenei anyaga.
- A klarinét használata a történeti dallamok játékában.

- Aszimmetrikus ütemek, ritmusok.
- Hangnem– modulációk.
- Oktáv–váltás.
- Zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

- Homoródabásfalvi zenekar (Majláth Géza) (Budapest1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Makfalva (Lőrincz Sándor) Ft 625 sz. film (Budapest 1968) MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény

Legyen képes

- a tanult székelyföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban,
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Különböző lüktetésű és tempójú székelyföldi táncok 7–8 percben a tanév során megismert adatközlők anyagából.

2.3.4. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a klarinétot és a tárogatót fenntartó tájegységek tánc típusait, a hangszeres játék fő stílusjegyeit, díszítésmódjait,
- az egyes tájegységek harmonizálási szokásait.

Legyen képes

- tiszta intonációra,
- biztos hangindításra,
- zökkenőmentes regiszterváltásra (legatoval is),
- hangszeres kamarazenélésre.

Rendelkezzék

- fejlett ujjtechnikával,
- biztos légzéstechnikával,
- tartós kondícióval.

Ismerje

- a klarinét, mint transzponáló hangszer lehetőségeit és problémáit,
- a népzenei felvételek lelőhelyeit,
- az egyes tájegységek jelentős adatközlőit,

- a népzenei mozgalom eseményeit, fórumait, előadóit.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is,
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje

- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző vokális és hangszeres dallamait, tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánc hagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánc történeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel

2. 3. 5. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi klarinét/tárogató főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Két összeállítás bemutatása, amely tartalmazzon parlando rubato, lassú és friss csárdás, egyszerű díszítéssel játszott dallamokat két népzenei dialektus anyagából.

„B” tagozat

A vizsgázó öt összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság kettőt, a vizsgázó egyet választ

A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszer tartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,

- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 3. 6. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Dél – Dunántúl jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Dél–Alföld jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu
Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A palócok jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Székelyföld jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

2. 3. 7. Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani,
- repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.
- népzenei lejegyzéseket használni.
- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttessel a tánckíséretben is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.
- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az alföldi népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani,
- repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint,
- népzenei lejegyzéseket használni,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttessel a tánc kíséretben is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.
- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítás bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az északi népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani,
- hallás után repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint,

- népzenei lejegyzéseket használni és készíteni,
- a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttesel a tánckíséretben is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.
- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az erdélyi népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani,
- repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttesel a tánckíséretben is.

Legyen képes

- a tanár útmutatásai alapján a népzenei archívumok anyagából önállóan is bővíteni repertoárját,
- népzenei lejegyzéseket használni és készíteni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmóddra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus

anyagából.

- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

2. 3. 8. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Legyen képes

- Böhm–rendszerű klarinéton írott „E”–ig „paraszt”–klarinéton (és fakultatív tárogatón) H’–ig kiegyenlített hangzásra,
- díszített játékmód megvalósítására,
- friss csárdás tempó előadására,
- a hagyományra épülő rögtönző és variáló képességgel.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttesel a tánckíséretben is.

Legyen képes

- hallás után önállóan bővíteni repertoárját,
- népzenei lejegyzéseket használni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

2. 3. 9. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi klarinét/tárogató főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsgázó öt összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság kettőt, a

vizsgázó egyet választ. Az összeállítások tartalmazzanak többféle lüktetésű és tempójú, a dialektusoknak megfelelő díszítésekkel játszott dallamokat.
A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

„B” tagozat

Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása, a megismert adatközlők anyagából.

Egy vonószenekarral kísért szatmári összeállítás bemutatása.

Az összeállítások tartalmazzanak többféle lüktetésű és tempójú, a dialektusoknak megfelelő díszítésekkel játszott dallamokat.

A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. 3. 10. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszerek Esz–, D–, C–, B–, A–klarinétok.

Fejenként és havonta egy nád.

Kottatartó . Metronóm.

Hangzó zenei és videó/DVD példatár. MP3-as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék. Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

3. Ütő tanszak tantárgyai

3. 1. Népi ritmushangszerek

A népi ritmushangszerek tanításának szakirányú feladatai

A tanuló ismerje meg

- a népi ritmushangszerek helyét a magyar népi hangszerek osztályozásában,
- a népi ritmushangszerek szerepét a magyar népzeneben, néptáncban és népszokásokban,
- a népi ritmushangszerek készítését, felépítését, részeit, hangolását,
- a népi ritmushangszerek múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein,

- a Kárpát–medence jellemző magyar és nemzetiségi tánc típusait, táncait,
- a különféle tánc kiséretekben alkalmazandó egyszerű és összetett ritmusképleteket,
- a tánc házi gyakorlatban legelterjedtebb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a tánc zenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
- a tánc hoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
- az egyéb kísérőhangszerek (kontra, brácsa, cimbalom) szerepét.

Alakítson ki

- természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb–és balkéz mozgást,
- a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test–, hangszer– és kéztartást,
- a vele együtt muzsikáló hangszerekre is figyelemmel bíró rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet

- céltudatos egyéni gyakorlási módszerének kialakítására,
- a lapról olvasási készség mellett a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
- a rendszeres zenekari muzsikálásra.

Tanulja meg a legalapvetőbb hangszerkészítési– és karbantartási feladatokat.

Váljon nyitottá más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt.

3. 1. 1. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

Követelmény

A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, szokásdallammal, jeles napok dalaival. Túlnyomórészt magyar nyelvterület népdalaival, de a Gyimes–völgye és Csík megye, valamint Moldva területéről is válasszunk gyermekdalokat.

Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát. A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kísérni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskíséréssel.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

Követelmény

A tanuló ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, szokásdallammal, jeles napok dalaival. Túlnyomórészt magyar nyelvterület népdalaival, de Gyimes–völgyéből és Csík megye, valamint Moldva területéről is válasszunk gyermekdalokat. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát. A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kísélni.

Tudja a dob vagy az ütőgardon különböző funkcióit (zenei egy, és az esztam fogalmait) külön-külön használni (a két kéz szerepének használata).

A tanuló különböző játékos gyakorlatok segítségével ismerkedjen meg a dob illetve az ütőgardon használatával (regősbót, köcsögduda, kanna, taps illetve egyéb ritmuskeltő dobogással kézzel és lábbal is) :

- énekét kísérje egyenletes mérő ütéssel,
- igyekezzen megszólaltatni ritmikai sorzárlatokat, szüneteket,
- énekét kísérje a dal szövegével egyező ritmussal (esetleg tanári segítséggel).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskíséréssel, dob vagy az ütőgardon kíséretével.

3. 1. 2. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, szokásdallamok, jeles napok dalai, csárdásdallamok.
- Gyimes–völgyéből és Moldva területéről.

A tanuló sajátítsa el

- a hangszer helyes tartását ülő és álló helyzetben,
- a pálca vagy ütő megfelelő tartását, indítását,
- a balkéz és a jobbkez helyes tartását,
- a szép zenei hang megformálásához szükséges ütéstechnikát,
- a dob behangolását.

Követelmény

Legyen képes

- egyenletesen, mérsékelt tempóban, szépen formált hangokkal az alapdallamokat kíséni,
- tempótartásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- negyedek és nyolcadok mérsékelt tempójú megvalósítására dallamhoz kötötten vagy anélkül,
- a dallam főhangsúlyainak megvalósítására,
- a megtanult dallamokat akár hosszabb zenei folyamatba is illesztve kotta nélkül eljátszani,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok– Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi lassú csárdások, kerekcsárdás, medvés, hétlépés, régi héjsza,
- Moldvai népzene: magyaros, öves, kezes, gergelytánc, erdélyes, virágtánc, bolgáros, oroszos, stica, polka, sirba, ruca, sirba studencilor, drumui dracului stb.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan felvenni, megfelelő tartással ülni illetve állni,
- megfelelő ütéstechnikával szépen formált hangokkal ritmizálni,
- hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kíséni,
- a tá, és esetleg ti–ti és sorvégi tá–szün ritmusképletek alkalmazására,
- a bal és jobb kéz ritmikai függetlenítésére,
- tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű összeállítás.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi verbunk, sebes magyaros és csárdás, héjsza, alunelu.
- Moldvai népzene (kecskés, festeres, kettős, gergelytánc, magyaros, öves, kezes, virágtánc, bolgáros, oroszos, stica, polka, sirba, ruca, sirba studencilor,).
- Magyar történeti zene, szokásdallamok.
- Csík megyei lassú csárdás.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét behangolni a tanár által megadott alaphangra (hegedűhöz, furulyához),
- a hangsúlyok és belső (sorokközötti) hangsúlyok dallamalkotó szerepének felismerésére és alkalmazására,
- a dallam értelmezésére, egyszerű ritmus variációkra,
- a dob és az ütőgardon teljes játszófelületén való tájékozódásra,
- a zenei periódus felismerésére,
- a sorzáró „ti–ti ti–ti ti–ti tá szün”, vagy a „ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti tá szün” formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.

Tudjon hegedűvel vagy furulyával együtt muzsikálni, és különbséget tenni a népzene és a régizene (írott zenei hagyomány) előadásmódja között.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű összeállítás.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi tánczene (Gyimesközéplak) lassú és sebes magyaros.
- Csík megyei (Csíkszentdomokos) verbunk, magyarországi, cepper.
- XVIII. századi magyar tánczenék a régi stílusú ugrós–legényes típuscsaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok, illetve jeles napok dalai.
- Moldvai népzene (kettős, kecskés).

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan segítséggel behangolni,
- a húrokat karbantartani, kezelni,
- a különböző ütéstechnikát megkülönböztetni, alkalmazni,
- különböző a dallamokra jellemző belső hangsúlyozására,
- egyszerű sorzárlatokat stílusosan alkalmazni,
- a bal és jobb kéz mozgásait függetleníteni, és azokat koordinálni,
- a „ti–ti ti–ti ti–ti tá szün”, vagy a „ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti tá szün” módusok sorzárlat stílusos alkalmazására összefüggő tánczenei folyamatban,
- a szinkópa használatára.

Tudjon

- énekest kíséreni,
- hegedűvel, furulyával és más hangszerekkel együtt zenélni,
- néptáncosokat zenével kíséreni.

Ismerje a különbséget a hagyományos gyimesi és csíki játékmód, ütőgardon kísértében

alkalmazott stílusjegyei között.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző jellegű összeállítás hangszerrel, vagy énekkel.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes-völgyi tánczene (Gyimesközéplek) Rákóczi mars, lakodalmi mars, sánta németes, sormagyar, medvés, régi héjsza, öreges héjsza, korobjáska, kerekes, tisztí héjsza, legényes, csúfos, ruszka, féloláhos-héjsza, alunyelu, hosszúhavasí, háromsírülös, egytoppantós, háromtoppantós, hétlépés, balámkái,
- Csík megyei tánczene (Csíkszentdomokos) Lassú csárdás, magyarországi, cepper, féloláhos, kezes, zsuka, orosz zsuka, medvés, héjsza, verbunk, lakodalmi mars,
- Moldvai népzene,
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes vonós hangszerekkel, kobozzal, lanttal, tamburafélékkel, furulyákkal, más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes-völgyi zene: lassú magyaros, sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója, kettős sírülője, féloláhos, verbunk, csúfos, féloláhos-héjsza, legényes-héjsza, tisztí-héjsza, sánta németes és csoszogtatós, talján porka és a sebese, moldvai és a porkája, zsidós, gólya, kerekes, keservesek, (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel).
- Csík megyei tánczene (Csíkszentdomokos) Lassú csárdás, sebes csárdás, magyarországi, cepper, féloláhos, kezes, zsuka, orosz zsuka, medvés, héjsza, lassú németes, Rákóczi mars, zsidós, verbunk, lakodalmi mars.
- Regionális népzene (A helyi környezet – település, megye, tájegység, dialektusterület népzenei anyaga).
- Moldvai tánczene: kettős (de doi), nyelu (mielu), leu, szerba (sirba), sirba stidentilor, floricsika, ruszászka, öves, banumarocsini, keresel (cáráselu), bulgáros (bulgareasca), kecskés, csárdás, festeres, korobjászka, románca, ördög útján (drumui dracului), batuta tiganesca, pakulár (juhos), briul, pingvin, hojna (hoina), botosánka, gergelytánc, zdrabuleánka, ráca, serény magyaros, öreg magyaros, vert kezes, román kezes, musama, buheiest, polka, batuta, djampara).
- Más népzenei dialektusok dallamainak kísérete, történeti dallamok, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- a Gyimes–völgyi és moldvai zenére jellemző díszítéstechnikákat, ritmusképleteket szabadon alkalmazni,
- az aszimmetria megvalósítására,
- a sorkezdő nyolcad és tizenhatod felütés ritmusokat alkalmazni,
- 3/4-es és 6/8-os dallamokat helyesen hangsúlyozni,
- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
- tisztán intonálni,
- az esztamhangsúlyú ritmizálást megvalósítani,
- stílusos improvizálásra, a dallami díszítések válogatására,
- az ütőgardon alapritmusokat stílusosan variálni, illetve a moldvai tánczene alapritmusait alkalmazni, dobos eljáratát,
- a sorzáró ritmusformák alkalmazására, az ütőgardon alapritmusainak stílusos elsajátítására (a hagyománynak megfelelően variálni), a tanult táncrendek megfelelő kísérésére,
- felismerni a moldvai, csíki és a gyimesi ritmizálás hasonlóságait illetve különbségeit,
- az aszimmetrikus kíséretre ütőgardonon (magyarországi, lassú magyaros, szegényes),
- a szinkópás ritmusok lekövetésére ütőgardonon (ettős jártatója és sírülője),
- zenekari darabok összeállítására, hangszerelésre.

A tanuló tudja és ismerje a különböző tánc típusokat és azok neveit.

Ismerje és alkalmazza néhány adatközlő egyéni játékmódját.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző összeállítás, melyből egy zenekarral hangozzék el.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül

Eredeti hangszeros felvételek a Zenetudományi Intézet népzene gyűjteményéből készült kazetták, videofelvételek,

Rajeczky Benjamin moldvai gyűjtése,

Gyimesi csángók táncai – Kallós Zoltán, dr. Martin György Szakmai Ház (ma már a Hagyományok Háza) gyűjtéseiből összeállított kazetta, Budapest,

Felcsíki hangszeros népzene (MC) – Csíkszentdomokosi zenekar (1991. március 21.)

Szerkesztette: Szalay Zoltán;

Magyarországi Román Népzene 1984. SLPX 18077 Budapest, szerk.: Sebő Ferenc

Sárosi Bálint: Magyar népi hangszerek (Budapest 1973),

Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton:

- Tánczene. Szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16,
- II. Észak. Szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28,
- III. Dunántúl. Szerk. Olsvai Imre LPX 18138–42,
- IV. Alföld. Szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63,
- V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95),
- VII. Moldva és Bukovina népzeneje 1–4. MTA Zenetudományi Intézet,

Magyar Népzene 1–3. szerk. Rajeczky Benjamin LPX 10095–98, LPX 180001–04, LPX 18050–53 (Budapest 1969–72) Hungaroton,

Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045–47 (Budapest 1980) Hungaroton,

Magyar Népzene Bartók Béla fonográf-felvételeiből. Szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton,

Moldvai hangszeres dallamok (Etnofon),

Moldvai hegedűs tánczene – Mandache Aurél (Etnofon),

Legedi László István, Hodorog András és Bálint Erzsébet megjelent CD lemezei:

Szeretőm e táncba, Csobános, Serény magyaros,

Virágos sorozat: Zeneműkiadó,

- Rozmaring – 91 magyar népdal (Budapest 1952),
- Gyöngyvirág – 92 magyar népdal (Budapest 1952),
- Viola – 93 magyar népdal (Budapest 1953),
- Rózsa – 94 magyar népdal (Budapest 1953),
- Tulipán – 95 magyar népdal (Budapest 1953),
- Muskátli – 97 magyar népdal (Budapest 1954),
- Nefelejcs – 98 magyar népdal (Budapest 1954),
- Szákszorszép – 100 magyar népdal (Budapest 1957),
- Szép a huszár – Katonadalok gyűjteménye (Budapest 1954),

Szabolcsi Bence: A magyar zenetörténet kézikönyve (Budapest 1947),

Szabolcsi Bence: A magyar zene évszázadai I. (Budapest 1959)

Százas sorozat: Zeneműkiadó,

- 100 népi játékdal (Budapest 1944),
- 101 magyar népdal (Budapest 1929),
- Madárka – 102 magyar népdal (Budapest 1935),
- 103 magyar népdal (Budapest 1937),
- 104 magyar katonadal (Budapest 1942),
- Dunántúli daloskönyv – 107 magyar népdal (Budapest 1947),
- 108 délvidéki népdal (Budapest 1943),
- 111 népi táncdal (Budapest 1949),
- Tiszán innen Dunán túl – 150 magyar népdal (Budapest 1951),

Pálóczi Horváth Ádám: Ötödfélszáz énekek (Budapest 1953) Zeneműkiadó,

Régi Magyar Dallamok Tára (Budapest) Akadémiai Kiadó,

- Csomasz Tóth Kálmán: A XVI. század magyar dallamai (Budapest 1958),
- Papp Géza: A XVII. század énekelt dallamai (Budapest 1970),

Sárosi Bálint: A hangszeres magyar népzene (Budapest 1996) Püski Kiadó,

Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet (2. átdolgozott kiadás Planétás Kiadó,

Musicalia Danubiana – az MTA Zenetudományi Intézet sorozata:

- 5. Tabulatura Vietoris saeculi XVII. (1984),
- 7. Hungarian Dances 1784–1810 (1986),
- 14. Codex Caioni saeculi XVII. (1994),

Magyar Népzene Tára

- Gyermekdalok (Budapest 1951) Akadémiai Kiadó,
- Jeles napok (Budapest 1953) Akadémiai Kiadó,
- A–B Lakodalom (Budapest 1955) Akadémiai Kiadó,
- Párosítók (Budapest 1959) Akadémiai Kiadó,
- Siratók (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó,
- Népdaltípusok I. (Budapest 1973) Akadémiai Kiadó,

- Népdaltípusok II. (Budapest 1987) Akadémiai Kiadó,
- A–B Népdaltípusok III. (Budapest 1992) Balassi Kiadó,
- Népdaltípusok IV. (Budapest 1995) Balassi Kiadó,
- Népdaltípusok v. (Budapest 1997) Balassi Kiadó,

Martin György: Magyar tánc típusok és táncdialektusok (Budapest, 1996),

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. (Budapest, 1961) Zeneműkiadó,

Kálmány Lajos: Történeti énekek és katonadalok (Budapest, 1952),

Kerényi György: Jeles napok dalai (Budapest 1963),

Kerényi György: Magyar énekes népszokások (Budapest 1982) Zeneműkiadó,

Kiss Áron: Magyar gyermekjáték–gyűjtemény (Reprint: Budapest 1984),

Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1937) Zeneműkiadó,

Online népzenei archívum a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet:
www.zti.hu.

3. 1. 3. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a népi ritmushangszerek felépítését, részeit,
- a népzeneben használt népi ritmushangszerek megszólaltatási módjait,
- a népzene előadásmódjának a népi ritmushangszerekre vonatkozó jellegzetességeit, ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus és dinamika jellemző módjait, valamint a zenei improvizációnak népzenei jellegző módjait,
- magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományban,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátosságait,
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket,
- a népi ritmushangszerek múltját, elterjedését a magyar népzeneben, népszokásokban,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- vázlatosan a hazai népzene kutatás történetét, nevesebb személyiségeit.

A tanuló legyen képes

- természetes, hosszú időtávon is oldott hangszerkezelésre, biztos és dinamikus játékmódra,
- az egyszerű, illetve összetett ritmuskíséret alkalmazására,
- a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
- az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, dinamika tudatos alkalmazására,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására, kíséretére,
- tudásáról számon adni zenekari produkcióként illetve táncot kísérve,
- teljes tánczenei folyamatok kíséretére a primás játékát (tempóváltásait, tánc típus–váltásait stb.) követve, az egyéb kísérőhangszerekkel ritmikailag és harmóniailag együttműködve,
- énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,
- – önálló zenekari produkciók összeállítására,
- zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

Rendelkezzék

- biztos tempótartással, ritmusérzéssel,
- periódusérzéssel,
- lapról olvasási készséggel,
- biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel.

3. 1. 4. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi ritmushangszerek főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Gyimesi táncdallamok rögtönzött kísérete ütőgardonnal.

Moldvai táncdallamok rögtönzött kísérete dobbal.

Improvizált tánckíséret szabadon választott idiofon hangszeren.

Szabadon választott énekes népszokás ritmushangszerrel való kísérete.

A vizsgán közreműködhetnek a népzenei tanszakok tanárai és tanulói.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

3. 1. 5. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, jó minőségű, népi ritmushangszer (ütőgardon, kétfenekű dob, regősbót, köcsögduda, és egyéb ritmuskeltő hangszer)

Felvevő és lejátszó audio-vizuális berendezések

A követelmények teljesítéséhez szükséges hangzó anyag, szakkönyv és kotta.

4. Vokális tanszak tantárgyai

4. 1. Népi ének

4. 1. 1. A népi ének tanításának szakirányú feladata

Ismertesse meg a tanulókat

- az énekes népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelően tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megőrzését, továbbadását, átmentését,
- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű, ugyanakkor autentikus megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai hátterével,
- a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).

Fejlessze folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan

- az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín),
- a tanulók zenei képességeit: hallását, intonálási képességét, ritmusérzékét,
- az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességét,
- a népdalok memorizálási képességét,
- az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma–, dallam– és tempóérzéklet,
- a különböző népzenei dialektusok felismerésének képességét,
- a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket.

Törekedjen a korosztályi jellemzők, az egyéni adottságok, készségek és képességek, habitus, érzelmi beállítódás figyelembe vételére az egyes tanulók fejlesztési programjának kialakításában.

Ismertesse meg a tanulókat a vokális anyag hangszeres és táncbeli vonatkozásaival, a gyakorlatban is.

Teremtsen alkalmat – a hangzó felvételek hallgatása mellett – a még élő adatközlőkkel való élményt adó találkozásokra, az adott tájegységre történő kirándulás vagy táborozás formájában is.

Vegye figyelembe a repertoár kialakításánál, hogy a vokális népzenei hagyományban olyan emberi érzések, viszonyok tükröződnek és nyernek kifejezést, melyek a tanulók későbbi önálló, felnőtt életében családi, baráti körben a legkülönbözőbb hétköznapi és ünnepi helyzetekben aktivizálódhatnak, kerülhetnek használatba: pl. gyermeknevelés, karácsonyi ünnep, baráti mulatság.

Bíztassa a tanulókat a tanultak további használatára és önálló repertoárbővítésre a tanulmányok befejezése után is, a hangzó és irodalmi források megismertetésével.

4. 1. 2. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A magyar nyelvterület szabadon választott területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése segítségével, a tanuló természetes, helyes testtartásának (testtartás, légzés, artikuláció) kialakítása.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.

Sajátítsa el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A magyar nyelvterület különböző területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése.
- A tanuló természetes, helyes testtartásának, légzésének, artikulációjának kialakítása, fejlesztése.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.

Sajátítsa el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

4. 1. 3. Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A helyes testtartás, légzés kialakítása.

- A tiszta intonáció, differenciált ritmizálás fejlesztése.
- Bemelegítő skálagyakorlatok.
- Érthető, kifejező szövegmondás, artikuláció fejlesztése.
- Dunántúli jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

A dunántúli dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallam.
- Egy táncdallam.
- Egy lírai dal.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Légzésfejlesztés.
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok.
- A kifejező szövegmondás fejlesztése.
- A bartóki II. népzenei dialektus, Észak jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Az északi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallam.
- Egy karikázó–füzér.
- Egy ballada vagy lírai dal.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Légzésfejlesztés.
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok.
- A váltóhangok kiegyenlítése.
- A hangterjedelem növelése.
- A kifejező szövegmondás fejlesztése.
- Az Alföld népzenei dialektus jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása a – kistájak anyagának figyelembe vételével.

Követelmény

Az alföldi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dalszokor táncdallamokból.
- Egy parlando–rubato dal vagy egy ballada.
- Egy népszokás dallam.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A légzéskapacitásra irányuló gyakorlatok.
- A hangterjedelem növelése.
- A váltóhangok kiegyenlítése.
- A könnyebb díszítési gyakorlatok.
- A tiszta intonáció, a kifejező előadás és a jó szövegmondás fejlesztése.
- Az Erdély népzenei dialektusból Székelyföld és Bukovina legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Székelyföld és Bukovina vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,

- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy lakodalmi összeállítás.
- Egy táncdallamokból álló összeállítás.
- Egy ballada vagy lírai dal.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A hangterjedelem továbbfejlesztése.
- Az egyenletes éneklés biztosítása a váltóhangok kiegyenlítésének segítségével.
- Nehezebb díszítési gyakorlatok.
- A tanult stílusokra, népdaltípusokra és földrajzi területekre jellemző díszítések felismerése és megszólaltatása.
- Az Erdély népzenei dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg és Mezőség legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás.
- Egy különböző karakterű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás.
- Egy hosszabb lélegzetű parlando–rubato dal.
- Egy ballada.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

Az előző években tanult technikai készségek továbbfejlesztése:

- légzés,
- hangterjedelem,
- a kiegyenlített, törésmentes éneklés,
- kifejező szövegmondás,
- a tanult tájegységekre jellemző díszítések.

Moldva legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy guzsalyas dalokból álló összeállítás.
- Egy díszített parlando–rubato dal.
- Egy klasszikus ballada.
- Egy táncdallamokból álló összeállítás.

4. 1. 4. Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és énekes adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Légzésfejlesztés.
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok.
- A kifejező szövegmondás fejlesztése.
- A bartóki II. népzenei dialektus, Észak jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban is.

Követelmény

Az északi dialektus kistájainak jellemző vokális népzenei anyaga: Csallóköz, Zoborvidék, Palócföld.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- gyermekjátékdalok,
- különböző szövegtípusú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás.
- Egy karikázó–füzér.
- Egy ballada vagy lírai dal.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkeszség fejlesztése

- Légzésfejlesztés.
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok.
- A váltóhangok kiegyenlítése.
- A hangterjedelem növelése.
- A kifejező szövegmondás fejlesztése.
- Az Alföld népzenei dialektus jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban, hangszerkísérettel is.

Követelmény

Az alföldi dialektus kistájainak jellemző vokális népzenei anyaga: Szatmár, Hajdúság és Nyírség, Nagykunság, Körösök vidéke, Jászság, Kiskunság, Kalocsai Sárköz, Bácskai Duna mente.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.
A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dalsokor különböző tempójú táncdallamokból.
- Egy pásztordal vagy egy ballada.
- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A légzéskapacitásra irányuló gyakorlatok.
- A hangterjedelem növelése.
- A váltóhangok kiegyenlítése.
- A könnyebb díszítési gyakorlatok.
- A tiszta intonáció, a kifejező előadás és a jó szövegmondás fejlesztése.
- Az Erdély népzenei dialektusból Székelyföld és Bukovina legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélte, élményszerű előadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemző hangszerkíséréssel is.

Követelmény

Az erdélyi dialektusból Székelyföld kistájainak (Maros–Küküllő vidéke, Udvarhely szék, Csík, Gyimes) és Bukovina (beleértve a Magyarországra telepített és a jelenlegi Szerbiában élő bukovinai székelyeket) jellemző vokális népzenei anyaga.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- különböző szövegtípusú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.
A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy lakodalmi összeállítás.
- Egy táncdallamokból álló összeállítás.
- Egy ballada vagy keserves.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A hangterjedelem továbbfejlesztése.

- Az egyenletes éneklés biztosítása a váltóhangok kiegyenlítésének segítségével.
- Nehezebb díszítési gyakorlatok.
- A tanult stílusokra, népdaltípusokra és földrajzi területekre jellemző díszítések felismerése és megszólaltatása.
- Az Erdély népzenei dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg és Mezőség legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemző hangszerkísérettel is.

Követelmény

Az erdélyi dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség jeles énekes adatközlőinek népzenei felvételei alapján:

Szilágyság: Hoffner Jánosné Szabó Katalin, Lukács Andrásné Nagy Anna (Kárásztelek).

Kalotaszeg: Ambrus Sándorné Márton Kata, (Sárvásár), Péntek Jánosné Szabó Ilona (Körösfő), Gergely András „Zsüke” (Türe) és mások.

Mezőség: Balla Ferencné Szász Etelka (Feketelak), Eke Péterné Simon Mari „Csutkó” (Buza), Pap Mártonné Filep Mária, Szabó Varga György, Csorba János, Kis Sándor „Kicsi”(Szék) és mások.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás.
- Egy különböző karakterű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás.
- Egy hosszabb lélegzetű parlando rubato dal.
- Egy ballada.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

Az előző években tanult technikai készségek továbbfejlesztése:

- légzés,
- hangterjedelem,

- a kiegyenlített, törésmentes éneklés,
- kifejező szövegmondás,
- a tanult tájegységekre jellemző díszítések.

Moldva legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemző hangszerkísérettel is.

Követelmény

Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően, beleértve a Magyarországra települt moldvai csángók népzenejét is:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon a dialektusra jellemző hangszerkísérettel is.

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy guzsalyas dalokból álló összeállítás.
- Egy díszített parlando rubato népdal.
- Egy klasszikus ballada.
- Egy táncdallamokból álló összeállítás.

4. 1. 5. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- az emberi hang sajátosságait, és képes legyen ezeket alkalmazni a dallamok megszólaltatásakor,
- a magyar népdalok alapvető stílusjegyeit, az öt magyar népzenei dialektus fő jellemzőit és a népdalok díszítési és variációs lehetőségeit,
- a legjelentősebb hagyományőrző népi énekeseket.

Tudjon

- helyesen lélegezni,
- tisztán intonálni,
- kezdőhangokat önállóan megtalálni,
- hangfajának megfelelő terjedelemben törésmentesen énekelni,
- érthető szövegmondással énekelni,
- életkorának, képességének, egyéniségének megfelelő módon, a tanult dialektusok figyelembevételével, stílusosan népdalokat megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes a tanuló az „A” tagozatra építve gyarapítani technikai eszközeit a tanult népzenei stílusok, műfajok, valamint dialektusok autentikus megszólaltatása érdekében. Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejező módon.

Tudjon

- önállóan beéneklő gyakorlatokat végezni.

Rendelkezzék

- a szükséges kottaolvasási, lejegyző készséggel, memóriával és összpontosító képességgel,
- jó előadói készséggel, önállósággal.

4. 1. 6. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi ének főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy gyerekjátékdalokból vagy párosító dalokból álló népdalcsokor.
- Egy jeles napi szokásdalokból álló összeállítás.
- Egy pásztor– vagy rabének.
- Egy klasszikus ballada a Dunántúlról vagy az Alföldről.
- Egy különböző lüktetésű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás.

Az előadásban közreműködhetnek hangszeres tanulók.

„B” tagozat

- Egy lakodalmi szokásdalokból álló összeállítás.
- Egy keserves.
- Egy klasszikus ballada.
- Egy szabadon választott népdal összeállítás.
- Egy karikázó dallamokból álló összeállítás csoportos énekszóval.
- Egy hangszerkíséretes táncdalciklus.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- szép, érthető szövegmondás

- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- népzenei hitelesség.

4. 1. 7. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; így az egyéni énektudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei együttes muzsikálás fejlesztése kerülhet előtérbe.

A továbbképző anyagának megtervezésekor egyéni programokat alakítsunk ki, hogy összefoglaljuk, elmélyítsük a népzenei dialektusok, stílusok és műfajok eddig tanult anyagát, új nézőpontból is.

A továbbképző lehetőséget teremt arra, hogy megismertessük azokat a tájegységeket, illetve műfajokat, amelyekkel nem volt módunk foglalkozni az alapfokú tanulmányok ideje alatt: pl. egyházi népelemek, történeti énekek, hangszerutánzó dallamok stb.

A továbbképző osztályaiban a tananyagot a tanuló alapfokon elvégzett anyaga, egyéni adottságai, érdeklődése figyelembe vételével állítsuk össze.

Az iskola adottságaitól függően a továbbképzőben teremtsünk lehetőséget a népdalok stílusos hangszerkíséretes megszólaltatására.

Ösztönözzük a tanulókat énekes–hangszeres együttesek alakítására, a kamarazene tantárgy keretein kívül is.

A tanuló képes legyen az eddigiekre építve tovább gyarapítani tudását a népzenei dialektusok eredeti megszólaltatása érdekében. Az eddig tanultakra építve fejlesszük tovább a tanuló készségeit (hangterjedelem, kifejező szövegmondás, a dialektusokra jellemző hangvétel és díszítési módok). A tanultakat tudatosan alkalmazva énekeljen tisztán, szép szövegmondással, kifejező módon.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségei: a lakodalomhoz kötődő szokásdallamok Zoborvidéken.
- Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: sárközi, rábaközi táncok.
- Egy dunántúli énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a helyi vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Markaf József (Karád), Mosonyi József (Perkáta), Tóth Imre (Kisbárapáti).

- Egy dunántúli falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Karád, Nemespátró, Szentlászló.
- Egy műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. katonadalok, egyházi népénekek stb.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottokhoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítsa el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsoport előadása.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségeit: pl. gyermekjátékdalok, a karácsonyi ünnepkör népszokás dallamai.
- Az alföldi dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: Szatmár, Dél-alföld.
- Egy alföldi énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: Barnucz Mihályné Kecán Irén, Simon Mária, Maszlag Józsefné Mecsbalog Mária és mások.
- Egy alföldi falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Nyíradony, Dávod, Tápé, Horgos.
- Egy népdal- vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. pásztordalok, rabénekek, summásdalok.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottokhoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítsa el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsoport előadása.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségeit: pl. párosítók, a húsvéti ünnepkör szokásdallamai.
- Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamait: csallóközi, gömöri táncok.
- Egy zoborvidéki énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Brath Lászlóné, Brath Margit, Potuska Jánosné Fülöp Ilona, Süttő Mónika és mások.
- Egy, az északi népzenei dialektushoz tartozó kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Zoborvidék, Barslédéc, Bogács, Bag, Fedémes.
- Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. keserves, jajnóták.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottokhoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítsa el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsoport előadása.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségeit: halott búcsúztatáshoz kapcsolódó szokásdallamok, guzsalyas dalok.
- Az erdélyi dialektus különböző táncrendjeinek (pl. szilágysági, széki, kalotaszegi, csíki, marosszéki) valamint a moldvai csángók táncainak énekelt dallamai.
- Egy erdélyi (pl. Kádár Sándorné Papp Erzsébet, Mogyorósi János, Papp Mária) vagy moldvai (Demeter Antalné János Anna, Lőrincz Györgyné Hodorog Luca, Kotyor Balán Mihályné Bálint Erzsébet) énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
- Egy kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Gyimes, Magyarózd, Válaszút, Magyarországi, Ördögösfüzes.
- Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. ballada, dudanóta és dudautánzás.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottához képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítsa el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalsokor előadása.

4. 1. 8. Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségei: a lakodalomhoz kötődő szokásdallamok Zoborvidéken, Mezőségeen.
- A dunántúli dialektusterület különböző táncainak énekelt dallamai: sárközi, rábaközi, somogyi, mezőföldi táncok.
- Egy dunántúli énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a helyi vokális dallamrepertoár rétegei: Markaf József (Karád), Mosonyi József (Perkáta), Tóth Imre (Kisbárapáti), Csirke István (Somogyaszaló), Gyöke Illésné Kántor Mária és mások.
- Egy dunántúli falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Karád, Nemespátró, Törökkoppány, Szenna, Szentlászló, Vitnyéd stb.
- Egy műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. katonadalok, egyházi népénekek, karácsonyi kántálók, névnapköszöntők stb.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottához képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítsa el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalsokor előadása.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségeit: pl. gyermekjátékdalok, párosítók, a karácsonyi ünnepkör népszokás dallamai.
- Az alföldi dialektusterületek különböző táncainak énekelt dallamai: Szatmár, Dél-alföld. Bácska, Jászság.
- Egy alföldi énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: Barnucz Mihályné Keczan Irén és testvérei, Simon Mária, Maszlag Józsefné Mecsbalog Mária, Sivák Barna és családja, Vlasity Károlyné Zélt Klára és mások.
- Egy alföldi falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Nyíradony, Dávod, Tápé, Horgos, Nagyecsed, Bátmonostor.
- Egy műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. pásztordalok, rabénekek, summásdalok, történeti énekek.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottakhoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítsa el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsoport előadása.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségeit: pl. párosítók, a húsvéti ünnepkör szokásdallamai, pünkösdi szokásdallamok.
- Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamait: csallóközi, gömöri, galga-menti táncok.
- Egy zóborvidéki (pl. Brath Lászlóné, Brath Margit, Potuska Jánosné Fülöp Ilona, Süttő Mónika) vagy egy palóc énekes egyéniség (pl. Holecz Istvánné Kanyó Margit, Bajzáth Ferencné Szabó Malvin, Koós József, Tóth Istvánné Kovács Julianna) tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
- Egy, az északi népzenei dialektushoz tartozó kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Zóborvidék, Hont, Áj, Barslédec, Bogács, Bag, Fedémes, Tura.
- Egy népdal- vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. keserves, jajnóták, betyárdalok, 48-as dalok.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottához képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsozor előadása.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji háttérét és funkciós kötöttségeit: halott búcsúztatáshoz kapcsolódó szokásdallamok, guzsalyas dalok.
- Az erdélyi dialektus különböző táncrendjeinek (pl. szilágysági, széki, palatkai, csíki, marosszéki) valamint a moldvai csángók táncainak énekelt dallamai.
- Egy erdélyi (pl. Kádár Sándorné Papp Erzsébet, Mogyorósi János, Papp Mária) vagy moldvai (Demeter Antalné János Anna, Lőrincz Györgyné Hodorog Luca, Kotyor Balán Mihályné Bálint Erzsé, Miklós Györgyné Szályka Rózsa, Simon Ferenc Józsefné Fazakas Ilona) vagy bukovinai (pl. Gáspár Simon Antal, Molnár Ambrus, Kovács Julianna) énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
- Egy kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Gyimes, Magyarózd, Válaszút, Magyarszovát, Ördögősfüzes, Udvarhely szék, Nádas-mente.
- Egy népdal- vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. ballada, dudanóta és dudautánzás, bordalok, mulatónóták.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítottához képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban az „A” és „B” tagozaton minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsozor előadása.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül

Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Multimédiás adatbázisok:
www.zti.hu

- Publikált népzenei felvételek: a Magyarországon megjelent eredeti felvételeket tartalmazó hangzó kiadványok felvételei
- Bartók-rend
- Kallós Zoltán gyűjtései

Népdalközlések

Ág Tibor: Édesanyám rózsafája (Bratislava 1974) Madách Kiadó

Ágh Tibor: Vétessék ki szóló szívem. Szlovákiai magyar népballadák. (Budapest 1979) Gondolat kiadó

Ágh Tibor: Ki népei, vári vagytok? Válogatás a szlovákiai magyar tájak hagyományából. (Komárom–Dunaszerdahely 1966) Madách Kiadó

Albert Ernő–Faragó József: Háromszéki népballadák (Bukarest 1973) Kriterion Kiadó

Almási István: Futásfalvi népdalok (Sepsiszentgyörgy 1973)

Almási István: Szilágysági magyar népzene (Bukarest 1979) Kriterion Kiadó

Almási István: Kocsis Lajos századeleji gyűjtése (Bukarest 1980) Kriterion

Almási István–Olasz Katalin: Magyargyerőmonostori népköltészet (Bukarest 1969) Kriterion Kiadó

Balogh Dezső: Szilágysági népdalcsozor (Zilah 1973)

Bandi Dezső: Tiszta búzából. Nyárádköszvényesi népdalok (Marosvásárhely 1970)

Bandi Dezső: A falu nótája. Marosmagyarói népdalok (Marosvásárhely 1970)

Bandi Dezső: Szerelem, szerelem. Backamadarasi népdalok. (Marosvásárhely 1970)

Barsi Ernő: Daloló Rábaköz (Győr 1970)

Barsi Ernő: Daloló Szigetköz. (Győr 1971) Hazafias Népfront

Barsi Ernő: Daloló Rábaköz II. (Csorna–Győr 1983)

Barsi Ernő: Az alsóőri Lisztné Ferber Mária és dalkincse (Győr 1992)

Barsi Ernő: A zene egy sályi pásztor életében (Budapest 1994) Akadémiai Kiadó

Barsi Ernő: Megérett, megérett Écs hegyén a szőlő (Győr 1995)

Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924)

Bartók Béla: Népzene és a szomszéd népek népzeneje – Népszerű Zenefüzetek 3. (Budapest 1934)

Bartók Béla: Rumanian Folk Music II. Ed.B.Suchoff. The Hague, (Hága 1967)

Béla Bartók's Folk Music Research in Turkey. Ed.Saygun, Adnan. (Budapest 1976) Akadémiai Kiadó

Magyar népdalok. Egyetemes Gyűjtemény I. Közreadja: Kovács Sándor és Sebő Ferenc (Budapest 1991)

Bartók Béla–Kodály Zoltán: Erdélyi magyarság. Népdalok (Budapest 1923)

Bencze Lászlóné–Szűcs Sándor: A ladányi torony tetejébe... Hortobágyi és Sárréti népdalok (Püspökladány 1974)

Bencze Lászlóné – Szűcs Sándor: Bihari népdalgyűjtés (Berettyóújfalu 1978)

Benczédi Huba: Kézdiszentléleki népdalok (Sepsiszentgyörgy 1970)

Bereczky János: Ó, szép fényes hajnalcsillag. Magyar népi karácsonyi énekek. (Budapest 1983)

Bereczky János – Domokos Mária – Paksa Katalin: Magyar–román kapcsolatok Bartók román gyűjtésében. In: Népzene és zenetörténet IV. Szerk.: Vargyas Lajos. (Budapest 1982)

Bereczky János – Domokos Mária – Olsvai Imre – Paksa Katalin –Szalay Olga: Kodály népdalfeldolgozásainak dallam– és szövegforrásai. In: Népzene és zenetörténet IV. Szerk.:

Vargyas Lajos. (Budapest 1982) Zeneműkiadó

Békefi Antal: Vasi népdalok (Szombathely 1976)

Békefi Antal: Bakonyi népdalok (Veszprém 1977)

Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet

Borsai Ilona – Hajdu Gyula – Igaz Mária: Magyar népi gyermekjátékok. Ének–zene szakköri füzetek 2. Szerkesztette: Keszler Mária (Budapest 1983)

Borsai Ilona – Nagy Miklós: Eger környéki népdalok (Budapest 1981)

Bura László: Szatmári népballadák (Bukarest 1978) Kriterion Kiadó

Burány Béla: Hej, széna, széna. 120 vajdasági magyar gyermekjátékdal (Zenta 1973)

Burányi Béla: Hallottátok-e hírét? Pásztordalok, rabénekek, balladák. (Szabadka 1977)

Burány Béla – Fábri Jenő – Tripolszky Géza: Száraz kútgém, üres válú. Juhásznóták, betyárdalok, balladák Zentán és vidékén (Zenta 1966)

Burány Béla – Fábri Jenő – Tripolszky Géza: Kék szivárvány koszorúzza az eget. 142 népdal Zentán és vidékén (Zenta 1969)

Burány Béla–Fábri Jenő–Tripolszky Géza–Bodor Géza: Rukkolnak a szép zentai legények. 99 katonadal zentán és vidékén (Zenta 1971)

C. Nagy Béla–Sztareczky Zoltán: A cekeházi Sivák család népdalművészete (Miskolc 1972)

Cserey József: Kalocsai kertek alatt. 150 népdal (Kalocsa 1976)

Dancs Lajos: Gilicemadár. 100 népdal Szabolcs–Szatmárból (Nyíregyháza 1976)

Dancs Lajos: Édesanyám rózsafája. Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Nyíregyháza 1993)

Dobszay László: A magyar dal könyve (Budapest 1984) Zeneműkiadó

Dobszay László – Szendrey Janka: A magyar népdaltípusok katalógusa – stílusok szerint rendezve – I. (Budapest 1988) MTA Zenetudományi Intézet

Domokos Pál Péter: Rezeda. 96 csángómagyar dal (Budapest 1953)

Domokos Pál Péter: "...édes Hazámnak akartam szolgálni..." (Budapest 1979) Zeneműkiadó

Domokos Pál Péter–Rajeczky Benjamin: Csángó népzene I–III. (Budapest 1956, 1961, 1991) Zeneműkiadó

Dömötör Tekla: Naptári ünnepek (Budapest 1964)

Együd Árpád: Somogyi népköltészet. Somogy néprajza I. Szerk.: Bakay Kornél, Zenei szerk.: Olsvai Imre (Kaposvár 1975)

Erdélyi Zsuzsanna: Hegyet hágék, lőtöt lépék. Archaikus népi imádságok (Budapest 1976)

Fajcsák Attila: Rózsa nyílik. Ötven felnémeti népdal (Eger 1983)

Fajcsák Attila: Ködellik a Mátra. 90 népdal Heves megyéből (Eger 1983)

Fasang Árpád: Bartók Béla Békés megyei gyűjtései. 260 népdal. (Sarkad 1981)

Fehér Zoltán – Fehér Anikó: Bátya népzeneje (Kecskemét 1993)

Gulyás Éva–Szabó László: Túl a Tiszán, a szendrei határban... Népballadák és históriás énekek Szolnok megyéből (Szolnok 1975)

Gy. Körmendi Mária: Elindultunk idegenbe. Amerikai magyar munkásdalok. (Budapest 1965)

Hintalan László–Lázár Katalin: Gyermekjátékok. Hévizgyörk. (Szentendre 1980)

Horváth Károly: Egy hernyéki parasztember dalkincse (Zalaegerszeg 1980)

Imets Dénes: Repülj, madár, repülj... Menasági népdalok és népballadák (Csikszereda 1970)

Jagamas János: Magyaró népzeneje (Bukarest 1984) Kriterion Kiadó

Jagamas János – Faragó József: Moldvai csángó népdalok és népballadák (Bukarest 1953) Kriterion Kiadó

Jagamas János – Faragó József: Romániai magyar népdalok (Bukarest 1974) Kriterion Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. (Budapest 1961) Zeneműkiadó

Kallós Zoltán: Balladák könyve (Budapest 1973) Európa Kiadó

Kallós Zoltán: Új guzsalyam mellett (Bukarest 1973) Kriterion Kiadó

- Kallós Zoltán: Gyimesvölgyi keservesek. In: Néprajzi Közlemények V. 3–51. (Budapest 1960)
- Kallós Zoltán – Martin György: Tegnap a Gyimesben jártam... (Budapest 1989) Európa Kiadó
- Kerényi György: Magyar énekes népszokások (Budapest 1982) Zeneműkiadó
- Kiss Lajos: Lakodalmos dalok (Budapest 1980) Zeneműkiadó
- Kiss Lajos: Horgosi népdalok (Zenta 1974)
- Kiss Lajos: Gombos és Doroszló népzeneje (Újvidék 1982) Hungarológiai Kutatási Intézet
- Kiss Lajos: Lőrincréve népzeneje. Karsai Zsigmond dalai. (Budapest 1982) Zeneműkiadó
- Kiss Lajos – Bodor Anikó: Az aldunai székelyek népdalai (Újvidék 1984)
- Kiss Lajos – Bodor Anikó: A szlavóniai szigetmagyarság népdalai (Újvidék 1990) Hungarológiai Kutatási Intézet
- Kodály Zoltán: Kelemen Kőmies balladája. Visszatekintés II. 76–78. (Budapest 1926)
- Kodály Zoltán: A magyar népzene. A példatárat szerkesztette: Vargyas Lajos (Budapest 1971) Zeneműkiadó
- Kusztos Piroska–Csörtán Márton: Szováti zöld erdőben. Szováti népdalok (Marosvásárhely 1971)
- Lajtha László: Széki gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Szépkényerűszentmártoni gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Kőrispataki gyűjtés (Budapest 1955) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Sopronmegyei virrasztó énekek (Budapest 1966) Zeneműkiadó
- Lajos Árpád: Borsodi népdalok (Miskolc 1955)
- Lampert Vera: Bartók népdalfeldolgozásainak forrásjegyzéke. (Budapest 1980) Zeneműkiadó
- Lázár Katalin: Tápiómenti népdalok. In: Tápiómente néprajza. Szerk.: Ikvai Sándor. (Szentendre 1985)
- Lázár Katalin: Bagi népdalok. In: Bag. Néprajzi tanulmányok II (Aszód 1988)
- Maczkó Mária – Rónai Lajos: Rózsát ültettem a gyalogútra... Galga menti népdalok (Aszód 1990)
- Magyar Népzene Tára. szerk. Bartók Béla – Kodály Zoltán,
- Gyermekjátékok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1951) Akadémiai Kiadó
 - II. Jeles napok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1953) Akadémiai Kiadó
 - III. Lakodalom. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos (Budapest 1955–56) Akadémiai Kiadó
 - IV. Párosítók. Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest) Akadémiai Kiadó
 - V. Siratók. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos és Rajeczky Benjamin (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
 - VI. Népdaltípusok 1. Sajtó alá rendezte Járdányi Pál és Olsvai Imre (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
 - VII. Népdaltípusok 2. Járdányi Pál rendszerében szerkesztette: Olsvai Imre (Budapest 1973) Akadémiai Kiadó
 - VIII. Népdaltípusok 3. Sajtó alá rendezte: Vargyas Lajos. (Budapest 1992) Balassi Kiadó
 - IX. Népdaltípusok 4. Sajtó alá rendezte: Domokos Mária. (Budapest 1995) Balassi Kiadó
- Nagy Miklós: Szállj el, fecskemadár Hevesen keresztül... 101 ballada és balladaszerű dal Eger környékéről Egy bükkszéki palóc asszony népdalai (Budapest–Eger 1987)
- Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele. Észak–mezőségi népdalok (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet
- Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet
- Nyéki Sándor: Daloló Balaton I–II. 88 Balaton vidéki népdal. (Budapest 1976) Zeneműkiadó

Nyéki Sándor: Balatoni népdalok (Veszprém 1982) Veszprém megyei Tanács

Olsvai Imre–Köncöl Ferenc: 88 Tolna megyei népdal (Szekszárd 1974)

Olsvai Imre – Várnai Ferenc: Dráva szélén lakom. 77 ormánsági népdal (Budapest 1982)

Olsvai Imre – Várnai Ferenc: Széles víz a Duna (Pécs 1989)

Paksa Katalin: A szögedi nemzet zenéje. In Bálint Sándor: A szögedi nemzet III. A Móra Ferenc Múzeum évkönyve 1978/79–2. 575–905 (Szeged 1980)

Paksa Katalin: Régi baranyai népdalok (Pécs 1988)

Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) Falvy Zoltán

Paksa Katalin– Németh István: Magyar Népzenei Antológia. Alföld. (Budapest 1994) Falvy Zoltán

Pesovár Ferenc: Béres vagyok, béres... Fejér megyei népzene. (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum közleményei

Pozsony Ferenc: Álomvíz martján. Fekete–ügy vidéki magyar népballadák (Bukarest 1984) Kriterion Kiadó

Ráduly János: Kibédi népballadák (Bukarest 1975) Kriterion kiadó

Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet (illetve a második átdolgozott kiadás 2 CD melléklettel (Budapest 1997) Planétás Kiadó

Seres András: Barcasági magyar népköltészet és népszokások. (Bukarest 1984) Kriterion Kiadó

Seres András–Szabó Csaba: Csángómagyar daloskönyv (Budapest 1991) Héttorony Kiadó

Szalay Olga: Barnucz Mihályné nyírségi parasztasszony népdalai. Szakdolgozat (1980) MTA Zenetudományi Intézet

Szegő Júlia – Rajeczky Benjamin – Tari Lujza: Ismeretlen moldvai nótafák (Budapest 1988) Európa Kiadó

Szendrei Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: XVI–XVII. századi dallamaink a népi emlékezetben I–II. (Budapest 1979) Zeneműkiadó

Szomjas–Schiffert György: Népdal, népzene. In Kecel története és néprajza 951–1019. (Kecel 1984)

Szomjas–Schiffert György: Hej! Cserényem előtt ... Kiskunhalas népdalai (Kiskunhalas 1994)

Sztareczky Zoltán: Kékedi népdalok (Miskolc 1959)

Tary László: Heves megyei népdalok (Eger 1959)

Tóth Ferenc: Topolya és környéke népballadái (Újvidék 1981)

Újváry Zoltán: Gömöri népdalok és népballadák (Miskolc 1977)

Vajda József: Hallottad-e hírét Zalaegerszegnek...333 zalai népdal. (Zalaegerszeg 1978)

Vargyas Lajos: Áj falu zenei anyaga I–III. (Budapest 1961–1963)

Vargyas Lajos: Régi népdalok Kiskunhalasról (Budapest 1954)

Vargyas Lajos: A magyar népballada és Európa I–II (Budapest 1976) Zeneműkiadó

Vargyas Lajos: Balladaskönyv (Budapest 1979) Zeneműkiadó

Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest 1981) Zeneműkiadó

Várnay Ferenc: Csele vize elfolyik a Dunába. Fél száz szebényi népdal (Véménd 1974)

Várnay Ferenc: Mohácsi népdalok Schneider Lajos gyűjtéséből (Mohács 1971)

Várnay Ferenc: Erre alá a Baranya szélén. 50 népdal Berze Nagy János gyűjtéséből (Pécs 1979)

Várnay Ferenc: A mohácsi malomgátba reng a nád (Pécs 1981)

Várnay Ferenc: Hadikfalvi székely népdalok (Pécs 1983)

Várnay Ferenc: Szentlőrincen kiöntött a kanális (Szentlőrinc 1989)

Várnay Ferenc: Nagyhetény, de be van kerítve. 70 hosszúhetényi népdal (Pécs 1991)

Veress Sándor: Moldvai gyűjtés. Szerk.: Berlász Melinda és Szalay Olga. (Budapest 1989) Múzsák Kiadó

Vikár László – Bereczki, Gábor: Cheremis Folksongs (Budapest 1971) Zeneműkiadó

Vikár László – Bereczki Gábor: Chuvash Folksongs (Budapest 1979) Zeneműkiadó
Vikár László – Bereczki Gábor: Votyak Folksongs (Budapest 1989) Zeneműkiadó
Vikár László–Szűz Enikő: Erdők éneke. Finnugor népek 100 népdala (Budapest 1985)
Zeneműkiadó

4. 1. 9. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Legyen képes a tanuló

- az „A” tagozatra építve tovább gyarapítani technikai eszközeit,
- tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejező módon énekelni,
- önállóan és tudatosan alkalmazni a tanultakat,
- olyan művészi szándékú kifejezés módra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Ismerje a tanuló a magyar népzene minden dialektusterületét az „A” tagozaton elvárható mélységben és dallam mennyiségben.

Tudjon mindegyik dialektusból önállóan dalfűzért szerkeszteni és azt előadni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes a tanuló

- eddigi tudásának technikai szintjét emelni,
- állóképességét, terhelhetőségét növelni,
- önálló gyakorlási és előadói programot tervezni,
- az öt népzenei dialektus bármelyikéből stílushű népdal összeállítást készíteni és előadni,
- az egyes földrajzi területekre, illetve népcsoportokra jellemző hangszerkísérettel dalsokrot szerkeszteni és előadni,
- meggyőző művészi produkciót nyújtani,
- megfelelő színpadi rutinnal kisebb együttest (pl. énekegyüttes) az előadás folyamán irányítani.

4. 1. 10. művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi ének főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A-vizsga tartalma

„A” tagozat

Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása,

Egy hangszerkíséretes összeállítás bemutatása.

„B” tagozat

A vizsgázó öt összeállításból álló műsort készít, öt népzenei dialektusból a tanult anyag alapján, maximum 25 percben.

A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- szép, érthető szövegmondás
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- népzenei hitelesség.

4. 1. 11. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egészalakos tükör.

Jól hangolt és karbantartott zongora.

Kottaállvány.

Hangtár, mely rendelkezik a népzenei, néprajzi irodalom hang- és videó felvételeivel.

Felvételre és lejátszásra megfelelő minőségben képes audiovizuális eszközök.

5. A zeneismereti tanszak tantárgyai

5. 1. Népzenei ismeretek

A népzenei ismeretek tantárgy tanításának célja, hogy a népi hangszert és éneket tanuló tanulók számára olyan elméleti és gyakorlati ismereteket közvetítsen, melyek leírják, elemzik, összefüggéseiben megvilágítják a népzene működésének törvényszerűségeit, ezzel szolgálva a tanulók hangszeres–énekes fejlődését.

Az előképző évfolyamok célja, hogy fejlődjön ritmus– és térérzéke, intonációs készsége, értelmi képessége, emlékezőtehetsége, erősödjön szabálytudata, közösségi magatartása, az anyanyelv ismerete, a népzene szeretete.

A tanulók életkoruknak megfelelően ismerjék meg és éljék át a jeles napokhoz, ünnepekhez, a munkaalkalmakhoz, a gazdasági évhez kötődő népszokásokat.

Érezzék át a hétköznapi és ünnepek váltakozását, cselekvő módon vegyenek részt a szokások eljátszásában.

Készítsenek az ünnepekhez tartozó hagyományos tantárgyakat, tantárgyi kellékeket.

Éljék át a közösségi együttlétek hagyományos alkalmait, és ismerjék meg közösségteremtő és hagyományőrző szerepét.

Váljon fogékonnyá a népszokások, népi játékok zenei anyagának elsajátításával a népzene befogadására.

Az alapfok évfolyamain

- Foglalja össze, ismételje át az előképző évfolyamaiban tanult zenei alapismereteket.

Fejlessze a tanuló

- általános zenei képességeit: hallását, ritmusérzékét, intonációs képességét, zenei emlékezetét,
- a zenei írás–olvasást, különös tekintettel a népzenei műfaj sajátosságaira,
- zenei gondolatvilágát, stílusérzékét, zenei ízlését, általános esztétikai érzékét.

Ismertesse meg

- a magyar népzene történeti rétegeit,
- a magyar népzene stílusait, műfajait,
- népzenei dialektusokat,
- a változatképződés szerepét, tényezőit és törvényszerűségeit,
- a vokális és hangszeres népzene jellemzőit,
- a népi hangszerek osztályozását, kialakulását, történetét, formai és szerkezeti jellemzőit, elterjedtségét,
- a magyar népzeneben jellemző hangszeres együtteseket,
- a népzene és néptánc kapcsolatát,
- az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz és a jeles napokhoz kötődő népszokásokat,
- a népzene szerepét a hagyományos paraszti kultúrában, valamint megőrzésének, használatának lehetőségeit a jelenkorban.

Ösztönözzé a tanulót

- önálló munkára,
- népzenei koncertek, egyéb rendezvények látogatására,
- azokon való szereplésre,
- a népzenei hagyomány ápolására, értékeinek megőrzésére és továbbadására.

5. 1. 1. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

- Mondókák, gyerekjátékok és népszokás dallamok éneklése, eljátszása.
- A ritmusértékek nevének, jelének és gyakorlónevének elsajátítása. Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.
- Hangmagasság–megfigyelés. Magas és mély képzet kialakítása.
- A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy és a vonalrendszer megismerése.
- A relatív szolmizáció bevezetése.

Követelmény

Mondókák, gyerekjátékok és népszokás dallamok élményszerű éneklése, eljátszása.

Ismerje fel

- kottáról a tanuló a negyed, nyolcad, fél, egész ritmusértékeket és szünet– jeleiket,
- a szinkópa ritmust,
- a szolmizációs hangok kézjeleit, valamint a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren,
- a kis és nagy szekund fogalmát,
- a G– és F–kulcs hangjait.

Tudja

- alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütemekben,
- a hiányos ritmust kiegészíteni 2/4–ben,
- érzékelni a tanuló az egyenletes lüktetést,
- önállóan dalt kezdeni,
- dallamfordulatokat visszaénekelni, és rövid motívumokat memorizálni, belső hallással elképzelni,
- a ritmikai és dallami elemeket írásban összekapcsolni.

Legyen képes

- a ritmusmotívumokat folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

- Mondókák, gyerekjátékok, népszokás dallamok, népdalok éneklése, eljátszása.
- A tiszta, kifejező éneklés készségének kialakítása csoportosan és egyénenként.
- Az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának érzékelése, megfigyelése, megszólaltatása gyakorlónevekkel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Motívumok éneklése, olvasása, felismerése belső énekléssel, kirakása a vonalrendszeren.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Követelmény

- Mondókák, gyerekjátékok, népszokás dallamok, népdalok élményszerű éneklése, eljátszása.
- A „belső” lüktetés kialakítása.
- Az egyenletes lüktetés és a dalritmus összekapcsolása.
- A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
- A hangok szolmizációs neve, kézjele. Elhelyezés a vonalrendszeren.

- Zeneileg pontos éneklés csoportosan és egyénenként is.
- A zenei írás–olvasás bevezetése a csoport képességeitől és a tanulók életkorától függően.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. 1. 2. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

- ütempáros népzenei dallamok, régi és új stílusú népdalok,
- az őszi és tavaszi jeles napokhoz fűződő népszokásdallamok, az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek

- A népzene gyűjtés célja, módszerei, jeles népzene gyűjtők.
- A határozott kötődésű dallamok hordozó–alkalmai: az emberélet fordulói, a naptári ünnepek, bizonyos munkák, tevékenységek általános jellemzői. Az őszi és tavaszi népszokások tartalma, a hozzájuk fűződő hiedelmek, szokások.
- A vokális népzene szövegműfajainak megfigyelése, megismerése.
- A magyar népi hangszerek öt fő csoportja, a csoportok jellemzői, alcsoportjai. Az idiophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmai, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások.

Zenei írás–olvasás

- Könnyebb gyermekdalok szolmizációs hangokkal való leírása.
- Ütempáros népdalok éneklése kottakép alapján.

Zenehallgatás

A tanult

- ütempáros népzenei anyag,
- népszokás dallamok,
- népi hangszerek eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék

- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és
- tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani.

Ismerjék

- vázlatosan a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő

- szokásokat, hiedelmeket,
- illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag

- régi és új stílusú népdalok,
- a téli jeles napokhoz fűződő népszokásdallamok,
- az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek

- A magyar népzenei dialektusterületek és az egyes területek jellemző kistájai, néprajzi csoportjai vokális és hangszeres népzenejének bemutatása jellemző dallampéldákkal.
- A hangszeres népzenei hagyomány: funkciók, alkalmak, műfajok, zenei vonások.
- A membranophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmai, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások vázlatos leírása.
- A téli népszokások tartalma, a hozzájuk fűződő hiedelmek, szokások.

Zenei írás–olvasás

- Egyszerűbb régi és új stílusú népdalok lejegyzése hallás után, illetve éneklése kottakép alapján.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
- népszokás dallamok,
- népi hangszerek eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék vázlatosan

- a magyar népzenei dialektusterületeket dallampéldákkal,
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat,
- és tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani,
- a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő szokásokat, hiedelmeket,
- illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag

- régi és új stílusú népdalok,
- a nyári népszokásokhoz fűződő népdalok, az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek

- A népdalok zenei jegyeinek megfigyelése, a népdalelemzés szempontjai.
- A magyar népzene stílusainak, átfogó ismerete, zenei vonásainak ismerete jellemző dallampéldákkal.
- A kötetlen (ütempáros és recitatív) szerkezetek zenei jellemzői, dallampéldákkal.
- Az aerophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmi, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások vázlatos leírása.
- A nyári népszokások tartalma, a hozzájuk fűződő hiedelmek, szokások.

Zenei írás–olvasás

Díszítés nélküli egyszerűbb, régi és új stílusú népdalok lejegyzése hallás után, valamint azok kottaképről éneklése.

Zenehallgatás

A tanult

- régi stílusú magyar népdalok,
- népszokás dallamok,
- népi hangszerek eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék vázlatosan

- a magyar népzene stílusainak zenei vonásait jellemző dallampéldákkal,
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és
- tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani,
- a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő szokásokat, hiedelmeket,
- illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag

- régi és új stílusú népdalok,
- az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő szokásdallamok az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek

- A régi stílus stílusrétegeinek áttekintő ismerete, zenei vonásainak ismerete, jellemző dallampéldákkal.
- Az énekes előadásmód elemei és jellemzői.
- A chordophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmai, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások vázlatos leírása.
- Az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő népszokások áttekintő ismerete. A születéstől a házasságig terjedő szokások jellemző dallampéldákkal.
- A népballada fogalma, előadásának jellemzői, fő csoportjai és jellemzőik.

Zenei írás–olvasás

Egyszerűen díszített régi és új stílusú népdalok lejegyzése hallás után és kottakép alapján való éneklése.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
- népszokás dallamok,
- népi hangszerek eredeti felvételeken.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék vázlatosan

- a régi stílus stílusrétegeit, azok zenei vonásait, jellemző dallampéldákkal,
- a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő szokásokat, hiedelmeket, illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján,
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és
- tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag

- régi és új stílusú népdalok,
- az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő szokásdallamok az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva

Ismeretanyag

Elméleti ismeretek

- Az új stílus zenei vonásainak áttekintő ismerete, jellemző dallampéldákkal.
- A vokális népzene lírai szövegtípusainak megfigyelése, megismerése.
- A hangszeres előadásmód elemei és jellemzői.
- A magyar néptáncok zenei anyaga az öt népzenei dialektusban, a legfontosabb kistájak megismertetésével.
- Az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő népszokások áttekintő ismerete. A házasságtól a temetésig.

Zenei írás–olvasás

- Autentikus népzenei felvételtől szöveges népdal egy versszakának, és egyszerű hangszeres dallam lejegyzése.
- Régi stílusú népdalok megfigyelése és elemzése (sorszerkezet, hangsor, kadenciaképlet, ambitus, dallamvonal, ritmika, metrum, előadásmód, műfaj, földrajzi besorolás).
- A magyar népzeneben jellemző hangsorok, ritmikák, metrumok megfigyelése, felismerése, megszólaltatása.
- Egyszerűen díszített régi és új stílusú népdalok kottakép alapján való éneklése.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
- népszokás dallamok,
- népi hangszeres tánczene eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése kotta nélkül, stílushűen, átéléssel.

Ismerjék vázlatosan

- az új stílusú népdalok zenei vonásait, jellemző dallampéldákkal,
- a magyar néptáncok kíséretének legfontosabb zenei anyagát, jellemző dallampéldákkal,
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és
- tudjanak 5 dallampéldát énekelni illetve eljátszani.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag

- régi és új stílusú népdalok, az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek

- A magyar népzene és zenetörténet összefüggéseinek áttekintő ismerete.
- A hagyomány változása; változatképződés, a folklorizmus és folklorizáció jelenségei a népzeneben.
- A magyar népzene függőleges tagozódása egy falun belül.
- A magyar népzenei előadás jeles énekes és hangszeres egyéniségei.
- A dallam és szöveg kapcsolata, a dallam és hangszer kapcsolata.
- A vokális magyar népzenei előadásmód, hangvétel, díszítés.

Zenei írás–olvasás

- Régi és új stílusú népdalok megfigyelése, lejegyzése és elemzése (sorszerkezet, hangsor, kadenciaképlet, ambitus, dallamvonal, ritmika, metrum, előadásmód, műfaj, földrajzi besorolás).
- A magyar népzeneben jellemző hangsorok, ritmikák, metrumok megfigyelése, felismerése, leírása és megszólaltatása, kapcsolatuk a magyar népzenei stílusokkal.
- Díszített népdalok éneklése kottakép alapján.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
- népszokás dallamok,
- népi hangszeres tánczene eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése kotta nélkül, stílushűen, átéléssel.

Ismerjék vázlatosan

- A magyar népzene és zenetörténet összefüggéseit.
- A folklorizmus és folklorizáció jelenségeit a népzeneben.
- A magyar népzenei előadás jeles énekes és hangszeres egyéniségeit.
- A vokális népzenei előadásmód jellemzőit.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

5. 1. 3. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a magyar népzene fogalmát, történeti fejlődését,
- népzenei stílusait, műfajait, földrajzi dialektusait,
- a népzene és más folklórműfajok kapcsolatát,
- a népzene és a műzene összefüggéseit,
- a magyar népi hangszerek osztályozását, történetét, jellemzőit, elterjedtségét, az állandó és alkalmi hangszeregyütteseket,
- a magyar népzenei kutatás történetét, legjelentősebb gyűjtőit és kutatóit, a legfontosabb kézikönyveket és publikált népzenei felvételeket, az önképzés lehetséges autentikus forrásait.

Legyen képes

- hallás után népdal, illetve egyszerűbb hangszeres népzene lejegyzésére, illetve kottakép alapján való leéneklésére, azok formai és tartalmi elemzésére,
- a tanult népzenei anyagból 100 népdal átélt, kifejező népdal eléneklésére kotta nélkül.

5. 1. 4. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A Népzenei ismeretek, mint főtárgy

Gyakorlati vizsga: írásbeli és szóbeli vizsga

A Népzenei ismeretek, mint kötelezően választható tantárgy

Gyakorlati vizsga: írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Népzenei ismeretek

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 2x45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

A Népzenei ismeretek, mint főtárgy

Írásbeli vizsga

- Egy vokális dallam lejegyzése autentikus felvételtől szöveggel együtt.
- Egy hangszeres dallam lejegyzése autentikus felvételtől.
- Egy, a magyar népzene tanult témaköreiből összeállított, húsz kérdésből álló feladatsor megoldása.

Szóbeli vizsga

- A tanult témakörökből összeállított 20 kérdésből álló tételsorból húzott kérdés kifejtése.
- A tanult anyagból a tanár által kijelölt 100 népdalból kiválasztott 2 népdal eléneklése és elemzése.

A Népzenei ismeretek, mint kötelezően választható tantárgy

Írásbeli vizsga

- Egy vokális dallam lejegyzése autentikus felvételtől szöveggel együtt.
- Egy, a magyar népzene tanult témaköreiből összeállított, tíz kérdésből álló feladatsor megoldása

Szóbeli vizsga

- A tanult témakörökből összeállított 10 kérdésből álló tételsorból húzott kérdés kifejtése.
- A tanult anyagból a tanár által kijelölt 50 népdalból kiválasztott 2 népdal eléneklése és elemzése, a népdalok stíluskörbe sorolásával, származási helyének felismerésével.

Az írásbeli vizsga értékelése

- feladatsor: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz, fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás: információtartalom, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak, helyes szövegleírás.

A szóbeli vizsga értékelése

- stílushű, átélt előadásmód a népdalok éneklésében,
- általános népzenei ismeretek helyes alkalmazása a népdalok elemzésben (hangsor, metrum, ritmus, kadencia, ambitus, szerkezet, előadásmód, stílus, stílusréteg),
- a népzenei szakkifejezések ismerete,
- népzenei történeti tájékozottság,
- népzenei stílusismeret,
- a felelet logikus felépítése, szerkesztettsége, tartalmi helyessége, pontosság,
- önálló, folyamatos előadás.

Ájánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Magyar Néprajzi Lexikon: www.mek.oszk.hu/02100/02115/html

Magyar Néprajz kötetei: www.mek.oszk.hu/02100/02152/html

Dömötör Tekla: A népszokások költészete (Budapest 1974) Akadémiai Kiadó

Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei alapismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó

Magyar népdalok. Egyetemes Gyűjtemény I–II. Közreadja: Kovács Sándor és Sebő Ferenc (Budapest 1991, 2008.)

Magyar Népzene Tára. Szerk. Bartók Béla – Kodály Zoltán,

- Gyermekjátékok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1951) Akadémiai Kiadó
- II. Jeles napok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1953) Akadémiai Kiadó
- III. Lakodalom. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos (Budapest 1955–56) Akadémiai Kiadó
- IV. Párosítók. Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest) Akadémiai Kiadó
- V. Siratók. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos és Rajeczky Benjamin (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
- VI. Népdaltípusok 1. Sajtó alá rendezte Járdányi Pál és Olsvai Imre (Budapest 1973) Akadémiai Kiadó
- VII. Népdaltípusok 2. Járdányi Pál rendszerében szerkesztette: Olsvai Imre (Budapest

- 1981) Akadémiai Kiadó
 - VIII. Népdaltípusok 3. Sajtó alá rendezte: Vargyas Lajos. (Budapest 1992) Balassi Kiadó
 - IX. Népdaltípusok 4. Sajtó alá rendezte: Domokos Mária. (Budapest 1995) Balassi Kiadó
 - X. Népdaltípusok 5. Sajtó alá rendezte: Paksa Katalin. (Budapest 1997) Balassi Kiadó
- Paksa Katalin: Magyar népzene-történet. (Budapest, 2008.) Balassi Kiadó
 Sárosi Bálint: Hangszerek a magyar néphagyományban (Budapest) Planétás kiadó
 Sárosi Bálint: Hangszeres magyar népzenei hagyomány (Budapest) Balassi kiadó
 Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest, 2009.) Hagyományok Háza
 Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje. (Budapest, 2002.) Planétás Kiadó

Hangfelvételek

Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Multimédiás adatbázisok: www.zti.hu

Publikált népzenei felvételek: a Magyarországon megjelent eredeti felvételeket tartalmazó hangzó kiadványok felvételei

- Bartók-rend
- Kallós Zoltán gyűjtései

Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. Budapest, Hagyományok Háza

Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. Budapest, Hagyományok Háza

Magyar Hangszeres Népzene Szerk.: Sárosi Bálint LPX 18045–47 (Budapest 1980) Hungaroton

Magyar Népzene 1–3. Szerk.: Rajeczky Benjamin LPX 10095–98, LPX 180001–04, LPX 18050–53 (Budapest 1969–72) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton

- Tánczene. Szerk.: Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16
- II. Észak. Szerk.: Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28
- III. Dunántúl. Szerk.: Olsvai Imre LPX 18138–42
- IV. Alföld. Szerk.: Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63
- V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) Szerk.: Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
- VII Moldva, Bukovina Szerk.: Domokos Mária, Németh István – HCD 18264–67

Videofelvételek

A téli ünnepkör hagyományai (Budapest 1954–55) Néprajzi Múzeum

Asszonyfarsang Mátraalmáson (Budapest 1967) Néprajzi Múzeum

Busójárás Mohácson (Budapest 1955) Néprajzi Múzeum

Csobánolás – A bukovinai székelyek betlehemes játéka Tevelen (Budapest 1948) Néprajzi Múzeum

Hónapsoroló I–II. (Budapest) Televideo

Húsvéti népzene, megvirágzott a diófa, bakanóták (Budapest) Televideo

Játékok, játékfüzetek (Budapest) Magyar Művelődési Intézet

Leányok megéneklése karácsony estéjén (Budapest 1978) Néprajzi Múzeum

Mohai farsang (Budapest 1967) Néprajzi Múzeum

Népi játék (Budapest 1995) Néprajzi Múzeum

A magyar tekerő (Budapest 1978) Néprajzi Múzeum

Hónapsoroló I–II. (Budapest) Televideo

Lucázás Fejér megyében (Budapest 1971) Néprajzi Múzeum

Muzsikáló szerszámok (Budapest) Televideo

Népművészeti értékeink, Gyurkó Pál kanászkürtje (Budapest) Televideo
Örökség I., Dudanóta (Budapest) Televideo
Aratás, hordás Istenmezején (Budapest 1956) Néprajzi Múzeum
Gyúrói pünkösdlés (Budapest 1951) Néprajzi Múzeum
Hónapsoroló I–II. (Budapest) Televideo
Muzsikáló szerszámok (Budapest) Televideo
Nádsíp és kolomp készítése (Budapest 1965) Néprajzi Múzeum
Pünkösdlés – Galgamácsa (Budapest 1948) Néprajzi Múzeum

5. 1. 5. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A követelmények elsajátításához szükséges szakirodalom, kotta, hangzó anyag.
Audiovizuális lejátszó berendezés.
Kottatartók.
Metronóm.

5. 2. Néprajz

A néprajz tanítás célja, hogy összefüggéseiben ismertesse meg a tanulókat a hagyományos paraszti életmóddal, annak változó kulturális jelenségeivel és belső törvényeivel.

A néprajztanítás feladatai

Tárja fel a tanulók előtt a magyar népi kultúra

- kialakulásának folyamatát, történeti fejlődését,
- a kultúra más területeivel való kapcsolatát,
- helyét Eurázsia kultúrájában,
- táji–történeti tagolódását,
- tantárgyi, szellemi és társadalmi emlékeit, tényeit és összefüggéseit,
- a rokon népek és a Kárpát–medence népeinek az együttélés során létrejött kulturális kölcsönhatását, kapcsolatát.

Kiemelten foglalkozzon a családi, helyi és regionális hagyományok meg– és felismerésével, erősítve ezzel a szülőföldhöz kötődésen keresztül a nemzeti és kulturális identitást.

Mutassa be a magyar néprajztudomány szakágazatait, társtudományait, intézményeit, főbb kézikönyveit.

Ösztönözze a tanulót a néprajzi gyűjtés lehetőségeinek megismertetésével az önálló gyűjtő– és feldolgozó munkára.

Alakítsa ki az önálló tájékozódás, problémamegoldás, véleményalkotás igényét és képességét.

Szoktassa a tanulókat a rendszeres ön– és továbbképzésre (múzeumlátogatás, a szakirodalom figyelemmel kísérése stb.).

Segítse elő más népek kulturális értékeinek megértését és befogadását.

Alapvető követelmény, hogy a népi kultúra fent leírt tényeit és összefüggéseit a tanított korosztálynak megfelelő, élményszerű és gyakorlatban átélhető formában közvetítse.

Néprajz főtárgynál a tananyagot szélesebb szakirodalom bevonásával, önálló gyűjtő munkával, minél több forrás elemző bevonásával, mélyebben, részletesebben kell megismertetni úgy, hogy a hangsúly a források ismeretén alapuló, tárgyi tudásra épülő gondolkodásmódon: az összefüggések felismerésén, értelmezésén legyen.

5. 2. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- A kultúra fogalma és tagozódása.
- A magyar népi kultúra történeti gyökerei és fejlődése.
- A hagyományos paraszti életmód és változásai.
- Népek – nemzetek – nemzetiségek.
- A magyar nép táji, történeti tagolódása.
- Dunántúl (általános néprajzi jellemzők).
- Felföld (általános néprajzi jellemzők).
- Alföld (általános néprajzi jellemzők).
- Erdély (általános néprajzi jellemzők).
- Moldva (általános néprajzi jellemzők).
- A helyi néprajzi sajátosságok.
- A magyar népszokások rendszere. Népi kalendárium. Őszi népszokások.
- Látogatás a helyi múzeumban.

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a kultúra, benne a népi kultúra fogalmát és tagozódását,
- a hagyományos paraszti életmód elemeit,
- a magyar nép táji, történeti tagolódását,
- a helyi néprajzi sajátosságokat,
- a magyar népszokások rendszerét, az őszi népszokásokat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- A néprajzi gyűjtőmunka formái, a gyűjtések feldolgozása, felhasználási lehetőségei.
- Néprajzi forráselemzés.
- Településrendszer, építkezés, lakberendezés.
- A paraszti gazdálkodás rendszere.
- A magyar kézművesség története. A népi kismesterségek.
- A népművészet fogalma, korszakai, területei.

- A textil (szövés, hímzés, lakástextilek, öltözködés).
- A magyar népviseletek.
- Látogatás a Néprajzi Múzeumban.
- Tavaszi és nyári népszokások.
- A Dunántúl legjelentősebb kistájai és népcsoportjai: Kisalföld, Bakony vidéke, Mezőföld, Sárköz, Somogy, Őrség, Göcsej, Hetés, Zala, Ormánság, az Ausztriában, Szlovéniában és Horvátországban élő magyar népcsoportok.
- A magyarországi németek népi kultúrája.

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a néprajzi gyűjtőmunka lehetőségeit,
- a magyar népi településrendszer, építkezés, lakberendezés jellemzőit,
- a paraszti gazdálkodás rendszerét,
- a népi kismesterségeket,
- a népművészet fogalmát, korszakait, területeit,
- a népi textilművességet és a magyar népviseleteket,
- a tavaszi és nyári népszokásokat,
- a Dunántúl népi kultúráját, beleértve a szlavóniai magyarokat,
- a magyarországi németek népi kultúráját.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

5. 2. 2. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a magyar népi kultúra nagytájakait és népcsoportjait,
- a folklór, a népművészet fogalmát, részterületeit,
- a hagyományos paraszti életmód gazdasági, társadalmi tényezőit, változásának törvényszerűségeit,
- a magyar népi településrendszer, építkezés, lakberendezés jellemzőit,
- a népi kismesterségeket,
- a magyar népviseletek általános vonásait, a Dunántúl jellemző kistájainak népviseletét,
- a tavaszi, nyári és őszi népszokásokat,
- a néprajzi, ezen belül a népzenei gyűjtőmunka lehetőségeit, a gyűjtések feldolgozásának, felhasználásának módjait és lehetőségeit.

5. 2. 3. A művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

Gyakorlati vizsga: írásbeli, vagy szóbeli vizsga.

A vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz.

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga

- A tanult témakörökből összeállított 10 kérdésből álló feladatsor megoldása.
- Három kijelölt témából szabadon választott kérdés kifejtése.

A szóbeli vizsga

- A tanult témakörökből összeállított 2x10 kérdésből álló tételsorból húzott 2 kérdés kifejtése.
 - egy a folklór témaköréből,
 - egy a tárgyi vagy társadalmi néprajz témaköréből származzon.

Az írásbeli vizsga értékelése

- feladatsor: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás: információtartalom; felépítés; helyesírás.

A szóbeli vizsga értékelése

- logikus felépítés, szerkesztettség, tartalmi helyesség, pontosság,
- általános néprajzi tájékozottság, a szakkifejezések ismerete,
- önálló, folyamatos előadás.

5. 2. 4. Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- A magyar nép fejlődéstörténete; helye Euráziában, beilleszkedése a közép–kelet–európai régióba, együttélése a szomszédos népekkel.
- A magyar parasztság kialakulása és sorsa a XX. Századig.
- A paraszti társadalom szerkezete és tagozódása (család, rokonság, nemek és korcsoportok)
- A társadalomba való beilleszkedés családi és intézményes formái.
- Társas munkák és összejövetelek.
- Népszokások: téli népszokások.
- Látogatás a helyi múzeumban.
- A népi táplálkozás: nyersanyagok és feldolgozásuk, eszközök, étek, italok, étkezési alkalmak és szokások.
- A Felföld legjelentősebb kistájai és népcsoportjai: Csallóköz, Mátyusföld, Zoborvidék, palócok a határon innen és túl.
- A magyarországi szlovákok népi kultúrája.
- Forráselemzés.

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a paraszti társadalom szerkezetét és tagozódását,
- társas munkák és összejövetelek alkalmait,

- az őszi és téli népszokásokat,
- a népi táplálkozás jellemzőit,
- a Felföld népi kultúráját,
- a magyarországi szlovákok népi kultúráját.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- Tájak, stílusok szerepe a népművészetben.
- A magyar fazekasság: technológiák, formavilág, táji tagolódás, használat, terjesztés.
- A paraszti kereskedelem színterei, a vásárok.
- Látogatás a helyi múzeumban.
- A folklór: fogalma, kutatástörténete, részterületei.
- Népköltészeti műfajok a magyar néphagyományban.
- Népköltészet és műköltészet kapcsolata, kölcsönhatása.
- A magyarországi délszláv népek népi kultúrája.
- Az Alföld legjelentősebb tájai és népcsoportjai: Kiskunság, Nagykunság, Jászság, Szatmár, Nyírség, Hajdúság, Körösök vidéke, Dél–Alföld, valamint az Ukrajnában, Romániában és Szerbiában élő magyar népcsoportok.
- Néprajzi forráselemzés.

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a tájak, stílusok szerepét a népművészetben,
- a magyar fazekasságot,
- a folklór fogalmát, kutatástörténetét, részterületeit,
- a népköltészeti műfajokat a magyar néphagyományban,
- a népköltészet és műköltészet kapcsolatát,
- az Alföld tájegységeinek népi kultúráját,
- a magyarországi délszlávok népi kultúráját,
- Hasznosítsa ismereteit saját népzenei munkájában,

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokások (keresztelő, lakodalom, temetés).
- Szimbólumok a népművészetben.

- Faművesség.
- A magyar népi hiedelemvilág és vallásosság.
- A magyar nép táncélete.
- Erdély legfontosabb kistájai és népcsoportjai: Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség, Küküllő– vidék, Székelyföld, a gyimesi csángók, a bukovinai székelyek.
- A magyarországi románok népi kultúrája.
- Néprajzi forráselemzés.

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásokat (pl. keresztelő, lakodalom, temetés),
- a magyar népi hiedelemvilág és vallásosság jellemzőit,
- a magyar nép táncéletét,
- Erdély tájegységeinek népi kultúráját,
- a magyarországi románok népi kultúráját.

Hasznosítsa ismereteit saját népzenei munkájában.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- Egyén és közösség szerepe a népi kultúrában, a népművészetben.
- A magyar néprajz tárgyköre, kutatási ágazatai, társtudományai, összefüggéseik.
- A néprajzi gyűjtések rögzítésének, archiválásának, rendszerezésének lehetőségeit.
- A magyar néprajztudomány intézményei, folyóiratai, főbb kézikönyvei.
- Látogatás a Magyar Néprajzi Múzeumban.
- A magyar néprajzi kutatás forrásai.
- A népi természetszemlélet.
- Népi gyógyászat.
- Moldva és a szórványok.
- A magyarországi cigányok népi kultúrája.
- Néprajzi forráselemzés.

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a magyar néprajz kutatási ágazatait,
- a magyar néprajztudomány intézményeit, folyóiratait, főbb kézikönyveit,
- a magyar néprajzi kutatás forrásait,
- a népi természetszemlélet és népi gyógyászat jellemzőit,
- a moldvai magyarok népi kultúráját,

- a magyarországi cigányok népi kultúráját,
- a néprajzi gyűjtések formáit; a gyűjtések rögzítésének, archiválásának, rendszerezésének, feldolgozásának, felhasználási lehetőségeit.

Hasznosítsa ismereteit saját népzenei munkájában.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. 2. 5. Követelmények az továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló áttekintően ismerje

- a magyar nép fejlődéstörténetét, helyét Eurázsia, ezen belül a Kárpát–medence népeinek körében,
- a magyar parasztság kialakulását és történetét napjainkig,
- a hagyományos paraszti életmód gazdasági, társadalmi tényezőit, változásának törvényszerűségeit,
- a magyar népi kultúra dialektusait, kistájait és népcsoportjait,
- a folklór fogalmát, részterületeit,
- a népművészet fogalmát, részterületeit,
- a népzene a népi kultúrában elfoglalt helyét és szerepét,
- a néprajztudomány történetét, önállósult szakágazatait, intézményeit,
- a néprajzi gyűjtés és kutatás nagy egyéniségeinek munkásságát,
- a folklorizmus és folklorizáció jelenségét.

Legyen képes

- önállóan tájékozódni az érintett témakörök néprajzi szakirodalmában.

Ismerje

- a néprajzi, ezen belül a népzenei gyűjtőmunka formáit, a gyűjtések rögzítésének, rendszerezésének, feldolgozásának, felhasználásának módjait és lehetőségeit.

5. 2. 6. A művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

Gyakorlati vizsga: írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz.

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga

- A tanult témakörökből összeállított 20 kérdésből álló feladatsor megoldása.
- Három kijelölt témából szabadon választott kérdés kifejtése.

A szóbeli vizsga

A tanult témakörökből összeállított 2x20 kérdésből álló tételsorból húzott 2 kérdés kifejtése,

melyek közül

- egy a folklór témaköréből,
- egy a tárgyi vagy társadalmi néprajz témaköréből származzon.

Az írásbeli vizsga értékelése

- feladatsor: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás: információtartalom, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, helyesírás.

A szóbeli vizsga értékelése

- a vizsga követelményeinek való megfelelés,
- logikus felépítés, szerkesztettség, tartalmi helyesség, pontosság,
- általános néprajzi tájékozottság, a szakkifejezések ismerete,
- önálló, folyamatos előadás.

Ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Magyar Néprajzi Lexikon: www.mek.oszk.hu/02100/02115/html

Magyar Néprajz kötetei: www.mek.oszk.hu/02100/02152/html

A magyar folklór (Szerk.: Voigt Vilmos). Budapest, 1998.

Balassa Iván – Ortutay Gyula: *Magyar Néprajz*. Budapest, 1979.

Bihari Anna – Pócs Éva: *Képes magyar néprajz*. Budapest, 1985.

Fél Edit – Hofer Tamás – K.Csilléry Klára: *A magyar népművészet*. Budapest, 1969.

Kis magyar néprajz a Rádióban. (Szerk.: Jávorka Kata, Küllös Imola, Tátrai Zsuzsanna), Budapest, 1978.

Kósa László: *Néphagyományunk évszázadai*. Budapest, 1976.

Kósa László: *A magyar néprajz tudománytörténete*. Budapest, 1989.

Kósa László – Filep Antal: *A magyar nép táji–történeti tagolódása*. Budapest, 1978.

Kósa László – Szemerényi Ágnes: *Apáról fiúra* Budapest, 1973.

A felsorolt szakirodalom további ajánlásokat tartalmaz az egyes témák részletes tanulmányozásához.

5. 2. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű audio – vizuális berendezés (DVD, CD, video – lejátszó, televízió, vagy számítógép és projektor).

A tananyagban szereplő néprajzi témaköröket sokoldalúan bemutató néprajzi szakirodalom, beleértve a kép –és hangfelvételeket is, valamint földrajzi, történelmi és néprajzi térképek.

6. Kamarazene tanszak tantárgya

6. 1. Népi kamarazene

A népzene tanításában a kamarazenének kiemelt jelentősége van, hiszen a népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van két vagy több hangszer együttes játéknak, a hangszeres – énekes együttműsikálásnak, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség,

irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánc kíséret, tánc ház).

A kamarazene hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömeikre, akár koncerteken, tánc házakban, ünnepeken való közreműködés formájában.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2–8 fő közötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális tanulókból álló együttes.

A népi kamarazene tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókat

- a hangszeres és énekes népzene világával, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam-, ritmus- és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra,
- az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival,
- a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival,
- a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.

Tegye lehetővé

- a hangszeresek és énekesek számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit,
- hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen,
- hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd- és rokon népek népzenejének befogadásával, megtanulásával.

Ösztönözze a tanulókat

- népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására,
- a népzenei hagyomány elemző megismerésére,
- a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására,
- a tánc házakban való aktív muzsikálásra, mely élményszerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.

Készítse fel a tanulókat

- a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,
- a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.

Fordítson figyelmet

- az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való

alkalmazkodásra.

Járuljon hozzá

- a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együttmuzsikáló hangszerek összeállításától. Ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együttmuzsikálásban is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népi kamarazenélés hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Lassítás, gyorsítás jelzése.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása.
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás.).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata.
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa.
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- Memorizálás képessége.
- A belső hallás fejlesztése.

- Intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése.
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
- Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- be– és leinteni,
- a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- a saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajta ütemsúlyaival,
- a népzenei dialektusok hangszeres és énekes zenéjének sajátos stílusával, műfajaival, jellemzőivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.
- A tanév közben megismert népzenei tájak anyagából egy táncfűzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzer, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. 1. 1. Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- szükség esetén önállóan hangolni,
- önállóan, tisztán intonálni,
- pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
- saját maga is jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába újból bekapcsolódni,
- szólamát magas szintű hangszertudással, stílusérzéssel megszólaltatni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
- állandóan figyelemmel kísérni az együttes összjátékát,
- saját szólamát önállóan megtanulni és kigyakorolni akár kotta, akár hangzóanyag alapján,
- zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséssel, alkalmazkodóképességgel,
- a játszott népzenei anyagra vonatkozó sokrétű ismerettel,
- kottaolvasási, illetve hangzóanyag feldolgozási készséggel.

6. 1. 2. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

6. 1. 3. Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.

- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzer, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzer, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket,
- irányítani a kamaracsoport játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz,
- önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat,
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzer, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzer, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. 1. 4. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést,

dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

6. 1. 5. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 20 perc

A vizsga tartalma

Koncertszerű 30 perces előadás. Anyagát az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájainak népzenei anyagából, a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően kell kiválasztani. Tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat, táncfűzéseket, táncrendet.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)
- népzenei stílushűség.

6. 1. 6. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audio– és video felvevő és lejátszó berendezések.

D) Néptánc tanszak

A néptánc tanszak célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóknál. A táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat, a magyar nép táncait, a táncok lépésanyagát, jellegzetességeit, stílusát.

1. A tanszak feladata

Ismertesse meg a tanulóval

- A hagyományos népi játékokat.
- A három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánc típusait, táncrendjeit.
- A mozgásanyag variációs lehetőségeit.
- A táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet.
- A néprajztudomány sajátos megközelítési módját.
- A folklórkutatás tárgyának, az alávett társadalmi rétegek, a "nép" műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában.
- A tánc művészi és közhasznú formáit.
- Társasági táncélet alkalmait.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait.
- Az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját.
- Az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alpművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulóknál

- A rendszeres munka természetes igényét, a megfelelő munkafegyelmet.
- A munkájuk tudatos kontrollálását.
- A művészi előadásmód kivitelezését.
- Az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népiélet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeként értelmezi.
- Az esztétikai érzéket.
- A művészetek befogadására nyitott attitűdöt.
- Fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló

- Mozgáskultúráját.
- Fizikai állóképességét.
- Ritmusérzékét.
- Hallását.
- Zenéhez való alkalmazkodását.
- Tér-, forma- és stílusérzékét.
- Mozgásmemóriáját.
- Koncentráció képességét.
- Improvizációs készségét.
- Ízlését, kritikai érzékét.
- A tánc komplexitásából adódóan a társ művészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységét.
- Vizuális memóriáját.
- A képzelőerejét.

Ösztönözze a tanulót

- A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt.
- A néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására.
- A rendszeres Múzeumlátogatásra.
- A rendszeres társasági és színházi táncesemények látogatására.
- A televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére.
- Az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre (kézműves foglalkozások, játszóházak, táncházak, néprajzi táborok, egyéb táncesemények).
- A környezetében esetleg adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására (helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).

Tudatosítsa a tanulóban a tánc történeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

Hívja fel a tanulók figyelmét a korévfolyamuknak megfelelő néptáncos, népzenei, néprajzi, tánc történeti irodalomra.

Tegye nyitottá a tanuló személyiségét a folklór iránt.

Irányítsa a tanulót szakirányú továbbtanulása, a továbbképző folytatására, az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

2. Követelmények az alapfok elvégzése után

Népi játék, néptánc

A tanuló ismerj a tanult játékokat (min. 20) és népdalokat (min. 40), a tanult táncrendeket, s legalább kettőt magabiztosan improvizáljon, pl.:

- Dél-dunántúli ugrós, kanásztánc (fiúk), karikázó (lányok).
- Rábaközi dús, illetve körverbunk (fiúk).
- Szatmári verbunk (fiúk), hajlikázó (lányok), lassú és friss csárdás.
- Széki négyes, csárdás, sűrű és ritka tempó (fiúk).
- Lőrincrévi páros táncok.
- Sárközi ugrós és csárdás, karikázó (lányok), verbunk (fiúk).
- Dél-alföldi páros ugrós és csárdás.

Legyen képes

- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatok.

Folklórismeret

A tanuló ismerje

- A folklór mint történeti hagyomány sajátosságait.
- Az egyes jeles napok időpontját.
- A jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét.
- A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait.
- A magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, a hozzájuk fűződő mondákat.

- A parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat.
- A korévfolym szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes felidézni

- az egyes jelenségek konkrét megjelenését,
- a népszokások idejét és rítusrendjét,
- előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket.

3. Követelmények a továbbképző elvégzése után

Néptánc

A tanuló ismerje

- a különböző táncrendek zenéjét,
- népdalait (min. 100),
- a tanult táncrendeket.

Legyen képes

- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- legyen képes felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret

A tanuló ismerje

- a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
- a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
- a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését,
- kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit.

Legyen képes

- rugalmas szemlélettel látni az egyén, a közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
- megkülönböztetni a népi és "magas" kultúra jelenségeit,
- összehasonlítani jellemzőiket, felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló véleménynyilvánításra a látott művekről.

Kinetogram

A tanuló ismerje

- a mozdulatelemzés alaptényezőit,
- a mozdulat és helyzet típusait.

Legyen képes

- a kinetogrammal lejegyzett motívumokat pontosan leolvasni,
- és stílusosan előadni.

Tánc történet

A tanuló ismerje

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alpműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társ művészetek iránti érdeklődésre, a múlt és a jelen értékeinek befogadására

4. Néptánc óraterve

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Népi játék, néptánc	2	2	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4
Folklór ismeret					1	1	1	1				
Tánc történet									1	1		
Kötelezően választható tantárgy			1	1							1	1
Szabadon választható tantárgy	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

5. A néptánc tanszak vizsgakövetelményei

5. 1. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli, vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Folklór ismeret *írásbeli*: 30 perc

szóbeli: 5 perc

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi játék, néptánc

- Előre kijelölt anyagból, a szaktanár által összeállított és betanított folyamat, ill. koreográfia részletének előadása: csoportosan 5-10 perc.
- Improvizáció: kis csoportban (maximum 3 pár).
- Egyénenként, illetve párban, összesen: 4 perc

A vizsga tartalma

Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll.

Az *írásbeli vizsga* feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.

A *szóbeli vizsgán* a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

Folklórismeret

Jeles napok, munkavégző ünnepek, az emberélet fordulói.

A gyakorlati vizsga tartalma

Koreográfia

A szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, betanított folyamat) csoportos bemutatása.

Improvizáció

A három táncdialektusból választott és a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár), illetve egyénenként párban.

Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból.

A vizsga értékelése – Az írásbeli vagy szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Írásbeli vizsga

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott pontszámok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga

- A szokás elhelyezése az évkörben.
- A szokástartalom ismerete (magyarázata).
- Tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól.
- A megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.

A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

- A koreográfia ismerete.
- A tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során.
- A táncos mozgás és a zene illeszkedése.
- Partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása.

5. 2. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet 5-10 perc

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc improvizáció 8-10 perc

A vizsga tartalma

Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma

Tánc történet a köznapi és művészi mozgás, a tánc és a társ művészetek, a tánc történet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:

- A tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor).
- A tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk).
- A színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett).
- Romantikus balettek.
- Klasszikus balettek.
- Modern tánc.
- Folklórizmus.
- Jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői.
- Az egyetemes tánc történet legjelentősebb, alkotói és műveik.

A gyakorlati vizsga tartalma

Improvizáció

A helyi tantervben meghatározott dialektusok táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort. A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál. Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrendet.

A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponthatárok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

- A táncművészet főbb korszakainak ismerete.
- Tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről.
- Kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

- A táncrend ismerete, stílusos előadása.
- A tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során.
- A tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása.
- A táncos mozgás és a zene illeszkedése.
- A táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek.

Záradék:

Pedagógiai Programunkban az alapfokú művészetoktatásról szóló 27/1998. (h1.10.) MKM rendelettel kiadott kötelező követelményeket és tantervi programot, kiegészítve a részletes évfolyamonként meghatározott javasolt tananyaggal, továbbá a kötelező, minimális eszköz- és felszerelési jegyzéket meghaladó, az optimális feladatellátást szolgáló ajánlott tárgyi feltételeket tekintjük irányadónak.

E) Néptánc tanszak

I. Az alapfokú néptáncoktatás célrendszerre és funkciói

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát-medencei táncagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, táncagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

1. A képzés struktúrája

Főtárgy

- Népi játék (1–2. előképző évfolyamon).
- Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon).

Kötelező tantárgy

- Folklórismeret (3–6. alapfokú évfolyamon).
- Tánc történet (9–10. továbbképző évfolyamon).

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban

- Folklórismeret.
- Tánc történet.

Választható tantárgyak

- Népi játék (1–2. előképző évfolyamon).
- Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon).
- Népzenei alapismeretek (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon).
- Táncjelírás–olvasás (9–10. továbbképző évfolyamon).

2. Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	3	3	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1					1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	2–4	2–4	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma

12 évfolyam (2+6+4 évfolyam).

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

3. A néptáncoktatás általános fejlesztési követelményei

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

- A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése
- A hagyományos népi játékmód ismerete.
- Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez.
- A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása.
- A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása.
- Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori

sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása.

- A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása.
- A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése.
- A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése.
- Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése.

Személyes kompetenciák

- Az esztétikai érzék fejlesztése.
- A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés.
- Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés.
- Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés.
- A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése.
- A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése.
- A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása.

Társas kompetenciák

- A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása.
- A másság elfogadásának képessége.
- Az önálló döntéshozatal képessége.
- Kezdeményezőkézség, egyéni feladat– és szerepvállalás.
- A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.
- A szabálytudat kialakítása.
- A csoportnorma kialakítása.
- A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése.
- A közösségi szemlélet kialakítása.
- A környezet megóvásának fontossága.
- Az egészséges életmód igénye.

Módszerkompetenciák

- Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése.
- Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása.
- Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések.
- Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége.
- A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása.
- A hatékony önálló tanulásra nevelés.
- Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is.
- A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés.

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény

utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráلható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Néptánc.

Folklórismeret.

Művészeti záróvizsga

Néptánc.

Tánc történet.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként, illetve párban – helyezést ért el.

6. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő).

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. Főtárgyak

1. Népi játék

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése

1. 1. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során.
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak kialakítása.
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése.
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése.
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása.
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése.
- A szocializációs folyamatok fejlesztése.

Tananyag

- A játékműveltség felmérése.
- A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése.
- Az alapvető mozdulattípusok.
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok).
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok.
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok).
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban).
- Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból).

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket.

A tanuló legyen képes

- az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására,
- a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására,
- a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás- és játéktevékenység során.
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése.
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképeség fejlesztése.
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása.
- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése.

Tananyag

- Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése.
- Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékismeret bővítése.
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok).
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok.
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes löktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados löktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok).
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban).
- Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból).

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az

- együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására,
- a szabályok betartására,
- a fizikai kontaktus kialakítására,
- a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra
- és a játéktevékenységre a variációk során is.

1. 2. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik

2. Néptánc

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését.

Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz.

Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

2. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása.
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.
- A játék központi szerepének megtartása.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A játékbátorság, a kezdeményező-készség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése.
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok.

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése.

Táncgyakorlat

- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése.
- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában.
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában.
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg).
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc.

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4-es lüktetés

Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései.

Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot.

A tanuló legyen képes

- a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése.
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése.
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése.
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása.
- Ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly – fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok.

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékk ismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése.

Táncgyakorlat

- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése.
- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros).
- A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló).
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok.

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya.

Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc típus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánc típus főbb jellemzői.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok.

Hagyományörzés: a saját tánc régió gyermekjátékai és táncai.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot.

A tanuló legyen képes

- a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint.
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása.
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése.
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása.
- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése.
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenghangsúly–fenghangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok.

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékkismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör– és páros táncok előkészítése.

Táncgyakorlat

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése.
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése.
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából.

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek.

Népi ének: a választott táncához kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai.

Követelmények

A tanuló ismerje

a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.

A tanuló legyen képes

az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánc típus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- A körtáncok technikai előkészítése.
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása.
- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése.
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a máságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nem identitás erősítése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenghangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb).

Táncgyakorlat

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése.
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése.

- A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése.
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából.

Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztszóró, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4-es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus.

Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.

Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is.

Követelmények

A tanuló ismerje

a választott ugróst, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.

A tanuló legyen képes

a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül.
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése.
- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése.
- A táncrend fogalmának kialakítása.
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása.
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása.

- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése.
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenghangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb).

Táncgyakorlat

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése.
- A Dunai–dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése.
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése.
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése.
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus.

Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok.

Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tánc típus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat.

A tanuló legyen képes

- a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése.
- A vizsgahelyzetre való felkészítés.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenghangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb).

Táncgyakorlat

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése.
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése.
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése.
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése.
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a *dűvő* és az *esztam* kíséret jellemzői, tánc típusok és kíséret módok.

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánc típusok, táncalkalmak, táncos magatartás.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is.

Követelmények

A tanuló ismerje

az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket.

A tanuló legyen képes

a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére.

2. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint.
- A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit.
- A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat.
- A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat.
- A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
- A színpadi törvényszerűségeket.
- A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását.
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartás- és viselkedésmódokat.

A tanuló legyen képes

- Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékeztetere, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására.
- A megszerzett ismeretekről beszélni.
- A térben történő eligazodásra, a zenei löktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat.
- A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is.
- A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra.
- A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra.
- A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra.
- Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő.

2. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc.

Csoportban 5–10 perc.

Egyénekenként illetve párban: 2–3 perc.

A vizsga tartalma

Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása.

Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncából a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénekenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból.

A vizsga értékelése

- Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét.
- Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása.

2. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása.
- A forgás technikai megvalósítása a különböző lábőrészekben.
- Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánc típusonként.
- A tánc tétel funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása.
- A tánc stílusok jellemző vonásainak megismertetése, a tánc szók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése.
- Az önálló tánc szerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése.
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása.
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint.
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánc technika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat

- Az alapfokon tanult táncok ismételése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján.
- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve.
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése.
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnoták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés.

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismételése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók.

Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánc kultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a tánc ház szerepe, az *adatközlők* megismerése.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is.

Követelmények

A tanuló ismerje
az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat.

A tanuló legyen képes
az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ismeret elmélyítése, bővítése.
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészekben.
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése.
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása.
- Az önálló tánc szerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása.
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése.
- A tánc tétel funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása.

- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein.
- A táncszók ismerete és alkalmazása.
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint.
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően.

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat

- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése.
- A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga.

Koreográfia: az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok.

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismételése, bővítése.

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánc hagyományok, szokások.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is.

Követelmények

A tanuló ismerje

a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását.

A tanuló legyen képes

az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ismeret elmélyítése, bővítése.
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábförészeken.
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése.
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása.
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása.
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése.
- A táncművek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása.
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein.
- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása.
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint.
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően.

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat

- Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése.
- A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő táncmű anyaga.

Koreográfia: az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus löktetésű táncok kíséretmódja.

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismételése, bővítése.

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, táncagyományok, szokások.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncgyománányát is.

Követelmények

A tanuló ismerje

a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását.

A tanuló legyen képes

az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes táncművek funkciójának megismertetése.
- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése.
- Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása.
- –Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása.
- A vizsgahelyzetre való felkészítés.
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően.

Táncművészet: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.

Táncgyakorlat: az ismert táncművek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése.

Koreográfia: az ismert táncanyagból.

Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése.

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismételése, bővítése.

Táncfolklorisztika: a Kárpát–medence táncai, táncművészete.

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is.

2. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint.
- A táncdialektusok és tájegységek, tánc típusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit.
- A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban.
- A tanult koreográfiákat.

A tanuló legyen képes

- A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánc típusnak megfelelően.
- A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére.

2. 6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc, 8–10 perc

A vizsga tartalma

- A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort.
- A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál.
- Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni.
- A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

A vizsga értékelése

- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,

- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek.

2. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik

III. Kötelező tantárgy

1. Folklórismeret

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tární a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

1. 1. Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés.

Tananyag

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Gyerekszületés, gyermekkor

- Jóslo praktikák a gyermek születése előtt.
- Komatál hagyománya.
- Keresztelő.
- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában.
- Az anya avatása.
- Munkára nevelés, gyermekmunka.

A gyermekek játékalkalmi és táncalkalmi

- A munkavégzéshez kötődő játékalkalmak /libalegeltetés, kalákamunkák/.
- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe.
- A tánc tanulása.
- Gyermeklakodalmak (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása).
- A gyerekek táncalkalmi (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc).

Az évkör ünnepei gyermekszemmel

- Szent Miklós napja.
- Jézus születésének története.
- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások.
- Szent Balázs napja, Balázsjárás.

- Szent Gergely napja, Gergelyjárás.
- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai.
- Pünkösdi királynéjárás.

Követelmények

A tanuló ismerje

- az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék– és táncalkalmait

A tanuló legyen képes

- az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés.

Tananyag

- A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése.
- A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése.
- A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során.

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom

- Munkavégzés a serdülőkorban.
- Legényavatás, leányavatás.
- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei.
- Szokásjogok a paraszti társadalomban.
- Leánynéző, háztűznéző, hozomány.
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék.
- Lakodalmi előkészületek.
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok.
- Lakodalmi szokások, rítusok.

Legények és lányok játék– és táncalkalmai

- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban.
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánc kíséret).
- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó).
- Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés.

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban

- Luca kettős alakja.
- Betlehemezés.

- Farsangi szokások.
- A nagyhét eseményei.
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái.
- Pünkösdi királyválasztás.
- Májusfaállítás.
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások.

Követelmények

A tanuló ismerje

- az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit.

A tanuló legyen képes

- az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása.
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés.

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése.

A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt– és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése.

Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai

- Paraszti munka, munkaszervezés.
- Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban.
- Előjelek, jóslások, hiedelmek.
- A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások.
- Virrasztás, temetés, siratás.
- A halotti tor.
- Fejfák, keresztek.
- Mindenszentek napja.
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról.

A házasok táncalkalmai

- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom).
- Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál).
- Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló).
- Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés).

Felnőttek az évkör ünnepein

- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés).
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők).
- Szent György napja.
- Virágvasárnap.
- A húsvéti ételek jelképrendszere.
- Fehérvasárnap.
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások.
- Szent István napja, új kenyér ünnepe.
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás.
- Szent Mihály napja.
- Dömötör napja, Vendel napja.

Követelmények

A tanuló ismerje

- az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt– és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét.

A tanuló legyen képes

- az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.
- A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése.
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés.

Tananyag

Táncfolklorisztika.

A régi táncréteg jellemzői.

Körtáncok

- Középkori táncagyomány, lánc– és körtáncok.
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánc kultúrában.

Eszközös pásztortáncok

- Kanásztánc, pásztortánc.
- Pásztorbotoló, cigánybotoló.

Ugrós–legényes tánc típus

- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok).
- Erdélyi legényes táncok.

Küzdő karakterű páros táncok

Forgós–forgatós páros táncok

- Reneszánsz tánc hagyomány, forgós–forgatós páros táncok.
- Lassú tempójú páros táncok.
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok.
- Az új táncréteg jellemzői.
- A reformkor tánc kultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása.

Verbunk

- A szóló verbunk.
- Szabályozott szerkezetű verbunkok.

Csárdás

- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós).
- Körcsárdás, hármassárdás.

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői

- Dunai dialektus.
- Tiszai dialektus.
- Erdélyi dialektus.

A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a régi és az új táncrétegbe tartozó tánc típusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait.

A tanuló legyen képes

- az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

1. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét.
- A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit.

A tanuló legyen képes

- A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idő összefüggéseinek

felismerésére.

- A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására.
- Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben.
- A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni.
- Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban.

1. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Folklórismeret

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll.
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

Témakörök

Jeles napok.

Munkavégző ünnepek.

Az emberélet fordulói.

Táncdialektusok.

A régi és új táncréteg tánc típusai.

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák.
- Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga

- A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése.
- Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

1. 4. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok
Néprajzi videó és/vagy DVD filmek

2. Tánc történet

A tantárgy járuljon hozzá saját tánc kultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

2. 1. Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a tánc műfajok iránti érzékenység fejlesztése.
- Más népek tánc hagyományainak megismerésére, több tánc műfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót.

Tananyag

- Tánc történeti alapfogalmak: köznap és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc.
- Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok.
- Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánc kultúra.
- A középkor tánc kultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok.
- A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánc kultúrája.
- A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei.
- A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága.
- A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében.
- A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”.
- A romantika hatása Európa táncéletére.
- A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Környagy.
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal.

Követelmények

- A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket.
- A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott

témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése.
- A táncház-mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése.
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése.
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

Tananyag

- Tánc történeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája.
- A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére.
- A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói.
- A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték.
- Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese – Honvéd Táncszínház (Szabó Iván), Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT – Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László).
- A táncház-mozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre.
- A koreográfusnemzedékek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben.
- A művész- és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében.
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei.
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez.

Követelmények

- A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket.
- A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára.

2. 2. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket,
- a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket,
- a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait,
- a tánc ház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket.

A tanuló legyen képes

- néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben,
- gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére,
- a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára.

2. 3. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Tánc történet

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5–10 perc

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánc történet témakörökből áll

Az *írásbeli vizsga* feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza.

A *szóbeli vizsgán* a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök

- Az őskor táncművészete.
- A középkor jellemző táncformái.
- A reneszánsz és barokk kor táncélete.
- A romantika.
- A reformkor táncélete.
- A XX. század táncélete.
- Gyöngyösbokréta mozgalom.
- Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon.
- Hazánk jeles alkotói és műveik.
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei.

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák.
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga

- A tananyagtartalom elsajátításának mértéke.
- Az összefüggések ismerete.
- A szakmai kommunikáció fejlettsége.
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

2. 4. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Tánc történeti kézikönyvek, lexikonok

Tánc történeti videó és/vagy DVD filmek

IV. Választható tantárgyak

1. Népzenei alapismeretek

A népzenei alapismeretek az alapfokú és továbbképző évfolyamokon választható tantárgy.

Tanításának célja, hogy a néptánc tantárgyon belül elsajátított zenei ismeretek kibővítésével járuljon hozzá a tanulók népzenei neveléséhez. Mutasson rá a tánc a zene az ének egységére, összefüggéseire. Világítson rá a hangszeres népzene és a tánc összefüggéseire, nyújtson élményszerű ismereteket a jellegzetes népi hangszerekről, hangszer-együttesekről, zenekarokról. Segítse elő a komplex látásmód kialakulását, az elemző gondolkodást, az összefüggések felismerését. Nyújtson bővebb ismereteket a vokális népzene jellemzőiről, segítse elő a népi éneklési technika elsajátítását. A közösségi éneklés élménye és hangulata erősítse az összetartozás érzését. A tantárgy tanítása során a gyakorlati megközelítés, az élményszerzés dominál, amelynek eszközei a hangszerek bemutatása, zenehallgatás, zenefelismerés, bemutatás.

1. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése.
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az ének és tánc egységének felismertetése, a tánc közbeni éneklés követelményeinek megismertetése.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése, felismertetése.
- Az éneklés közösségi élményének, örömeinek felfedezése, megélése.

Tananyag

- Negyedek, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok.
- A 2/4-es zenei lüktetés.
- D–r–m dallammagú népi játék dallamok, népdalok.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- A választott dallamok csoportos megszólaltatása.
- Népi hangszerek: idiofon hangszerek.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult népdalok szövegét és dallamát,
- az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket,
- a tanult hangszer jellemzőit.

A tanuló legyen képes

- a népdalok csoportos bemutatására,
- a kezdőhanghoz történő igazodásra,
- a ritmusértékek, ritmusképletek gyakorlati alkalmazására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése.
- A népi éneklési technika kialakítása.
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése ének és tánc közben egyaránt.
- A tánc közbeni éneklés kritériumainak, a dallamívek megformálási szabályainak megismertetése, megvalósítása a gyakorlat során. A karikázó dalok éneklésének fejlesztése, bővítése.
- Az előéneklés szabályainak, az előénekeshez történő igazodás technikájának elsajátítása, fejlesztése.
- A közösségi éneklés élményének, örömeinek felfedezése, nagyobb és kisebb létszámú csoportokban egyaránt.

Tananyag

- A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok.
- A 2/4-es zenei lüktetés.
- A dudaritmus.
- A kanásztánc ritmus.
- 5–6 hangterjedelmű dallamok.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- A választott dallamok csoportos, kiscsoportos megszólaltatása.
- Az előénekes feladata és funkciói, a bekapcsolódás módja.
- Népi hangszerek: duda.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult népdalok szövegét és dallamát,
- az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket,
- a tanult hangszer jellemzőit.

A tanuló legyen képes

- a népdalok csoportos, kiscsoportos bemutatására,
- a kezdőhanghoz való igazodásra,
- a tanult dal előéneklésére, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak, megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás technikájának megvalósítása.
- A hangterjedelem növelése, a magabiztos dalkezdés megvalósítása.
- Az intonációs készség és a zenei hallás, hangszín fejlesztése.
- A hangképzési technika és a megfelelő légzéstechnika elsajátítása.
- A népi éneklési technika fejlesztése.
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése.
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése.

Tananyag

- A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok.
- A nyújtott és éles ritmus.
- A 4/4-es zenei lüktetés.
- A hangterjedelem növelés oktáv terjedelemig.
- A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok.
- A választott dallamok csoportos, kiscsoportos, egyéni megszólaltatása.
- Népi hangszerek: tekerő, klarinét.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult népdalok szövegét és dallamát,
- az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket,
- a tanult hangszerek jellemzőit.

A tanuló legyen képes

- egy oktáv hangterjedelmen belüli éneklésre,
- a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására,
- a kezdőhanghoz történő igazodásra,
- az előénekeshez történő bekapcsolódásra.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás szabályainak tudatosítása.
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása.
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése.

- A népi éneklési technika fejlesztése.
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika és a megfelelő hangszín kialakítása, a hangterjedelem növelése.
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése.

Tananyag

- A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok.
- A nyújtott és éles ritmus.
- A 4/4-es lüktetés.
- A hangterjedelem növelése oktávon túlra.
- A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül.
- A *giusto* előadásmód.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok.
- Népi hangszerek: hegedű, brácsa, bőgő.
- A dallamhangszerek, kísérő hangszerek, játékmód.
- Az *esztam* és *dűvő* kíséret.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult népdalok szövegét és dallamát,
- az alapvető ritmusértékeket,
- a *giusto* előadásmód jellemzőit,
- a hangszereket,
- kíséretmódokat.

A tanuló legyen képes

- egy oktáv hangterjedelmen túl énekelni,
- a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására,
- a kezdőhanghoz való igazodásra,
- az előénekeshez történő bekapcsolódásra.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei egységek érzékelésének elősegítése, zenei zárlatok és félzárlatok felismertetése.
- A *giusto* és a *parlando*, *rubato* előadásmód jellegzetes vonásainak megismerése és alkalmazása.
- A kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek vizsgálata.
- A fokozatos tempónövelés, tempóváltás tudatos alkalmazása.
- A népdalcsozor szerkesztési elveinek megismertetése.
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása.
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika, megfelelő légzéstechnika

kialakítása, a hangterjedelem és az éneklési kedv növelése.

- Az egyéni feladatvállalás, a szóló éneklés ösztönzése.

Tananyag

- A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok.
- A periódus, zárlat, félzárlat.
- A hangterjedelem növelése oktávon túlra.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok.
- Népi hangszerek: cimbalom, citera, tambura.
- A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult népdalok szövegét, dallamát,
- az alapvető ritmusértékeket, képleteket,
- a periódus fogalmát,
- a giusto előadásmódot,
- a hangszereket, kíséretmódokat.

A tanuló legyen képes

- egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni,
- a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására,
- a kezdőhanghoz való igazodásra,
- az előénekeshez történő bekapcsolódásra,
- a kíséretmódok felismerésére,
- a hangszerek felismerésére,
- a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére és azonosítására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek megismertetése.
- A dallam díszítéstechnika fejlesztése.
- Az ismeretek szintetizálásának elősegítése.
- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek feltárása.
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése.
- A vizsgahelyzetre való felkészítés.

Tananyag

- A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok.

- A szinkópa.
- Az aszimmetrikus zenei lüktetés.
- Az 5/8-os lüktetésrend.
- A periódus, a pontszerkezet.
- A *parlando*, *rubato* és a *giusto* előadásmód.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok.
- A hangszerek, hangszer-együttesek, zenekari felállások tájegységek szerint.
- A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint.
- Zenefelismerés.

Követelmények

A tanuló ismerje

- az emberi hang sajátosságait,
- a tanult népdalok szövegét, dallamát,
- az alapvető ritmusértékeket, képleteket,
- a periódust,
- a különböző előadásmódokat,
- a hangszereket, a kíséretmódokat.

A tanuló legyen képes

- egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni,
- a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására,
- a kezdőhanghoz való igazodásra,
- az előénekeshez történő bekapcsolódásra,
- a kíséretmódok felismerésére,
- a hangszerek felismerésére,
- a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére, azonosítására.
- Az eddig tanult ismeretek összegzésére, a tananyag összefüggéseinek felismerésére.

1. 2. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése.
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése.
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása.
- Az aszimmetrikus zenei lüktetés felismerése, jellemzőinek azonosítása.
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése. A népzenei kiadványok népszerűsítése.
- A stílusismeret, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése.
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

- A „jaj–nóták” jellemzői.
- Az aszimmetrikus lüktetés.
- Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika.
- Táncszók, csujogatások.
- Az periódus és a tánc összefüggései.
- A *sánta dűvő* kíséret.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők.

Követelmények

A tanult népdalok szöveg és dallamismerete, csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatása, díszítése, a táncszók ismerete, gyakorlati alkalmazása

A tanuló legyen képes

- a „jaj–nóták” felismerésére, éneklésre,
- a jellegzetes erdélyi hangszerek,
- a táncdallamok és tánc típus és kíséret módok felismerésére.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése.
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése.
- A kíséret mód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása.
- A tánc közbeni éneklés és csujogatás készségszintű ismeretének kialakítása.
- A szólóéneklés közönség előtti megvalósítása.
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése.
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása.
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése.
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

- A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben.
- Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika.
- Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően).
- A siratók és keservesek jellemzői.
- Táji dialektusokra jellemző hangszertársulások.

- Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult népdalok szövegét, dallamát,
- a díszítéseket, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását.

A tanuló legyen képes

- az önálló, közönség előtti éneklésre,
- a hangszerek felismerésére,
- a táncdallamok és tánc típus felismerésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc közbeni énekléstechnikájának fejlesztése.
- Egyéni előadói képességek fejlesztése.
- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése.
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése.
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása.
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása.
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése.
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

- A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben.
- Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok.
- Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően).
- Jellegzetes hangszerek: moldvai furulya, dob, koboz, doromb, hangszer-együttesek: hegedű, koboz, dob.
- Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a tanult népdalok szövegét, dallamát, díszítését,
- a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását.

A tanuló legyen képes

- az önálló, közönség előtti éneklésre,
- a zenekísérettel együtt énekelni,
- a hangszerek felismerésére,

- a táncdallamok és tánc típus felismerésére és azonosítására,
- a csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatásra.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális és instrumentális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek, a díszítési módoknak, a hangszeres népzene jellemzőinek képességfejlesztése.
- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek felismertetése.
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése.

Tananyag

- A vokális és instrumentális népzene jellemzőinek összefoglalása, rendszerezése.
- A tanult népdalok ismétlése, gyakorlása.
- A tanult éneklési technikák gyakorlása.
- Hangszerfelismerés.
- Tánczene felismerés (tájegység, típus).
- Az adatközlők életútja.
- Neves gyűjtők: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Lajtha László, Kallós Zoltán.

Követelmények

A tanuló ismerje

- a néptánc tantárgyon belül választott és a helyi tantervben meghatározott táncokhoz kötődő népdalokat,
- az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket,
- az adott tájegység jellemző hangszereit, hangszer-együtteseit, zenekari felállításait,
- a periódus fogalmát, jellemzőit és összefüggéseit a táncokkal,
- a „jaj-nóta”, sirató és keserves fogalmát,
- ismert adatközlők, gyűjtők életútját.

A tanuló legyen képes

- a tanult népdalok memoriter éneklésére önállóan,
- a tanult díszítési technikák alkalmazására,
- alkalmazkodni a csoport hangszínéhez, hangmagasságához,
- a tanult hangszerek, kíséretmódok felismerésére.

1. 3. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla, vagy flipchart.

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.

Népzenei kézikönyvek, lexikonok, kották.

Népzenei hangfelvételek, videó és/vagy DVD filmek.

2. Táncjelírás - olvasás

A képzés járuljon hozzá a mozdulatok tudatos időbeli, (ritmikai) térbeli, (plasztikai) erőfokbeli (dinamikai) elemzéséhez, a testtudat, a mozgáskoordináció kialakításához, a magyar néptánc táncjelírással közölt folyamatainak megismeréséhez, egyszerű motívumok, motívumsorok lejegyzéséhez.

2. 1. Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika), összefüggéseinek feltárása.
- A mozdulattípusok három leggyakoribb fajtája (lépés, ugrás, gesztusok) valamint a helyzettípusok fogalmának értelmezése.
- A mozdulatok elemzésének módjának, a táncjelírás alapfogalmainak (vonalszám, irányok) rögzítése, a tanult mozdulat- és helyzettípusok jelölési rendszerének megismertetése.
- A mozdulatanalizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér-, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése.

Tananyag

- A tánc tagolódása: fázis, motívum, motívumfűzés.
- A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika) és azok összefüggései.
- A táncjelírás alapfogalmai (vonalszám, irányok) és alkalmazásuk.
- A mozdulat típusai (lépés, súlyt hordó láb mozgása, gesztus, ugrás) és jelölése.
- A helyzet típusai (testpozíció-állás, súlytalan testrészek mozdulatlansága, szünet a testben, térben, helyen) és jelölésük.
- A táncjelírásban használt kiegészítő jelek (távolság csökkentés, növelés, földhöz közeli lábmozdulatok, kis térdhajlítás, feszítés, a lábfej részei, dinamikai jelek, pozíciójelek, forgatás jele) és alkalmazásuk.

Követelmények

- A tanuló ismerje a mozdulatelemzés alaptényezőit, a tanult mozdulat és helyzettípusokat, a táncjelírás vonalszámrendszerét és jeleit.
- A tanuló legyen képes a frontirányok felismerésére és helyes használatára, a gesztusirányok egzakt módon való meghatározására, a motívumok ritmusának pontos eltapcsolására, a motívumokban szereplő mozdulattípusok felismerésére, az egyszerű motívumok, folyamatok pontos leolvasására és előadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A további mozdulattípusok: forgások, forgatások, keringés fogalmának, jelrendszerének értelmezése.
- A mozdulatelemzéshez szükséges kiegészítő fogalmak: páros viszony, fogások, táncos-eszköz viszonyának rögzítése.
- A mozdulatelemzésnél tanultak lejegyzése táncjelírással.
- A mozdulatanalizáló és szintetizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése.

Tananyag

- A mozdulat további típusai (forgás, forgatás, keringés) jelölése és olvasása.
- Kiegészítő fogalmak (páros viszony, fogások, táncos-eszköz viszonya) jelölése és olvasása.
- Táncjelírásnál használt kiegészítő jelek (testrészek, ízületek) jelölése és olvasása.

Követelmények

- A tanuló ismerje a helyzet- és mozdulattípusokat és azok jelölését a vonalrendszerben.
- A tanuló legyen képes a különböző tánc típusok motívumainak helyes leolvasására, stílusos előadására, a csapásoló és eszközös motívumok pontos interpretálására, egy motívumsor leolvasására, folyamatos előadására.

2. 2. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla, vagy flipchart

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Kézikönyvek, lexikonok

F) Képző- és iparművészeti tanszak

1. Az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kéz ügyességet, technikai érzékenységet fejleszt, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszt képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulók képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, *hogy* a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztelő oktatás megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

2. Képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére. Ismertesse meg az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit.

Ismertesse meg a kommunikáció művészi formáit, a képző- és iparművészet műfaji sajátosságait. Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására és készítse fel a tanult művészi kifejező eszközök alkalmazására.

Készítse, fel a tanulót a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére, a vizuális információk, közlemények megértésére, a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra, a tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra, a legfontosabb kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások ismeretére, a kifejezési eljárások használatára, az élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére, a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására, a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére, a vizuális önkifejezésre, alkotásra, tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére, tervezésre, konstruálásra, a kifejezési technikák, a tárgykultúra anyagainak ismeretére, eszközhasználatra, anyagalakításra, a baleset- és munkavédelmi előírások betartására, tárgykészítésre, környezetformálásra, a kézműves tevékenységek gyakorlására a jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére, a rendeltetés - a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére, a mindennapok, a természet szépségesnek, a művészetek, a műalkotások befogadására, a vizuális művészetek, a környezet- és tárgykultúra megismerésére, a műelemzési eljárások alkalmazására.

Tegye lehetővé a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerését.

Alakítsa ki a tanulóban az esztétikum iránti igényét az esztétikai élményképességet, az alkotó magatartást és ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat.

Fejlessze a teremtő képzeletet és az improvizációs készséget.

A rajz-festés-mintázás tantárgy biztosítja a képző- és iparművészeti alapozást. A műhelyelőkészítő foglalkozások során a tanuló a képzés több területével ismerkedhet meg. Műhelygyakorlat teszi lehetővé a képző- és iparművészeti szakirányú tevékenységeket. A képzőművészet, iparművészet, és média területén a helyi lehetőségektől függően a fenti műhelyek közül a tanuló érdeklődésének és képességeinek megfelelően választhat. A képző- és iparművészet-oktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembe vétele mellett a tanuló más művészeti ág (zeneművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott kötelező tanítási óráin részt vegyen.

3. Értékelés

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli.

A félévi és év végi osztályzatokat az érdemjegyek alapján szükséges meghatározni. A tanév során a bemutatókon, pályázatokon, kiállításokon való szereplés is értékelhető. Az elméleti tárgyak számonkérési módja szóbeli és írásbeli forma. A tanulók munkáját félévkor ellenőrzőben, év végén bizonyítványban osztályzattal kell minősíteni. Az értékelésre vonatkozó javaslatok az egyes tantárgyak, illetve tanszakok anyagában találhatók.

4. A program célja

Az alapfokú művészetoktatás 12 évfolyamán résztvevő tanulók számára a program a következő cél- és feladatrendszert határozza meg:

- A látás és látványértelmező képesség fejlesztése.
- A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása.
- A megjelenítő és a kompozíciós képesség fejlesztése.
- A vizuális gondolkodás képességeinek fejlesztése:
 - az elemzés,
 - az elvont gondolkodás,
 - a képi gondolkodás,
 - a képzettársítás és a szintetizálás (sűrítés).
- Jártasság a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben.
- Jártasság kialakítása az anatómiai ismeretekben.
- A plasztikai és a síkművészeti technikák készség szintű elsajátítása.
- Az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet (intermédia) megismerése, alkalmazás.
- A művészettörténet nagy korszakainak ismerete.
- A vizuális kifejező készség fejlesztése.

5. Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje a rajz-festés-mintázás alapelemeit, a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét, a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat részeit, a plasztikai,

rajzi, festészeti technikáik alkalmazásának módjait, a sík és tér törvényszerűségeit a képzőművészet világában,

Legyen képes a látványt értelmezni, a kompozíciós ismereteket alkalmazni, a síkban és térben alkotásokat létrehozni, a művészettörténet nagy korszakait ismertetni.

A tanuló a továbbképző végén ismerje a vizuális nyelv kifejezőeszközeit, azok jel- és jelentésrendszerét, a sík és térábrázolás szabályrendszerét, az ábrázoló geometria alapelemeit, a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait, a médiaművészet (film, videó, animáció) kifejezőeszközeit és azok jelrendszerének alapjait, a képi konvenciók, a kompozíció jelentéshordozó elemeit, az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit, a művészettörténet nagy korszakait.

Legyen képes a tanár által, vagy önállóan kijelölt témák (korrektúra segítségével történő) feldolgozására a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására, sík-, és térbeli művek létrehozására, konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére, a látvány, illetve a képi megjelenítések elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel), a nagy művészettörténeti korok eredményeit saját alkotómunkája során felhasználni.

Záradék:

Pedagógiai Programunkban az alapfokú művészetoktatásról szóló 27/1998. (XI.10.) MKM rendelettel kiadott kötelező követelményeket és tantervi programot, kiegészítve a részletes évfolyamonként meghatározott javasolt tananyaggal, továbbá a kötelező, minimális eszköz- és felszerelési jegyzéket meghaladó, az optimális feladatellátást szolgáló ajánlott tárgyi feltételeket tekintjük irányadónak.

G) Képző- és iparművészeti ág

1. Képzőművészeti tanszak

1. 1. Vizuális alapozó gyakorlatok

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

1. 2. Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságok észrevétele.
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok.
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése.
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése.

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben.
- A forma gazdasága.
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok.

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával.

- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal.

Méreték és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér).
- Játékos arányváltó feladatok.

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása.
- Színkeverési játékok.

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása.
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek.
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése.

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása.
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése.
- Egyszerű animációs játékok.

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában.
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában.

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák).
- Hagyománytárgyak készítése.

2. Grafika és festészet alapjai

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja

A képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata

Előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

2. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.

- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A vonal megjelenési formái
- A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében.
- A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei.
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai.
- Részlet és nagyítás.
- A díszítés sajátosságai.
- A nyomhagyás egyszerű technikái.
- Kompozíciós alapismeretek.
- Az illusztratív ábrázolás.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések.
- A vonal mint mozgásnyom.
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása.
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon.

A szín

- Szín és mozgás.
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel.
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel.
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat.
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal.
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken.
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével.

Felület és forma

- Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek.
- Játékos forma– és felületalakítási kísérletek.
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek.
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata.

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által.
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat.
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik.
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása.
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel).
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése.

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása.
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése.

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal.

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása.
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel.

Kompozíció

- Képi elemek rendezése.
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással.

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával.
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,

- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Vonal a térben.
- A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben.
- A színek és lelki minőségek.
- Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei.
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai.
- A díszítés sajátosságai.
- A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat.
- Egyszerű nyomatok.
- A kiemelés.
- Az illusztratív ábrázolás.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben.
- Vonszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása.
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel.
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában.

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban.
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások.
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése.
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal.

- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal.
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása.
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével.

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok.
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása.
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk.

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek.
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai.
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése.

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése.
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással.

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal.

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással).

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban.
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel).

Képkészítés

- Illusztrációk készítése.
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika).

Értékelés és kiállítás–rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,

- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A vonal és a mozgás-változás.
- A színek egymáshoz való viszonya.
- A színek érzelmi minősége.
- Színharmóniák, színkontrasztok.
- A forma, felt, felület és textúra kifejező használata.
- A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei.
- A funkció és díszítés.
- Egyedi motívumok, motívumrendszer.
- Dombornyomat.
- Kompozíciós variációk.
- Illusztratív sorozatok.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai.
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal.
- Improvizatív és tudatos vonal– és hangjátékok.
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése.

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára.
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége.
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése.
- Egy– egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése.
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák.
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által.
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek.
- Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra.

A felület

- Felület és ábrázolási szándék.
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során.
- Foltok, folthatárok.
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük.
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága.

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása.
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése.

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése.
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon.

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső– belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal.
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése.

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal).

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése.

Kompozíció

- Komponálási módok.
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére.

Képalkotás

- Illusztrációk készítése.
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal).

Értékelés és kiállítás–rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniákat, szíkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. Művészettörténet

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező- és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emléktárában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.

A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról-korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való

viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

3. 1. Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösén végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés

- A művészettörténet alapfogalmai.
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között.
- A művészet vizuális nyelve.
- A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik.

Őskor

- Az emberré válás folyamata.
- A művészet kezdetei.
- Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégibb emlékei.
- Plasztikák, idolk, állatszobrok.
- Barlang- és sziklarajzok, festmények.
- A megalitikus kultúra emlékei.

Mezopotámia

- A folyamközi birodalmak.
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák.

Egyiptom

- Az egyiptomi társadalom.
- Világkép, hitvilág.
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése.
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai.

A Kínai Birodalom

- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése.
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza.
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák.
- Festészet, tájképfestés, kalligráfia.

Japán művészete

- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus.
- Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése.
- A zen buddhizmus és a művészet.
- Teaszerartás, virágrendezés, tusfestészet.

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése.
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése.
- A hinduista hitvilág és kultúra.

Afrika művészete

- Ősi birodalmak Fekete–Afrikában.
- A kultúrák sokfélesége.
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza.
- Plasztika, bronzszobrászat.

A prekolumbiánus művészet

- Korai földművelő kultúrák.
- Mítoszok, szertartás és építészet.
- A közép– és dél–amerikai indián kultúrák áttekintése.

Kréta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika.
- Az akháj szellemiség, építészet.

Görög művészet

- A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése.
- A városállamok és a társadalom felépítése.
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia.
- Az építészet új nyelve, oszloprendek, épülettípusok.
- A szobrászat nagy korszakai.
- Festészet, vázafestészet.

A hellenizmus kora

- Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése.

Követelmény

A tanuló ismerje

- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
- az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére,
- a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emléktanyájában való eligazodás biztosítása.
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
- Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének-kialakítása.

Tananyag

Az etruszkok

- A római kultúra kezdetei, görög hatások.
- Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények.

Római művészet

- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása.
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok.
- A szobrászat új feladatok előtt – a portré.
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása.

Késő római és bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága, elterjedése.
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai.
- A mozaikművészet.
- A kereszténység és az állam.

- Egyházi táblakép–festészet, ikonok.

A népvándorlás korának művészete

- A római birodalom bukása.
- A nomád népek életmódja, hitvilága.
- A honfoglaló magyarok művészete.
- A Karoling Birodalom művészete.
- Kultúra, vallás és képzőművészet.

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése.
- Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei.
- A kalligráfia az iszlám művészetben.

A románkori művészete

- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában.
- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok.
- Az egyházi építészet sokszínűsége.
- A kereszténység képi nyelve.
- Hódítások, keresztes hadjáratok.

A gótika

- Gótikus építészet – gótikus katedrális.
- Üvegablakok, gótikus szobrászat.
- Az egyház megújítása.
- A gótika sokszínűsége Európa országaiban.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
- a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
- a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
- azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
- A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag

A reneszánsz előzményei – trecento

- Művészet az itáliai városállamokban.
- A szellemi megújulás első jelei.
- Vallási és világi építészet.
- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában.
- Új stílus születése.

A korai reneszánsz – quattrocento

- Kereskedők és mecénások.
- Új keresztény művészet.
- Vallási hagyomány és antik kultúra.
- A művészet és a természettudományok viszonya.
- Művészet és humanizmus.

Az érett reneszánsz – cinquecento

- Az itáliai udvarok és az antik világ.
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések.
- A pápaság és a művészetek.
- A reneszánsz művészet Itálián kívül.

A reneszánsz alkonya – manierizmus

- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei.
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön.

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala.
- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra.
- Európa világi építésze a királyi udvarokban.
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban.
- A holland festészet aranykora.
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet.

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia.

- A rokokó és a vallásos művészet.
- A rokokó portréművészete.

A klasszicizmus

- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások.
- Új művészet az antik világ bővületében.
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése.

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés.
- A napóleoni birodalom.
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében.
- A romantika Európa országaiban.

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika.
- A realista portréművészet és tájképfestészet.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
- az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
- a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
- Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
- A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészi szabadság.
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében.
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok.

Posztimpresszionizmus

- Pointillizmus.
- Az ösztönök felszabadítása.
- A belső lényeg megragadása.

A századforduló építésze és képzőművészete

- Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok.
- A historizmus, akadémizmus, eklektika.
- Szecesszió.
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával.

A XX. század első fele

- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai.

Expresszionizmus

- A primitív művészet felfedezése.

A fauvizmus

Kubizmus

- A látvány felbontása mértani alapformákra.
- Autonóm képalkotás.
- Újítások az építészetben.

Organikus és funkcionalista építészet

Futurizmus

- Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus.

Absztrakt művészet

- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz.
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet.

Művészet a két világháború között

Konstruktivizmus

- Geometrikus alakzatok síkon és térben.
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek.

Dadaizmus

- Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen.
- A konceptuális művészet előfutára.

Szürrealizmus

- A belső felszabadítása, automatizmus.

Bauhaus

- Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés.

Művészet 1945-től napjainkig

- A modernség megújítása.

Absztrakt expresszionizmus

- Felfokozott érzelmi hatások.
- Tasizmus, akciófestészet.

Pop art

- Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika.

Hiperrealizmus

- Fényképszerű valóságűség.

Op-art, kinetikus művészet

- Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok.

Minimal art, konceptual art

- Gondolati tartalmak feltárása.
- A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű.

Napjaink művészete – kortárs művészet

- Land art, body art, performance, happening, totális művészet.
- Az építészet új útjai.
- A posztmodern változatai.

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- egyes kiemelkedő műalkotások befogadás-történetét és utóéletét,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,
- az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti háttérét, társadalmi vonatkozásait,
- a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes

- a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni

- az összehasonlító műelemzés eszközt,
- érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

3. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes

- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

3. 3. A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetéről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma

- művészettörténeti alapfogalmak,
- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
- a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
- a művészet kezdetei, az őskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
- Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
- etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
- a népvándorlás korának művészete,
- a román és a gótikus kor művészete,
- a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
- a századforduló építésze és képzőművészete,
- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
- képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analizáló és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kifejező és érvelési képesség.

3. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete.
- Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái.
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás.

A primitív művészet hatása a magas művészetre

- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet.
- A primitív kultúrák és napjaink művészete.

Népművészet

- A népművészet fogalma, megközelítése.
- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak.
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon.
- Életmódváltás és népművészet.
- A népművészet napjainkban.
- Népművészet és üzlet.
- Népművészet és turizmus.
- Népművészet és politika.

A városi folklór

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre.
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban.
- Grafittik, tetoválás.
- A szubkultúrák művészete.

A naiv művészet

- A magas művészet és a naiv művészet viszonya.
- Utak a népművészetből a naiv művészet felé.
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,

- a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
- a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei

- Előzmények – a minoszi kultúra.
- Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai.

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet

- Hasonlóságok, különbségek.
- Kölcsönhatások, egymásra épülés.
- A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig.
- Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok.

Etruszk művészet

- Híd a görög és a római művészet között.
- Görög hatások és hagyományok.
- A római kultúra kezdetei.

Római művészet

- Görög, etruszk hatások.
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában.
- Másolatok, műgyűjtés.
- A provinciák művészete.
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra.

- Róma hatása a bizánci művészetre.
- Róma hatása a korai keresztény művészetre.

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése

- Ásatások, tárgyi emlékek.
- Antik eszmények, formák és kánonok.
- Az antik filozófia újjászületése.
- Művészet és humanizmus.

A klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek.
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások.
- Gyűjtemények, múzeumok.
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja.
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapiakban (ruházat, bútorok).

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet.
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére.
- Az antik kultúra hatása napjainkban.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
- az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
- a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.

Legyen képes

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
- Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete

- Sokistenhit.
- Az élet folytatása a túlvilágon.
- Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai.

Mezopotámia művészete

- Sumer és akkád művészet és hitvilág.
- Babiloni és asszír művészet és hitvilág.
- Az ókori Irán művészete és hitvilága.

A Közép–Kelet művészete

- Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz.

Az iszlám művészete

- Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet.
- Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcsélet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása.

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete

- A buddhizmus és a művészet.
- A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet.

Délkelet–Ázsia művészete

- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra.

Kína művészete

- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre.
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete.

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet.
- A zen–buddhizmus hatása a művészetre.

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet.
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása.

A keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere.
- A korai kereszténység és a művészet.
- A késő római és a bizánci művészet.

A kereszténység és az állam

- A kelta kereszténység Írországon és Észak–Angliában.
- Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban.

A keresztény Európa a román kor idején

- A kereszténység és a hatalom.
- Hódítások és keresztes hadjáratok.

A keresztény Európa a gótika idején

- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban.
- A gótika virágzása és az egyház.

Pogány motívumok a keresztény világban

- A szakrális művészet és a reneszánsz.
- A pápai udvar hatása a művészetekre.

A reformáció hatása a művészetre

- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára.
- Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok.

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei.
- Az ellenreformáció hatása a művészetre.
- Új optimizmus, pompa, fényűzés.

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig

- Hittérítés és művészet.
- A gyarmatok művészete.
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése.
- Kortárs keresztény művészet.

A felvilágosodás művészete

- Ráció és művészet.
- Ateista művészet.

Művészet az ideológiák szolgálatában

- A szocialista realizmus művészete.
- A Harmadik Birodalom művészete.

Ideológiák napjaink művészetében

- Szubkultúrák, csoport ideológiák.
- Kvázi kultuszok, rítusok.
- Magánmitológiák.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
- a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.

Legyen képes

- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
- önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértése.
- A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés "klasszikus felfogása" és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte.

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata.
- Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés.
- Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat.

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak.
- Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok.

A szecesszió

- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával.
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek.

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya.

Úttörők és epigonok

- Magányos alkotók és iskolák.
- Az avantgarde művészet utóélete.

Művészet és társadalom

- Művészet és politika.
- Direkt módon politizáló agitatív művészet.
- Tiltott, túrt, támogatott művészet.

- Művészet a rendszerváltás után.

Művészet és kommunikáció

- Művészet és manipuláció.
- Művészet és üzlet.
- A magas művészet és a közönség.
- A giccs fogalma.

Kortárs művészet

- Klasszikus hagyományok és azok tagadása.
- Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész.
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet.
- "Profi" és "amatőr" művészet.
- Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya.
- Totális művészet, "mindenki művész".
- Művészet és élet.

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

3. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,

- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy– és környezetkultúra világából,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

3. 6. A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma

- primitív művészet egykor és ma,
- városi folklór,
- naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
- hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,
- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgarde,
- művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető

legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

3. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)

Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

4. Grafika és festészet tanszak

4. 1. Grafika és festészet műhelygyakorlat

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai.
- Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük.
- A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje..
- A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei.
- A tónus szerepe.
- A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása.
- A sötét–világos, a hideg–meleg színkontraszt.
- A faktúra és textúra alakítás lehetőségei.
- Képipítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság).
- Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai.
- A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája.
- Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei.
- Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei.
- Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai.
- A pasztellkép készítés technikája.
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása.
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe.
- A vonal pszichikai kifejezőereje.
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal.
- Vonal a festészetben és a grafikában.
- Vonal a térben és képtárgyakon.
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art.

Szín

- Színes fonalak, drapériák – színes terek, szíkontrasztok.
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás).
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal.

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák).
- Játék a fénnel (lámpákkal, vetítőkkel).
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata.
- Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása).
- A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy).
- A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben.

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel.
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal).
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok.
- A gyors, könnyed festés technikája.
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések.

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képkalkotás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság).
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek.

Képkalkotás

- Illusztráció készítése.
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása.
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése.

Tér – környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek.
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával.
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőtérképek).
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével.

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel).
- Betűkarakter, monogram.
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése.
- A kódextől a könyvnyomtatásig.
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága.
- Miniaturák, óriásképek.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása.
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban.
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten.
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A megvilágítás szerepe.
- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei.
- A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok.
- A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe.

- A felületgazdagítás lehetőségei.
- A színperspektíva szerepe.
- A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje.
- Variációk, sorozatok készítése.
- Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása.
- Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása.
- A sablonnyomat, dombornymat technikája.
- A linómetszés technikája.
- Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése.
- Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai.
- Egyszerű akció, performance létrehozása.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése.
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése.
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására.

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására.
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével.

Kifejezés – karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése.
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel.
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése.
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal.
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel.
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornymat, tus– és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva.
- Felületgazdagítási lehetőségek.
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal.

Tér – környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítás, csoportosítások.
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel.
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése.
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása.
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások.
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során.

Írás – kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése.
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia.
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása.

Szín

- „Szín-tér”, külső–belső terek színviszonyai.
- Az illúziókeltés lehetőségei.
- Színperspektíva.
- Kompozíciós változatok a színkontrasztra.
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során.
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal.
- Doboz szín-házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között.

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete.
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai.
- Egydúcós linómetszet.
- Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvételével.
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz.
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet).

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása.
- Anyagok, eszközök, megoldások és stílári jegyek a különböző korokban.
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten.
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak

megjelenítése során,

- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A színmodulációk, lokál és valőr színek.
- A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai.
- A túlzás, fokozás szerepe.
- Az egyensúly feltételei.
- Az átírás módjai.
- A dekoratív festészet sajátosságai.
- A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai.
- Többdúcú linómetszet létrehozása.
- Hidegtű vagy pusztatű technikája.
- Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek.
- Látványterv létrehozása.
- Akrilfestés gyakorlata.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás).
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában.
- Többdúcú linómetszet készítése.
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás.
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal.
- Hidegtű.
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai.
- Alapozatlan, pusztatű, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása, jelet hagyó eszközökkel.
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával.
- A magas– és a mélynyomás variálásának lehetőségei.

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi.
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások.
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése.
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata.
- Művek összehasonlítása.

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével.
- Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei.
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történetek és változások vizuális rögzítése.
- Improvizációk és tervezett művek.
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon.

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása.
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban.
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról.
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe.
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten.
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes

- különbséget tenni a magas– és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép–, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,

- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

4. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

4.3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

4. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései.
- A látvány átírásának lehetőségei.
- A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben.

- Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai.
- Rézkarc készítése.
- A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel.
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása.
- A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat.
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése.

Láttatás – képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban.
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában.

Képalakítás

- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás).
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése.
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése.
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése.

Intermédia – kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei.
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott).
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése.
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével.

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány).
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel.
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele.
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe.
- Színek a különböző médiumokban.
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása.

- Tipográfiai ismeretek felhasználása.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Az arányok szerepe, jelentősége.
- Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben.
- A látvány átértelmezésének lehetőségei.
- A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása.
- A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei.
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői.
- Az olajfestés alapjai.
- A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái.
- Az intermédia, a posztmodern formanyelve.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel.
- A figura és környezetének viszonya.
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek.
- Tájk festése a szabadban akvarellal, temperával.
- A térillúzió festésének lehetőségei.

Láttatás – képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján.
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel.
- A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása.

Tematikus képkötés

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén.
- Olajfestés.
- Az olajfestés technikájának alapjai.
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése.
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében.
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva.

Intermédia – kísérletek

- A film, média képi nyelve.
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása.
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánk).
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések.
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése.

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap).
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva.
- Az egyéni formanyelv.
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben.
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat.

- Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stílári eszközzeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei.
- Anatómiai törvényszerűségek.
- Általános és egyedi jegyek.
- Téri illúzió a különböző műfajokban.
- Stíluskontraszt.
- Látvány átértelmezése a különböző műfajokban.
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői.
- Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei.
- Díszlet és látványterv.
- Interaktív tér.
- Az intermédia kifejezési lehetőségei.
- A filmetűd sajátosságai.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek.
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal.
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése.

Láttatás – képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával.
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival.
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése.

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek.
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése.
- A valóság szín-terei, filmetűdők, képlenyomatok, rögzített pillanatok.
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése.

Intermédia – kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei.
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás).
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által.
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével.
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése.

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap).
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,

- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz scenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk.
- A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével.
- A valós és virtuális tér.
- A filmtér, filmidő sajátosságai.
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői.
- A személyesség hatása.
- Intermédia-kísérletek.
- A film műfaji lehetősége.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással.
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése.

Láttatás – képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álmról.
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével.

- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával.
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése.
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása.
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során.

Intermédia – kísérletek

- Saját személyes üzenet–kísérlet.
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel.
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás).
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések.
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek).
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével.
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése.

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése.
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk.
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása.
- A kész mű, műsorozat installálása.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,

- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

4. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

4. 6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc,
- tárgyalás 190 perc.

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átirás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,

- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

4. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk.

Tároló szekrények.

Munkaasztalok, székek.

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök.

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k).

Gyűjtött tárgyak, drapériák.

Fényképezőgép.

Filmfelvevő.

Számítógép.

Szoftverek.

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben).

Mobil lámpa.

Rajztábla (A/3, A/2).

Vonalzók, olló, snitzer.

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó.

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera.

Festőállvány (továbbképző).

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén).

5. Környezet-és kézműves kultúra tanszak

5. 1. Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat célja a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, az általános és szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézműves tárgyalakítás képességének megalapozása. Célja továbbá a munkakultúra, a feladattudatos, kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítása, azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését. Mindezzel a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének, az értékteremtés, –megőrzés igényének kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata a környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok közt. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, tulajdonságait, az alkalmazott eszközöket, használatukat, a készítési technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátítása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való szerves beépítési lehetőségeinek felismertetése. A hagyományok megismertetésével múltunk, népművészeti és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Tárgyelemzéseken és a

tárgyalkotó tevékenységen keresztül, a tárgy, a környezet és az ember viszonyának felfedeztetése, a természethez, környezethez való kötődés mélyítése, a helyes felhasználói és fogyasztói magatartásformák kialakítása. Az alkotói tevékenységen keresztül a manuális és konstruáló képességek fejlesztése, az esztétikai érzékenység és ítélőképesség mélyítése, az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedeztetése. A környezet-és kézműves kultúra műhelymunka baleset- és környezetvédelmi előírásainak megismertetése.

Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára, a kreativitásra. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak komplex szemlélettel, egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállítás-látogatások beépítése a műhelymunkába.

5. 2. Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása. Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése.
- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra.
- Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói.
- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe.
- Tárgyelemzés alapvető szempontjai.
- Ősi, kézműves és ipari tárgyformálás.
- A környezet- és kézműves kultúra műhelymunkájának alapjai.
- A kézműves tárgyalkotás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk egyszerű technikái.
- A kézműves tárgyalkotás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- A tárgyalkotás alapvető fázisai.
- Környezetkultúra – természeti környezet, épített környezet: település, lakhely.
- Környezettervezés, az ember környezetalakító tevékenysége.
- A makettkészítés alapjai.
- Ünnepi alkalmak.
- A mese világa.

Feladatcsoportok

A környezet– és kézműves kultúra műhely

- A környezet– és kézműves kultúra műhely berendezése.
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok.
- A műhelymunka rendje.
- A műhelymunka alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai.

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai.
- A tervezés lépései.
- Formák, színek kifejezőereje.
- A tárgyalkotás alapvető fázisai.
- A tárgyak harmóniája, esztétikája.

A kézművesség anyagai, technikái

- A környezet anyagai.
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk.
- Textúrák és faktúrák.
- A növényi részekből készíthető tárgytipusok. Egyszerű tárgyalkotási technikák.
- A textilből készíthető tárgyak köre.
- Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal.
- Tárgykészítés a mintázott textilekkel.
- Egyszerű fonástechnikák.
- Papír alkalmazása az alkotótevékenységben.
- Az agyag felhasználása a tárgyalkotásban.

A lakhely és a lakáskultúra

- Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok.
- Az épített környezet vizsgálata.
- Településtípusok, a falu és a város sajátosságai.
- Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján.
- Építészeti megoldások vizsgálata természeti népeknél, a népi kultúrában.
- A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz.
- Az épületek és a külső terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek.
- Településmakettek, épületmakettek, külső terek tervezése, készítése.
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában.

Alkalmak és szokások

- Az ünnepek megnyilvánulása a környezet– és tárgykultúrában.
- Alkalmak, szereplők, helyszínek, díszletek, kellékek.
- Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával.

A mese

- A mese világa.
- Mesehősök – jó és szép, rossz és csúf, fantázialények; jellegzetes helyszínek.
- Típusok, karakterek megjelenítésének lehetőségei.

- Babák, bábok és díszletek készítése.
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalakítás szerepét,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a környezet– és kézműves kultúra műhely berendezését, munkarendjét,
- a környezet– és kézműves kultúra műhelygyakorlat legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakhelyhez, a meséhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvető sajátosságait.

Legyen képes

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A fa, a fonható szálanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalakításban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését.
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

Tananyag

Környezet– és kézműves kultúra ismeretek

- Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői.
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe.
- A tárgyak esztétikai értéke, minősége.
- Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon.
- Használati és díszfunkció.
- Kézműves mesterségek: az agyag–, a famunkák, a fonható szálanyagok, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai.
- Egyszerű tárgy– és díszítményalkotási lehetőségek.

- A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- A tárgyalkotás alapvető fázisai.
- Az ember és környezete. A környezetalakítás jelentősége. Középületek, a családi környezet és a háztartás.
- Lakáskultúra, lakberendezés.
- Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben.
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A tárgyak formája és funkciója.
- A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások).
- Az anyag- és technika választás szempontjai.
- Tárgyalkotási műveletek: előkészítő műveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok.

A kézművesség anyagai, technikái

Agyagművesség

- Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai.
- Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága.
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései.
- Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával.

Faművesség, fonható szálanyagok, vesszőmunkák

- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai.
- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk.
- A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vágás, csiszolás, kötözött, ragasztott – összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás).
- Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával.

Féművesség

- A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai.
- A fémművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái.
- A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk.
- A fémműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás, trébelés, poncolás).

- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával.

Lakhely, lakáskultúra, berendezés

- Az épület szerepe, jellege és berendezése közti összefüggések.
- Középületek, lakóházak. Külső megjelenés, belső terek, berendezés.
- A lakáskultúra elemei, összetevői.
- A tárgyak információhordozó szerepe.
- A lakberendezés szempontjai.
- Bútortípusok, a bútortörténet érdekességei.
- A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek.
- Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait.

Legyen képes

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalkotásra,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum felfedezésére és megfogalmazására,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, valamint az újrahasznosítás jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra

fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői.
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe.
- A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minősége.
- Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon.
- Használati és díszfunkció, reprezentáció.
- Újrahasznosítás.
- Kézműves mesterségek: a textil, nemez és bőrmunkák alapjai.
- Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek.
- A tárgyalakítás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- A tárgyalakítás alapvető fázisai.
- Az ember és környezete. Életmód és tárgykultúra, lakhely és munkakörnyezet.
- Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a lakáskultúrában.
- Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben.
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben.
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalakítási ismeretek

- A forma funkció és a díszítés összefüggései.
- A tervezés lépései, szempontjai.
- Az anyag- és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései.
- Az anyagok kombinálásának lehetőségei.
- Tárgyalakítási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében: előkészítő műveletek, tárgyalakítás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok.

A kézművesség anyagai, technikái

Textilmunkák

- A textil felhasználási területei.
- A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk.
- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései.
- A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Egyszerű tárgyalakítási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzéstechnikák.
- A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok.
- Tárgyalakítás a tanult technikák alkalmazásával.

Nemez

- A nemez felhasználási területei.

- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága.
- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései.
- A nemezkészítés anyagai, eszközei.
- Egyszerű tárgyalakítási és díszítési technikák.
- Tárgyalakítás a tanult technikák alkalmazásával.

A bőr

- A bőr felhasználási területei.
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága.
- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései.
- A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Egyszerű tárgyalakítási és díszítési technikák: fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással, csontozással), lyukasztással.
- Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások.
- Tárgyalakítás a tanult technikák alkalmazásával.

Az újrahasznosítás

- Fogyasztói társadalom, felhasználói és fogyasztói magatartás.
- Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén.
- Az anyagok újrahasznosítási lehetőségei.
- A tárgyak újrahasznosítása, funkcióváltás.
- Újrahasznosítási feladatok a megismert tárgytípusokhoz és anyagfélésekhez kapcsolódóan.

Életmód

- A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata.
- Jellegzetes munkatevékenységek.
- A munkakörnyezet jellemzői. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban.
- Munkaeszközök készítése.
- Munkafolyamatok megjelenítése ismert anyagok és technikák alkalmazásával.

A lakáskultúra– ünnepi alkalmak

- Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a tárgykultúrában.
- A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések.
- Használati és díszfunkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek
- Ünnepi környezet alakítása, tervezése.
- Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalakításban.

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit,
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
- az újrahasznosítás szerepét, lehetőségeit,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközszerkeztését,
- a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetőségeit a környezet– és tárgykultúrában,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalkotásra,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. 3. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit,
- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtaikat és díszítési lehetőségeit,
- az alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag és formaalakítás módjait,
- a tárgyalkotás, az újrahasznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközszerkeztését,
- a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalkotásra, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására,

- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. 4. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc,
- tárgykészítés 150 perc.

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség hagyományos anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyelemzés mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezet és kézműves tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított- tervezési munka alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- használati vagy ajándéktárgy,
- játék,
- környezet- és lakáskultúra eleme.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet vagy kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat a tanuló által készített tervvázlat alapján, természetes vagy egyéb anyagból szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy,

- ajándéktárgy,
- játék.

A vizsga értékelése

- környezettervező képesség,
- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- kézműves alapismeret,
- a műfaji konvenciók, sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

5. 5. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül.
- A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értéktanteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytipusai.
- A tárgyalakotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyalakkal közvetített jelentéstartalom.
- Egyedi tárgyak, tömegtermékek.
- A sokszorosítás.
- Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák.
- A tárgyak használati és díszfunkciója.
- A tárgyak dokumentációs funkciói.
- Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték.
- A tárgyalakotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Kultúra és szórakozás. Könyvnyomtatás, színház, sport, játék, zene, tánc.
- Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben.
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

- A gyűjtőmunka módszerei.
- Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei.
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei.
- Tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények.
- A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek.
- A színek, formák, a fény és az árnyék kifejező ereje.
- A forma, a funkció és a díszítés összhangja.
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagok kombinálásának lehetőségei.
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései.
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások.
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Kultúra és szórakozás

- A szabadidős, kulturális tevékenységek jellegzetes környezet- és tárgykultúrája.
- Tárgyalkotás, környezettervezés a kultúra és a szórakozás témakörében.

Az írás története. A könyvnyomtatás

- Érdekességek az írás, könyvnyomtatás történetéből.
- Írás és betűtípusok. Könyvtervezés, illusztráció.
- A könyvborítók készítési és díszítési módjai.
- Tárgyalkotás az írás, könyvkötés témakörében az ismert és új anyagok, technikák alkalmazásával (Papírmerítés, papírdomborítás, díszítés más anyagokkal).
- A bőrdomborítás technikái – alátétes és zsinóros domborítás).

Sokszorosítás

- Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, préselés, trébelés, gipsz, agyag, fém).
- Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételők).
- Pozitív és negatív formák. Formakészítés.
- Tárgy- és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal.

A színház

- Színháztörténeti érdekességek.
- Szereplőtípusok, karakterek, maszkok, álarcok, díszlet és jelmez.
- A bábszínház. Bábtípusok: sík- és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok. Árnyjátékok.
- A bábkészítés anyagai, technikái.
- Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal.

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc

- Statika és dinamika. A mozgás kifejezésének sík- és térbeli lehetőségei.
- A játék, a sport, a zene és a tánc kifejezésének vizuális lehetőségei.
- Mozgássorozatok, események megjelenítése.
- Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái.
- Tárgyalkotás a sport, játék, zene vagy a tánc témaköréhez kapcsolódóan választott anyagokkal, technikákkal. (Játék- és sporteszközök, hangszerek. Relief, plasztika. Szerkezetek, mobilok.)

Értékelés és kiállítás–rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalkotás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére,
- a társzművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül.
- A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai.
- A tárgyalakítás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.
- Az ember és a tárgy kapcsolata. Tárgyakkal közvetített jelentéstartalom.
- A díszítőművészet jellegzetességei.
- A tárgyak használati és díszfunkciója. Gyakorlati és lelki funkció, társadalmi–gazdasági jelző szerep.
- Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték. Ajándéktárgyak.
- Egyedi tárgyak, tömegtermelés. Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák.
- A tárgyalakítás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy- és környezetkultúrában.
- Ízlés és divat. A stílus.
- Öltözet és viselet.
- Az önkifejezés lehetőségei.
- Az önművelés, a gyűjtőmunka módszerei.
- Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben.
- Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben.
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalakítási ismeretek

- A kézműves tárgyalakítás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei.
- Gyűjtőmunka.
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények.
- Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria.
- Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok.
- Motívumalakítás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fő- és mellékmotívumok. A kompozícióépítés elvei, szabályai.
- A funkció–forma–díszítmény összhangja
- Modellezés.
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk.
- Az anyagminőségek kifejezőereje.
- Az anyag- és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei.
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások.
- Tárgyalakítási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Érzelem és egyéniség

- Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet- és tárgykultúrában.
- Gyűjtőmunka és megfigyelések.
- Tárgyalakítás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan.

Díszítőművészet, motívumrendszer

- A díszítmények szerepe, jelentéstartalma.
- Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók.
- A színhasználat üzenetértéke.
- Motívumtípusok jellegzetes megjelenési formái, készítési technikái a kézművességben.
- Tárgyalkotás a díszítőelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával.

Személyes tárgyak – Ajándékozás

- Az érték fogalma, viszonylatai. A tárgyak gyakorlati és lelki funkciói, érzelmi, hangulati hatás.
- Személyes tárgyak. Egyéni ízlés.
- Az ajándékozás kultúrája. Az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája.
- A csomagolás és a díszítés lehetőségei.
- Alkalmazható anyagok és technikák.
- Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával.

Az öltözet

- Az öltözet összetevői.
- Az öltözettel közvetített jelentéstartalom.
- Az öltözettervezés alapjai. Mintakészítés, modellezés.
- Az öltözetkészítés technológiai alapjai – szabászati ismeretek, összeállítási és díszítési technikák.
- Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra.

Öltözet–kiegészítők

- Az ékszerek típusai.
- Az ékszerkészítés anyagai, technikái.
- Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával.

Textilmunkák

- Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás).
- Hímzés– és szövés technikák újabb lehetőségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerű szedett és göbös mintázás).
- Nemezelés. A nemez szabad felhasználása.
- Összeállítási technikák. A gépi varrás alapjai.
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban.

Bőrműves technikák

- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szűcshímzés.
- Rátét típusok. A rátétkészítés módjai.
- Egyszerű szironytechnikák.
- A bőrműves technikák anyag– és eszközszükséglete.
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalakító tevékenység tanult területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a hagyományos kézműves tárgyalakítás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- tárgyak, díszítmények, technikák átírására,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A törzsi kultúrák, a magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalakítási területeinek bemutatása jeles példákon keresztül.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet– és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakítási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékkeremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak

elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytipusai és díszítőművészete.
- A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei: törzsi kultúrák, népművészet, népi iparművészet, iparművészet.
- A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei.
- A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.
- Az ember és a tárgyak viszonya. Információhordozó szerep, jelentéstartalom.
- Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak.
- Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak.
- A műalkotás mint speciális tárgy.
- A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata.
- Az átírás lehetőségei.
- Kulturális örökség. Műemlékvédelem, Világörökség.
- A természeti környezet és az épített környezet értékei.
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei.
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás.
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények.
- A funkció–forma–díszítmény kifejezőereje, harmóniája.
- Makettkészítés, modellezés.
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk.
- Az anyagminőségek kifejezőereje.
- Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei.
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások.
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Múlt, jelen és jövő

- Idő, időszámítás, időmérők.
- Egyes időszakok jellegzetességeinek, az idő múlásának, a változások kifejeződése a környezet- és tárgykultúrában.
- Gyűjtőmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben.

Törzsi kultúrák

- Természeti népek tárgykultúrája.
- A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései.
- Jellegzetes anyagok és technikák.

- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása választott területhez kapcsolódóan.
- Tárgytypus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalakotás a mai igényekhez igazodva.

A népművészet

- A honfoglaló magyarság tárgyi kultúrája.
- A népművészet korszakai: jellegzetes tárgytypusok, alapanyagok, motívum és színvilág.
- Tájegységek népművészete. A saját, vagy egy választott tájegység jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete.
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy-egy korszakához, vagy tájegységéhez kapcsolódóan.
- A népművészet továbbéltetési lehetőségei. A népi iparművészet.
- Régi és mai szerepek. Értékmegőrzés, értékteremtés.
- Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák – átírási gyakorlatok, tárgyalakotás a mai környezet- és tárgykultúra választott területeire.

Az iparművészet

- A művészettörténeti korszakok jellemzői.
- Az iparművészet kiemelkedő emlékei, alkotói, alkotóműhelyei egyes korszakokhoz, kézműves területekhez kapcsolódóan
- Tárgyrekonstrukció, tárgyalakotások egy választott korszakhoz, vagy egy választott művészeti kézműves területhez kapcsolódóan.
- Tárgytypus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalakotás a mai igényeihez igazodva.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalakotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a tárgyalakotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalakotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalakotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalakotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába.

Legyen képes

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet– és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet– és tárgykultúrába.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önművelés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet– és kézműves kultúra ismeretek

- A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai: modern és kortárs művészet.
- A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei.
- A modern tárgy– és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések.
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma napjainkban.
- A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek.
- Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban.
- Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák.
- Értékmegőrzés, értékteremtés.
- Nemzeti sajátosságok a környezet– és tárgykultúrában. A globalizáció hatása a környezet– és tárgykultúra alakulására.

- A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások.
- Dokumentálás, kiállítás–rendezés.
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, a kézműves technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás.
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények.
- A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai.
- Funkció – forma, anyag – szerkezet, arány – kompozíció, színdinamika, stílus.
- Makettkészítés, modellezés.
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk.
- Az anyagminőségek kifejezőereje.
- Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei.
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások.
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében.

Múlt, jelen és jövő

- Modern művészet, kortárs művészet.
- A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben.
- A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern művészet ágaiban.
- A tárgyalkotás és –felhasználás modern művészi értelmezései.
- Az alkalmazott művészetek új útjai.
- Tárgyalkotási kísérletek tetszőleges irányzat jegyében.

Ipari formatervezés

- Az ipari formatervezés sajátosságai.
- Modern funkcionalizmus, ergonómia.
- Formatervezés a környezet– és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás).
- Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal.

A környezet– és tárgykultúra jelene és jövője

- Az ember és a technika.
- Termékek és szolgáltatás. Arculattervezés.
- A design szerepe. A fogyasztói kultúra alakulása
- Újrahasznosítás, transzformáció.
- Környezettudatosság. A környezetalakítás modern törekvései
- Jövőkép a környezet– és tárgykultúrában.
- Ember – tevékenység – környezet kapcsolata. Környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalkotási gyakorlatok.

Dokumentáció és prezentáció

- A dokumentálás szerepe.
- Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció.
- A fényképezés. Fények, világítás, nézőpont. Tárgy- és műtárgyfotó.
- Személyes mappa, portfólió készítése.
- Kiállítás–rendezés – szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök.
- Tömegkommunikáció, reklám, plakát.

Rendszerezés

- A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése.
- A tárgyalakítás területeiről tanultak rendszerezése.
- Az anyagokról tanultak rendszerezése.
- A technikákról tanultak rendszerezése.
- Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése.
- A környezettervezésről, a környezetalakításról, tárgyalakításról tanultak rendszerezése.

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalakító tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a modern művészet törekvéseit a környezet- és tárgykultúra területén,
- kézműves tárgyalakító tevékenységek beépítési lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába.

Legyen képes

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására,

- alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. 6. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalakító tevékenység területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tárgyalakítás eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalakító tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába,
- a környezet– és kézműves kultúra műhely munkavédelmi teendőit.

A tanuló legyen képes

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. 7. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc,
- tárgyalakítás 190 perc.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség anyagairól, felhasználási lehetőségeiről, munkafolyamatairól, a kézműves díszítési módok műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgye gyűttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

1. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezetkultúra és tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- környezet- és lakáskultúra elem,
- használati-, ajándék-, játék-, vagy fiktívtárgy, tárgye gyűttes,
- öltözet, öltözet-kiegészítő,
- anyagtársításra, újrahasznosításra épülő funkcionális tárgy, vagy tárgycsoport.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanuló nak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet és kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy,
- ajándéktárgy, játék.

2. A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma

- a környezet- és tárgykultúra fogalma, tárgytípusai,
- tárgyalkotó módok: ősi, hagyományos népművészeti, iparművészeti és ipari tárgyformálás,
- a hagyományos kézműves mesterségek kialakulása, szakosodása,
- a magyar kézművesség legjelentősebb népművészeti és iparművészeti emlékei, alkotói, műhelyei,
- más korok és népek sajátos kézműves emlékei,
- a kézművesség anyagai, eszközei,
- a tárgy- és díszítményalkotás technikái,
- a tárgykészítés fázisai a tervezéstől a kivitelezésig,
- a funkció–forma–díszítés összhangja,
- esztétikum, jelentéstartalom a tárgyakon, a környezetkultúrában,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei, a mai környezet- és tárgykultúrában,
- a gazdaságosság és újrahasznosítás fontossága,
- a kézművesség munka – és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- manuális és konstruáló készség,
- díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó–közlő rajz szintje, egyedisége, kreativitása,
- az anyag- és eszközhasználat szintje,
- a környezet- és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
- a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
- a vizsgatárgy összehatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

5. 8. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok.

Tároló szekrények.

Vizesblokk.

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök.

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k).

Kemence.

Tűzhely vagy főzőlap.

Varrógép.

Vasaló, vasalóállvány.

Fényképezőgép.

Festésre alkalmas edények.

Műanyag tálak, kád.

Kézi korong.

Mintázó eszközök agyagmunkához.
Szövőkeret.
Madzagszövő tábla.
Rámák, keretek.
Vágólap.
Ollók.
Kések.
Fűrészek.
Kalapácsok.
Fogók.
Reszelők, csiszolók.
Asztali satuk, pillanatszorítók.
Bőröző satu.
Árak.
Textil- és bőrvarró tűk.
Lyukasztók.
Mintázó és poncoló vasak.
Vonalzók.
Körzők.
Ecsetek. Munkavédelmi eszközök.

6. Választható tantárgyak

6. 1. Népművészet

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

6. 1. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása.
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- Népi gyermekjátékok típusai
- Községi élmény, a játék során betöltött szerepek
- Népköltészeti alkotások
- Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok

- Mondókák
- Mozgásos játékok.
- Vonulások.
- Párválasztó játékok, körjátékok.
- Szellemi játékok.
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése.

Népköltészet

- Népmesék.
- Népdalok.
- Találós kérdések.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a népköltészet néhány alkotását.

Legyen képes

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés

biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- Népi gyermekjátékok típusai.
- Játékkészítés, csapatszellem, szabályok.
- Jeles napok, naptári ünnepek.
- Szereplők, események, szokástárgyak.

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok

- Eszközös játékok.
- Ügyességi és sportjátékok.
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése.

Naptári ünnepek

- Kiemelkedő őszi ünnepek.
- Kiemelkedő téli ünnepek.
- Kiemelkedő tavaszi ünnepek.
- Kiemelkedő nyári ünnepek.
- A szokások felelevenítése.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait.

A tanuló legyen képes

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- Múlt, és jelen, a népi kultúra.

- A közösség és a hagyomány szerepe.
- Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői.
- Hiedelemvilág, magyarázatkeresés.
- Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai.

Feladatcsoportok

A népi kultúra, népi közösség

- Múlt és jelen egymásra épülése.
- A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága.
- A népi kultúra mibenlétének körvonalazása.
- A közösség szerepe az ember életében.
- A közösségi érzés, hovatartozás-tudat felkeltése a tanulóknban.

Népköltészet

- A népköltészet sajátosságai.
- Mesemondók, a mesemondás alkalmi.
- A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények.
- A mese világképe, jellegzetes mesei elemek.
- A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés.
- Népi bölcsességek: szólások, közmondások.
- Játékos kedv: mondókák, találós kérdések.
- Események és érzelmek a népdalokban.

Népi hitvilág

- A népi hitvilág.
- Világképek.
- Hiedelemalakok.
- Mágikus cselekmények.
- Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban.

Népi gyermekjátékok

- A gyermekjáték szerepe.
- Csoportba tartozás – feladatok, szerepek.
- A játékok típusai.
- Felnőttek játéka a gyermekekkel.
- Fiúk és lányok játéka.
- Szellemi és mozgásos játékok.
- Eszközös és eszközkészítő játékok.
- Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban.
- A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a hagyományok szerepét,
- a népi hitvilág, a népköltészet alapjait.

Legyen képes

- a népi kultúra értékeinek befogadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása.
- A hagyományok és a közösség szerepének, működésének felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.
- A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A néprajz mibenléte.
- Ünnepek és hétköznapi. Az ünnep jellemzői.
- Népszokások.
- Jeles napok, naptári ünnepek.
- Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében.
- Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság.

Feladatcsoportok

A néprajz

- A népi kultúra fogalma, területei.
- A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre.
- Múlt és jelen egymásra épülése.

Népszokások – Jeles napok

- Hétköznapi és ünnepek.
- A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei.
- A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei.
- Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei.
- A téli ünnepkör fontosabb ünnepei.
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak.

Az ember életének fordulói

- Az egyén és a közösség viszonya.
- A közösségi értékrend.
- Család, nagycsalád.
- Csoportba tartozás – feladatok, lehetőségek.
- Életút a közösségen át.
- Születés, gyermekkor.

- A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata.
- A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre.
- Ifjúkor.
- Lakodalom, házasság.
- Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a néprajz, a népi kultúra területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi építészet és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, valamint az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népi építészet: településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz.
- A ház berendezése, bútorfajták.
- Életmód, munka, munkamegosztás.
- A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés.

Feladatcsoportok

A népi építészet

- A természeti viszonyok hatása az építkezésre.
- A települések fajtái. A falu és a város.
- A népi építészet jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikái.
- Az építkezés, mint közösségi munkaalkalom.
- Lakóházak, gazdasági épületek.
- Alaprajz, a jellegzetes háromosztatú ház.

A ház berendezése

- A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei.
- A helyiségek jellegzetes berendezési módjai.
- A bútorok és a berendezés jelfunkciója.
- A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek.

A népi gazdálkodás

- A munka szerepe a közösségi értékrendben.
- A közösség munkamegosztása – férfi és női munkák.
- A "minden hasznosításának" elve.
- A természeti környezet és az életmód összefüggései.

Állattartás

- Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai.
- A pásztorkodás.
- A termelt javak feldolgozása.
- Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek.

Földművelés

- Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai.
- Termények, a termelt javak feldolgozása.
- A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek.

Követelmény

- A tanuló ismerje
- a népi kultúra területeit,
- a gazdálkodás szerepét, alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

Legyen képes

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése.
- A tárgyalkotó tevékenység, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

- A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői.
- A tárgyak csoportjai a felhasználási területek alapján.
- Kézműves mesterségek kialakulása.
- Fával, agyaggal, textillel, bőrrrel és fémmel dolgozó mesteremberek.
- Céh, céhszervezet.

Feladatcsoportok

A hagyományos tárgyalkotás

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei.
- A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai.
- A tárgykészítés fontosabb alapanyagai.
- A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója.
- Háztartási és gazdasági eszközök.

A tárgyalkotás munkaformái

- Önellátás.
- Kézműves mesterségek.
- Céhszervezet, céhes hagyományok.
- *Kézműves mesterségek*
- Faművesség.
- Agyagművesség.
- Textilművesség.
- Bőrművesség.
- Fémművesség.
- Egyéb mesterségek.
- A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalkotási területek.
- Céhtörténeti érdekességek.

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét,
- tárgyalkotás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit,
- a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait.

Legyen képes

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt

párhuzamot vonni.

6. 1. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- tárgyalkotás szerepét, területeit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

A tanuló legyen képes

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. 1. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 15 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalkotásról megszerzett tudása.

A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról megszerzett ismerete.

A népművészet szóbeli vizsga tartalma

- a néprajz kutatási tárgya, a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma,
- a hagyományozódás kérdésköre, az egyén és közösség viszonya,

- népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói),
- népi hitvilág, világkép,
- a népköltészet, (népmesék, népmondák, népdalok...),
- gyermekjátékok,
- természetharmonikus életmód, gazdálkodás, közösségi munkamegosztás, munkaalkalmak–hoz kapcsolódó szokások, hiedelmek,
- népi építészet, a parasztház berendezése, bútorai, a belső terek funkciói,
- hagyományos tárgyalakítás helye és szerepe a népiéletben, szokásokban.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- tud eligazodni a népköltészet világában,
- ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népiéletben,
- ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösdi ünnepkör alapjait,
- ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat,
- ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket,
- tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy– és környezetkultúra világában,

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- tud eligazodni a népköltészet világában,
- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- helyes fogalomhasználat,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága.

6. 1. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalakító tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése.
- A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népművészet általános jellemzői.
- Művészet a folklórban.
- Népzene, néptánc, dramatikus szokások.
- A tárgyalkotó népművészet.
- A népi díszítőművészet jellemzői.
- Famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytipusok és technikák.

Feladatcsoportok

A népművészet

- A népművészet fogalma, általános jellemzői.
- Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában.
- Kollektív művészet, közösségi értékrend.
- Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben.

Népzene, néptánc

- A népi hangszerek jellegzetes típusai.
- A népzene jellegzetességei.
- Jellegzetes tánc típusok.
- Férfi és női táncok, páros táncok.
- Táncalkalmak.

Dramatikus szokások

- A népi színjátszás alapvető jellemzői.
- Dramatikus szokások alkalmi.

A népművészet motívumrendszere

- A népi díszítőművészet jellegzetességei, a díszítmények funkciói.
- A népművészet motívumrendszere, motívumtípusok.
- A kompozícióépítés jellegzetességei.
- A népművészet színvilága.
- Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan.

Famunkák, fonható szálasanyagok

- A fa felhasználási területei.
- A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái.
- A pásztorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse.
- A bútorkészítés jellegzetességei.
- Kapufaragás.
- Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák.
- Felhasználási területek, tárgytipusok.
- Jellegzetes munkafolyamatok.
- A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek.

Népi kerámia

- A kerámiakészítés munkafolyamata.
- Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs.
- A kerámiák típusai, funkciói.
- A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalakítás tanult területeit: famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalakító tevékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalakítási területek), tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése.
- A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A tárgyi népművészet.
- Népi bőrművesség.
- Népi textíliák, népviselet.
- Egyéb kézműves területek.
- Az anyagok előállítása és feldolgozása.
- Jellegzetes tárgytípusok és technikák.

Feladatcsoportok

Népi bőrmunkák

- A bőrkikészítés alapjai.
- A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok.
- Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák.

- A bőrmunkákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek.

Népi textíliák

- A népi textíliák alapanyagai.
- A kendermunka és a gyapjúfeldolgozás alapjai.
- A szövés – fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatuk.
- A szövés mintakincse.
- A népi hímzések.
- Jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók.
- A kékfestés.
- Alapvető munkafolyamatok.
- Motívumkincs, mintafák.
- A népi textíliák felhasználási területei.
- A népi textíliákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek.

A népviselet

- A viselet elemei.
- A ruházat jellemzői.
- Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői.
- Lábbeli típusok.
- Öltözet–kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői.
- A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözeten keresztül.
- Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek.

Egyéb kézműves tevékenységek

- Mézesbábosság.
- Mintaformák.
- Tojásfestés.
- A tojás mint szimbólum.
- Egyéb kézműves tevékenységek.
- A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalakotás tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalakotási területek jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése.
- A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldről való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény– és ítélőképesség mélyítése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népművészet történeti változásai.
- A stíluskorszakok jellemzői.
- Néprajzi tájegységek.
- Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei.
- A tájegységek jellegzetes népi kultúrája.
- A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai.

Feladatcsoportok

A népművészet stíluskorszakai

- A népművészet általános jellemzői.
- A népművészet stíluskorszakai.
- Régi stílus.
- Új stílus.
- Legújabb stílus.
- A stíluskorszakok kialakulásának háttere.
- Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete.

Néprajzi tájegységek

- Községi értékrend.
- Egyén és közösség viszonya, a közösségbetartozás kifejeződése.
- Centrális és peremhelyzet.
- A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek.
- Dunántúli tájegységek. Az Alföld tájegységei.
- Az Északi–középhegység tájegységei.

Fontosabb tájegységek tanulmányozása

- Földrajzi elhelyezkedés.
- A természeti környezet, jellegzetes életmód.
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei.

- A táj jellegzetes népművészete – tárgykultúrája, díszítőművészete.
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok.
- Irányított gyűjtőmunkák.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a népművészet területeit,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit,
- a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység fontosabb néprajzi tájegységeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes

- a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése.
- A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása.
- A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a hovatartozás–tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- Néprajzi tájegységek.
- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei.
- A saját tájegység tanulmányozása.
- A tájegységek jellegzetes népi kultúrája.
- A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása.
- Hagyományápolás, értékmegőrzés.
- Néprajzi szakirodalom.
- A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtárazás alapjai.

Feladatcsoportok

A határainkon túli magyarság

- A népi kultúra táji tagolódása.
- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei.
- Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér.
- A természeti környezet, az életmód jellemzői.
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei.
- A táj jellegzetes népművészete – tárgy kultúrája, díszítőművészete.
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok.
- A közösségbetartozás kifejeződése.
- Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás.
- Irányított gyűjtőmunkák.

A saját tájegység népművészete

- Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás.
- A táj jellegzetes népművészete, tárgy kultúrája, díszítőművészete.
- A szellemi kultúra sajátosságai.
- A táj fontosabb központjai.
- Irányított gyűjtőmunkák.

Népi iparművészet

A hagyományos közösségek felbomlása

- Irányított gyűjtőmunkák.
- A népi iparművészet jellemzői.
- Változások, átfogalmazva beépítés – új igényekhez való igazodás.
- Érték, stílus és a használó ember összhangja.

A népi kultúra, a népművészet továbbélési lehetőségei

- A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban.
- A hagyományápolás lehetőségei.
- Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában.
- Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés

- A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése.
- A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése.

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

Követelmény

A tanuló ismerje

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,

- a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét,
- a népi iparművészet jellemzőit,
- a hagyományápolás lehetőségeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

6. 1. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalkotás területeit,
- a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását,
- a díszítőművészet eszközrendszerét,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

6. 1. 6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 20 perc

A vizsga tartalma

- A népművészet írásbeli vizsga tartalma.
- Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalkotó tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze

A) Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott tárgyelemző feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában megszerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját, tárgyleírását.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete, tárgyelemző jártassága, a népművészet ágairól, azok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása.

A népművészet szóbeli vizsga tartalma

- a népművészet fogalma, a népművészet korszakai,
- a hagyományos tárgyalakotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói,
- a hagyományos tárgyak esztétikuma, a tárgyak megjelenését meghatározó összetevők (funkció, anyag, méret, technika, forma, díszítés) összefüggései,
- a népművészet motívumrendszere, a tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom,
- szöttesek, népi hímzések, kékfestés,
- a népviselet fogalma, a viselet elemei, a viselet jelentéstartalma,
- bőrművesség területei, tárgytípusai, hagyományai,,
- a fazekasság tárgytípusai, hagyománytárgyai, a magyar lakta területek fazekas központjai,
- a faművesség sajátos tárgyai, a tárgyak motívumkincse,
- vessző-, gyékény-, szalma-, csuhé megmunkálásának hagyományai,
- mézesbábosság, tojásfestés,
- a népi kultúra táji tagolódása,
- a Dunántúl, Alföld, Felföld és Erdély legfontosabb tájegységeinek népművészete, valamint lakhelyének hagyományai,
- a népművészet továbbélése, a hagyományápolás lehetőségei.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten

- ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait,
- ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit,
- ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja elemezni a megismert tárgyakat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- eladatmegoldó készség,

- tárgyismeret,
- fogalomismeret,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

6. 1. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

H) Színművészeti – bábművészeti ág

1. Az alapfokú színművészeti-bábművészeti képzés célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait.

A képzés lehetővé teszi a színművészet területén minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését, differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását. az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését, a színjáték kulturális tradícióinak megismerését; a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését, azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják, minél több élő és felvett színházi előadás - köztük társaik által készített produkciók – megtekintését, a színházi-dramai formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak mint művészi kommunikációs formának megtapasztalását, azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét; az önkifejezést; az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

A képzés lehetővé teszi a bábművészet területén minél változatosabb bábos tevékenységformákban való részvételt, a bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését, a bábszínpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését (pl. tér, idő, kép, ritmus, tempó stb.), az alapvető bábszínpadi technikák megismerését;

- a bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábjáték mint művészi kommunikációs forma megtapasztalását, a tanulók bábjátékkal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését, a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatását, az önkifejezést, az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat bábos tanulmányaik során hasznosítani is tudják, a tanulók másutt szerzett ismereteinek (pl. tánc- és mozgásművészet, dráma, történelem, irodalom, vizuális kultúra stb.) alkalmazását, esetenként integrálását; azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák, minél több élő és felvett bábelőadás - köztük társaik által készített produkciók - megtekintését.

2. Általános fejlesztési követelmények

A színművészet területén

Készítse fel a tanulókat

- Drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasására.
- Különböző színészi technikák tudatos alkalmazására.
- Színházi improvizációra.
- Karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel.
- Egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játéokra.

- Különféle szerepek megformálására.
- A rendezői instrukciók mentén végzett munkára.
- A más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazására a szerepalkotás során.
- Színházi előadások elemzésére, értékelésére.

Ismertesse meg a tanulókkal

- Színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket.
- A drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását.
- A legfontosabb történeti és/vagy kortárs színházi stílusokat.
- A színházi műfajokat.
- A szöveg- és előadáselemzés szempontjait.
- A színészi játék alapvető iskoláit.
- A színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit.
- A színház jelenkori közösségi, társadalmi szerepét, napjaink színházi struktúráját.

A bábművészet területén

Készítse fel a tanulókat

- A bábjáték alkotófázisaiban való részvételre.
- A partnerekkel való alkotó együttműködésre.
- Színpadi szituációnak megfelelő improvizációra.
- A bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerésére és alkalmazására.
- Átlátni egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek határait.
- Felismerni, hogy egy-egy téma milyen bábtechnikai és színpadtechnikai keretek között bontható ki leginkább.
- Önálló feladatmegoldás esetén megindokolni témaválasztását és a technikai megoldás melletti döntését, s azt (tanári segítséggel) a megvalósításig végigvezetni.
- Tanári/rendezői instrukciók mentén végzett munkára.
- Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszására és reprodukálására.
- Különféle szerepek megformálására.
- Az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára, munkája során a színpad iránti alázatra.
- Egyes színházi stílusoknak megfelelő játékmódra.

Ismertesse meg a tanulókkal

- A bábszínházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket.
- Az animáció útján történő kifejezés sajátosságait.
- A főbb báb- és színpadtechnikák elméletét, gyakorlatát.
- A bábszínpadi konvenciókat.
- A bábjáték kultúrtörténeti szerepét, tradícióit.
- A darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjait.
- A bábjátékos tevékenység összetevőit, azok egymásra épülését, alkalmazását.
- A rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbséget, alkalmazási lehetőségeiket, a különböző játékstílusokat.
- A társdművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeit.
- Az egyes működési struktúrákat.

3. A képzés struktúrája

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

A képzés tanszakai

- Színjáték tanszak
- Bábjáték tanszak

4. Óraterv (óraszámok heti bontásban)

Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy												
Drámajáték	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-
Színjáték	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	3	3
Kötelező tantárgyak												
Beszédgyakorlatok	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	-	-
Mozgásgyakorlatok	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	-	-
Kötelezően választható tantárgyak	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Bábjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy												
Bábjáték	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgyak												
Bábmozgatás	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1
Bébkészítés	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	-	-	-	-
Beszéd és ének	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	2	2	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3

5. A képzés tantárgyai

Színjáték tanszak

Főtárgy: drámajáték (2) +(1-6. évfolyam), színjáték (7-10. évfolyam)

Megjegyzés: A főtárgy neve ott és akkor változik, amikor színjáték nevelésben való

felhasználása - a drámai-színházi nevelés - mellett hangsúlyossá válhat a színházi (technikai) képzés.

Kötelező tantárgyak: beszédgyakorlatok (1-8. évfolyam), mozgásgyakorlatok (1-8. évfolyam)

Kötelezően választható tantárgyak

Megjegyzés: A 7-8. évfolyamon a kötelező tantárgyak magas óraszám miatt nincs választási kötelezettség (az alábbi tantárgyak - természetesen - választhatók).

- Vers- és prózamondás (az 1. évfolyamtól választható).
- Bábjáték (a 4. évfolyammal bezárólag választható).
- Tánc- és mozgásszínházi tréning (az 5. évfolyamtól választható).
- Kreatív zenei gyakorlat (az 1. évfolyamtól választható).
- Színházismeret (a 3. évfolyamtól választható).
- Beszédtechnika (a 3. évfolyamtól választható).

Szabadon választott tantárgyak (a helyi igények és lehetőségek függvényében)

Néhány javaslat

- Pantomim (a 4. évfolyamtól) - a Bábjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya
- Színháztörténet (az 5. évfolyamtól).
- Színháztechnika (szcenika) (a 7-10. évfolyam).
- Zenés színházi képzés (a 7. évfolyamtól).
- Dramaturgiai-rendezői ismeretek (9-10. évfolyam).
- Drámajáték-vezetői ismeretek (9-10. évfolyam).

6. Színjáték tanszak követelményei

Drámajáték

A tantárgy tanításának célja

A drámajáték főtárgy célja, hogy a különböző dramatikus tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejlessze a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítsa önkifejezési formáit, illetve az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül segítse elő a tanulók szocializációjának folyamatát.

A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül tanuló társaival együtt drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Követelmények az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- Figyelmük tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre.
- Társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére. verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára.
- A bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben.
- Érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására,
- Érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására.
- Tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra.

- Pontos és érzékletes szerepjátékra társaikkal és egyénileg.
- Kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására.
- Saját testük, mozgásaik, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésre, a tér kreatív használatára.
- Egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban.
- Különböző - felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt - érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére.
- Összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül.
- A megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Ismerjék

- A saját testük adta lehetőségeiket, illetve érzékszerveik hatékonyságát.
- A különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztáruk ezirányú fejlettségének mértékét.
- A különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztáruk ez irányú fejlettségének mértékét.
- Figyelmük tudatos összpontosításának szerepét és módját, a fegyelmezett feladatvégzés feltételeit.
- Társaik, önmaguk és a felnőtt világ megfigyelésének módjait, ennek szerepét a szerepjátékok során és az improvizációkban.
- A verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák adta lehetőségeket, használatuk lehetséges módjait.
- Az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaikkal és másokkal való kapcsolatukban.
- Az érzelmi emlékezet szerepét, alkalmazásának lehetőségeit a szerepjátékokban.
- A kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit.
- Összetett művészi üzenetek közlésének különböző anyag-, tér- és mozgásformák, illetve a szerepjáték adta lehetőségeit.
- A megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Színjáték

A tantárgy tanításának célja

A színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet - ezen belül is elsősorban a színjáték - iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a színjátékon keresztül történő önkifejezésre, a színpadi munka alapjainak elsajátítására, valamint a színházi szakmák tevékenységi körének megismerésére. A főtárgy oktatása során törekednünk kell arra, hogy a munkát a lehető legnagyobb mértékben a tanulók - többségükben tizenéves fiatalok - adottságaihoz és képességeihez igazítsuk; ne feledkeznünk meg arról, hogy nem felnőtt színinövendékekkel, hanem kamaszkorú fiatalokkal dolgozunk. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a képzéssel szemben ne lennének tartalmi és formai vonatkozású minőségi követelmények. Éppen ellenkezőleg: a színjáték főtárgy tanításán keresztül a tanárnak arra

kell törekednie, hogy a fiataloknak a színházi és színjátékos ismereteket a számukra legérvényesebb és leghatékonyabb módon közvetítse.

Követelmények a továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- A különböző színészi technikák tudatos alkalmazására.
- Karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel.
- Egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékra.
- Más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során.
- Színházi improvizációra.
- Különféle szerepek megformálására.
- Drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasására.
- Színházi előadások elemzésére, értékelésére.
- A rendezői instrukciók mentén végzett munkára.
- A valóságon keresztül értelmezni a színházat, illetve a színházon keresztül a valóságot.

Ismerjék

- A drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását.
- Az alapvető színházi szakkifejezéseket.
- A legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat.
- A szöveg- és előadáselemzés szempontjait és módszereit,
- A színészi játék alapvető iskoláit.
- A színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit.
- A színház jelenkori társadalmi szerepét, napjaink színházi struktúráját.

Beszédgyakorlatok

A tantárgy tanításának célja

A beszédgyakorlatok tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelően dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt - könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez.

Követelmények az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- A beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében.
- Hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát.
- A durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és a saját beszédükben.

Ismerjék

- A lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat.
- Légző-, hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal és irodalmi szövegekkel.
- A fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat.
- Az általában érvényes hangsúlyszabályokat.
- Az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét.

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül) ismert karakterek hangzásának hiteles létrehozására, dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására.

Ismerjék (az előbbieken kívül) a beszéd dallamának változatait és kifejező hatását, a beszéd váltásait (erő, magasság, tempó), szövegek tagolásának, földolgozásának lehetőségeit.

Mozgásgyakorlatok

A tantárgy tanításának célja

- A tanuló felkészítése, illetve alkalmassá tétele a csoportos dráma- vagy színjáték foglalkozásokon történő részvételre.
- A lapvető technikai elemek, a bemelegítés részeinek és folyamatának elsajátíttatása és elméleti megismertetése.
- A próbaállapot elérése csoportkohéziós, speciális mozgásos feladatok, illetve koncentrációt és a kondíciót fejlesztő gyakorlatok révén.
- Az esetleges sérülések, az ütközésektől, eséstől, az érintéstől való félelem, illetve tartózkodás megelőzése, elkerülése vagy feloldása a mozgás eszközeivel.

Követelmények az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- A mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére.
- A megfelelő próbaállapot elérésére a tréning gyakorlatainak végrehajtása során.
- Általános bemelegítés megtervezésére és levezetésére.

Ismerjék

- A bemelegítés menetének élettani hatásait.
- A gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit.
- A különböző gyakorlattípusok egymás mellé rendelésének főbb módozatait.

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül) egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, körültekintő levezetésére.

Ismerjék a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait, tréningstílusokat, a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében.

Tánc- és mozgásszínházi tréning

A tantárgy tanításának célja

- A tanulók megismertetése fizikai jelenlétük lehetőségeivel, korlátaival, s az ezekből adódó feladatokkal.
- A mozgáskoordináció és a fizikai képességek fejlesztésén keresztül az önelfogadás lassú folyamatának segítése.
- A nonverbális közlésmód, valamint a testbeszéd megértetése és használhatóvá tétele.
- A test alkalmassá tétele különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére, s az ez iránt való érzékenységre.
- A mozgásban fellelhető szabadságérzet megtapasztaltatása.
- Színházi helyzetekben történő, mozgásra épülő feladatok ellátására való alkalmasság megteremtése.

Követelmények az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- Az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására.
- Karakterábrázolásra a mozgás eszközeivel.
- Mozgásimprovizációra, az improvizáció esetleges rögzítésére.

Ismerjék az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül) a különböző tánc- és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására, színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékokban, tánc- és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére, rendezői instrukció követésére - az adott szituáció mozgásban történő megoldására.

Ismerjék (az előbbieken kívül) a tánc- és mozgásszínház működésének struktúráját, alkalmazási területeit, a legfontosabb történeti és kortárs tánc- és mozgásszínházi stílusokat, a tánc- és mozgásszínházi előadás elemzésének szempontjait, a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét, a tánc- és mozgásszínház helyét és szerepét a színházi struktúrában.

Színházismeret

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a színjáték tanszak célkitűzései közül a következők megvalósítására nyújt kiemelt lehetőséget:

- Minél több élő és felvett színházi előadás megtekintésére.
- A tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítésére.

A tanszak általános célkitűzéseinek szellemében a tantárgy teremtsen lehetőséget arra, hogy a tanulók felkészült nézőkké, tudatos színjátékosokká váljanak.

Követelmények az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- Annak felismerésére, hogy saját befogadói élményeiket milyen színházi hatások befolyásolják.
- A színházi előadással kapcsolatos élményeiket, véleményüket világosan, érvekre támaszkodva megfogalmazni.
- A megismert fogalmi készlet alapján egy-egy színházi előadás legfontosabb sajátosságainak, jellegzetességeinek megfogalmazására.
- A mások által készített előadások tanulságait saját tevékenységükre (is) adaptálni.
- A saját csoportjuk által létrehozott előadások sajátosságainak leírására.
- Az előadás készítése közben felmerült problémákat összefüggésbe hozni a színházi előadás általánosabb problémáival.

Ismerjék azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy értékes előadás létrejön a legfontosabb "színházi mesterségeket", az előadás különböző közreműködőinek szerepét, részvételi módját az alkotói folyamatban, azt, hogy saját tevékenységüknek hol a helye, továbbá mi a szerepe az egész előadás hatásmechanizmusában, a színházi előadás legfontosabb alkotórészeit, legyenek tudatában annak, hogy ezek az elemek miként kapcsolódnak egymáshoz, hogyan képesek befolyásolni a nézői élményt, a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet legfontosabb elemeit.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül) felismerni egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeit, ezek sajátosságait, felhasználási, kapcsolódási módját, a színházi előadást a benne érvényesülő (műfaji, stílári, illetve formai) konvenciórendszer szerint vizsgálni, értékelni, a megismert fogalmi készletet saját csoportjuk színházi tevékenységére is alkalmazni, azaz a saját munkájuk során felmerülő problémákra elméletileg is reflektálni, egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezésig.

Ismerjék (az előbbieken kívül) a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit, a műfaji, stílári, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit, a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat, azok meghatározásait, kapcsolódásukat, továbbá helyüket, szerepüket a különféle színházi konvenciórendszerekben, illetve más művészeti, irodalmi, esztétikai fogalmakkal való összefüggéseiket, az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Vers- és prózamondás

A tantárgy tanításának célja, hogy a tantárgy megismertesse a tanulókkal

- Azokat a pódiumon előadható népköltészeti és (különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó) irodalmi alkotásokat, melyek a mindenkor tanuló érdeklődésére számot tarthatnak, előadhatóak és üzenethordozók.
- Azokat az eljárásmodokat és műelemzési metodikákat, kommunikációs folyamatokat, melyeknek eredményeként eljuthatnak a művek üzenetének megfejtéséhez és a helyes közvetítéshez.
- A művészi beszédnek és a nonverbális kifejezésnek azokat az eszközeit, melyek tudatos működtetésével a hallgató a közönség számára is élménnyé transzponálhatja a megszólaltatott művet.
- A különféle előadói stílusirányzatok jellegzetességeit és markáns képviselőik jeles teljesítményét.
- A szónoki beszéd, előadás dramaturgiáját, eszközeit és fogásait
- A szerkesztés szabályait, a színjátékká formálás törvényszerűségeit.
- A szakráli és profán szertartásokat és azok összetevőit.
- A pódium rendezés eszközeit, a látvány, akusztika és térszervezés lehetőségeit, továbbá ösztönözze a tanulókat arra, hogy műveket válogassanak, irodalmi műsort szerkesszenek, szertartásjátékot komponáljanak.
- Faggassák, elemezzék a műveket, nekik és koruknak szóló üzenetet keresvén bennük,
- Próbálják ki önmagukat különféle nyilvános fórumokon, vers- és prózamondó versenyeken.
- Vegyenek részt kommunikációs készségüket fejlesztő drámapedagógiai gyakorlatozásokon.
- Járjanak előadóművészi estekre, szertartásokra, oratórikus előadásokra, s keressék az alkalmat, hogy minél több ilyen témájú lemezt és videót hallgassanak, nézzenek.

Követelmények az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek alkalmazni a légző, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatokat, alkalmazni a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeit, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjukként tudják átadni a hallgatóknak, a közönségnek, a szövegelemzésre és annak megfogalmazására, miért fontos nekik a választott alkotás, és mit kívánnak azzal üzenni a befogadónak, előadni kb. 20

szabadon választott művet, önállóan és verskompozícióban is (verset és prózát - népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva), egymás teljesítményét elemezni, körültekintően értelmezni.

Ismerjék azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, melyeknek segítségével képesek megfejtetni a sorokba, a sorok közé, a sorok mögé rejtett metaforikus üzeneteket, a lírai és az epikus művek előadásmódjai közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében), azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, melyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében, ismerjék a hatásos előadói beszéd komponenseit, tudjanak ilyet készíteni és elmondani.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül) megfogalmazni szóban és írásban, hogy az adott mű megírására miféle gondolati, érzelmi szándék készítette a költőt, író, s mi az, ami a közvetítő-előadót inspirálja a mű tolmácsolására, újabb műveket megszólaltatni, megalkotni szerkesztésen alapuló egyszemélyes színjátékukat, továbbá partner segítségével pódiumi térbe helyezni azt (az oratórikus rendezés kívánalmai szerint).

Ismerjék (az előbbieken kívül) a szerkesztés dramaturgiai és rendezői szabályait, s legyenek képesek azokat alkalmazni saját szerkesztői, rendezési gyakorlatukban, a szertartás funkcióját, szertartásokat, a szertartás-játék összetevőit, s mindezek alkalmazási lehetőségeit, módjait, a szertartás-színház jeles hivatásos és amatőr produkcióit.

Kreatív zenei gyakorlat

A tantárgy tanításának célja elfogulatlan, felszabadult, ugyanakkor kritikus zenei légkör teremtése, az ösztönös zenei tehetség kibontakoztatása, zenei készség és széles tájékozottság megteremtése, az érzés- és gondolatvilág szavakkal nem megfogalmazható rétegeinek kifejezésre juttatása, a zenének, mint szavak fölötti hangzó nyelvnek, sajátos összetevőinek megismertetése, a zenei nevelés egyik fő területeként olyan készenléti állapot megteremtése (elsősorban folyamatos ismétlődő gyakorlatok útján), amely hozzásegít a próbához szükséges elmélyült, koncentrált állapot eléréséhez, a zenei nevelés másik fő területeként tulajdonképpen zenei képzés, amely az évek során a növendéket képessé teheti maradandó zenei értékek befogadására, reprodukálására, illetve ezen zenei megnyilvánulási formák újrafogalmazásával kreatív zenei tevékenységek folytatására.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek a tiszta, kifejező, karakteres éneklésre, könnyű, három- és négyszólamú művek éneklésére (kotta segítségével), egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére, meghatározott stílusban dallamot improvizálni.

Ismerjék a magyar népszokások dallamanyagát, a főbb zenei stílusokat.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül) a különböző népzenei dialektusok szerinti előadásmódra, nehezebb, polifón vokális művek éneklésére (kotta segítségével), bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzésére, megtervezni egy szituáció hangeffektusait, hangokat, hangszereket felhasználni egy hangulat, kép megteremtése érdekében, egy történetet valódi vagy stilizált hangokkal kíséni (hangaláfestés konvenció).

Ismerjék (az előbbieken kívül) a különböző népzenei dialektusokat, díszítésmódjukat, jellegzetességeiket, a XX. század főbb zenei irányzatait, az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

Beszédtechnika

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy tanításának a célja, hogy megismertesse a tanulókkal a beszéd elméleti alapjait, a magyar nyelv hangzásának követelményeit. A technikai és kommunikációs gyakorlatok segítségével alakítsa ki tiszta, érthető és élvezhető beszédállapotot. Beszédhallásuk és -elemző képességük fejlesztésével tegye alkalmassá a tanulókat szóbeli kifejezőképességük fejlesztésére és az elért beszédállapot megőrzésére. Produkciós helyzetben tanulók a beszédet célszerűen és magas színvonalon használják.

Követelmények

Az alapkör elvégzését követően a tanulók legyenek képesek a beszéd folyamat részének és egészének tudatos irányítására, a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt, verseket, prózai anyagokat, szöveges színpadi feladatokat igényesen, színvonalasan megoldani.

Ismerjék a lazító és a koncentrációs gyakorlatokat, a szöveg nélküli és a szöveges légző-, hang- és artikulációs gyakorlatokat, a fejlesztő és a szinten tartó beszédgyakorlatokat, a hangsúlyszabályokat, a hanglejtés változatait.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül) a helyes színpadi beszédre bármilyen szerephelyzetben, a szöveges feladataikat jó technikával, sokszínű kifejezőeszközökkel elmondani, mondanivalójukat célszerűen és élvezhetően elmondani.

Ismerjék (az előbbieken kívül) a korrekciós beszédgyakorlatokat, a hangerő, a hangszín, a hangmagasság és a beszédtempó váltásait, a gyakori beszédhibákat és a beszéd ritmusának zavarait, a főbb dialektusokat, a kifejezés nem szóbeli eszközeit, a mondanivaló tagolásának lehetőségeit és eszközeit (szünet, váltás, hangsúly, hangszín).

Záradék:

Pedagógiai Programunkban az alapkörű művészetoktatásról szóló 27/1998. (h1.10.) MKM rendelettel kiadott kötelező követelményeket és tantervi programot, kiegészítve a részletes évfolyamonként meghatározott javasolt tananyaggal, továbbá a kötelező, minimális eszköz- és felszerelési jegyzéket meghaladó, az optimális feladatellátást szolgáló ajánlott tárgyi feltételeket tekintjük irányadónak.

I) Színművészeti – bábművészeti ág

1. Az alapfokú színművészeti-bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi mindkét területen

- a tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését,
- az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására,
- az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását,
- az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását,
- drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését,
- színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését.

A színművészet területén különösen

- változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt,
- az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban,
- a színházi-drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését,
- a színjáték kulturális hagyományainak megismerését,
- a színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A bábművészet területén különösen

- változatos bábos tevékenységformákban való részvételt,
- az alapvető bábszínpadi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban,
- a bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzőinek megismerését,
- a bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését,
- bábjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

2. A képzés struktúrája – Tanszakok és tantárgyak

2. 1. Színjáték tanszak

Fő tárgy: dráma és színjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)
zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)
színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

2. 2. Bábjáték tanszak

Főtárgy: bábjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

bábkészítés (1. alapfokú évfolyamtól)
beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)
zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)
színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a bábjáték és színjáték tanszak bármelyik tantárgya

3. Óraterv

3. 1. Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2–4	2–4	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

3. 2. Bábjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2–4	2–4	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázatok Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétel mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összóraszámot biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.

A dráma és színjáték tantárgy heti óraszám a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1–1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

4. A színművészeti-bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

4. 1. Kiemelt kompetenciák a színművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása.

Drámai/színházi konvenciók alkalmazása.

Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése.

A színházi műfajok felismerése.

A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása.

Dramai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása.
Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása.
Színházi improvizáció.
Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel.
Előadásban (játékban) szerepek megformálása.
A rendezői instrukciók mentén végzett munka.
Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során.
Színházi előadások elemzése, értékelése.

Személyes kompetenciák

- Önállóság.
- Döntésképeség.
- Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság.
- Mozgáskoordináció.
- Fejlődőképesség, önfejlesztés.

Társas kompetenciák

- Kapcsolatteremtő készség.
- Kezdeményezőkézség.
- Empatikus készség.
- Tolerancia.
- Kommunikációs rugalmasság.
- Adekvát metakommunikáció.
- Konfliktusmegoldó készség.

Módszerkompetenciák

- Kreativitás, ötletgazdagság.
- Problémamegoldás.
- Figyelem összpontosítás.
- Helyzetfelismerés.
- Kritikus gondolkodás.

4. 2. Kiemelt kompetenciák a bábművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges.

Szakmai kompetenciák

- Bábszínházi alapfogalmak/szakkifejezések megismerése, alkalmazása.
- Az animáció útján történő kifejezés sajátosságainak megismerése, alkalmazása.
- A főbb báb- és színpadtechnikák elméletének és gyakorlatának megismerése.
- A bábjáték kultúrtörténeti szerepének, tradícióinak megismerése.
- A darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjainak megismerése, alkalmazása.
- A bábjátékos tevékenység összetevőinek, azok egymásra épülésének megismerése, alkalmazása.
- A rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbség felismerése, alkalmazási lehetőségeik megtapasztalása, a különböző játéktílusok felismerése.
- A társdművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeinek megtapasztalása.
- A bábszínház működési struktúrájának megismerése.
- A bábjáték alkotófázisaiban való részvétel.

- A partnerekkel való alkotó együttműködés.
- A színpadi szituációnak megfelelő improvizáció.
- A bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerése és alkalmazása.
- Egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek felismerése.
- Egy-egy téma bábtechnikai és színpadtechnikai lehetőségeinek felismerése, alkalmazása.
- Önálló feladatmegoldás esetén témaválasztásának és a technikai megoldásának indokolása, megvalósítása (tanári segítséggel).
- Tanári/rendezői instrukciók fogadása.
- Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszása és reprodukálása.
- Különböző szerepek megformálása.
- Előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunka elvégzése.

Személyes kompetenciák

- Kéz ügyesség.
- Önállóság.
- Döntésképeség.
- Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság.
- Mozgáskoordináció.
- Fejlődőképesség, önfejlesztés.

Társas kompetenciák

- Kapcsolatteremtő készség.
- Kezdeményező-készség.
- Empatikus készség.
- Tolerancia.
- Kommunikációs rugalmasság.
- Adekvát metakommunikáció.
- Konfliktusmegoldó készség.

Módszerkompetenciák

- Új ötletek, megoldások kipróbálása.
- Gyakorlatias feladatértelmezés.
- Kreativitás, ötletgazdagság.
- Problémamegoldás.
- Figyelem összpontosítás.
- Helyzetfelismerés.
- Kritikus gondolkodás.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

5. 1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

5. 2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai, meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírállható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

5. 3. Vizsga tantárgyak

Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai

- dráma és színjáték, valamint
- egy választott tantárgy az alábbiak közül
 - beszéd és vers,
 - mozgás és tánc,
 - zene és ének,
 - színházismeret.

A művészeti záróvizsga tantárgyai

- dráma és színjáték, valamint
- egy választott tantárgy az alábbiak közül
 - beszéd és vers,
 - mozgás és tánc,
 - zene és ének,
 - színházismeret.

Bábjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai

- bábjáték, valamint
- egy választott tantárgy az alábbiak közül
 - bábkészítés,
 - beszéd és vers,
 - mozgás és tánc,
 - zene és ének,
 - színházismeret.

A művészeti záróvizsga tantárgyai

- bábjáték, valamint
- egy választott tantárgy az alábbiak közül
 - bábkészítés,
 - beszéd és vers,
 - mozgás és tánc,
 - zene és ének,
 - színházismeret.

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

5. 4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

5. 5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

6. Színjáték tanszak

6. 1. Főtantárgy – Dráma és színjáték

A dráma és színjáték főtantárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül éadjuk el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanuló társaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

6. 2. Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömeit,
- a csoportos játék szabályait,
- az érzékszervek működésének jelentőségét,
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat,
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát,
- a szerepjátékokban való részvétel élményét,
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket.

Fejlessze a tanulókat

- érzékszerveinek működését, érzékelését,
- ritmusérzékét,
- megfigyelő– és utánozó képességét,
- mozgásos ügyességét, koordinációját,
- együttműködési képességét,
- hallási figyelmét,
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét,
- szabálytudatát,
- közösségtudatát.

Ösztönözzé a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra,
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására,
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére,
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására,
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására,
- a játék örömeinek másokkal való megosztására.

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok.
- Népi kiszámoló– és fogócskajátékok.

- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok.
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra.
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással.

Érzékelő játékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése.
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása.
- Az idő észlelésének fejlesztése.

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással.
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok.
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban.
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése.

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása.
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok).
- Beszédre készítő játékok.

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása.
- Hétköznapi tevékenységek utánzása.
- Állatok mozgásának utánzása.

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések.
- Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok.

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok.
- Énekes–táncos játékok.
- Mozgásos (testnevelési) játékok.
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok.

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása.
- Gyerekversek feldolgozása.
- Komplex drámafoglalkozások.
- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét,
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát,

- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet).

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre,
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre,
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre,
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására,
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során,
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre,
- társaikkal való együttműködésre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játék örömét,
- a csoportos játék szabályait,
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat,
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat,
- az alapvető ritmushangszerek használatát,
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket, egyes drámajátékok szabályait.

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét,
- megfigyelő– és utánzókéességét,
- mozgásos ügyességét, koordinációját,
- együttműködési képességét,
- hallási figyelmét,
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét,
- kifejezőkészségét,
- helyzetfelismerési képességét,
- szabálytudatát,
- közösségtudatát.

Ösztönözzé a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra,
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására,
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére,
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására,
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására,
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására,

- a játék örömeinek másokkal való megosztására.

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok.
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok.
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok.
- Mímes játékok tanári narrációra.

Érzékelő játékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása.
- Színkompozíciók összehasonlítása.
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással.
- Az idő észlelésének fejlesztése.

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok.
- Tempótartás különböző térformákban.
- Futások irányváltoztatással.
- Ritmushangszerek és mozgás.

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok.
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok.
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában.

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések.
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása.
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása.

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással.
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok.

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok.
- Mozdós (testnevelési) játékok.
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok.
- Vetélkedőjátékok.

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait,
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat,
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat,
- a megismert ritmushangszerek használatát,
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait.

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre,
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre,
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre,
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására,
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során,
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre,
- társaikkal való együttműködésre.

6. 3. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát,
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását,
- a tér használatát és az abban való tájékozódást,
- a helyszín fogalmát, jelentőségét,
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit,
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés),
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát,
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság),
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat,
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat.

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét,
- képzelőerejét,
- mozgásos improvizációs képességét,
- térbeli tájékozódását,
- figyelem-összpontosító képességét,
- megfigyelő képességét,
- problémamegoldó képességét,

- ritmusérzékét,
- légzőkapacitását,
- hangképzését,
- artikulációs képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére,
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására,
- társaikkal való együttműködésre,
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére,
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára,
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre.

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl.: váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók).
- Lazító és feszítő gyakorlatok.
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatokban térérzék-fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok.
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok.
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfűjás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása.
- Fűvőjátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fűvése) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fűvések.
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése).
- Hanggyakorlatok.
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban).
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos).
- Egymás hangjának felismerése, utánzása.
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása).
- Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása.
- Játékos hangerő-gyakorlatok.
- Artikulációs gyakorlatok.
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése.
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételt ejtésével.
- Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak.
- Szóláncok pontos hangzó- és szóvégejtéssel.
- Hangsúlygyakorlatok.

- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban).
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya.

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban.
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék.

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl.: versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban).
- Térkitöltő gyakorlatok.
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok.
- Gyermekversek, mondókák ritmus- és mozgásváltással.

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére.
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával.

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást,
- a helyszín fogalmát, jelentőségét,
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit,
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés),
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság),
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat,
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat.

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására,
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére,
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására,
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra,
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére,
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására,
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását,
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát,
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait,
- a tiszta, érthető beszéd alapjait,
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát,
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás),
- a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát,
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait,
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait.

Fejlessze a tanulók

- figyelem–összpontosító képességét,
- megfigyelő képességét,
- együttműködő képességét,
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát,
- fogalmazási és kifejező képességét,
- dramatizáló képességét,
- rögtönzési képességét,
- elméleti drámaelméleti tudását.

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására,
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére,
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre,
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására,
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra,
- önálló dramatizálásra.

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben.
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés–lazítás fekvő, állva, ülve.
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok.
- A különböző légzésstílusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz).
- A célszerű beszédlegzés folyamatának ismertetése.
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben.
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett.
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag).
- Hanggyakorlatok.
- Játékos hangerő-próbálgatás.
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére.
- Artikulációs gyakorlatok.
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok.
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok.
- Ritmus és tempógyakorlat.
- Versek ütemezése kötött mozgással.
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok.
- Számnevek, évszámok hangsúlya.
- A kijelentés hanglejtése.

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal.
- Kérdés–felelet típusú játékok.
- Mozgáskoncentrációs játékok.
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal.
- Vakvezető játékok alapváltozatai.

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal).
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel.
- Szituációs játékok (pl.: befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával).
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal.

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül.
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával).

Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül.
- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását,
- a megfigyelés és önfigyelés fontosságát,
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait,
- a tiszta, érthető beszéd alapjait,
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát,
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás),
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait,
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait.

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására,
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,
- a bizalom megélésére,
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására,
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra,
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására,
- aktív szerepjátékra.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- aktív szerepjátékra.
- az együtt érző beleélés szükséges voltát,
- a szavak nélküli közlések jelentőségét,
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését,
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét,
- a feszültség élményét és fogalmát,
- az analógiás gondolkodás alapjait,
- a karakter fogalmát,
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat.

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását,
- térhez igazodó beszédét,
- artikulációs képességét,
- empátiás képességét,
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét,
- fantáziáját és kreativitását,
- differenciált kifejezőképességét,
- fogalmi gondolkodását,
- kooperációs készségét.

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre,
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére,
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára,
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére.

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéssel járó játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére.
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok.
- Testrész-vezetési futások, páros fogó, a vezetőt követő futás.
- Lazító gyakorlatok.
- Feszítés-lazítás testrészenként.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat.
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag).
- Hanggyakorlatok.
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása.
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl.: rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok.
- Nyelvtörő mondókák.
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai.
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok).
- Ritmus és tempógyakorlat.
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal.
- Hangsúly-és hanglejtésgyakorlat.
- A kérdés hangsúlya kérdőszóval és anélkül.
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül.

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal.
- Üzenetek (pl.: utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal.

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak.
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszélgetése.
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel.

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával.

- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban.
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése.
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban.

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok.
- Távolságtartó játékok.
- Szoborjátékok.

Ön- és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására).
- Egyszerű visszajelzésekre építő játékok.

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl.: a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum-színház, Hogyan történt? konvenciókkal).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát,
- a szavak nélküli közlések jelentőségét,
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését,
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét,
- az analógias gondolkodás alapjait,
- egyes karakterjellemzőket,
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat,
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben.

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére,
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára,
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban,
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására,
- beszédüket a térhez igazítani,
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát,
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait,

- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét,
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait,
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét,
- az időmértékes versek ritmizálását,
- a tagadás hangsúlyát,
- az improvizáció szabályait,
- a színpadi létezés alapszabályait,
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait.

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását,
- kifejező beszédét,
- testkontrollját,
- elemző gondolkodási képességét,
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét,
- fogalmazási képességét,
- helyzetfelismerési képességét,
- problémamegoldó képességét,
- együttműködési képességét,
- megfigyelési képességét,
- analógias gondolkodását,
- előadói képességét,
- improvizációs képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére,
- kritikus és önkritikus gondolkodásra,
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére,
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára,
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására,
- egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására,
- a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során,
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel.

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel járó gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész–vezetéses futások.
- Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában.
- Lazítógyakorlat.
- Feszítés–lazítás testrészekenként.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok.

- Légzőkapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag).
- Hanggyakorlatok.
- Hangkitalálás.
- Artikulációs gyakorlatok.
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel.
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra).
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel.
- Ritmus–és tempógyakorlat.
- Időmértékes versek ritmizálása.
- Hangsúlygyakorlat.
- A tagadás hangsúlyai.

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetési gyakorlatok.

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra.
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések.
- Rögtönzések közmondásokra.
- Rögtönzések megadott konfliktusra.
- Rögtönzések megadott témára.
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben.

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával.
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl.: riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által).

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai.
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása.
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt.
- A figyelem felkeltése és megtartása.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait,
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét,
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait,
- az időmértékes versek ritmizálását,
- a tagadás hangsúlyát,
- az improvizáció szabályait,
- a színpadi létezés alapszabályait,
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait.

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során,
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor,
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra,
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére,
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban,
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására,
- a tér tudatos használatára,
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására.
- a bizalom fontosságát,
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat,
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát,
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát,
- a drámák alapvető munkaformáit.

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét,
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét,
- asszociációs képességét,
- konstruktivitását,
- elemző gondolkodási képességét,
- kritikai és önkritikai képességét,
- előadói képességeit,
- improvizációs képességét,
- problémamegoldó képességét,
- együttműködési képességét,
- analógias gondolkodását,
- előadói képességét, valamint improvizációs képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- önálló döntéshozatalra,
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre,
- előrevivő, építő gondolkodásra,
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre,
- más csoportok munkájának beható megismerésére,
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére,
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére.

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok.
- Vezetékes gyakorlatok .
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok.
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással.
- Hanggyakorlat.
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel.
- Artikulációs gyakorlat.
- Szinkronizálás.
- Ritmus–és tempógyakorlat.
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel.
- Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat.
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya.
- Az összetett mondatok hangsúly– és hanglejtés–variációi.

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”.
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”.
- Kevésbé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása.
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása.

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok.

Improvizációs gyakorlatok

- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk.
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk.
- Mozgáselemekből építkező improvizációk.
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével.
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával.
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával).

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával.
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával).

Ön– és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyenek látlak).

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása.

- Rögzített páros improvizációk nézők előtt.
- Kapcsolattartás a partnerrel.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat,
- a kontraszt fogalmát,
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát,
- a drámák alapvető munkaformáit.

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására,
- egy–egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére,
- a beszéd folyamat részeinek tudatos irányítására,
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére,
- a munka eredményének bemutatására,
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor,
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra,
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban,
- a tér tudatos használatára,
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására.
- különböző színházi terek jellemzőit,
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait,
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében,
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában,
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit,
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit,
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését,
- a „félre” és a monológ technikai alapjait.

Fejlessze a tanulók

- színházi fogékonyságát,
- kritikai és önkritikai képességét,
- más művészetek iránti fogékonyságát,
- önállóságát, magabiztosságát.

Ösztönözzé a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására,

- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra,
- konstruktív együttműködésre,
- drámai művek olvasására,
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására,
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra,
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére,
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra,
- nyilvánosság előtti fellépésre.

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás (különböző helyzetekben).
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok.
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben.
- Hanggyakorlatok.
- Szöveges hangerő-gyakorlatok.
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása.
- Artikulációs gyakorlatok.
- Pontos, laza pergő artikulációjárás, mozgás, fizikai terhelés közben.
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása.
- Ritmus-és tempógyakorlatok.
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással.
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok.
- Az alárendelő mondatok hangsúly-és hanglejtés variációi.

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl.: dobozszínház, körszínház).
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai).
- A „félre” technikája.
- Monológ.

Színjátékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl.: állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében.
- Különböző drámai konvenciók (pl.: belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában.
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával.
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával.

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel.

- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy, rövid előadás létrehozása tanári irányítással.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit,
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait,
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában,
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit,
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit,
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését,
- a „félre” és a monológ technikai alapjait,
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét,
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat.

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait,
- munkaformát választani az adott gondolat, érzélem kifejezése érdekében,
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében,
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során,
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében,
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt,
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre.

6. 4. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát,
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában,
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit,
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében,
- azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak.

Legyenek képesek

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre,
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára,

- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben,
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására,
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre,
- pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg,
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra,
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára,
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében,
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására.

6. 5. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 2–3 perc

színpadi produkció

– jelenet 3–5 perc

vagy

– előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

- Improvizáció.

- Az instrukciók megértése, követése.
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét.
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből).
- Sűrítés képessége.
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés).
- Színpadi produkció.
- A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése.
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játéktípus kialakítása, tartása).
- Figyelem, koncentráció.
- Színpadi jelenlét.
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás).
- Atmoszférateremtés.
- Verbális kifejezőeszközök használata.

6. 6. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit,
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát,
- az intenzitás fogalmát,
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjait,
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban,
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában,
- a fokozás, kiállítás, váltás gyakorlatát,
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit,
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit,
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét,
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül),
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát.
- Fejlessze a tanulók
- koncentrációját,
- kezdeményezőképességét,
- megfigyelőképességét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén,
- arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában,
- együttműködési képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre,

- közösségi alkotásra,
- diákszínjátészó előadások megtekintésére,
- drámai művek olvasására,
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra,
- közösségi alkotásra,
- színházi előadások megtekintésére felvételtől.

Tananyag

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát.

Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki–ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő– és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.

Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok

- Ismerkedő játékok.
- Csoportépítő játékok.
- Önismereti játékok.
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok.
- Bizalomjátékok.
- Agressziólevezető gyakorlatok.
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok.
- Fantáziajátékok.

Szobrok, állóképek

- Egyéni szobrok.
- Páros szobrok.
- Csoportos állóképek (pl.: szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két– és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel.
- Drámai tartalmú állóképek (tablók).

Szabályokhoz kötött szituációs játékok

- Szinkronjátékok.
- Hotelportás.
- Ismételd a mozdulatot.
- Lavina.

- Stoppos játékok.

Hangjátékok

- Történetmesélés hangokkal.
- Atmoszférateremtés hangokkal.
- Hangjátékok helyzetre, témára.

Spontán improvizációk

- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk.
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki).

Etűdök

- Etűdök szöveg nélkül.
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel.
- Etűdök tárgyak használatával.
- Etűdök megadott szövegre.
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre.
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása.
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika.
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban.
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei.
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában.

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással.
- Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén.
- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok.
- Kapacitásnövelés (90–100 szótag).
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal.
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl.: kötött mozgássor végrehajtása közben).
- Hanggyakorlatok.
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás).
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok.
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban.
- Artikulációs gyakorlatok.
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben.
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül.

- Ritmus– és tempógyakorlatok.
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva.
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán.
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján.
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával.
- Hangsúlygyakorlatok.
- Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit,
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban,
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait,
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában,
- a fokozás, kiállítás, váltás eljárásait, hatását,
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit,
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit,
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét,
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat,
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát.

Legyenek képesek

- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani,
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra,
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni,
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül,
- csendben figyelni társaik játékát,
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni,
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében,
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét,
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait,
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt,
- a történetmesélés színházi lehetőségeit,

- a kollektív játék formai jegyeit (pl.: kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái),
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját,
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát.

Fejlessze a tanulók

- képességét a koncentrált állapot megtartására,
- a befelé figyelési képességét,
- a helyes önértékelését, önkritikáját,
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét,
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját,
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját,
- a nyitottságát, empátiáját,
- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt.

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre,
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon,
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra,
- közösségi alkotásra, azok bemutatására,
- diákszínjátékos előadások, fesztiválok megtekintésére,
- színházi előadások megtekintésére,
- a színházi portálok figyelemmel követésére,
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére.

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok

- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok.
- Ön– és társismereti játékok.
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai.

Improvizációk típusfigurákkal

- A lélektani típusok a hétköznapiakban, típusfigurák megfigyelése.
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése.
- Egyéni típusfigura–tanulmányok.
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban.
- Típusfigurák típushelyzetei.

Színjátékos eszközök fejlesztése

- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok.
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai.
- A váltás technikái.
- Kórusgyakorlatok.
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai.
- Etűdök, improvizációk
- Csoportos improvizációk.
- Etűdök típusfigurákkal.
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel.
- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával.
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján.
- Etűdsor adott figurákra.
- Jelenet építése.

Drámaórák

- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka.
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka.

Mozgásgyakorlatok

- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével.
- Tréningtervezés
- egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése.

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok.
- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100–110 szótag.
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben.
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával).
- Hanggyakorlatok.
- Szöveges hangerőgyakorlatok.
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok.
- A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban.
- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása.
- Artikulációs gyakorlatok.
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja.
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján.
- A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása.
- Ritmus- és tempógyakorlatok.
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással.

- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása.
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok.
- Az érzelmek hangsúlyai.
- A szórend és a hangsúly kapcsolata.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét,
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását,
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái),
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét,
- a történetmesélés színházi eszköztárát,
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját.

Legyenek képesek

- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit,
- a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására,
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára,
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni,
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni,
- instrukciókat az improvizációba építeni,
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal,
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani,
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit,
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit,
- a jelmez figurateremtő jelentőségét,
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét,
- az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit,
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontosító játék, elhallgatottat feltáró cselekvés),
- az elmélyítés technikáit (figurák előléte, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei),
- szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását,
- a drámai dialógus sajátosságait,

- az egyszerű státuszjátékokat.

Fejlessze a tanulók

- képességeit az érzetek felidézése terén,
- verbális kifejezőerejét,
- érzékenységét,
- toleranciáját,
- konfliktuskezelő képességét,
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során.

Ösztönözzé a tanulókat

- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során,
- a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére,
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére,
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételtől,
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására.

Tananyag

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magaskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.

A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban.

Típusfigurák atipikus helyzetben.

Egyéni jellemrajz–tanulmányok.

Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével.

Jellem változását ábrázoló etűdsor.

Etűdök a figura „háttérének” kidolgozására.

A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete.

A drámai feszültség növelésének technikái.

Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása.

Az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái.

A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei.

A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”).

„belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig.
 „kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetekig, állapotig.
 A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei.
 A kellékhasználat gyakorlatai.
 Etűdök kellékekkel.
 A jelmez figurateremtő jelentősége.
 Színház jelmezben.
 Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben.
 A drámai dialógus természete.
 Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira.
 Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház.
 Egyszerűbb státuszjátékok.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát,
- a jelmez figurateremtő jelentőségét,
- az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit,
- a színház hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontosító játék, elhallgatottat feltáró cselekvés),
- a drámai feszültség növelésének technikáit,
- egy–egy jelenet lélektani háttérének jelentőségét,
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét,
- a drámai dialógus sajátosságait.

Legyenek képesek

- egyszerűbb státuszjátékokat játszani,
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására,
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit,
- kelléket használva improvizálni,
- jelmezben improvizálni,
- hitelességre törekedve játszani,
- a színház hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására,
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére,
- típusfigurák elmélyítésére.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a stilizáció eljárásait,
- szimbolikus ábrázolás eljárásait,

- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus),
- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek),
- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit,
- a cselekvő elemzés alapjait,
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt,
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját,
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás),
- a státuszok jelentőségét,
- a különböző státuszjeleket.

Fejlessze a tanulók

- közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit,
- szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit,
- szerepformálási képességeit,
- a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére),
- a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére,
- színházi irodalom és szaksajtó olvasására,
- az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására,
- legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére.

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.

A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtagasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

- Szabályjátékok.
- Ön- és társismereti játékok („helyem a csoportban”).
- Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok.
- Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében.
- Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”-játékok, státuszok váltogatása.
- Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok.
- A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban.
- Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával.
- A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep.
- Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében).
- A vokális kifejező eszközök színpadi használata.
- Etűdök zenei motívumok alapján.
- A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl.: emberi és zenei hang, zörej).
- A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag).
- A szöveg, mint vokális alkotás alapja.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját,
- a cselekvő elemzés alapjait,
- egy előadás stílári egységének jelentőségét, a stílári elmozdulásban rejlő kifejezőerőt,
- a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását,
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek),
- a státusz jelentőségét,
- a különböző státuszjeleket,
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás),
- a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit.

Legyenek képesek

- a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében,
- a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezésről az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra,
- több jeleneten áthúzódo szerepív ábrázolására,
- különböző státuszu figurák megformálására,
- jeleneten belül státuszt módosítani,
- jellemfejlődés alapszintű bemutatására,
- társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára,
- az improvizáció stílári egységének megőrzésére, a stílári váltás tudatos használatára,
- ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani.

6. 7. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat,
- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását,
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat,
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit,
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit.

Legyenek képesek

- koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon,
- a színjátskót, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra,
- az improvizációk elemzésére, értékelésére,
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására,
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására,
- rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására.

6. 8. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 3–5 perc

színpadi produkció

– jelenet 5–7 perc

vagy

– előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az

etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése

- Improvizáció.
- Az instrukciók megértése, követése.
- A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság).
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre).
- Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége).
- Figyelem, koncentráció.
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága).
- A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása).
- Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok).
- Atmoszférateremtés.
- Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás.
- Fantázia, ötletesség, humor.
- Színpadi produkció (előadás, jelenet).
- Koncentráció, figyelem.
- Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása).
- Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, élethelyzetek, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása).
- A játék intenzitása.
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele).
- Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök).
- Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás).
- Feszültségteremtés.
- Atmoszférateremtés.
- Verbális kifejezőeszközök használata.

6. 9. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Színpad vagy dobogók.

Egészalakos tükör.

Ritmus- és dallamhangszerek.

CD-lejátszó vagy magnó.

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó.

Videokamera.

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások).

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k.

Tornaszőnyeg.

7. Kötelezően választható tantárgyak

7. 1. Beszéd és vers

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten — könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás, mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

7. 1. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszéd folyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés),
- a vers zenei–ritmikai jellemzőit.

Fejlessze a tanulók

- hallási figyelmét,
- megfigyelőképességét,
- ritmusérzékét,
- a csoportos munkára való készségét.

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére,
- megfigyeléseik megfogalmazására,
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására,

- csoportos versjátékokra.

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás–feszítés.

Légzőgyakorlat

- Lazítás–feszítés. A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése.
- Légzőgyakorlatok hangokkal.
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal.
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen.

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal).

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése.
- A környezet hangjainak megfigyelése.

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal.
- Szájról olvasás – hangok.

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel.
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból.

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly.

Szövegek memoritereként való rögzítése

- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédese versek).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat,
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat,
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat.

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani,
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére,
- csoportos ritmusjátékokra,
- csoportban történő vers–előadásra.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédleégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait,
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét,
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit,
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit,
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét.

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét,
- szabad asszociációs készségét,
- hanggal történő karakterábrázoló képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére,
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára,
- kifejezőeszközök bővítésére.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése.
- A célszerű beszédleégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai.

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde).
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék).
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal.

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok.
- A magánhangzók gyakorlatai.
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai.

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással.
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal.

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya.
- Ereszkedő beszéddallam.
- Számnevek, évszámok hangsúlya.
- A név hangsúlyai.
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák.
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel).
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása.
- A hangulativáltó-pontok tudatosítása.
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal.
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül).

- Szöveg és mozgás összekapcsolása.

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep–beszédhang jellemzőit,
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét.

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására,
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére,
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására,
- a szövegek tartalmának kifejtésére,
- a szöveg memoriterként való rögzítésére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a szöveg memoriterként való rögzítésére.
- a természetes beszédhang tulajdonságait,
- a hétköznapi beszéd stílusrejtő erejét,
- a saját középhang megtalálásának módjait,
- a meseszöveg alapvetéseit,
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét,
- artikulációs ügyességét és pontosságát,
- a belső képek előhívását,
- a történetmeséléshez szükséges készségeket.

Ösztönözzé a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra,
- saját élményeik szabatos megfogalmazására,
- mese és novella olvasására,
- eredményeik bemutatására,
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (válllemelés) nélkül.

- Légzésszabályozó gyakorlatok.

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése.
- Mondókák mellhangon és fejhangon.
- A közép hangsáv felismertetése.
- Hangelőrehozó gyakorlatok.

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája.
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai.
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással.
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...).
- Ritmus a prózában.
- A tagolás módozatai.

Hangsúly-gyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és a nélkül.
- Közbevetések.
- A mesélő és a beszélő elkülönítése.
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok.
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata.

A szöveggel való munkák

- Közös mese–költés (pl.: egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása).
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása.
- Saját élményű történetek és viccek mesélése.
- Mesélési technikák felismerése.
- Közös mesemondás, dramatizálással.
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása.
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd.

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével.
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát,
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját,
- az alapvető testbeszéd–formákat,

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget,
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben,
- a vers–kommunikáció fogalmát,
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit,
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit,
- a balladamondás sajátosságait.

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét,
- kommunikációját,
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását,
- képi fantáziáját,
- előadói technikai tudását.

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát,
- produktív fantáziáinak előhívását,
- önálló szövegválasztását,
- „házi” vers– és prózamondó alkalmainak szervezését,
- önálló véleménynyilvánítását.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben.
- A lopott (pót) levegővétel technikája.

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése.
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben.

Artikulációs gyakorlatok

- A j–l–r hangok gyakorlatai.
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján.
- „Szinkron–játék” (szájról olvasás) versekkel.

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása.
- Játék a magyaros versformákkal.

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya.

Szöveggel való munka

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés).
- Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben.
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó.
- Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése.

Szövegek memoritereként való rögzítése

- Választott nép- vagy vígballada.
- Kisprózák (műmesék, novellák).
- Vidám, rövid időmértékes versek.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét,
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit,
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben,
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit.

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására,
- oldott, természetes középhangjuk használatára,
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére,
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására,
- felépített produkciók bemutatására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát,
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit,
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét,
- a verselemzés előadói központú megközelítését.

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét,
- képzelőerejét,
- érzelmi intelligenciáját,
- empátikus és műértelmező képességeit.

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára,
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére,

- önálló választású szövegek megformálására,
- csoportos versműsorokban való részvételre.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel.
- Koncentrációs légzőgyakorlatok.
- Nyelvtörők légzésszabályozással.

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai.
- Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal.

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására.
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai.

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskíséréssel.

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi.
- Az indulat és érzelem hangsúlyai.

Szöveggel való munka

- Tartalom és forma; gondolati ívek.
- Személyes közelítés a szöveghez.
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása.
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédes versek).
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái.
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben.
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...).
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása.

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása.
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát,
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit,
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét.

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez,
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani,

- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét,
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit.

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét,
- esztétikai érzékenységét,
- képközvetítési készségeit.

Ösztönözze a tanulókat

- hangi adottságaik eleven használatára,
- önismeretük pontosítására,
- saját közlésvagyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására,
- csoportos és egyéni előadói munkára,
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre,
- az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben.

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok:: a középhangerő, az erős és az intim hangvétél.
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben.

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben.

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal.

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése.
- A „lebegő” szólamvég.

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei.
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus.
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés.
- Instrukció-adás (pl.: egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje).

- Saját élmény keresése a versben.
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása.
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása).

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások.
- Műballadák.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit,
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit,
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat.

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására.
- érzelmeik kondicionálására.
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására.
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására.
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére.

7. 1. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat,
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat,
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat,
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét,
- a szövegválasztás alapvető kritériumait,
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket,
- a testbeszéd jeleit,
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit,
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat,
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát.

Legyenek képesek

- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében,
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát,
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben,
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére,
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére,
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására,
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére,
- a kommunikációs csatornák eleven használatára.

7. 1. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc,
- vers– és prózamondás 5 perc.

A vizsga tartalma

A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)

Vers– és prózamondás

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat.

A választott szövegek előadása

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállítás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek.

7. 1. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszín jelentésformáló szerepét,
- az önálló szövegelemzés ismérveit,

- a tartalom kibontásának kreatív formáit.

Fejlessze a tanulók

- ritmus- és tempóérzékét,
- képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására.

Ösztönözze a tanulókat

- a rendszeres gyakorlásra,
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára,
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Bemelegítő gyakorlatok.

Hanggyakorlatok

- Hangerőszabályozó gyakorlatok.

Artikulációs gyakorlatok

- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése.

Ritmus- és tempógyakorlatok

- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével.

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok

- Versek, népdalok vakszövegként való használata.
- Versépítés (a vers logikájának felismerése).

Szöveggel való munka

- Fokozás, építkezés, poentírozás.
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben – megoldások.
- Kor- és karakteridézés.
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása.

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások.
- Klasszikusokból szabadon választva.
- Kortárs versekből való választás.

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat,

- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét,
- az önálló szövegelemzés ismérveit.

Legyenek képesek

- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására,
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására,
- ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival,
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel.

Fejlessze a tanulók

- hangadási bátorságát és erejét,
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit.

Ösztönözze a tanulókat

- beszédük rendszeres gondozására,
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására,
- versműsorok látogatására.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával.

Hanggyakorlatok

- Szinten–tartó /bemelegítő/ gyakorlatok.

Artikulációs gyakorlatok

- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése.

Ritmusgyakorlatok

- Gyakorlatok tempóváltásokkal.

Szöveggel való munka

- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása .
- Tragikum a közlésben.
- Szerelmes versek.
- Realista és groteszk szövegek (novellák).
- Nonszensz versek.
- A tudatos szövegválasztás ismérvei.
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy).
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása.

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások.
- Kortárs versekből való választás.
- Kisprózák –egypercesek, prózaversek.
- Repertoár-építés, gyarapítás.

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével
- Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bemelegítő hang-gyakorlatokat,
- a beszéd dallamának változatait és kifejező, erejét,
- a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit.

Legyenek képesek

- halkán és suttogva is szöveget mondani,
- önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani,
- csoportmunkában együtt dolgozni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben,
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit,
- a kifejező előadás kritériumait,
- a különböző pódiumi műfajokat.

Fejlessze a tanulók

- „beszéd-elemző” hallását,
- érzelmi rugalmasságát,
- előadó-technikai felkészültségét.

Ösztönözzé a tanulókat

- a változatos hanghasználatra,
- a kifejező-eszköztár tudatos használatára,
- önálló repertoár-építésre,
- csoportos pódiumi előadások létrehozására.

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott beszéddel.
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással.

Hanggyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával.
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság).

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok.

Ritmusgyakorlatok

- Próza szövegek ritmizálása.

Hangsúlygyakorlat

- A hangsúly és a szórend viszonya.

Szöveggel való munka

- A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben.
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása.
- A tudatos szövegválasztás ismérvei.
- Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek).
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása.

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Kortárs versekből való önálló választás.
- Monológok, versmonológok, szerepversek.
- Repertoár-építés, gyarapítás.
- Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása.
- Vers-színház (új kifejezési formák keresése).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az artikulációs mozgás-ügyesítés gyakorlatait,
- a pódiumi műfajokat,
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit.

Legyenek képesek

- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégzésére,
- saját repertoár-építésre,
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy próza szöveg kiválasztására,
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a beszéd-bemelegítő gyakorlatok jelentőségével,
- az önálló versformálás felelősségével,
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival,

- a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók

- önállóságát,
- értelmi és érzelmi intelligenciáját,
- kommunikációs készségeit,
- értő befogadói attitűdjét.

Ösztönözze a tanulókat

- önképzésre,
- a szakirodalom tanulmányozására,
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására,
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére.

Tananyag

- Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása.
- Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok.
- Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről.
- Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai.
- Szöveggel való munka.
- A kifejező előadás ismérveinek rögzítése.
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása.
- Szövegek memoriterként való rögzítése.
- Kortárs versekből való önálló választás.
- Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés.
- Repertoár–építés, gyarapítás.
- Szerkesztési gyakorlat.
- Önálló estek szerkesztési alapelvei.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szinten–tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat,
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát,
- a szerkesztés alapvető technikáit,
- a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit.

Legyenek képesek

- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt,
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására,
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére.

7. 1. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit,
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét,
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó),

- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit,
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit,
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait,
- a pódiumi műfajokat.

Legyenek képesek

- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására,
- önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására,
- ismeretlen szövegek kifejező repertoár–építésre, megszólaltatására,
- saját repertoár–építésre,
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására.

7. 1. 6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc,
- vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc.

A vizsga tartalma

- Beszédgyakorlat–sor bemutatása.
- A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl.: bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása).
- Vers– és prózamondás.

Repertoárból való vizsga: A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása: A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése

- Beszédtechnikai ismeretek.
- A tudás technikai szintje.
- A megvalósítás pontossága.
- Természetes, oldott artikuláció és középhang.
- Választott szövegek előadása.
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint).
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése).
- Előadásmód (kiállítás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek).
- Elméleti felkészültség.

- Helyes nyelvhasználat.
- *Ismeretlen szöveg előadása:*
 - A felolvasás gördülékenysége.
 - A szöveg alaphangulatának közvetítése.
 - Helyes nyelvhasználat.

7. 1. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Alapvető fénytechnika.

CD-lejátszó vagy magnó.

Tévé, videó– vagy DVD-lejátszó.

CD-k, DVD-k , videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból.

Hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök.

8. Mozgás és tánc

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

8. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit,
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait,
- a verseny– illetve körjátékok különböző fajtáit.

Fejlessze a tanulók

- mozgásintenzitását,
- mozgáskoordinációját,
- koncentrációját.

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk testének megismerésére,
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására,
- a mozgás örömeinek megtapasztalására,
- a kis– és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre,
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására.

Tananyag

- Indítás–megállítás gyakorlatok
- Az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl.: tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók).

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok

- Nehezített fogó és üldözéses játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére.

Speciális futásos és kikerüléssel gyakorlatok

- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrész vezetéses (pl.: egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások.

Egyensúly játékok

- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószsákokat cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok.

Népi játék, tánc

- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz–, fészek–, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a versenyjátékok szabályrendszerét,
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat.

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére,
- csoportos feladatokban való részvételre,
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bemelegítéshez szükséges játékformákat,
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket,
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit,
- népi játékok, illetve lánc– és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit.

Fejlessze a tanulók

- mozgáskoordinációs képességét,
- koncentrációs képességét,
- fizikai képességeit–kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre,
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására,
- partnerekkel való együttműködésre,
- kis csoportokban történő tevékenységre,
- a kreatív képességek kibontakoztatására,
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására.

Tananyag

Bemelegítő játékok

- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok.

Futásos gyakorlatok

- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával.

Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással.

Népi játék, tánc

- Utánzó (pl.: állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapotívumaival, cifrák, lengetők).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait,
- a népi gyermekjátékok menetét.

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére,
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre,
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módzatait,
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit,
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit,
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit,
- ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit.

Fejlessze

- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során.
- Ösztönözze a tanulókat
- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre,
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására,
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására.

Tananyag

Bemelegítő játékok

- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok.

Futásos gyakorlatok

- Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészvezetési futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások

- Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása.

Bizalomgyakorlatok

- Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőlési, billenési, haladási helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismerési játékok csukott szemmel.

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

- Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorra fejlesztése.

Tánc

- Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal.
- Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit,
- a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit.

Legyenek képesek

- a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére,
- a magasságsszintek rugalmas váltására,
- az állatmozgások koordinált végrehajtására,
- a táncok stílusos reprodukálására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit,
- a mozdulat lassításának technikai összetevőit,
- a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit,
- a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós–legényes táncok alapelemeit, technikáját.

Fejlessze a tanulók

- térérzékelését, egyensúlyérzetét és koordinációs képességét,
- mozgásmemóriáját.

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére,
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására,
- egyéni és csoportos munkában való részvételre,
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására.

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok

- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. vezetékes gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése.

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéssel mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése.

Kórusmozgások

- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgás kombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgáskép kialakítása.

Tánc

- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó).
- Párválasztó játékok.
- Páros táncok.
- Ugrós–legényes táncok.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult feladatok technikai összetevőit,
- az érintett feladatok szakkifejezéseit,
- az ugrós–legényes táncok alapjait.

Legyenek képesek

- a tánc– és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére,
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására,
- különböző típusú tánc– és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a test egyes részeinek függetlenített mozgatásából adódó lehetőségeket,
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket,
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit,
- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit,
- az eszközös táncok technikai felépítését,
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit.

Fejlessze a tanulók

- mozgástechnikai és ritmikai képességét,
- mozgásának intenzitását és dinamikáját,
- mozgásmemóriáját.

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére,
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására,
- egyéni és csoportos munkában való részvételre,
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására.

Tananyag

Analitika, izoláció

- A test részeinek elkülöníteses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”.

Bizalomgyakorlatok

- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből.
- Talajra kísérése elemek gyakorlatsorba fűzése.
- Lépés– és járásgyakorlatok
- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül.
- A gerinc mozgatása törzshullám–gyakorlatokon keresztül.
- Láb– és kar–gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása.

Ritmika

- Alapfokú ritmusgyakorlatok.
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal.
- Többszólamúság a ritmusban.
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre.

Tánc

- Eszközzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap).
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait,
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit,
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait.

Legyenek képesek

- a tánc– és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére,
- karaktermozgások elvégzésére,
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában,
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket,
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit,
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit.

Fejlessze a tanulók

- bátorságát és akaraterejét,
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát,
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban.

Ösztönözze a tanulókat

- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére,
- különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására,
- egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre,
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására.

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorra fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése.

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok).

Technikai előkészítés (a tánc– és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj – és egyensúlygyakorlatok, támasz– és gördülés elemek páros helyzetekben.
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika.

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek).
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait,
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit,
- kollektív táncformák technikai alapjait.

Legyenek képesek

- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására,
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására,
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére.

8. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait,
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek

- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására,
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel.

8. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

egyéni produkció 2–3 perc,

csoportos produkció 10–20 perc.

A vizsga tartalma

Lépés–, járás–, futás–, ugrás–, esés–, talaj–, emelés– és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció.

A vizsga értékelése

Mozgás– és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban.

A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés).

8. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pantomim technikai elemeinek elsajátíttatásán keresztül a karaktermozgások, az izolált végtagmozgatás, illetve mozgatott testrész figyelemvezető képességének attribútumait,
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit,
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit.

Fejlessze a tanulók

- izolációs képességét, testtudatát,
- jelenlétét tánc– és mozgástechnikai helyzetekben,
- mozgásmemóriáját.

Ösztönözzé a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére,
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására,
- elmélyült, részletgazdag tánc– és mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére,
- az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására.

Tananyag

Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok

- Gurulás előre–hátra, támasz– és billenés gyakorlatok, kéz– és fejállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika

előkészítés leforgásos, féltérdre érkezéssel, kigördüléssel módon.

Színházi akrobatika

- Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat.

Pantomim alapgyakorlatok

- A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés–technikára és járásgyakorlatokra.

Jelenlét–gyakorlatok

- A koncentráció mozgó testre (testrészre) való irányításának fejlesztése, erősítése a néző irányított figyelmének megragadása érdekében.

Tánc

- Nemi identitást erősítő táncformák (lánytáncok, pl. karikázók; férfítáncok, pl. legényesek).
- A keringő alaplépéseinek, tánctechnikájának elsajátítása.

Alapfokú mozgástervezési gyakorlat

- Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorral; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorral tervezése.

Karaktermozgások

- A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott” gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkoztatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- Kritikus gondolkodás.
- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait,
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit,
- a tanult táncformák technikai alapjait.

Legyenek képesek

- a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére,
- tánctechnikai elemek helyes elvégzésére,
- karaktermozgások elvégzésére,
- egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi táncok alapelemeit, ezek szabályrendszerét,
- a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit,
- rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit.

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban,
- színházi jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben,
- mozgásmemóriáját.

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére,
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására,
- önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására,
- improvizatív és rögzített tánc- és mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre.

Tananyag

Kontakt tánc előkészítés

- Kritikus gondolkodás.
- Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi- és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználat, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel; alapfokú kontakt tánc- és mozgásszínházi technikák elsajátítása.

Emelések

- Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emelésteknikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel.

Zenés improvizáció

- Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíció alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával.

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd

- Az előzőleg tánc- és/vagy mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alapanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadássá szerkesztése.

Tánc

- A reneszánsz táncgyományokat hordozó forgató alapú páros táncfajták elemei, különös figyelemmel a tartás-ellentartás technikájára (pl. mezőségi páros táncok).

- A tangó alaplépéseinek, forgástechnikájának elsajátítása.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait,
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit,
- a tanult táncformák technikai alapjait.

Legyenek képesek

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére,
- eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás- és tánc elemek alkalmazására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás- és táncszínház időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit,
- a maszk jelentését és jelentőségét a mozgásszínházi munkában.

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában,
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben,
- kreativitását a tánc- és mozgásszínház terén,
- a különböző típusú tánc- és mozgásszínház.

Ösztönözzé a tanulókat

- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére i helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére,
- a színházi értékű tánc- és mozgásszínházi tevékenységben való részvételre.

Tananyag

Szimbolikus pantomimmozgások

- Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája.
- Lassított mozgás – lassú színház
- A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéssel vezetésére vonatkozó gyakorlatok.

Maszkos gyakorlatok

- Az arc mimikájának „maszkos” lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszkformáló, irányító ereje a mozdulatokban.

Improvizáció és mozgástervezés

- Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott” mozdulatokra épül.
- Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká.
- Rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása.

Tánc

- Párban járt táncok, forgatós alaptechnikák felhasználásával történő improvizációs gyakorlatok.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit,
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját.
- Legyenek képesek
- különböző tánc– és mozgásszínházi folyamatok, pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére,
- a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére,
- a tanult táncformák technikai alapjainak alkalmazására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érzeteinek működtetése révén,
- a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett.

Fejlessze a tanulók

- képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén,
- jelenlétét tánc– és mozgásszínházi helyzetekben,
- színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában.

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag tánc– és mozgásszínházi munka elvégzésére,
- a különböző típusú tánc– és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére,
- mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre.

Tananyag

Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése

- Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készített koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia.

Mozgásszínházi előadás

- Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekintve előkészített alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit,
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját,
- a mozgás és tánc világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típusú alkotófolyamatokban.

Legyenek képesek

- a tánc– és mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztési elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére,
- színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáció színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelvén, a korábban tanult technikák szabad alkalmazása, minőségi működtetése révén.

8. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében,
- a mozgás, tánc és a pantomim szerepét a színházi munkában,
- néhány néptánc, történeti és kortárs tánc–, valamint mozgásszínházi stílust,
- a tánc– és mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait,
- a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét.

Legyenek képesek

- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, tánc vagy koreográfia előadására, bemutatására, esetleg összeállítására,
- a különböző tánc– és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására,
- a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására,
- színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékban,
- tánc– és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére,
- rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására.

8. 6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

etűd 3–5 perc,

előadás 15–30 perc.

A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Etűd

Az etűd egyéni vagy 2–3 fős mozgás– illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció lehet.

A mozgás– és táncszínházi etűd rögzített improvizációval készülhet.

Az etűdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

Csoportos előadás

Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű mozgás– és táncszínházi adaptációja lehet.

Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése

A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete.

A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása (mozgástechnika, ritmika, dinamika, térhasználat, karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés).

8. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egészalakos tükör.

CD-lejátszó vagy magnó.

Tévé, videó– vagy DVD-lejátszó.

Videokamera.

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k. Tornaszőnyeg.

9. Zene és ének

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus– és dallamhangszerek használatának elsajátítása.

Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására.

9. 1. Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát,
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát,
- a negyed (tá) és a nyolcad (ti–ti) fogalmát,
- a felelgetős és a kánon éneklést,
- az egyszerűbb ritmushangszereket,
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit.

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését,
- ritmusérzékét,
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét,
- ritmus– és dallamimprovizációs képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre,
- minél több dal elsajátítására,
- egyéni és csoportos éneklésre,
- különböző ritmushangszerek kipróbálására,
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére.

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl.: naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés).
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek).
- Többszólamú éneklés
- Népdalkánonok.
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret.
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek).

Énekes improvizáció

- Dallamvisszhang-játék.
- Versekszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal, énekbeszéddel.

Ritmusgyakorlatok

- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása.
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele.
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése.

- Egyenletes lüktetés, illetve dal– vagy versritmus hangoztatása.
- Ritmusvisszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel).

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok.
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel.
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megisméltése.

Zenehallgatás

- Állatok ábrázolása a zenében.
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében).
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat,
- a tanult énekelt verseket,
- a negyed, nyolcad ritmusképletet,
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét.

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni,
- az egyenletes lüktetés ill. dal– vagy szövegritmus hangoztatására,
- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánzó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmások, altatók),
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát,
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit,
- a szinkópa ritmusképletet,
- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit.

Fejlessze a tanulók

- tiszta és bátor éneklését,
- többszólamú éneklését,
- ritmus– és dallamimprovizáló képességét,
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre,
- minél több dal elsajátítására,
- improvizálásra,

- zenéhez kötődő szabad mozgásra,
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre.

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is.

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánzó játékok, pl. párválasztók).
- Szokásdallamok (pl. lakodalmas).
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai).

Többszólamú éneklés

- Egyszerűbb kánonok.
- Énekelt versek.

Énekes improvizáció

- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok.
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal.
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció.

Ritmusgyakorlatok

- Egész test mint hangszer használata (taps, dobbantás, térd, csettintés).
- Egyszerű ritmusosztinátók különböző testhangzásokkal és ritmushangszerekkel.
- Rezonáló deszkalap mint hangszer (szekrény, pad, szék).

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással.
- Mímes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar).

Zenehallgatás

- Karakterek ábrázolása a zenében.
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat,
- a tanult énekelt verseket,
- a szinkópa ritmusképletet,
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét.

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni,
- három, illetve négy hangból álló motívum improvizálására,
- a zene hangulatának, karakterének visszaadására mozgással.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát,
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát,
- a triola ritmusképletet,
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt,
- a barokk táncjátékok karakterét,
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit.

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését,
- többszólamú éneklési készségét,
- hangterjedelmét,
- zenei memóriáját,
- képességét a zenei történetek értelmezésére, ismert történeten keresztül.

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre,
- minél több dal elsajátítására,
- kánonéneklésre,
- ritmushangszerek kreatív használatára,
- elmélyült zenehallgatásra,
- a zenei stílusjegyek megfigyelésére,
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására.

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig.

Egyszólamú éneklés

- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népdalok, Gergely-járás).
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai hangszerek kísérettel).

Többszólamú éneklés

- Kánonok.
- Quodlibet.

Énekes improvizáció

- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, hangerő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában.
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával.
- Felelgetős játék.

Ritmusgyakorlatok

- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával.
- Ismert dallamra ritmososztinató rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával.

Dramatikus játékok

- Ismert eseménysor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban.

Zenehallgatás

- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát,
- a tanult megzenésített verseket,
- a triola ritmusképletet,
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit,
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét.

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni,
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni,
- a triola ritmusképlet hangoztatására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát,
- további énekelt verseket,
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket,
- klasszicista zeneszerzők néhány dalát,
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit,
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit,
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit.

Fejlessze a tanulók

- tiszta, kifejező éneklését,
- többszólamú éneklési készségét,
- karakterfelismerő képességét a zenében.

Ösztönözzé a tanulókat

- a felszabadult, kifejező éneklésre,
- minél több dal elsajátítására,
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára,
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre,
- minél több klasszicista zenemű megismerésére.

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Melizmatikus gyakorlatok.

Egyszólamú éneklés

- A betyárélethez kötődő népdalok.
- Énekelt versek.
- Ismert klasszicista dalok.

Többszólamú éneklés

- Klasszikus kánonok.
- Könnyű kétszólamú énekek.

Énekes improvizáció

- Dallam felépítése hangonként, csoportban.
- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallammal megismételve.
- Hangszínjáték.
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció.

Ritmusgyakorlatok

- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmososztinató rögtönzése az ismert ritmuselemekkel.

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Karakterek megjelenítése ritmus– illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel.
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus– vagy dallamhangszerekkel.

Zenehallgatás

- Jellemábrázolás a zenében.
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát,
- a tanult énekelt verseket,
- a tanult klasszicista dalokat,
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit,
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit,
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket,
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét.

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni,
- ritmus– és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni,
- a klasszicizmus stílusjegyeinek felismerésére.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját,
- romantikus zeneszerzők néhány dalát,
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó),
- ismertebb romantikus zeneművek egyes részleteit.

Fejlessze a tanulók

- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését,
- többszólamú éneklési készségét,
- improvizáló készségét a zenei formák terén,
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadása, illetve különböző zenék hangfelvételeinek – szituációhoz rendelése terén.

Ösztönözze a tanulókat

- a romantikus dal stílusjegyeinek megfelelő éneklésre,
- minél több dal elsajátítására,
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére,
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására.

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Mellrezonancia bekapcsolása.
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok.

Egyszólamú éneklés

- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok).
- Balladák.
- Romantika ismertebb dalai.

Többszólamú éneklés

- Romantika dalai.
- Könnyű kétszólamú kórusművek.

Énekes improvizáció

- Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával.
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció.

Ritmusgyakorlatok

- Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó).

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Mások által játszott jelenet „szinkronizálása” ritmus és/vagy dallamhangszerekkel.
- Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal.

Zenehallgatás

- Történet a zenében.
- Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját,
- romantikus zeneszerzők egyes dalait,
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó).

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni,
- a romantikus dalok kifejező éneklésére,
- egy hallott zeneműre történetet kitalálni,
- a romantika stílusjegyeit felismerni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját,
- XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát,
- XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változatát,
- a tizenhatod ritmusértéket,
- a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait.

Fejlessze a tanulók

- biztos légzéstechnikán alapuló éneklését.
- értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában,
- stílusirányzatok közötti eligazodását.

Ösztönözze a tanulókat

- minél több dal elsajátítására,
- a mondanivalót közvetítő éneklésre,
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására,
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására.

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása.

Egyszólamú éneklés

- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták).
- Balladák.

- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata).
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai.

Többszólamú éneklés

- Könnyebb két– vagy háromszólamú kórusmű.

Énekes improvizáció

- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal.
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembe vételével.

Ritmusgyakorlatok

- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel.

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam– vagy ritmushangszerekkel.
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal.

Zenehallgatás

- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei.
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját,
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát,
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit,
- a tizenhatod ritmusképletet,
- a XX. század jellemző stílusirányzatait.

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni,
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni,
- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni,
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam– vagy ritmushangszerekkel.

9. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az egyszerűbb ritmusképleteket,
- az egyszerűbb ritmus– és dallamhangszereket és azok használatát,
- a főbb zenei stílusokat és műfajokat.

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,

- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére,
- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán,
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során,
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére.

9. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 10–15 perc,
szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2–3 perc.

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:

- a ritmus-, metrum-gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való függetlenítése,
- az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus- és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akciósor lekövetése.

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (3–4 fő)

A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú dalt hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

- Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása.
- Akusztikus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció.
- Ének: tiszta intonáció, stílushű előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság.

9. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az opera műfajának jellemző stílusjegyeit,
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit,

- az opera műfaj kialakulásának jelentőségét a zene– és színházművészetben,
- a jelentősebb operaszerzőket,
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet,
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását.

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját,
- többszólamú éneklési készségét,
- képességét a zene és szöveg mondanivalójának előadásban történő érzékeltetésére.

Ösztönözze a tanulókat

- az opera jellemző műfaji sajátosságainak megismerésére,
- minél több opera, operarészlet megismerésére, értő, befogadó hallgatására,
- minél több operarészlet éneklésére,
- a tanult részletek kifejező előadására,
- élő operaelőadás megtekintésére,
- az elemző beszélgetésekben való aktív részvételre.

Tananyag

Opera

Beéneklő gyakorlatok

- Különböző hangulatú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll).
- Dinamika változtatása vezényletre.

Egyszólamú éneklés

- Operarészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva).

Többszólamú és/ vagy csoportos éneklés

- Különböző operák szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva).

Énekes improvizáció

- Különböző karakterek megjelenítése beszédhanggal, majd énekhanggal.
- Opera szövegkönyvének részleteire dallamimprovizálás.

Ritmusgyakorlatok

- A feldolgozni kívánt opera valamely szituációjához hanghatások megtervezése, illetve a szituáció hangszerekkel történő „eljátszása”.

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Operarészlet szövegének prózai jelenetként való előjátszása.
- Játék a hangokkal: hang hozzárendelése a szituációba helyezett karakterhez.

Zenehallgatás

- Különböző korok operáinak részletei.
- Élő előadás és/vagy DVD–felvétel megtekintése.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit,
- az opera jelentőségét a zene- és színházművészetben,
- a jelentősebb operaszerzőket,
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet,
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását.

Legyenek képesek

- az opera jellemző műfaji sajátosságait a hallgatott művekben felismerni,
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére,
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat megfogalmazására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit,
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket,
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet.

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját,
- többszólamú éneklési készségét,
- stílus- és műfajelemző képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- minél több mű megismerésére,
- minél több dal, részlet eléneklésére,
- a tanult szemelvények műfajnak és stílusnak megfelelő előadására,
- élő előadás megtekintésére,
- az elemző beszélgetésben gondolatai megfogalmazására,
- az improvizációkban és a dramatikus játékokban való aktív részvételre.

Tananyag

Daljáték – Operett – Musical

Beéneklő gyakorlatok

- Egyszerű két- és háromszólamú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll).

Egyszólamú éneklés

- Daljáték-, operett-, musicalrészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva).

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Különböző daljáték–, operett–, musicalrészletek szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva).

Énekes improvizáció

- Egyszerű énekes szemelvény eléneklése különböző változatokkal: szavakra bontva, szótagokra bontva, hangzókra bontva,
- többszólamú játékok az előzőek alapján (pl. kánonban, a szólamon belül szavakra bontva).

Ritmusgyakorlatok

- Ritmusgyakorlatok az ismert ritmuselemekkel, különböző metrumokban (2/4, 3/4, 6/8), egyszerű ritmushangszereken megszólaltatva.

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Remake (mai változat) készítése az egyes művek kiválasztott jeleneteire.
- Helyzetkomikum hanghatásokkal, hangszerekkel: a különböző zenei elemekben rejlő komikus hatás előidézése szituációba helyezve.

Zenehallgatás

- A tanult daljátékok, operettek, musicalek vagy azok részletei.
- Élő előadás megtekintése.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit,
- a jelentősebb daljáték–, operett–, musicalszerzőket,
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet.

Legyenek képesek

- a daljáték, operett, musical jellemző műfaji sajátosságait a megismert művekben felismerni,
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére,
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat minél pontosabb megfogalmazására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a rockopera jellemző zenei és színházi stílusjegyeit,
- a rockopera műfajának néhány kiemelkedő dalát,
- népzenei és műzenei hagyományok hatását a rock– és a jazz zenére,
- különböző kultúrák zenei gondolkodásmódját.

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját,

- többszólamú éneklési készségét,
- figyelemösszpontosítását a társas zenei megnyilvánulások során,
- zenei érzékenységét,
- stílus– és műfajelemző képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- improvizatív zenei megoldásokra,
- az érzelmek zenei elemekkel történő kifejezésére,
- a zenei kommunikáció alkotó módon való felhasználására,
- különböző kultúrák színházi és zenei formáinak megismerésére.

Tananyag

Rock opera – világzene – kultúrák párbeszéde

Beéneklő gyakorlatok

- Tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése.
- Hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével.

Egyszólamú éneklés

- Különböző kultúrák dalai és rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével.
- Könnyebb jazz sztenderdek éneklése a stílus figyelembe vételével.

Többszólamú/ csoportos éneklés

- Spirituálék, gospelek éneklése a stílus figyelembe vételével.
- Rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével.

Énekes improvizáció

- Különböző stílusoknak megfelelő dallamimprovizáció.

Ritmusgyakorlatok / hangszeres improvizáció

- Sztenderd ritmusok, blues, funky, latin, (samba, bossanova, flamenco), swing ritmusok alkalmazása rögtönzésben.
- Aszimmetrikus ritmusok.

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Zenei dialógus, zenei szerepcsere.
- Különféle kapcsolatok zenei kezdeményezése, felvétele és zárása.

Zenehallgatás

- A tanult rockoperák részletei.
- Élő előadás megtekintése.
- Világzenét játszó zenekarok felvételei és koncertjei.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző kultúrák zenéjére jellemző stílusjegyeket,
- a különböző zenei hagyományok hatását a rock és a jazz zenére,

- rockopera műfaját reprezentáló művek valamelyikét,
- a világzenét játszó jelentősebb előadókat.

Legyenek képesek

- érzelmek, állapotok kifejezésére a különböző zenei elemek (tempó, dinamika, hangmagasság) alkalmazásával,
- a tanult rockoperák énekelt részleteinek, valamint a különböző kultúrák tanult dalainak adottságaiknak megfelelő eléneklésére,
- a dinamikában és a tempóváltozásokban rejlő kontrasztok kihasználására,
- különböző egyszerű hangszerek kreatív módon való használatára.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zene– és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, formáit,
- azokat a zenei elemeket, amelyek egy–egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők be a tradicionális műfajok valamelyikébe,
- a revü, és a kabaré műfajának néhány kiemelkedő dalát,
- prózai színházi előadásokhoz alkalmazott zene jelentősebb alkotásait.

Fejlessze a tanulók

- zenei memóriáját,
- zenei rögtönzési képességeit,
- alkotóképességét a társas zenei megnyilvánulások során.

Ösztönözze a tanulókat

- a színház és a zene kapcsolatának alkotó módon való átgondolására,
- a korszerű színházi és zenei formák megismerésére,
- színházi munkájuk során a zenei megoldásokkal való önálló kísérletezésre,
- egyes jelentősebb kortárs színházi előadások zenéjének megismerésére.

Tananyag

Színházi zene – alkalmazott zene

Beéneklő gyakorlatok

- Helyes énektechnika kialakítása, hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével.

Egyszólamú éneklés

- Dalok kortárs színházi előadásokból.
- Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Oktávgyakorlatok.
- Kísérletek a kóruséneklés színpadi alkalmazásával.
- Színpadi előadások kórusainak éneklése a stílus figyelembe vételével.

Énekes improvizáció

- Valamely prózai színdarab szereplőjének érzelmei, gondolatai improvizált dallamban megfogalmazva.

Ritmusgyakorlatok

- Ritmushangszerek és karakterek.
- Ritmushangszerek a színész játékában.
- Jelenet akusztikai háttere ritmushangszerekkel.
- Gondolat és érzelmek kifejezése ritmikai váltásokkal.

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Jelenet és zenei hatás kontrasztja.
- Zenei hatás jelentésmódosító funkcióval.

Zenehallgatás

- Zenét alkalmazó kortárs színházi előadás megtekintése.
- A színpadi zene meghallgatása és hatásának elemzése.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- azokat a zeneműveket, zenei elemeket, amelyek egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők bele a tradicionális műfajok valamelyikébe,
- a zene– és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, eltérő formáit,
- a revü, és a kabaré műfajának tanult dalait,
- a prózai színházi előadások tanult dalait, kórusait.

Legyenek képesek

- kreatívan alkalmazni, variálni a hang legjellemzőbb összetevőit (hangmagasság, időtartam, hangerő, hangszín, hangok közötti szünet),
- zenei elemeket kreatív módon alkalmazni jelenet készítése során (kontraszt és jelentésmódosító funkció).

9. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a zene színházi felhasználásának lehetőségeit,
- a főbb zenés színházi műfajokat és azok legjelentősebb képviselőit.

Legyenek képesek

- az adottságainak megfelelő, szabadon választott ének stílusának, műfaji sajátosságainak megfelelő előadására,
- saját énekhez egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére,
- gondolatai, érzelmei kifejezésére szabadon választott zenei megnyilvánuláson keresztül,
- az ismert zenei stílusok és műfajok dramatikus tevékenységhez való, a tanuló érzés– és gondolatvilágának kifejezését szolgáló hozzárendelésére,
- a megismert zenés színházi műfajok jellemző stílusjegyeinek saját tevékenységben

való érvényesítésére, adottságainak megfelelően.

9. 6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

csoportos zenés színpadi etűd 15–20 perc,
szólóéneklés vagy dallam vagy ritmus improvizáció 3 –5 perc.

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Csoportos zenés színpadi etűd

A csoportos zenés színpadi etűdöt a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembevételével. Az összeállítás adjon lehetőséget a főbb zenés színházi műfajok minél színesebb bemutatására!

A csoportos zenés színpadi etűd tartalmazhat prózai, illetve mozgásszínházi elemeket, az összeállítás azonban hangsúlyosan zenei fogantatású legyen!

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (2–4 fő)

A tanuló öt, a zenés színházi műfajok valamelyikét is tartalmazó, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak a saját maga által választott dal(oka)t kell bemutatnia. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Etűd

a kompozíció íve, megformálása,
az együttműködés minősége,
a választott műfajnak és stílusnak megfelelő előadásmód.

Ének

tiszta intonáció,
a választott zenés színházi műfaj sajátosságainak megfelelő előadásmód,
szövegérthetőség,
prozódiai pontosság.

9. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Ritmushangszerek, pl.: dobok, gardon, tikfa, fadob

Dallamhangszerek, pl.: mirliton, nádsíp, furulya

Egyszerű hangkeltő eszközök, pl.: kanál, kanna, köcsögduda

Jelzőhangszerek, pl.: kereplő, kolomp, csengő

Komplex (dallam, kísérő) hangszerek, pl.: doromb, gitár, szájharmonika

A tanult zeneművek felvételei CD-n, vagy DVD-n

10. Színházismeret

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálóká” váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai.

Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezeken az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. Így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételtől) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgya. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínjátszó előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulóban egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

10. 1. Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi szöveg fogalmát,
- a téma fogalmát,
- a színpadi figura fogalmát,
- a színpadi építkezés lehetőségeit,
- a ritmus fogalmát,
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat,
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait,
- szerkezeti egység fogalmát,
- a legfontosabb szerkesztési elveket,
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét,
- a színpadi képalkotás lehetőségeit,

- a kellék és a jelmez fogalmát.

Fejlessze a tanulók

- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére,
- érzékenységet a színházi előadás alkotórészévé vált szöveg hatásai iránt,
- érzékenységet a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra,
- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására,
- térérzékelői és térhasználói képességeit,
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére.

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra,
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére,
- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására,
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére,
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára.

Tananyag

Szerkesztett játékok

A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás, a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak tisztázhatók ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül, a színház elemeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé.

A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére.

Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása

- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján.
- Figurák köré építve.
- Helyzetek köré építve.
- Hangulati hasonlóság alapján.
- Motívumok köré építve.
- Asszociációk alapján.

Az irodalmi alapanyag kibontása

- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal).
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus).
- Hanghatások és szöveg – aláhúzás és ellenpontozás.
- Zene és szöveg együttes hatása.
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal).
- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok).

A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk

- Az egyéni szövegmondás.

- Együttes szövegmondás (pl.: kórus, visszhang, szavankénti láncmondás).

Szöveg és tér

- A tér irányai, hangsúlyos pontjai.
- Egyén és csoport elhelyezése a térben.
- Egyéni és csoportos mozgások a térben.

Szöveg és tárgyak

- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata.

Az előadás felépítése

- Szerkesztési elvek.
- A szöveg és a megjelenítés összefűzése.
- A tér, az idő és a szöveg együttese.
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása.
- Szöveg–gesztus–mozgás (tánc) együttese (jelentésmódosító hatások).
- A szituáció változása a szöveg redukálásával.
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus.
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi szöveg fogalmát,
- a színpadi figura fogalmát,
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit,
- a ritmus fogalmát,
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat,
- a mozgás és a gesztus fogalmát,
- a kellék és a jelmez fogalmát.

Legyenek képesek

- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására,
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására,
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik,
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére,
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit,
- a mese történetének jellegzetes elemeit,
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit,
- a narrátor fogalmát,
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit,

- a maszk fogalmát,
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit,
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit,
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit,
- a színpadi világítás fogalmát,
- a szituáció fogalmát,
- a jelenet fogalmát.

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit,
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit,
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét,
- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását,
- képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, –hordozó lehetőségeit.

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra,
- színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére,
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára,
- minél több élő mesejáték–előadás megtekintésére.

Tananyag

Színházi előadás meséből

A gyermekszínjátszók által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további – az előző évfolyamhoz képest kibővített, mélyített – tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel

- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával).
- A mesei szituációi (szituációs játékok).
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok).
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak – szituációs játékokban).
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák).

A mese szereplői

- A tulajdonságok megjelenítése (pl.: szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok).
- A mese hőse a hős bemutatására (pl.: improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a mesehősök életéből).
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok).
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra).

Elbeszélés és megjelenítés

- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás).
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók).
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba).
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl.: improvizációk, szituációs játékok).
- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet).

Díszlet

- Az üres tér lehetőségei.
- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek).
- Helyszínteremtés fényekkel.
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgása.
- Szimultán helyszínek.
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben.

Jelmez és maszk

- Egy-egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató).
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája).
- A maszk lehetőségei.

Kellékek

- A kellék karakterépítést segítő szerepe.
- A tárgyak különféle szituációkban.
- A kellék szimbólumteremtő és –hordozó lehetőségei.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit,
- a mese történetének jellegzetes elemeit,
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit,
- a narrátor fogalmát,
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit,
- a maszk fogalmát,
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit,
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit,
- a színpadi világítás fogalmát,
- a szituáció fogalmát,
- a jelenet fogalmát.

Legyenek képesek

- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére,
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére,
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére,
- a tér– és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a probléma fogalmát,
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit,
- a szándék és a motiváció fogalmát,
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit,
- a jellem fogalmát,
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit,
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit,
- a színpadi játék és a díszletek összefüggését.

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék,
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék,
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék,
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét (motivációját) felismerjék,
- képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi viszonyokat felismerjék.

Ösztönözze a tanulókat

- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére,
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára,
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére.

Tananyag

Színházi előadás novellából, regényből.

Az adott korcsoportéhoz tartozó gyermek– illetve diákszínjátszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek– és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai

- Problémakeresés, alapanyag keresése.
- A választott mű szituációkra bontása.
- Az egyes szituációk feltárása.
- A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása.
- Jelenetek építése a szituációkból.
- Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek).

Figurateremtés drámatechnikákkal

- Jellemzők összegyűjtése.
- Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése).
- A figura helyzetben – a jellemek megteremtése.

A szereplők viszonyai

- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai.
- Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal).
- A szereplők közötti kapcsolatok változása.
- A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében.

A színpadi környezet megteremtése

A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szituáció legáltalánosabb összetevőit,
- a szándék és a motiváció fogalmát,
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit,
- a jellem fogalmát,
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit,
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit,
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését.

Legyenek képesek

- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására,
- szituációk, jelenetek elkülönítésére,
- a jellemek jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére,
- a szereplők közti viszonyok felismerésére,
- a színházzal kapcsolatos szókincs felhasználására véleményük kifejtésében.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit,
- a típus fogalmát,
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit,
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit,
- a színpadi világítás alapjait,
- a zene színpadi használatának alapjait,
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit,
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait.

Fejlessze a tanulók

- ön– és társismeretét,
- szituációelemző képességét,
- színházi látásmódját.

Ösztönözze a tanulókat

- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára,
- környezetük problémáinak érzékelésére,
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére,
- a térhasználattal való kísérletezésre,
- akusztikai kísérletezésre,
- a világítással való kísérletezésre,
- minél több gyermek– és diákszínjátészó előadás megtekintésére.

Tananyag

Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok).

Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek– és diákszínjátészók munkájában. Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát is jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása

- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön– és társismereti, improvizációs játékok).
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal).
- Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához.

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe

- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe.
- A személyek tipizálása (szituációk egy–egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó körülmények között).
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése.
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása.
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése.

Szituációteremtés, jelenetépítés

- A problémák körüljárása rögtönzésekkel.
- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása.
- Jelenetszerkesztés szituációkból.

A világítás

- Természetes és mesterséges fények hatása.
- A fény atmoszféra teremtő ereje.
- A fény jelentésteremtő és –módosító szerepe.
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban.

A zene

- Élő zene, gépzene.
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban.
- A zene dramaturgiai szerepe.
- A zene mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok).

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a típus fogalmát,
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit,
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit,
- a színpadi világítás alapjait,
- a zene színpadi használatának alapjait,
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit,
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait.

Legyenek képesek

- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban,
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani,
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére,
- rögtönzésekkel szituációk felépítésére,
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor.

10. 2. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy előadás létrejön,
- a színházi alkotóelemeket (pl.: alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását,
- azokat a dramatikus konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik,
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl.: játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás).

Legyenek képesek

- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére,
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására,
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi készlet segítségével,
- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre,
- a színházi összetevőkről és működésükről tanultak alkalmazására.

10. 3. A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret
előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma

A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása.
vagy

A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alapanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alapanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése

- Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése.
- A színházi alkotóelemek és azok hatásának ismerete, alkalmazása.
- A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata.

10. 4. Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit,
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit,
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését,
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl.: rítuszjáték, táncszínház),
- a színház és a film legfőbb különbségeit,
- a drámai színház néhány klasszikus műfajának sajátosságait (komédia, tragédia, realista színmű).

Fejlessze a tanulók

- érzékenységet a jelen idejű színházi élmény befogadására,
- érzékenységet a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességének felismerésére,
- színházi ízlését,
- színházi előadás elemző képességét.

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások látogatására,
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre.

Tananyag

A színházművészet sajátosságai.

Ezen az évfolyamon elsősorban azt kívánjuk tisztázni, hogy mitől színház a színház, mi különbözteti meg a vele rokon művészeti formáktól, illetve, hogy mik azok a jellegzetességek, amelyek a színpadi kifejezés nélkülözhetetlen összetevőit jelentik.

Színház mint a megjelenítés művészete

- Drámai és nem drámai alapanyagú színház.
- Az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségei.

Drámai műfajok a színházban

- A komédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet).
- A komédia tere, térhasználati konvenciói.
- A jellemkomikum sajátosságai, helyzetkomikum és jellemkomikum összekapcsolódása a komédiában.
- A színész munkája a komédiában (az emberi gyarlóságok és az értéktévesztések színészi ábrázolása).
- A klasszikus tragédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet).
- A tragikus szituáció: válsághelyzetek, döntési kényszerek, választási lehetőségek.
- A tragikus hős és ellenfele(i), a közöttük zajló küzdelem fázisai, fokozatai, tétje.
- A tragikus hős hiteles jelenkori ábrázolásának problémái (a színész eszközei a hősábrázolásra: hogyan jelezhetők a „hős” emberi léptékei, miképp hitelesíthető a jelenben is).
- A realista színmű dramaturgiája (alapprobléma, a történet indokai, okszerűsége, fordulatai, végkifejlete). A történet hétköznapiasága és mitikus mélységei.
- A realista színház díszlete, jelmeze, tárgyhasználat.
- Emberábrázolás a realista színházban: motivációk, kapcsolatok, emberi viszonyok, a színész jellemábrázolása.
- Jelenetszervezés (a reális szituációk megjelenítése, valószínűsítése, felépítése, fordulatai, illetve a mindebben megnyilvánuló emberi tartalmak).

Színházi előadás nem drámai alapanyagból

- A rituális játék hagyományai. A tradíció szerepe és funkciója. Rítus a modernkori színházban.
- A rítus dramaturgiája, a színpadi eseménysor felépítése, egységei, ezek kapcsolódási módjai.
- A színházi előadás szertartás jellegét megteremtő eszközök (rituális tér, zene és ritmus szerepe, tárgyhasználat).
- A szertartásjáték szereplői, a közönség részvétele a rítusban
- A tánc- és mozgásszínház dramaturgiája (a zene előadásszervező szerepe, tétel- és etűd-dramaturgia).
- Mozgásformák, tánctechnikák.
- A táncszínházi előadó, a mozgásszínházi színész kifejezőeszközei a tánc- illetve a mozgásszínházban.

A színház és rokon műfajai

- A film és színház hatásának és befogadásának különbségei.

- A tévéjáték és a színház hatásának és befogadásának különbségei.
- Az élő és a rögzített előadás.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit,
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit,
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését,
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl.: rítusjáték, mozgásszínház, táncszínház),
- a színház, a film, a televízió legfőbb különbségeit,
- a drámai színház egy-két klasszikus műfajának sajátosságait.

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az élő, jelen idejű színházi élményt a rutinból született, „holt színháztól”,
- felismerni a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességét,
- különbséget tenni egy adott színházi eladáson belül a hatásos és hatásvadász, illetve az ízléses és ízléstelen megoldások között.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi adaptáció fogalmát,
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit,
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit,
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát,
- a dramaturgia fogalmát,
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat),
- a felütés (kezdet), fordulat és zárlat (befejezés) fogalmát,
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését,
- a színházi tér fogalmát és formáit,
- a színpadformák fogalmát, a legfontosabb színpadformákat,
- a játéktér fogalmát és legfőbb jellegzetességeit,
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét,
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését,
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát,
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét,
- az előadás stílusának fogalmát.

Fejlessze a tanulók

- képességét az epikus és a drámai kifejezés megkülönböztetésére,
- dramaturgiai érzékenységet,
- motívumfelismerő képességét,

- improvizációs képességét,
- térhasználatát.

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére,
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre,
- színházi tárgyú kiadványok olvasására.

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei I.

Ezen az évfolyamon a színházi előadás alkotórészeiből kiindulva elkezdhetünk szisztematikusan felépíteni egy színházi szemléletmódot, illetve fogalomkészletet. Az élőben vagy videóról megtekintett előadások kapcsán az előadás egy-egy összetevőjét, alkotórészét tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Egy-egy részterületre figyelve a színház konkrét alkotórészei felől haladunk az elvontabb összetevők felé. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem feledkezünk el.

A színházi előadás alapanyaga

- Dráma, adaptáció, „önmagát író” előadás.
- Az előadás szövegkönyve.

Dramaturgia alapjai

- Beavatkozások a színpadra állított drámába, illetve nem drámai műbe.
- Jelenetek elhagyása és átcsoportosítása, összevonása.
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe, megjelenítésük módjai.
- Témák és motívumok végigvezetése az előadáson.
- Beavatkozások eredeti alapanyagba: húzások és bővítések, vendégszövegek.
- A jelenetek közötti kapcsolatok megteremtése.
- Az előadás kezdete, vége, felépítése, szervező elvei.

A tér

- A színházi tér (pl. nagyszínpad, kamaraszínház, stúdió– vagy szobaszínház).
- A színpadi forma (a dobozszínpadtól a térszínházi formákig).
- Játéktér és nézőtér viszonya, az előadás és közönsége kapcsolata, ezzel összefüggő nézői magatartásmódok.
- A játéktér (határai, térformái, szintjei, sajátosságai).
- Díszletfajták (az üres tértől, az absztrakt és stilizált téren át a valóságábrázolásig és az illúziókeltésig).
- Térhasználat (járások, meghatározó irányok és mozgások, hangsúlyos pontok).

Az akusztikai réteg

- A zajok szerepe az előadásban, az ismétlődő zajok teremtette motívumok.
- A zajtól a ritmusig és a zenéig.
- A zene szerepe az előadásban (felvonásátkötő, aláfestő, hangulatteremtő szerep vagy autonóm funkció).
- A zene megjelenési módjai (a bejátszás, illetve az élő zene különféle formái).
- A zene stílusa, hangzása, hatása.
- Zenei motívumok, zenedramaturgiai.

A rendező munkája

- Az előadás jelrendszerének, kifejezőmódjának meghatározása.
- Az előadás stílusának meghatározása, stíláriis jellegzetességeinek érvényesítése.
- A rendezői koncepció megjelenítésének eszközei az előadás komplex jelrendszerével.
- A színészvezetés.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi adaptáció fogalmát,
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit,
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit,
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát,
- a dramaturgia fogalmát,
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat),
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését,
- a színházi tér fogalmát és formáit,
- a zaj, zöreij és zene színházi szerepét,
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését,
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát,
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét,
- az előadás stílusának fogalmát.

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az epikus és a drámai kifejezést,
- felismerni egy előadás működésének, felépítésének legalapvetőbb dramaturgiai jellegzetességeit,
- felismerni egy előadás legfőbb motívumait,
- felismerni a színházi tér és színpadi formák legfőbb jellegzetességeit, illetve előadásalakító szerepét,
- felismerni a zene (illetve egyéb akusztikai elemek) szerepét egy előadás színházi hatásmechanizmusában.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- színházi tárgyú kiadványok olvasására.
- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket,
 - alkat és színészi karakter fogalmát,
 - a legalapvetőbb színpadi szerepköröket,
- a színészi játéktílus fogalmát, a színpadi műfaj fogalmát és összefüggését a színészi játéktílussal, a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit,
- a színészi jelenlét fogalmát,
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit,
- a jelmez fogalmát, legfőbb jellegzetességeit, legfontosabb funkcióit,

- a szituációteremtés legfőbb formáit,
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit,
- a rendezői koncepció fogalmát,
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit,
- a színházi stílus fogalmát.

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy előadás hatásmechanizmusában felismerjék a nonverbális és metakommunikációs jeleket,
- képességét, hogy érzékeljék a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát,
- képességét, hogy a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit felismerjék, ugyanakkor érzékelje azokat az alapvető – színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik,
- képességét, hogy felismerjék a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét,
- képességét, hogy a színészi játéktílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait felismerjék,
- képességét, hogy érzékelje egy előadás legerősebb feszültségpontjait, lássa a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit,
- képességét, hogy felismerjék egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a – problémáihoz való különféle emberi viszonyok sajátosságait,
- képességét, hogy érzékelje egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, illetve azt, hogy – milyen viszonyrendszer működteti az egyes jelenteket, illetve az előadás egészét,
- képességét, hogy érzékelje egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait,
- képességét, hogy felismerjék egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit.

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére,
- saját színházi előadás létrehozására,
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására.

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei II.

Ezen az évfolyamon folytatódik a színházi előadás alkotórészeinek áttekintése. Ez tovább építi a tanulók színház szemléletmódját és fogalomkészletét. Ezen az évfolyamon az élőben (vagy videóról) megtekintett előadások kapcsán főként a szereplő, a színész munkáját, annak összetevőit tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem szabad továbbra sem elfeledkezni.

Nonverbális és metakommunikációs jelek a színész játékában

- A testtartás, a mimika, gesztusok mint a színészi kifejezés alapjai.
- A jellegzetes mozdulatok, mozgások, mozgásformák kifejező ereje.
- A térköz jelentésteremtő funkciója.
- Hangszín, hanghordozás.
- A metakommunikációs jelek hitelesítő vagy átértelmező szerepe.

Színészi játék

- Alkat és színészi karakter.
- Színpadi szerepkörök.
- Egyes tradicionális színházi műfajokhoz tartozó színészi játéktípusok.
- A színész munkája a stilizációtól, az illusztráción át az átélésig, illetve az eltartott, ironikus játékmódig.
- A színészi jelenlét.
- Színészi szerepformálási módok.

Jelmezek

- A színpadi öltözet formái (az utcai ruhától a jelmezig).
- A jelmezek kor- és helyszínjelző szerepe.
- Színek és formák a jelmezekben.
- A jelmezek karakterábrázoló képessége.
- A szereplők csoportosítása az öltözetük alapján.
- Hierarchia, státusz, viszony megjelenése a jelmezben.
- Átöltözések, jelmezváltások.
- Áöltözetek, álarcok, maszkok.

Szereplők a jelenetekben

- Kapcsolat- és szituációteremtés a színészi játék segítségével.
- A jelenet folyamata, ritmusa, ritmusváltásai.
- Válságpontok, fordulatok a jelenetben, ezek kifejezőmódjai.
- A feszültségkeltés színészi és rendezői eszközei.
- Emberi erőterek és ezek változása a jelenetben.

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket,
- alkat és színészi karakter fogalmát,
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket,
- a színészi játéktípus fogalmát,
- a színpadi műfaj fogalmát, és összefüggését a színészi játéktípussal,
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit,
- a színészi jelenlét fogalmát,
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit,
- a szituációteremtés legfőbb formái,
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit,
- a rendezői koncepció fogalmát,
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit,
- a színházi stílus fogalmát.

Legyenek képesek

- egy előadás hatásmechanizmusában felismerni a metakommunikációs jeleket,
- érzékelni a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát,
- felismerni a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit,
- érzékelni azokat az alapvető színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése

történik,

- felismerni a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét,
- felismerni a színészi játéktílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait,
- érzékelni egy előadás legerősebb feszültségpontjait, elkülöníteni a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit,
- felismerni egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák, összetevőit, a problémáihoz való különféle – emberi viszonyok sajátosságait,
- érzékelni egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, továbbá azt, hogy milyen – viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket és az előadás egészét,
- érzékelni egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait,
- felismerni egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színházi fogalomkészlet alkalmazásának lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében.

Fejlessze a tanulók

- színházi előadás elemző képességét,
- képességét az előadás dramaturgiai működésének felismerésére,
- képességét a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére,
- képességét a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére,
- képességét a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére.

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére,
- a megtekintett előadás során szerzett élmény elemző feldolgozására,
- saját színházi előadás létrehozására,
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására.

Tananyag

Színházi előadások komplex elemzése.

Ezen az évfolyamon szintetizáljuk az eddig szerzett ismereteket. Ezért a középpontban egy-egy élőben vagy videóról megtekintett előadás komplex megbeszélése áll. Így a diákok tapasztalatokat szerezhhetnek arról, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.

A komplex elemző beszélgetésekben az alábbi szempontokat érdemes használni.

Természetesen a konkrét elemzett előadás alapján kell eldöntetni, hogy mik azok a szempontok, amelyek az adott előadásban fontosak, lényegesek, illetve melyek azok, amelyek annyira lényegtelenek az adott előadás működése szempontjából, hogy szóba sem kell őket hozni.

Elemző beszélgetések előadásokról.

Az alapanyag

- Az alapanyag természete (dráma, adaptáció, nonverbális anyag).
- Az alapanyag stílári, műfaji, dramaturgiai sajátosságai, ezek hatása az előadás megformálására.

Dramaturgia

- Színházi szövegek: változtatások az alapanyagon (húzások, betoldások, vendégszövegek ezek alkalmazásának célja).
- Az előadás felépítése, szervező elvei, a jelenetek logikai kapcsolata.
- Az előadás kezdete, ennek hatása a nézői befogadásra.
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe.
- Az előadás zárása, ennek hatása a nézői befogadásra.

A tér

- Az előadás színházi tere (a nagyszínpadtól a szobaszínházig).
- A színpadi forma (a dobozszínháztól a térszínházi formákig).
- Előadás és közönség kapcsolata, ennek hatása a nézői befogadásra.
- Játéktér és díszletvilág.
- Az előadás térhasználata (kitüntetett pontok, ezekhez kapcsolódó akciók, motívumok, figurák; meghatározó térirányok és mozgások, ezek jelentése).

Tárgyak, kellékek

- A tér berendezésének szerepe a játékban.
- Az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei (ezek kiemelésének lehetőségei, illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentések).
- Az egyes figurák kapcsolata a tárgyakkal, kellékekkel, ennek jelentése és hatása.
- Állandó vagy változó tárgyak, kellékek; ezek funkciói és funkcióváltásai.
- A tárgyak, kellékek „útja”, az így keletkező motívumok.
- A tárgyak, kellékek összefüggése az előadás más elemeivel, hatása a játékstílusra.

Zajok, zenék

- Az előadás akusztikai rétege, a zajok, zenék jelentősége az előadásban.
- Az ismétlődő zajok, zenék, illetve a belőlük születő motívumok, ezek hatása az előadás jelentésére.
- Az előadásban megszólaló zajok, illetve zenei stílus(ok) – ezek illeszkedése a játékstílushoz.
- A zene funkciói (átkötő szerep, hangulatteremtő szerep, dramaturgiai szerep, önálló alkotórész).
- A zene és az előadás műfajának összefüggései.

Jelmezek

- A színpadon megjelenő öltözetek kort, illetve helyszínt meghatározó szerepe.
- Színek és formák, a köztük lévő kapcsolat, hatásuk az előadás hangulatára, jelentésére.
- Az egyes szereplők öltözete, ruhájuk színe, formája, szabása, ezek jellemző ereje.
- Átöltözések, ruhaváltások, ezek funkciói.

- A szereplők csoportjai öltözkük alapján, a jelmezek hierarchiát, státuszt, viszonyokat .közvetítő szerepe.
- A jelmezek kapcsolata az előadás más alkotórészeivel, viszonyuk a térrel, hatásuk a szereplők viselkedésére, az előadás játéktílusára.

A szereplők jellemzése szavak nélkül

- Amit még az előtt tudunk az egyes figurákról, hogy megmozdulnának, megszólalnak.
- Álarcok, maszkok használata, az arcfestés szerepe, ezek hatása a nézői elvárásokra, összefüggésük az előadás műfajával, stílusával.
- A szereplők alkata, az egyes figurák testtartása, ezek szerepe a jellemzésben.
- A szereplők arca, arckifejezése, mimikája, ennek hatása a jellemzésre.
- A szereplők jellegzetes mozdulatai, gesztusai, ezek összefüggése az előadás játéktílusával.
- A metakommunikációs jelzések „üzenetei” a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegéről, változásáról.

A mozgások szerepe az előadásban

- Megkomponált mozgások, koreografikus részletek, ezek összefüggése az előadás más kifejező eszközeivel.
- A mozgások hatása az előadás hangulatára, az egyes figurák jellemzésére, a produkció stílusára.

Színészi játék

- Az előadás műfajának, stílusának hatása a színészi munkára.
- Az adott előadás játéktílusának hatása a színész játékára.
- A színész mimikája, gesztuskészlete.
- A színész hanghordozása, beszédmódja.
- A színész metakommunikációs jelzéseinek erősítő, gyengítő vagy átértelmező szerepe.
- A színész figura áteremtő eszközei.
- Színészi „létezés módok” (az átéléstől az alak pszicho–fizika jellemzésén át a szerep és a színész közti távolság érzékeltetéséig).

Az előadás stílusa

- A jelenetek szervező elvei.
- Az előadás leghangsúlyosabb mozzanatai (jelenetei, előadásrészletei).
- A rendezői koncepció, ennek kifejtése az előadásban.
- Az előadásban megjelenő színházi eszközök, kifejezés módok.
- Az egyes elemek, színházi alkotórészek rendszerbe szervezése.

Követelmények

A tanulók ismerjék

a színházi fogalomkészlet alkalmazási lehetőségeit egy–egy konkrét előadás elemzésében.

Legyenek képesek

- színházi előadás elemzésére,
- az előadás dramaturgiai működésének felismerésére,
- a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére,

- a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére,
- a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére.

10. 5. Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit (pl.: szövegmondás, mozdulat, gesztus, mimika, akció, zenei- és látványelemek),
- a műfaji, stiláris, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat (pl.: drámai formák, színházi műfajok, színpadtípusok, játéktípus), azok meghatározásait, kapcsolódásukat,
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Legyenek képesek

- egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeinek (pl.: alapanyag, tér, jelmez, zene, világítás, színészi játék), ezek sajátosságainak, kapcsolódási módjának felismerésére,
- a színházi előadás vizsgálatára, értékelésére a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint,
- saját színházi tevékenységében – a megismert fogalmi készlet alapján – tudjon érvelni az általa kidolgozott elképzelések, megoldások mellett,
- egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig.

10. 6. A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

írásbeli (a vizsgát megelőzően elkészítve)

szóbeli 15 perc

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Előadáselemző dolgozat (5–8 oldal).

Szabadon választott – a vizsga évében – készült előadás elemző bemutatása. A dolgozatot a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A dolgozatnak ki kell térnie:

- az irodalmi alapanyag és a dramaturgiai munka jellegzetességeire,

- a tér és a térhasználat sajátosságaira,
- a jelmezek jellegére és funkciójára,
- a tárgyak, kellékek szerepére,
- az esetleges akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságaira, funkciójukra,
- az előadás felépítésére, ritmusára,
- az emberi viszonyok sajátosságaira, azok ábrázolásának módjára,
- a megjelenő karakterek sajátosságaira, ezek ábrázolására,
- vagy tanulói portfólió (dosszié).

Egy – a vizsga évében készült – előadás létrejöttének különböző fázisait (pl.: olvasópróba, díszlettervek, rendezőpéldány) vagy a bemutatást követő véleményeket (pl.: kritikák, a közönség reakciói, média megjelenés) gyűjti össze és strukturáltan tartalmazza. A portfólióba bekerülhet minden írásos, képi és egyéb dokumentum, mely az előadással kapcsolatba hozható.

A portfóliónak kihagyhatatlan része a dokumentumokhoz kapcsolódó, tanulói reflexiók, melyek a készítő nézőpontját, tanulási útvonalát jelenítik meg.

A portfóliót a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

Szóbeli vizsga

Az előadáselemző dolgozat vagy a portfólió megvédése a vizsgabizottság által megfogalmazott kérdések alapján.

Szemponjtjai:

- a szövegkönyv, a dramaturgiai munka jellegzetességei,
- a tér és a térhasználat sajátosságai,
- a jelmezek jellege és funkciója,
- a tárgyak, kellékek szerepe,
- az akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságai, funkciói,
- a világítás módja és hatása,
- a színészi karakterábrázolás jellegzetességei,
- az emberi kapcsolatok ábrázolásának módja,
- az előadás felépítése, ritmusa,
- a jelenetszervezés sajátosságai,
- a rendezői koncepció megjelenésének módjai,
- az előadás stílusa, műfaja,
- a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejöttének folyamatában.

A vizsga értékelése

- Az elemzéshez, értelmezéshez kapcsolódó fogalmak ismerete, alkalmazásuk a választott színházi előadásra.
- Szempontok és a fogalmak közötti összefüggések ismerete.
- A téma szóbeli vagy írásbeli kifejtésének képessége.

10. 7. A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Tévé, videó– vagy DVD-lejátszó
Színházi előadások videofelvételei

IV. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége

Pedagógiai munkánk során csak olyan taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép, feladatgyűjtemény) használunk a tananyag felhasználásához, melyet az oktatásért felelős miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van: pl. tornafelszerelés, rajzfelszerelés.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközössége, szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév májusi szülői értekezletén tájékoztatja az iskola.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók,
- a taneszközök használatában a stabilitásra törekszünk, új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be,
- a taneszközök áránál a szülők anyagi helyzetéhez, a lehetőségekhez igyekszünk közelíteni.

Az iskola – pénzügyi lehetőségeihez mérten – saját költségvetési keretéből, illetve egyéb támogatásokat felhasználva egyre több nyomtatott taneszközt szerez be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a nehéz helyzetű tanulók – a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős nevelő és az osztályfőnök javaslata alapján – ingyenesen használhatják.

Az információs bázis a minőségelvű rendszer fontos eleme, amely segít a biztonságos tankönyvkiválasztásban. Választásunkban döntő, hogy jól használható, minőségileg kifogástalan, tehát megbízható és szép tankönyvet adjunk a gyerekek kezébe. A tankönyvválasztás olyan piaci jellegű szabályozó, amely elősegíti, a jövőben még inkább megvalósítja a minőségelv érvényesülését.

Az iskolai tankönyvhasználat sarkalatos pontjai

- a tanár és a tankönyv közötti összhang, azonosulás vagy alkalmazkodás,
- a tankönyv szerepe a pedagógus felkészülésében, tanmenet és óratervezésében,
- a tankönyv tanórai kiaknázásának lehetőségei,
- a tankönyv mint közös nevező a számonkérésben, értékelésben,
- a tantestület egysége, illetve a módszerek tudatosítása,
- a szülők bevonása a tankönyvek értékeinek kibontakoztatásába.

A választott tankönyvek használatára jól felkészült pedagógusok is sokat segíthetnek abban, hogy a gyermekek is hatékonyabban használják tankönyveiket.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

1. Taneszközök használata

Minimális programnak tekinthető, hogy valamennyi neveléssel-oktatással foglalkozó személy elsajátítsa az alapvető oktatási eszközök kezelését.

Tudjon minden nevelő egyszerű audiovizuális ismerethordozókat, diaképet, magnetofon hanganyagot, írásvetítő-transzparenszeket, képmagnófelvételeket készíteni, tudják az említett eszközöket és anyagokat eredményesen alkalmazni a nevelési-oktatási folyamatban.

Minden típusú taneszközre szükség van a tanítás-tanulás folyamatában ahhoz, hogy a nevelés-oktatás minőségét, nagyobb hatékonyságát biztosítsuk.

Ezen eszközök csak akkor segítik a munkánkat, ha kiválasztásuk tudatos pedagógiai munkával, módszertanilag megalapozott, célszerű kihasználással párosul.

V. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

1. 1–2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Tanulási módszerek kialakítása, iskolai fegyelem és figyelem, kötelességérzet kialakulása, kialakítása

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.

2. A 3–4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik–negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamat.

- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.

Motiváció, tanulásszervezés, teljesítmények növekedése

3. Az 5–6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.

Kulcskompetenciák megalapozása, együttműködési készség fejlődése, a tanulói tudás megalapozása

4. A 7–8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik–nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra.

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.
- A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.
- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

VI. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

1. Mindennapos testnevelés bevezetése

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg heti 5 testnevelés óra megtartásával.

VII. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A tantárgyfelosztás az iskola pedagógus-erőforrásainak optimális kihasználásával készül úgy, hogy minden osztály és tanulócsoport számára biztosítsa a szakos ellátást. Ugyanakkor tantárgyfelosztásunknak biztosítania kell azt is, hogy minden pedagógus számára heti 22-26 óra tanítási órát vagy egyéb foglalkozást biztosítson. Az iskola méretéből adódóan a pedagógusok szülői-tanulói oldalról történő kiválasztására ezért általában nincs lehetőség.

VIII. Az alkalmazott pedagógiai módszerek

Az alkalmazott pedagógiai módszerek a nevelés – oktatás hatékonyságát, az ismeretek átadásának sokszínűségét, a tananyag könnyebb megértését, a tanult ismeretek alkalmazását segítik.

1. Hagyományos tanítási órák

Minden tantárgynak vannak olyan részei, amelyeknél elengedhetetlen a régi, már bevált frontális osztálymunkát alkalmazzuk. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a tanuló 45 percig csak a tábla felé fordulva passzívan a pedagógust hallgatja, hanem kisebb-nagyobb megszakításokkal más pedagógiai módszer is alkalmazásra kerül.

2. Differenciált tanítási órák

Ezekben a tanórákon jobban előtérbe tudjuk helyezni a tanulók egyéni képességeit, egyénre szabott feladatokkal: lehetőséget adva a felzárkózásra és a tehetséggondozásra. A differenciálásra kiválóan alkalmasak a különböző csoportmunkák és a kooperatív tanítási órák és foglalkozások is.

3. Csoportmunka és a kooperatív tanítási órák

A gyerekek által leginkább kedvelt munkaforma a csoportmunka, mivel a heterogén csoportokban a gyengébb képességű tanuló társai segítségével tanulhat játékosan. A jobb képességű gyerekek élvezettel segítenek társaiknak, betöltve a „kis tanár” szerepét.

A csoportmunka során megtanulják tanulóink egymást elfogadni, együttműködni, együtt dolgozni.

4. Iskolaotthonos oktatás

Az oktatás megszervezése a délelőtti és a délutáni tanítási időszakban - melyben a tanulók elsajátítják az új ismereteket, tananyagot, és a következő tanítási napra is felkészülnek - a kötelező tanórai foglalkozások, a nem kötelező tanórai foglalkozások, a napközis foglalkozások, a mindnapos testedzés foglalkozási időkeretben történik.

5. Interaktív tananyagok alkalmazása a tanítási órákon

Intézményünkben egy tanteremben van interaktív tábla. A gyerekek nagy érdeklődéssel és élvezettel vesznek részt a táblát használó órákon. Könnyebbé tesszük a tanulási folyamatot, az ismeretek elsajátítását.

IX. A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elveit

1. A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban, gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

Anyanyelv, matematika tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon, félévkor és tanév végén, illetve év elején az ismétlés után a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyságot tesznek.

A nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik. Az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában:

Az ének-zene, a vizuális kultúra, a digitális kultúra, a technika és tervezés tantárgyból félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva, a testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik hogy a tanulói teljesítménye, hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez, emellett figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott - fejlődött-e vagy hanyatlott - az előző értékeléshez képest.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

Az első évfolyamon minden tantárgy esetében félévkor és tanév végén csak szöveges értékelést alkalmazunk.

A második évfolyamon minden tantárgy esetében félévkor szöveges értékelést alkalmazunk. A második félévben, és tanév végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét minden tantárgy esetében osztályzattal minősítjük.

A harmadik, negyedik, ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

A második évfolyamon az év végi, harmadik-nyolcadik évfolyamon a félévi és az év végi osztályzatot az adott félév során szerzett érdemjegyek, és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.

A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő:

KIVÁLÓAN TELJESÍTETT
JÓL TELJESÍTETT
MEGFELELŐEN TELJESÍTETT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból érdemjegyeket kell szereznie.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a tájékoztató füzetben keresztül, illetve a KRÉTA elektronikus napló felületén. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók témazáró dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33 %	elégtelen (1)
34-50 %	elégséges (2)
51-75 %	közepes (3)
76-90 %	jó (4)
91-100 %	jeles (5)

A második évfolyamon az év végi, harmadik évfolyamtól a nyolcadik évfolyamig a félévi értesítőben és az év végi bizonyítványban a következő tantárgyakból elért eredmények kerülnek érdemjeggyel történő minősítésre:

Második évfolyamon: anyanyelv, matematika, hit- és erkölcstan, angol nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés.

Harmadik évfolyamon: anyanyelv, matematika, hit- és erkölcstan, környezetismeret, angol nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés.

Negyedik évfolyamon: anyanyelv, matematika, hit- és erköcstan, környezetismeret, angol nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés.

Ötödik évfolyamon: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, hit- és erköcstan, angol nyelv, természettudomány, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés.

Hatodik évfolyamon: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, hon- és népmismeret, hit- és erköcstan, természettudomány, angol nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés.

Hetedik évfolyamon: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, hit- és erköcstan, kémia, fizika, biológia, földrajz, angol nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés.

Nyolcadik évfolyamon: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, állampolgári ismeretek, hit- és erköcstan, kémia, fizika, biológia, földrajz, angol nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés.

2. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai

Formái

Diagnosztikus mérések.
Témazáró dolgozatok.
Felmérő dolgozatok.
Önálló fogalmazás írása.
Feladatlap kitöltése.
Rövid írásbeli felelet.
Tollbamondás.
Szódogozat.

Rendje

A felmérő és témazáró dolgozat egy-egy nagyobb tananyagegység lezárását szolgálja. Összefoglalás, rendszerezés előzi meg; a megírás idejét be kell jelenteni a tanulónak.

Korlátai

A tantárgyi érdemjegyek nem születhetnek csak írásbeli számonkérésből.
Az írásbeli beszámoltatások és a szóbeli feleletek arányára ügyelni kell.
A tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeknél a szóbeliség domináljon.
A tanítási napon egy tanulócsoportban nem lehet kettőnél több felmérést, témazáró dolgozatot íratni.
Hosszabb tanítási szünetet követő tanítási napon felmérést, témazáró dolgozatot nem íratunk.

Az írásbeli beszámolókat (dolgozatok, felmérések, stb.) legkésőbb két hét elteltével értékelve vissza kel adni a tanulónak.
Az osztály teljesítményét szóban értékeljük.

2. 1. Az írásbeli beszámoltatások szerepe, súlya a tanuló tudásának értékelésében

Szerepe

A diagnosztikus és mérések alapján képet kapunk a tanulók tudásáról, az adott időszakban a képességeikről. Ez alapján lehet meghatározni a további feladatokat.

A felméréseket a helyi tanterv követelményei alapján kell összeállítani a minőségirányítási programban lefektetett módon. A felmérő és témazáró dolgozat alapján lehet összehasonlítást végezni, további feladatokat meghatározni.

Az írásbeli felelet, tollbamondás, stb. témakörön belül alkalmazható, kisebb egységek begyakorlása után.

Súlya

A tantárgy jellegéből fakadóan a munkaközösségek illetve a pedagógus dönt arról, hogy az írásbeli vagy a szóbeli számonkérés eredménye kapjon-e elsőbbséget.

A félévi és év végi tantárgyi osztályzat eldöntésénél a témazáró dolgozatoknak és a felméréseknek meghatározó szerepe van. Kétes jegy esetén döntenek.

Az írásbeli felelet, a szódolgozat, a tollbamondás, stb. feleletértékű.

3. Az értékelés (érdemjegyszerzés) gyakorisága

A rendszeres visszajelzés szükségessége miatt a heti egyórás tantárgyakból félévenként legalább 2, a heti két órás tantárgyakból félévenként legalább három, heti három vagy ennél nagyobb óraszámú tantárgyakból havonta legalább 1-2 érdemjegy alapján értékelhető a tanuló.

4. Az értékelés (érdemjegyek, osztályzatok) módja

Ha az első osztály végére a tanuló továbbhaladáshoz szükséges tantervi követelményeket nem teljesíti - szülői kérés illetve beleegyezés esetén - iskolalátogatási bizonyítványt kap, számára az évfolyam előkészítőnek minősül.

A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél a többi évfolyamon: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) érdemjegyet alkalmazunk.

Kiemelkedő tantárgyi teljesítmény esetén félévkor és év végén a jeles osztályzat mellett, dicséret is adható; ennek minősítése: kitűnő.

A tantárgyi érdemjegyek követelményei szóbeli feleletek esetén

Jeles (5): ha a tanuló a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. Pontosan, szabatosan fogalmaz. Lényegre mutatóan definiál, saját szavaival is vissza tudja adni a szabályt. Tud szabadon, önállóan beszélni. Bátran mer visszakérdezni.

Jó (4): ha a tanuló a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, definíciói bemaagoltak.

Közepes (3): ha a tanuló a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával eleget tesz, nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Kevésbé

tud önállóan dolgozni, beszélni. Segítséggel képes megoldani szóbeli feladatát. Rövid mondatokat mond. (Párbeszéd alakul ki a tanár és a tanuló között.)

Elégséges (2): ha a tanuló a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Egyszavas válaszokat ad. Fogalmakat nem ért. Gyakorlatban képtelen önálló feladatvégzésre.

Elégtelen (1): ha a tanuló a tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

A tantárgyi értékelés követelményei, nevelőtestületi feladatai

A tanuló tudja, értse, milyen teljesítményt, milyen irányú fejlődést várunk el tőle.

Értékeljük a sikeres és sikertelen tanulói munkát egyaránt.

Új tantárgynál az első hónapban különös gondot kell fordítani a tantárgy iránti érdeklődés felkeltésére.

Figyelembe kell venni a tanuló adott tárgyban mutatott többletmunkáját.

Helytelen viselkedésre, a tanórán való fegyelmezetlen magaviselet miatt szaktárgyi elégtelen osztályzat nem adható.

Írásbeli felelet (feladatlap, ellenőrző dolgozat, témazáró) csak abban az esetben értékelhető érdemjeggyel, amennyiben azt értékelve a gyermekek visszakapják, javítják, elvégzik a megfelelő korrekciókat. Az írásbeli munkáit két héten belül ki kell javítani, kivételt képez a pedagógus objektív akadályoztatása, az értékelést el kell végezni.

A központilag kiadott feladatlapokat a gyerekektől tanév elején be kell szedni, illetve nem kerül kiosztásra a tankönyvekkel együtt.

A különféle feladatlapokat, felméréseket, amelyek az osztályozás tárgyát képezték, egy évig meg kell őrizni.

A témazáró dolgozatok érdemjegyét piros tintával kell a naplóba bejegyezni.

A szóbeli és írásbeli számonkérés érdemjegyeit a naplóba és a tájékoztató füzetbe a nevelők írják be és kézjegyükkel ellátják. A tanári szabadság korlátain belül a szóbeli és írásbeli feleletek érdemjegyeit más-más színnel is beírhatjuk a naplóba.

Ajánlatos a felelés témáját a tájékoztatóban az osztályzat előtt jelölni.

Az esetleges hiányok elkerülése érdekében az osztályfőnöknek legalább havonta kötelessége a tájékoztatókat a naplóval egyeztetni. Az érdemjegyeknek a tájékoztató füzetben való pótlására az osztályfőnök jogosult.

A témazáró dolgozatra való felkészülés komoly erőfeszítést kíván a tanulótól még akkor is, ha a tanár az összefoglaló órán súlypontoz, és eligazítást ad az otthoni munkához. Ezért vigyázzunk arra, ne kerüljön kettőnél több témazáróra sor egy tanítási napon.

A tantárgyi érdemjegyek a tantárgyi követelmények megfelelő tudásszinten való elsajátítását értékelik. Helytelen féljegyeket, vagy alá- fölhúzott jegyeket adni.

A hátrányos helyzetű tanulókat, elsősorban a felkészülésben, az elmaradás okainak megszüntetésében vagy csökkentésében kell segíteni.

Írásbeli ellenőrzéskor a helyesírási hibákat minden pedagógusnak kötelessége kijavítani.

Külalakjegyek a naplóban és a tájékoztató füzetben csak a külalak rovatba kerüljenek. Bármilyen tantárgy is az, nem lehet tantárgyi jegynek számítani. (Értékelni ugyanakkor fontos a külalakot legalább a magyar nyelv- és irodalom tantárgy kapcsán).

Az év végi osztályzat az évi összteljesítményt értékeli és nem csupán az érdemjegyek középarányosaként jelentkezik. Tükrözi az esetleges fejlődést is, ezt segíti az osztályzatban a tantárgy feladatrendszerének minél több elemét értékeljük, a tanulók sokféle teljesítményét figyelembe vesszük.

A pontozással elvégezhető értékelésnél az érdemjegyek kialakítása alkalmával az értékelési normákat ismertetjük a tanulók és szülők előtt.

Szükséges az alsó és felső tagozat munkaközösségei között is az egyeztetés a zökkenőmentes átmenet érdekében.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított érdemjegyek alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról.

5. A tanulók tanulmányi munkájának diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái

Diagnosztikus értékelés

Mindazon folyamatok, eljárások és intézkedések összessége, melyek a pedagógiai folyamat adott szakaszának eredményeit, problémáit tárják fel.

A diagnosztikus értékelés elsősorban visszajelzéssel szolgál a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.

A diagnosztikus értékelésnél, amikor a gyerekek előzetes ismereteit mérjük fel, semmiképpen nem szabad minősítő értékelést alkalmazni, hiszen annak nem ez a szerepe.

Szummatív értékelés

Megerősítés, visszacsatolás egy – egy tanulási szakasz végén. Összegező tájékoztatást ad az elsajátított ismeretek eredményéről a pedagógusnak, tanulónak egyaránt.

Szummatív értékelést alkalmazunk

egy-egy nagyobb téma lezárásakor, témazáró dolgozat megíratásával.
egy tantárgy tanulásának befejeződésekor, a tanév végén

A szummatív értékelés eszközei

összefoglaló feladatlapok,
tantárgytesztek.

A tanulók tanulmányi munkájának fejlesztő formái

Tevékenységek a tanulók felzárkóztatásához

Egyénre szabott, differenciált tanulásszervezés.
Szakkorrepetálás biztosítása.
SNI tanulók célirányos fejlesztése.

A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik.
A differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassuk a tanulóban rejlő képességeket,
fejlesszük kreativitásukat.
Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét.
A tanulók érdeklődésének, adottságainak megfelelően szakköröket szervezünk.
Felkészítjük a gyerekeket a tanulmányi versenyekre.
Szorgalmazzuk a középiskolák által tartott felvételi előkészítő foglalkozásokat, az iskolában szervezett előkészítő foglalkozások mellett.

6. A tanulók magatartásának, szorgalmának értékelése

6.1. A tanulók magatartásának értékelése

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a *példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)* érdemjegyeket, illetve szöveges minősítést használjuk.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát, szöveges értékelését az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatokról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők

Példás (5) az a tanuló, aki:

a házirendet betartja,
a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik,
kötelességtudó, feladatait teljesíti,
önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,
társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik, tisztelettudó,
az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,
óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet,
nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:
a házirendet betartja,
tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik,
feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,
feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti,
az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt,
nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:
az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,
a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik,
feladatait nem minden esetben teljesíti,
előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva,
a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik,
igazolatlanul mulasztott,
osztályfőnöki intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:
a házirend előírásait sorozatosan megsérti,
feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,
magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik,
viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,
több alkalommal igazolatlanul mulaszt,
több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

6. 2. A tanulók szorgalmának értékelése

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket, illetve szöveges minősítést használjuk.

A szorgalom félévi és év végi osztályzatát, szöveges értékelését az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatokról.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:
képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,
a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi,
munkavégzése pontos, megbízható,
a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz,
taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza

Jó (4) az a tanuló, aki:

képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
rendszeresen, megbízhatóan dolgozik,
a tanórákon többnyire aktív,
többször feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként
nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti,
taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

tanulmányi eredménye elmarad képességeitől,
tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,
érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,
önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel
dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen,
feladatait többnyire nem végzi el,
felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül,
félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

X. A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul.

A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni, 250 óránál többet mulasztott.

Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A szülő kérésére az iskola magasabb évfolyama is megismételhető legfeljebb egy alkalommal.

A második-nyolcadik évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha:

Ha a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, legfeljebb három tantárgyból.

Javítóvizsga letételével folytathatja tanulmányait akkor is, ha az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A második - nyolcadik évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie ha:

az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott, és az igazolatlanul mulasztott tanórák száma nem haladja meg az igazoltan mulasztott óraszámot,
hiányzása valamely tantárgy esetén túllépi az adott tantárgy éves óraszámának 30%-át, magántanuló volt.

Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségének **a szülő kérelme alapján** magántanulóként tesz eleget, felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel. A magántanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.

XI. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Amennyiben az osztálylétszám meghaladja a 15-20 főt, abban az esetben a nyelvoktatás csoportbontásban szerveződik.

A választható tantárgyak esetében diákjaink és szüleik aláírásukkal megerősítik, és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

XII. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérése iskolánkban kétféle módon történik

az iskolaorvosi vizsgálatok jogszabályokban meghatározott módszereivel,
a testnevelési órákon.

Az emberi motorium fejlesztése, fejlesztetősége

Az emberi mozgásteljesítmények biofizikai, fiziológiai és pszichológiai jellemzői különböző megjelenési formáikban mérhetők, ezért a mozgásfejlődés törvényszerűségeit több szakterület kutatói vizsgálják (orvosok, pszichológusok, biológusok, a testnevelés és a sport szakemberei, stb.). A testnevelés és sport saját modelljében a különböző életkori és teljesítményszakaszokban a motorikus fejlettség szintjére keresi a választ. A hazai és a külföldi szakemberek a motorikus képességek fejlődésének tanulmányozásához legfőbb faktorként:

A kondicionális képességek, és
a koordináció vizsgálatát jelölik meg.

A motorikus képességek fejlődését, fejlesztését befolyásoló legfőbb tényezők

A biológiai fejlődés/érés, és
a sokoldalú általános és speciális fizikai képzés.

A motorikus képességek színvonala függ

Az adottságoktól (öröklött fiziológiai, biológiai, testi adottságok), és gyakorlástól.

A motoros képességek, tehát adottságokra épülnek és tevékenység közben, gyakorlás folyamán fejlődnek. A biológiai érés során a szervrendszerek eltérő ütemű fejlődést mutatnak, s ennek következtében az egyes életkorokban, a képzésben, a sportbeli felkészítésben más és más képesség, vagy tulajdonság fejlődése/fejlesztési lehetősége kerül előtérbe. Azokat a testnevelés és sport szempontjából legfogékonyabb időszakokat, amikor a szervrendszeri funkciók különösen érzékenyen válaszolnak a külső ingerekre a „fejlesztési optimum” szakaszának, vagy az ún. szenzitív időszaknak nevezzük.

A teljes érettség elérésével – a felnőtt kor kezdetén, amikor a kronológiai és biológiai életkor között a legkisebb az eltérés - a motorikus fejlettség (a koordinációs és kondicionális képességek) színvonala eléri az egyénre jellemző felnőttkori szintet. Ezért olyan lényeges az egész nemzet számára, hogy az általános politika szerves részeként egy preventív szemléletű iskolai testnevelés és sport keretén belül fiataljaink fizikai állapotának tervszerű, tudatos fejlesztése kiemelt feladat legyen a közoktatás minden szintjén.

Az eddigi vizsgálataink azt bizonyítják, hogy az oktatásban eltöltött évek alatt – a „pillanatnyi” fizikai állapotának megfelelő, képesség szerinti differenciált terheléssel – még a leggyengébb testi- biológiai-fiziológiai adottságú fiatal általános fizikai teherbíró-képessége is fejleszthető arra a szintre, hogy gyenge fizikuma miatti „egészségileg hátrányos” helyzetét megszüntetve, azonos eséllyel lépjen ki a „nagybetűs életbe”.

Egészség – fizikai fittség – általános fizikai teherbíró-képesség

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) ismert megfogalmazása szerint: az egészség a jó testi, lelki és szociális közérzet állapota, amely nemcsak a betegség és más testi – lelki zavarok hiányát jelzi, hanem jogot is az egészségre (az egészséges létezéshez), a lehető legteljesebb jó közérzetre. Az egészséges létezés folyamat jellegű, amelyben a folyamatosság és a megszakítottság dialektikája érvényesül, így az egészség és annak elvesztése között nincsenek merev határok, csupán az egyik állapotból a másikba való átmenet valósul meg. Minél stabilabb az egyensúly, - testi, lelki és szociális értelemben egyaránt – annál egészségesebb az ember.

A fitt egyén testi-lelki egészsége nehezebben sebezhető, szilárdabb.

Így (itt) kapcsolódik az edzettség, a fizikai fittség az egészséghoz.

A gyakorlatban, az egészségesnek mondható emberek között szervi elváltozás ugyan még nem mutatható ki, de a fizikai terhelhetőség, a fizikai fitness szint szempontjából jól mérhető különbségek mutatkoznak.

E különbségek felfedése – a pillanatnyi edzettségi állapot meghatározása – szükséges az egyes kondicionális képességek fokozatos fejlesztéséhez, az optimális „se több, se kevesebb” egyénre szabott napi, heti,... mozgásmennyiség összeállításához.

A nemzetközi és a hazai szakirodalom szerint a fizikai fitness legegyszerűbb módon az aerob kapacitással, az izomerővel és az egészséges testsúllyal fejezhető ki.

Az országosan egységes adatszolgáltatáshoz évente két alkalommal – tanév elején és tanév végén – **tanulók általános fizikai teherbíró-képességének minősítéséhez**, e faktorok közül, **az aerob kapacitás és az általános testi erő mérésére összeállított motorikus próbákban elért teljesítményt** kell megbízhatóan, objektív módon **mérni és értékelni**.

Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének gyakorlati haszna

A terhelhetőség/egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek mérésére kifejlesztett mérési és értékelési útmutató alapján elvégzett vizsgálatok lehetővé teszik az egyén, a közösség, a társadalom egészének, vagy bizonyos rétegeinek egészségszempontú fizikai állapotának számszerűen is kifejezhető megbecslését, a mért adatok egészséggel összefüggő értelmezését, elemzését.

A teljesítmény-élettani paraméterek különbözőségének felfedése, lehetőséget ad az egyénre szabott optimális edzésintenzitás szakszerű megválasztásához.

Biztosítja a pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülést, a megadott követelményértékekhez viszonyítást.

Felfedi az egészség, a terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutatózó esetleges hiányosságokat, ezáltal lehetővé teszi azok mielőbbi tudatos felszámolását.

Objektíven és megbízhatóan tükrözi társadalmi és helyi szinten egy-egy programcsomag, egyéni vagy csoportos foglalkozások hatására bekövetkező változást.

A rendszeres időszakos ellenőrzés, folyamatos visszacsatolást jelent a hibák kiküszöböléséhez.

Egy-egy edzésprogram befejezése után az elért teljesítmény értelmezése és elemzése:

- a kitűzött cél elérése (vagy el nemérése),
- az egyén fizikai állapotában bekövetkezett változás értelmezése pszichikai hatása nagymértékben fejleszti az akaratot, a fegyelmet, az önfegyelmet, az önismeretet, az önbecsülést.

Összehasonlítási, viszonyítási lehetőséget ad, az azonos módszerrel, de pl. különböző földrajzi területen élő, tevékenykedő (dolgozó), különféle sportágakat űző egyének teljesítményeihez.

A fittség vizsgálata során a tanár egészség- és test-kulturális alapismereteket ad át, ezen ismeretek elsajátítása a rendszeres, tudatos testedzésre mozgósít, így nagymértékben hozzájárul, hogy fiataljaink mind nagyobb hányada felismerje, megtapasztalja, hogy a rendszeres fizikai aktivitásra szánt idő és anyagi ráfordítás többszörösen megtérül, ha az egészség, a cselekvő-képesség és a jó közérzet egész életünk folyamán megmarad.

A fizikai fittség mérés során már a kisiskolás korúak körében felszínre kerülnek, kitűnnek az egyes kondicionális képességek területén elért kimagasló eredményükkel a genetikailag kiváló – testi, biológiai, fiziológiai – adottságokat öröklő sportolni vágyó fiatalok. (Ez elsősorban azokban a sportágakban jelent nagyobb merítési lehetőséget, amelyekben a nemzetközileg is jegyzett élsportolói szint elérését az örökletes tényezők nagymértékben behatárolják.)

Ha már kisgyermekkortól elkezdjük a kondicionális képességek folyamatos, fokozatos fejlesztését feltehetően, valamennyi sportolni vágyó egészséges fiatal – különösebb örökletes tényezők megléte nélkül is – szorgalommal, kitartással eljuthat, akár NB I-es szintig is.

Ha az egyes sportágakban megismerjük (ez irányú kutatásainkat megkezdjük) a hazai és nemzetközileg jegyzett élsportolók sportágra jellemző általános fizikai teherbíró-képességének mértékét, valamint a sportághoz szükséges speciális teljesítmény szempontú fittség dimenzióit és azok megkívánt szintjét, (mint elérendő célt) akkor a sportoló és az edző számára ismertté válik, hogy a kiválasztott sportágban, milyen szintre kell felfejleszteni a sportolni vágyó fiatalok kondicionális állapotát az élsportolói szint eléréséig.

A fizikailag jól felkészített versenyző – váratlan zavaró körülmény nélkül – nem csak a verseny/mérkőzés időtartama, hanem az egész versenyidőszak alatt megbízható, kiegyensúlyozott fizikai-pszichikai teljesítményt nyújt. A terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek fokozatos fejlesztése és a megkívánt mértékű szinten tartása – egyéni és csapat sportágakban is – nagymértékben hozzájárulna ahhoz, hogy az élsportolók több éven tartó sportpályafutásuk alatt, különösebb egészségre károsodás nélkül végezzék a nagy fizikai terheléssel járó sportág specifikus edzéseket. A jól felkészített versenyzőre az a jellemző, hogy edzője irányításával egyre tudatosabban vesz részt edzései megtervezésében, saját sorsának irányításában, pontosan el tudja mérni saját teljesítményét, felkészültségét és ez elegendő önbizalmat ad ahhoz, hogy verseny közben is maximális teljesítményt érjen el. Összefoglalva: az egyén az általános fizikai teherbíró-képessége mérése során választ kaphat arra, hogy fizikai terhelhetősége szempontjából jelenleg hol tart, hová kell felfejleszteni magát és hogyan tegye meg az első lépéseket.

„Mini” Hungarofit bemutatása

1 + 4 motorikus próba

1. Aerob vagy alap állóképesség mérése:
Cooper-teszt (12 perc futás)
2. Dinamikus ugróerő (izomerő) mérése:
Helyből távolugrás páros lábbal

3. Erő- állóképesség mérése (vállöv, karizmok erő-állóképessége)

Fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtás kifáradásig

4. Erő- állóképesség mérése (csípőhajlító, hasizom erősítő)

Hanyattfekvésből felülés térdérintéssel kifáradásig.

5. Erő- állóképesség mérése (hátizom)

- Hasonfekvés, törzsemelés és leengedés.

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése

- Igen gyenge 0 – 20,5 pont

Gyenge fizikai állapota miatt, a mindennapi tevékenységének maradéktalan elvégzése, legtöbb esetben olyan fizikai-szellemi megterhelést jelent, hogy rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát. Figyelem terjedelmének, tartósságának növeléséhez, közérzetének – átmeneti – javításához igen gyakran különféle élénkítő szerek, esetenként gyógyszerek fogyasztására van szükség. Hajlamos a gyakori megbetegedésre. Immunrendszerét a kisebb fertőzések, könnyebb megbetegedések leküzdése is már igen gyakran komoly feladat elé állítják.

- Gyenge 21 – 40,5 pont

Az egészségnapi tevékenységétől még gyakran fárad el annyira hogy, nem tudja kipihenni magát egyik napról a másikra, ezért estére sokszor fáradtnak, levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát.

- Kifogásolható 41- 60,5 pont

A rendszeres mindennapi tevékenységétől ugyan már ritkán fárad el, de a váratlan többletmunka még erősen igénybe veszi.

- Közepes 61 – 80,5 pont

Elérte azt a szintet, amely elegendő ahhoz, hogy az egészséges létezése stabil maradjon, azaz tartósan kiegyensúlyozottan, jó közérzettel élhessen. Rendszeres, heti 2-3 óra testedzéssel a továbbiakban, törekedjen arra, hogy a későbbi élete folyamán is egészsége megőrzése érdekében, legalább ezt a szintet megtartsa.

- Jó 81 – 100,5 pont

Ezt a szintet általában azoknak sikerül elérni, akik valamilyen sportágban alacsonyabb szintű szakosztályban, ill. amatőr szinten rendszeresen edzenek, versenyeznek. Ha valaki arra az elhatározásra jut, hogy élsportoló szeretne lenni legjobb, ha minél előbb hozzákezd az alapvető kondicionális képességeinek magasabb szintre fejlesztéséhez.

- Kiváló 101 – 120,5 pont

Aki ezt a szintet eléri már joggal reménykedhet abban, hogy speciálisan is olyan jól terhelhető fizikailag, hogy néhány sportágban már akár élsportoló is lehet.

Ha valaki ezt a szintet eléri és megtartja, akkor az általános fizikai teherbíró képessége területén elérte azt a szintet, hogy fizikailag kiválóan terhelhető. Az eddigi vizsgálataink szerint, ez egyben azt is jelenti, hogy alkalmassá vált szinte valamennyi sportágban, olyan rendszeres, magas szintű sportági specifikus edzés elvégzésére, hogy – nagyobb formaingadozás nélkül – nemzetközi szinten is csúcsteljesítményt érjen el.

Az iskola tanulói számára a mindennapi testedzést az alábbi foglalkozások biztosítják:

Az első- negyedik évfolyamon

- a heti kettő vagy három kötelező testnevelés óra,
- néptánc,
- a többi tanítási napon a tömegsport órák és szakkörök foglalkozásai,
- negyedórás tanórai szünetekben szervezett mozgás.

Az ötödik-nyolcadik évfolyamon

- a heti kettő vagy három kötelező testnevelés óra,
- néptánc,
- a többi tanítási napon a tömegsport órák és a szakkörök foglalkozásai,
- negyedórás tanórai szünetekben szervezett mozgás.

Napközi-otthonban

- játékos, egészségfejlesztő testmozgás.

Minden tanítási napon a tanórák közötti harmadik és negyedik szünetet szánjuk a tanulók testedzésének megszervezésére. Az a tanuló, akinek az adott napon órarendi testnevelés órája nincs, ő a megfelelő szervezés mellett végzi a feladatokat. Akinek van testnevelés órája, ő fakultatív részt vehet ezen a 2 x 15 perces programon.

A testnevelés helyi tanterveiben szerepeltetjük a tanulók fizikai állapotának évente legalább egyszer történő mérésének kötelezettségét. A mérést évenkénti gyakorisággal végezzük el a testnevelési órákon a *Hungarofit* rendszer alkalmazásával, amely *Dr. Mérei Ildikó* nevéhez fűződik. A tanulók általános fizikai teherbíró képességének értékeléséhez és minősítéséhez használt Hungarofit (fizikai fittség mérése) alpmérései az alábbiak:

Aerob vagy alap-állóképesség mérése: 2000 m-es síkfutással.

Izomerő mérése és dinamikus ugróerő mérése helyből távolugrással páros lábbal.

Dinamikus dobóerő mérése: kétkezes labdadobás hátra fej fölött, tömött labdával.

Kar-, törzs- és lábizmok együttes dinamikus erejének mérése: egykezes labdalökés helyből az ügyesebb kézzel, tömött labdával.

Dinamikus erő-állóképesség mérése: vállövi és karizmok erő-állóképességének mérése: mellső fekvőtámaszban karhajlítás és -nyújtás folyamatosan kifáradásig.

A csípőhajlító és a hasizom erő-állóképességének mérése: hanyatt fekvésből felülés térdérintéssel, folyamatosan.

A hátizmok erő-állóképességének mérése: hason fekvésből törzsemelés és leengedés folyamatosan, kifáradásig.

A korosztálynak megfelelő követelményeket a tornaterem folyosóján kifüggesztjük, hogy azt a tanulók bármikor megtekinthessék. *A felmérések a tanulók állapotának rögzítését célozzák,*

ezért azokra a diákok osztályzatot nem kaphatnak. A felmérést követő időszakban értékelhető azonban osztályzattal a tanulók a mért eredményekhez képest felmutatott fejlődésének mértéke. A felmérések eredményeit a testnevelő tanárok kötelesek vezetni úgy, hogy az egyes osztályokban tanuló diákok fizikai állapotának követéséhez szükséges adatok évről évre hozzáférhetőek legyenek. Az adatbázis rendszeres vezetésének ellenőrzése a testnevelési munkaközösség vezetőjének feladatkörébe tartozik. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének mérését minden tanév március és április hónapjában bonyolítjuk le. A mérés alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt a szülők tudomására hozzák.

XIII. Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei

1. Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészséges életmódra nevelés keretében kívánjuk fejleszteni – elsősorban osztályfőnöki órákon, másrészt a szociálisan hátrányos helyzetű diákokkal való egyéni foglalkozás alkalmával – az alábbi képességeket és készségeket:

érzelmeik alkotó kezelése,
stresszkezelés,
önismeret, önbecsülés megerősítése,
célok megfogalmazása és kivitelezése,
konfliktuskezelés,
problémamegoldás, döntéshozás,
kortárs csoport nyomásának kezelése,
segítségkérés és segítségnyújtás módjainak megismerése,
elutasítási készségek fejlesztése.

Egészségfejlesztési tevékenységünk célja az egészséggel kapcsolatos egyéni és közösségi érzékenység fokozása, az egészséges életstílusok elterjesztése és olyan környezeti körülmények kialakítása, melyek elősegítik az egészség feltételeinek létrejöttét.

Az egészségkultúra összetevői, amelyekre nevelőmunkánkban kiemelt figyelmet fordítunk

egészséges táplálkozás,
rendszeres testmozgás,
higiénés magatartás,
tartózkodás az egészségkárosító anyagok szervezetbe juttatásától.

2. Az iskola környezeti nevelési elvei

2.1. A környezeti nevelés célja

Szem előtt tartva, hogy az egészséges ember egészséges környezetre vágyik, nevelőmunkánk szerves részének tekintjük a környezeti kultúrára, a környezetvédelemre nevelést.

Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére; a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére; a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességeik vállalására és jogaik gyakorlására.

A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés csak az iskolai oktatással egységben, attól el nem különítve értelmezhető, mivel a tanulók teljes személyiségére hat. A motiváció kialakítása, megőrzése és fejlesztése minden életkori szakaszt átívelő célunk, mely egyben biztosítja is a folyamatosságot a környezeti nevelés során. A célok meghatározásánál figyelembe vettük a pedagógusok véleményét is, kiemelt hangsúlyt adva a gyakorlatnak, mivel fontosnak tartjuk, hogy elérhető, teljesíthető célokat tűzzünk ki magunk elé.

Első és második évfolyam

fejleszteni a tanuló környezete iránti megismerési vágyát, nyitottságát,
játékos átmenettel felkészíteni a tanulási tevékenységre,
elemi ismereteket közvetíteni a tanuló számára,
kielégíteni a gyermek kíváncsiságát,
érzelmi kötöttséget kialakítani a gyermekben a természettel,
kialakítani a gyermekek igényét a szabadban történő játékokra, a pihenésre,
az esztétikus, rendezett környezet iránti igény kialakítása.

Harmadik és negyedik évfolyam

fejleszteni a tanuló környezete iránti megértési vágyát,
tudatosítani a környezetből megismerhető értékeket,
mintákat adni a természet megismeréséhez,
kialakítani a csoportos és az egyéni megismerés képességét,
az esztétikai nevelés részeként kialakítani a közvetlen környezet rendezettségének igényét,
kialakítani egy természet- és embertisztelő szokásrendszert.

Ötödik és hatodik évfolyam

képi megismerési formákkal továbbfejleszteni a természettel kialakult kötődést,
stabilizálni a kialakult helyes viselkedési szokásokat,
lehetőséget biztosítani gyakorlati tapasztalatok szerzésére a végzett tevékenységek során,
megalapozni a környezettudatos érdeklődés kulcskompetenciáit,
tovább erősíteni a környezeti tapasztalatszerzés készségét és képességét,
kialakítani az empátia képességét a természeti jelenségekkel kapcsolatosan.

Hetedik és nyolcadik évfolyam

elvont megismerési formákat is felhasználva továbbfejleszteni a természettel kialakult érzelmi kötődést,
a természetes és épített környezet iránti felelős magatartás kialakításával előkészíteni a társadalomba való beilleszkedést,
fejleszteni a tanuló önismeretét és együttműködési képességét a környezeti problémák iránt érzett felelőssége kapcsán,
kialakítani a gyermekben az emberiség közös problémái megértésének képességét,
a környezetkímélő életmód fontosságának megértetése a tanulókkal,
a természetközelség igényének, a pozitív jövőképek a kialakítása.

Erdei iskola

Az erdei iskola sajátos, a környezet adottságaira építő nevelés- és tanulás-szervezési egység, amely a szorgalmi időben valósul meg. Egybefüggően többnapos tanulásszervezési mód, amelynek során a tanulás a tanulók aktív, cselekvő, kölcsönösségen alapuló együttműködésére épül. A tanítás tartalmilag és tantervileg egyaránt szorosan és szervesen kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített és szociokulturális környezetéhez. Kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése, és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció.

Az elmúlt időszakban iskolánk tanulói rendszeresen vettek részt az ország különböző területein erdei iskolában. Az ehhez szükséges anyagi fedezetet több forrásból próbáljuk biztosítani. Lehetőség szerint évi rendszerességgel pályázatokat írunk.

Az iskola 3-4. évfolyamán a Rezi Gyermekekért Alapítvány garanciát vállalt a kétévenkénti erdei iskola költségeinek hozzájárulásához. Természetesen feltétlenül számítunk a szülői önrőre is.

Tevékenységi formák tanórán kívül

Évente két alkalommal szervezünk papírgyűjtést.
Folyamatosan gyűjtjük a veszélyes hulladékot (szárazelem).
A madarak élelemmel való ellátásáról gondoskodunk.

Múzeumlátogatás

Helikon Kastélymúzeum

Georgikon Majormúzeum

Balatoni Múzeum

Tevékenységi formák szabadidőben

Osztálykirándulásokon, nyári táborainkban kiemelt hangsúlyt kap a környezetkultúra, a környezetbarát viselkedés valamint a környezetvédelem.

Hagyományos rendezvényünk a Madarak és fák napjáról való megemlékezés, mely programsorozatban méltó helyet kapnak azok az alkalmak, amelyek a környezeti nevelés céljait szolgálják.

Minden tanévben figyelemmel kísérjük a rajzpályázatokat.

Rendszeres és kedvelt tevékenységük a gyerekeknek a termésekből, természetes anyagokból készített képek, kompozíciók készítése.

XIV. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy tanulóink egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért iskolánk kiemelt feladatának tartja a szociálisan hátrányos körülmények között élő tanulók problémáinak kezelését, a tanulók veszélyeztetettségének megelőzését, illetve megszüntetését. E feladatokat az alábbiakban határozzuk meg:

Szociometriai felméréseket készítünk a tanulók valódi körülményeiről a személyiségi jogok messzemenő figyelembevételével.

A rossz anyagi helyzetben levő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákok segítségének formái:

- ingyenes tankönyvellátás biztosítása a jogszabályok által meghatározott módon,
- tankönyvvásárlási támogatás biztosítása,
- kedvezményes ebéd biztosítása,
- javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására.

Mentálisan sérült tanulók esetén pszichológus tanácsának kikérése, munkájának igénybevétele.

A tanulók jogainak fokozott védelme.

Az életmódprogram keretében rendszeres felvilágosító munka végzése az osztályfőnök, a szaktanárok és a védőnő segítségével (drog, alkohol, dohányzás).

Rendszeres kapcsolattartás a tanulók szüleivel.

A veszélyeztetett, illetőleg hátrányos helyzetű tanulók helyzetének figyelemmel kísérése.

A fenti feladatok összefogását az igazgató által megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

1. Az intézménnyel szembeni fenntartói elvárások

Az intézményben tanító pedagógusok az oktatás hatékonyságának növelése érdekében vegyenek részt az egyéni bánásmód, differenciált oktatás, fejlesztés érdekében szükséges módszertani továbbképzéseken.

A keresztény esélyegyenlőségi politikával megteremtettük a feltételeit az integrált nevelésnek, valamint segítjük a feltételrendszerének megvalósítását.

1. 1. Kötelezettségek és felelősség

Az **intézmény vezetője** felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők, és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészülést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket. Az elfogadott programot az intézmény székhelyén, telephelyein jól látható helyen függeszték ki, a tanévnyitó értekezleten annak tartalmát ismertetni kell.

Az **intézmény vezetője** felelős a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi program megvalósításának koordinálásáért, a program végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A **nevelőtestület minden tagja** felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést a befogadó toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat. Hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A tanácsület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában, illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi programot és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

XV. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elveket

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten példamutató magatartást tanúsít, vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola **jutalomban** részesítheti.

Az iskolai jutalmazás formái

Szaktanári dicséret.
Hitoktatói, lelki vezetői dicséret.
Napközis nevelői dicséret.
Osztályfőnöki dicséret.
Igazgatói dicséret.
Nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén

szaktárgyi teljesítményért,
példamutató magatartásért,
kiemelkedő szorgalomért,
közösségi munkáért,
példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át. Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki
tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
vagy a házirend előírásait megszegi,
vagy igazolatlanul mulaszt,
vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének **büntetésben** lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái

szaktanári figyelmeztetés,
napközis nevelői figyelmeztetés,
osztályfőnöki figyelmeztetés,

osztályfőnöki intés,
osztályfőnöki megrovás,
igazgatói figyelmeztetés,
igazgatói intés,
igazgatói megrovás,
tandestületi figyelmeztetés,
tandestületi intés,
tandestületi megrovás.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkeken és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A fegyelmi eljárás megindítása és lefolytatása kötelező, ha a kiskorú tanuló szülője kéri.

A fegyelmi büntetés lehet

megrovás,
szigorú megrovás,
meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonás,
áthelyezés másik iskolába,
eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától, kizárás az iskolából.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben - a vétség súlyára való tekintettel - ellehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

XVI. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek

A házi feladat évfolyamonként a tantervi követelményekhez igazodik. Mindenkor a tanóra anyagának elsajátítását, elmélyítését, begyakorlását szolgálja.

Eredményessége visszajelzést ad a tanuló és a pedagógus számára a továbbhaladás lehetőségéről, illetve korlátairól.

A házi feladat a tantárgy jellegétől függően írásbeli és/vagy szóbeli, esetenként szorgalmi többletfeladat vagy gyűjtőmunka.

A házi feladat az órán feladott anyag gyakorlása, azt minden esetben javítani kell.

A szóbeli házi feladat elősegíti a szókincs bővítését, s a szóbeli kifejezőkészséget fejleszti.

A szorgalmi feladat és a gyűjtőmunka a többletterhet is elbíró tanulók önkéntes vállalása: a kreativitást fejleszti, s az önállóság fejlesztését szolgálja.

A házi feladatnál figyelembe vesszük a tanulók képességeit, ezért a differenciált házi feladat lehetőségeit kihasználjuk.

A tanítási szünetekre és hétvégére adott házi feladat a felzárkóztatást és a tehetséggondozást szolgálja.

A tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.

Az otthoni írásbeli házi feladat feladásának korlátai

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.

A napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.

XVII. Záró rendelkezések

A Család Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

1. Nevelőtestület nyilatkozata

A Pedagógiai Program módosítását az intézmény Nevelőtestülete **2024. augusztus 27.** napján tartott értekezletén elfogadta.

Kesztele, 2024. augusztus 27.

Balácsi Viktória
Tanár

Molnár Zsuzsanna
Főigazgató

2. Fenntartói nyilatkozat

A 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről 32.§ i) pontja alapján a Család Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programját a **Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus – Magyarországi Orthodox Exarchátus – 1053 Budapest I. kerület, Váci utca 55.** mint fenntartó, **2024. augusztus 29.** napján jóváhagyta.

Budapest, 2024. augusztus 29.

†Dr. Arsenios Kardamakis
Ausztriai Metropolita, Magyarország és Közép-Európa Exarchája
Fenntartó